แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ว่าที่ร.ต.ณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

.....

ว่าที่ร.ต.ณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ

ผู้วิจัย

.....

อาจารย์บุรัสกร โตรัตน์,

ปร.ด.(การวางแผนการพัฒนาภูมิภาคและชนบท)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลพร สอนศรี,

D.P.A. (Public Administration)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

อาจารย์รัฐศิรินทร์ วังกานนท์,

ปร.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,

พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิคส์

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

อาจารย์โชคชัย สุทธาเวศ, Ph.D.

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2557

.....	.....
อาจารย์รัฐศิรินทร์ วังกานนท์,	ว่าที่ร.ต.ณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ
ปร.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์)	ผู้วิจัย
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	.....
อาจารย์บุรัสกร โตรัตน์,	อาจารย์วฤษสพร ณัฐรุจิโรจน์,
ปร.ด.(การวางแผนการพัฒนาภูมิภาคและชนบท)	Ph.D.(Sociology)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
.....	.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลพร สอนศรี,	อาจารย์วันฉัตร สุวรรณกิตติ,
D.P.A. (Public Administration)	Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์	กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
.....	.....
ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,	รองศาสตราจารย์วริยา ชินวรรโณ, Ph.D.,
พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิคส์	คณบดี
คณบดี	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี” ฉบับนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ดร.บุรัสกร โตรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่คอยเอาใจใส่ดูแลให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน คอยเป็นที่ปรึกษาอยู่อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์แบบในทุกขั้นตอน ถือเป็นเกียรติและพระคุณอย่างสูงต่อผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้และให้คำแนะนำด้วยดีเสมอมา ส่งผลให้ข้าพเจ้าได้เกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเองเป็นอย่างมาก เหมาะสมกับการก้าวเป็นนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตของสาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อย่างภาคภูมิใจ

ขอขอบพระคุณชาวชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการตลอดจนถึงภาคเอกชนในพื้นที่ ที่คอยให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ขอขอบคุณน้องสาวซึ่งเป็นครอบครัวของข้าพเจ้า สำหรับกำลังใจที่มีให้กันตลอดการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยมหิดลและการทำวิจัยตามแนวตะเข็บชายแดน ไทย-พม่า ในครั้งนี้ พร้อมทั้งกราบขอบพระคุณครู อาจารย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ประสาทความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าจนสามารถบูรณาการความรู้จนสามารถทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ไปด้วยดี ตลอดจนพี่ๆ น้องๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ*สำนักสงฆ์ป่าพระมหามุนีพุทธธรรมรัตนะ*แดนธรรมะสิริมงคลชีวิต จังหวัดกาญจนบุรี ที่คอยให้การส่งเสริมสนับสนุนทั้งกำลังใจ ที่ปรึกษา อุปกรณ์การวิจัยต่างๆ ทางด้านการศึกษาเล่าเรียนกับข้าพเจ้ามาโดยตลอดจนทำให้ชีวิตของข้าพเจ้าได้รับการส่งเสริมทางด้านการศึกษาและสามารถมีวันนี้ได้

ณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ

แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

GUIDELINE FOR LOCAL COMMUNITY ENVIRONMENTAL PREPARATION FOR DAWEI DEEP SEAPORT AND INDUSTRIAL ESTATE PROJECT AND TRANS BORDER CORRIDOR LINK AT BAN PHU NAM RON IN KANCHANABURI

ว่าที่ร้อยตรีณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ 5537635 SHPP/M

รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : บุรัสกร โตรัตน์, Ph.D., กมลพร สอนศรี, D.P.A., รัฐศิรินทร์ วังกานนท์, Ph.D.

บทคัดย่อ

การเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในประเทศสหภาพพม่าเพื่อเป็นฐานการขนส่งสินค้าขนาดใหญ่จากเรือเดินสมุทรในภูมิภาคนี้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งนี้นั้น ส่งผลให้ประเทศไทยได้มีการวางแผนในการพัฒนาระบบการขนส่งในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่าบริเวณบ้านพุน้ำร้อนจังหวัดกาญจนบุรีขึ้นอย่างรวดเร็ว วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาผลกระทบรวมไปถึงความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ เพื่อการนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มอยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่าการเกิดขึ้นของการพัฒนาระบบการขนส่งในพื้นที่ได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน พร้อมแนวคิดทางออกร่วมกันของชุมชนอันนำไปสู่การนำนโยบายระดับท้องถิ่นประกอบไปด้วย 3 นโยบาย คือ 1. นโยบายการเพิ่มศักยภาพอำนาจการบริหารจัดการให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2. นโยบายการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังชุมชน 3. นโยบายการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนกับชุมชน ทั้งนี้นโยบายดังกล่าวจะช่วยให้ชุมชนได้สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์การเชื่อมต่อระบบการขนส่งในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ : ชุมชน / สิ่งแวดล้อม / ระบบการขนส่ง / ท่าเรือทวาย

191 หน้า

GUIDELINE FOR LOCAL COMMUNITY ENVIRONMENTAL PREPARATION FOR DAWEI DEEP SEAPORT AND INDUSTRIAL ESTATE PROJECT AND TRANS BORDER CORRIDOR LINK AT BAN PHU NAM RON IN KANCHANABURI

ACTING SUB. LT. NATTAWUT MAKHUMTUP 5537635 SHPP/M

M.P.A. (PUBLIC POLICY AND PUBLIC MANAGEMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE :: BURASKORN TORUT, Ph.D.,
GAMOLPORN SONSRI, D.P.A., RATTHASIRIN WANGKANOND, Ph.D.

ABSTRACT

Dawei deep seaport and industrial estate project is constructed to create logistic route linking Southeast Asia region. The fast establishment of the mega project has led to fast paced development in Ban Phu Nam Ron in Kanchanaburi province which is located along the Thai-Myanmmar border. The objectives of this research are to 1) study the possible impact of the Dawei deep seaport and industrial project on the environment; 2) study the perception of the local community in preparing for the impact of the mega project on the environment; 3) to develop the guideline for environmental protection for the local community. The study applied qualitative method of focus group in collecting the data. The result has shown that the Dawei deep seaport and industrial estate project does have impact on the natural resources and the environment in the local community. The guidelines derived from the participatory focus group are composed of the following three policies. The first policy is to enhance the management capacity of the government officers at the local administration. The second policy is to promote participatory action within the local community in order to enhance their strong will in protecting the environment. The third policy is to create participatory effort among the local government, the civil society, and the private sector in managing the environment. The three policies will allow the community to adapt sustainably to the changes of their surrounding due to the Dawei seaport and industrial estate project while at the same time conserve their environment.

KEY WORDS: COMMUNITY/ ENVIRONMENT/ MANAGEMENT/ POLICY / LOGISTIC/ DAWEI

191 pages

สารบัญ

		หน้า
กิตติกรรมประกาศ		**ค**
บทคัดย่อภาษาไทย		**ง**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		**จ**
สารบัญตาราง		**ซ**
สารบัญแผนภาพ		**ฌ**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1**
	1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
	1.2 ปัญหาการวิจัย	6
	1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
	1.4 ขอบเขตการวิจัย	7
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
	1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	9
	1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	11
บทที่ 2	**การทบทวนวรรณกรรม**	**13**
	2.1 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนศึกษา	14
	2.2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในชุมชน	18
	2.3 ทฤษฎีการก่อรูปนโยบายสาธารณะ	27
	2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	30
	2.5 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535	33
	2.6 สิทธิและหน้าที่ของประชาชนเพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	40

สารบัญ(ต่อ)

		หน้า
	2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
บทที่ 3	**ระเบียบวิธีวิจัย**	**51**
	3.1. วิธีการศึกษาวิจัย	51
	3.2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	52
	3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	54
	3.4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	54
	3.5. วิธีการเก็บข้อมูล	56
	3.6. การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4	**ผลการศึกษา**	**61**
บทที่ 5	**อภิปรายผลการศึกษา**	**112**
บทที่ 6	**สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ**	**139**
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย		**153**
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ		**169**
บรรณานุกรม		**176**
ภาคผนวก		**179**
ประวัติผู้วิจัย		**191**

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
4.1	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling)	62
4.2	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบ Snowballing	65

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ		หน้า
1.1	แผนภาพแสดงพิกัดชุมชนบ้านพุน้ำร้อน	8
4.1	ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อน	70
4.2	ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	87
4.3	ข้อมูลจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสอุปสรรคของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างนโยบายสาธารณะระดับชุมชนในพื้นที่	105
5.1	การอภิปรายผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อน	113
5.2	การอภิปรายความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	123
5.3	การนำเสนอนโยบายสาธารณะระดับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	132

บทที่ 1
บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญ

ภายใต้สถานการณ์การแข่งขันอย่างรุนแรงบนเวทีโลก ในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงบนโลกที่เรากำลังเผชิญอยู่รอบข้างในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้นี้ กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงที่มีความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลาที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน นั่นก็คือ ภาวะเศรษฐกิจที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการให้ความสำคัญทางด้านสภาวะทางเศรษฐกิจในแต่ละประเทศนั้นเป็นสิ่งที่ทุกประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งท่ามกลางการแข่งขันบนเวทีเศรษฐกิจโลกที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ส่งผลให้ทุกประเทศบนโลกต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการติดต่อค้าขายกับประเทศคู่ค้าในตลาดโลก ซึ่งการติดต่อค้าขายการส่งออกสินค้านั้นเปรียบเสมือนเป็นเส้นเลือดใหญ่ที่คอยหล่อเลี้ยงสภาวะเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ ระบบการขนส่งที่มีคุณภาพเป็นส่วนสำคัญที่ก้าวเข้ามารองรับการเคลื่อนไหวของสินค้าในภูมิภาคต่างๆทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นการขนส่งทางบก การขนส่งทางน้ำ และการขนส่งทางอากาศ หากพิจารณาถึงกระบวนการในการขนส่งจะพบว่าการขนส่งทางทะเลเป็นรูปแบบการขนส่งที่สามารถบรรทุกสินค้าลงในเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ได้ในปริมาณที่มากและขนส่งได้ในระยะทางไกล โดยมีต้นทุนในการขนส่งที่มีระดับต่ำกว่าการขนส่งในรูปแบบอื่นอย่างมาก (ความรู้เรื่องท่าเรือและเรือ. (ออนไลน์). http://www.md.go.th สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2556) ดังนั้นประเทศที่มีอุตสาหกรรมการส่งออกที่มีขนาดใหญ่ต้องติดต่อค้าขายกับนานาประเทศ จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการขนส่งทางทะเล โดยเน้นการให้ความสำคัญไปที่ท่าเรือซึ่งเป็นจุดในการรับส่งสินค้าของตนเองในประเทศต่างๆ

ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาแม้ว่าการพัฒนาและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วนั้น อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง เนื่องจากสถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยกลับเสื่อมโทรมลงอย่างน่าวิตก การเกิดขึ้นของโครงการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่หลายโครงการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกในการ

ดำรงชีวิตของประชาชน ส่วนหนึ่งได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมได้ชัดและส่วนหนึ่งได้นำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงในการจัดสรรการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างที่ปรากฏให้เราเห็นอยู่เสมอและชัดเจนที่สุด เช่น โครงการสร้างเขื่อนที่ชัดเจนอย่าง แก่งเสือเต้น การสร้างเขื่อนแม่วงก์ โครงการวางท่อก๊าซ โครงการกำจัดกากของเสีย และโครงการโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหิน เป็นต้น ซึ่งในอดีตรัฐบาลสามารถที่จะดำเนินโครงการที่มีขนาดใหญ่ได้โดยไม่ค่อยมีปัญหาต่างๆเพราะ ประการแรก จำนวนประชากรที่มีอยู่น้อยในแต่ละพื้นที่ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ ทำให้โครงการที่มีขนาดใหญ่เหล่านี้สามารถหลบเลี่ยงการส่งผลกระทบต่อชุมชนได้อย่างง่ายดาย ประการที่สองในอดีตประชาชนยังขาดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความไม่พอใจในรัฐบาล โดยปัญหาความขัดแย้งนั้นแม้มีปรากฏอยู่แต่ก็ไม่ปรากฏออกมาเป็นข่าวสู่สาธารณะชนเนื่องจากการเข้าถึงของสื่อมีน้อยและรัฐบาลมีอิทธิพลมากต่อสื่อในประเทศ ต่างจากปัจจุบันที่ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อโทรมลงอย่างต่อเนื่องเป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไปความขัดแย้งระหว่างผู้เสนอโครงการพัฒนาซึ่งส่วนใหญ่นั้นเป็นองค์กรจากภาครัฐและบริษัทเอกชนกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ตลอดจนองค์กรอิสระ และประชาชนผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากโครงการ ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินโครงการพัฒนาอย่างขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนที่แท้จริงในทางปฏิบัติ (Public Participation) (สุธาวัลย์ เสถียรไทย 2544 : 11-12)

สำหรับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้จัดเป็นโครงการพัฒนาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของภูมิภาคในขณะนี้ กล่าวคือ มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่มากถึง 400,000 ไร่ หรือ 250 ตารางกิโลเมตร ด้วยวงเงินลงทุนรวม 4 แสนล้านบาทท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายเกิดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและพม่า ซึ่งได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding-MOU) เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 ส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการระดมทุนในการสร้างระบบสาธารณูปโภคหลัก เช่น ถนน ไฟฟ้า ระบบน้ำประปา เพื่อรองรับโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายในฝั่งของประเทศไทย ซึ่งผลจาก การประชุมคณะรัฐมนตรี (20 พ.ค. 2555) ณ ห้องประชุมชั้น 2 ตึกดินสอ อาคารบริการวิชาการและบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ครั้งที่ 4/2555 ที่ประชุมครม.มีมติเห็นชอบ แนวทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจเชื่อมโยงฝั่งตะวันตกกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ส่งผลให้ประเด็นเศรษฐกิจที่ถูกพูดถึงมากที่สุดในจังหวัดกาญจนบุรีขณะนี้คือ การเร่งผลักดัน "บ้านพุน้ำร้อน" ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อเชื่อมกับนิคมอุตสาหกรรมทวาย ใน

ประเทศพม่า ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับชายแดนฝั่งพม่า ระยะทางไม่เกิน 3 กิโลเมตร มีการก่อสร้างอาคารและด่านศุลกากรรองรับการเชื่อมต่อกับด่านบ้านพุน้ำร้อนไว้ล่วงหน้าแล้ว การเตรียมพร้อมในการเดินหน้านโยบายในการเชื่อมต่อระบบการขนส่งระหว่างชายแดนไทย-พม่านี้ เป็นเหตุให้ต้องมีการดำเนินโครงการก่อสร้างที่มีขนาดใหญ่ อันได้แก่ระบบสาธารณูปโภคหลักซึ่งประกอบไปด้วย ถนนเพื่อใช้ในการขนส่งสินค้า ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ที่ทำการสำนักงานต่างๆ และที่สำคัญคือการลงทุนในการก่อสร้างพื้นที่ต่างๆของภาคเอกที่จะเข้ามาลงทุนในอนาคต ดังนั้นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และการพัฒนานั้นจะส่งผลกระทบเป็นที่แน่นอน กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งการดำเนินโครงการต่างๆที่มีขนาดใหญ่เพื่อรองรับระบบการขนส่งของภาครัฐนั้น จำเป็นต้องมีการผสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เพื่อคลี่คลายปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับเรื่องที่สำคัญอย่าง ปัญหาของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่ถูกทำลายลงโดยการดำเนินโครงการขนาดใหญ่จากภาครัฐอย่างการเชื่อมต่อระบบการขนส่งจากท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายระหว่างไทยกับพม่านั้น ปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าในทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคของประชาชนซึ่งนำโดยผู้นำชุมชนในเขตพื้นชายแดนบริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้ให้ความสำคัญต่อสภาพของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นอย่างมาก เพราะสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนนั้นล้วนเป็นทรัพยากรที่สำคัญเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชน นอกจากนี้แล้วปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมนั้นยังเป็นปัญหาที่สำคัญระดับโลกเนื่องจากทุกคนบนโลกนั้นต้องมีส่วนช่วยกันดูแลทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกันเพื่อความอยู่รอดของมนุษยชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึงเป็นสัญญาณอันดีที่ประชาชนในพื้นที่โดยการนำของผู้นำชุมชนในพื้นที่ ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี นั้นจะออกมาร่วมกันหาแนวทางในการปกป้องดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเองเพื่อแสดงถึงพลังที่ยิ่งใหญ่ในการปกป้องชุมชนของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเป็นการแสดงออกถึง สิทธิและหน้าที่ ของคนในชุมชนในการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของตนเองด้วย ซึ่ง สิทธิ คือ อำนาจที่ชอบด้วยเหตุผลและความถูกต้อง หรืออาจเรียกง่ายๆว่า “ความชอบธรรม” ที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคล ซึ่งเราเรียกว่า “ผู้ทรงสิทธิ” ในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองแก่ตน หน้าที่ คือ ความชอบธรรมในทางเป็นความผูกพันให้บุคคลอยู่ในสถานะจะต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำการหรือยอมให้เขากระทำการเพื่อให้เป็นไปตามผลประโยชน์อันชอบธรรมของบุคคลอื่น และเมื่อกฎหมายให้สิทธิแก่ใครแล้ว ย่อมหมายอยู่ในตัวว่าต้องมีบุคคลอีกคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยที่จะต้องรับภาระบางประการ อันเกิดจากการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธินั่นคือจะต้องมี “ผู้มีหน้าที่เคารพ

สิทธิ” อยู่คู่กันด้วย (กรมส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อม, 2548 : 9) จะเห็นได้ว่ากฎหมายสิ่งแวดล้อมได้ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยอย่างมากในเรื่องของสิทธิหน้าที่ในความเป็นพลเมืองของประเทศ เพื่อให้เกิดการปกป้องผลประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง จากผู้ที่จะเข้ามาเอาเปรียบแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนอย่างผิดกฎหมาย

ดังนั้นเมื่อกฎหมายสิ่งแวดล้อมไทยได้บัญญัติไว้ในเรื่องของ สิทธิและหน้าที่ อย่างชัดเจนครอบคลุมประชาชนทั้งประเทศเพื่อให้เกิดการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่างๆในประเทศไทยของเรา จึงส่งผลให้ประชาชนและผู้นำชุมชนในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี นั้นสามารถมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมไทย ในการที่จะออกมาร่วมแรงระดมแนวความคิดในการหาแนวทางเพื่อรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเองขณะที่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่กำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากการสร้างระบบการขนส่งที่จะเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายซึ่งอยู่ในประเทศพม่าสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามเราจำเป็นที่จะต้องมีกระบวนทัศน์ใหม่ของการพัฒนาโดยถือว่าประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้นเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ส่วนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) นั้นเป็นเพียงวิธีการ มิใช่จุดมุ่งหมายการพัฒนาที่แท้จริงจะต้องมุ่งที่จะปกป้องชีวิตของคนรุ่นต่อๆไปเช่นเดียวกันกับคนรุ่นปัจจุบัน และให้ความเคารพต่อระบบธรรมชาติซึ่งชีวิตทั้งมวลจำเป็นต้องมีการพึ่งพิงและอาศัยซึ่งกันและกันอย่างมาก กระบวนทัศน์ของการพัฒนาดังกล่าว จะต้องช่วยให้ปัจเจกชนทั้งหลายขยายความสามารถของตนในฐานะมนุษย์ไปจนถึงจุดสูงสุด และใช้ความสามารถนั้นไปอย่างเป็นผลที่ดีที่สุดในด้านต่างๆ อาทิ ทางเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมการเมือง ทั้งจะต้องปกป้องทางเลือกสำหรับคนในรุ่นต่อไป โดยไม่ทำให้ทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตต้องลดน้อยหรือเสื่อมโทรมลงไปด้วย ตลอดจนไม่ทำลายความมั่นคงของระบบธรรมชาติ อันเป็นแหล่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ในชีวิตของมนุษย์ลงไปด้วย การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นคือการพัฒนาที่ส่งเสริมมนุษย์ส่งเสริมการมีงานทำและส่งเสริมธรรมชาติ ซึ่งการพัฒนานี้ให้ความสำคัญอย่างมากต่อการขจัดปัญหาความยากจน การจ้างงานที่มีผลิตผล การร่วมสัมพันธ์เป็นสังคม และการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การพัฒนานี้จะทำให้ประชากรเข้าสู่จุดดุลยภาพ ด้วยการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพของสังคมและความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ เป็นการพัฒนาที่เสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของมนุษย์และแปรผันให้กลายเป็นการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตมนุษย์

โดยไม่ทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติที่จำเป็นต้องใช้ในการปกป้องคุณภาพชีวิตของคนในอนาคตรุ่นต่อไป (มูลนิธิโลกสีเขียว ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ 2538 : 25)

ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นว่ากรณีของการพัฒนาระบบการขนส่งและระบบสาธารณูปโภคหลักในเขตพื้นที่ชุมชนชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี นั้นควรจะต้องมีการพัฒนาโดยยึดถือเอาชุมชนในพื้นที่เป็นหลักในการพัฒนาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นประเด็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของชุมชน การคิดริเริ่มของชุมชน (Local Initiative) ในการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้นเปรียบเสมือน “หัวใจ” ที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศตามวิถีแห่งความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การที่ประชาชนในชุมชนบ้านเก่าจะสามารถช่วยตนเองได้นั้น ประชาชนจะต้องได้รับการนำความคิดที่มีความถูกต้องจนมีทรรศนะและศรัทธาต่อการพัฒนาไปในแง่บวกจนถึงขนาดที่สามารถที่จะแสดงแนวความคิดที่มีความริเริ่มในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทำงานตามโครงการพัฒนาของตนเอง โดยไม่ต้องรอให้หน่วยงานของภาครัฐเข้ามาบริหารจัดการแนวความคิดให้จนถูกชักจูงได้ ซึ่งความคิดริเริ่มการพัฒนาที่มาจากภายนอกนั้นมักจะไม่ค่อยตรงกับความต้องการและปัญหาของชุมชน อีกทั้งยังไม่ค่อยได้รับความต้องการจากประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่อีกด้วย (พัฒน์บุญยรัตพันธ์ 2549 : 4) ความคิดริเริ่มของชุมชนในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนอกจากจะมีขึ้นจากแรงบัลดาลใจและการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกแล้ว ก็ยังมีโอกาสเกิดขึ้นได้ ถ้าหากชุมชนในพื้นที่ตระหนักถึงปัญหาและความต้องการที่เดือดร้อนอยู่จริงการเกิดขึ้นของการเชื่อมต่อระบบการขนส่งและการสร้างสาธารณูปโภคหลักในเขตชายแดนไทย-พม่า เพื่อเชื่อมต่อโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายของฝั่งประเทศพม่า ในอนาคตอันเป็นที่มาของการเกิดขึ้นของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งความคิดริเริ่มของชุมชนนี้เองจะเป็นพลังที่สำคัญมากในการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อันจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชน (Partnership in Development) โดยมีแนวคิดที่ว่า การพัฒนาที่ดีที่สุดและถาวรที่สุดในปัจจุบันนั้นควรจะเกิดขึ้นจากพลังและขีดความสามารถของชุมชนที่ได้ผนึกกำลังกันขึ้นมา พร้อมผสมผสานกับการสนับสนุนจากพลังของการปกครองแห่งรัฐ เพราะโดยในทางปฏิบัติแล้วการที่จะให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการอยู่ฝ่ายเดียวนั้นยากที่จะเกิดความสำเร็จในการพัฒนาและผลงานที่ออกมาก็มีความไม่มั่นคงถาวร อีกทั้งยังนำไปสู่การขยายช่องว่างแห่งความขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย สังคมใดที่

ปล่อยให้ชุมชนมีการพัฒนาไปตามธรรมชาติของชุมชนเอง สังคมนั้นก็มีแต่จะถอยหลังพร้อมทั้งยังแย้มให้เห็นถึงความไร้สมรรถภาพของรัฐบาลในการบริหารประเทศอีกด้วย ในทางกลับกัน ถ้าหากสังคมใดเป็นรัฐทำให้ประชาชนฝ่ายเดียว การพัฒนาจะดำเนินการไปอย่างเชื่องช้าไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และยังเป็นการเสริมสร้างทรรศนะแบบคอยให้ผู้อื่นมาช่วยเหลือตลอดเวลาในหมู่ประชาชน ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ จะมีการพัฒนาแต่ด้านรูปธรรมไม่เห็นผล อันเป็นผลเสียหายที่เกิดขึ้นกับประเทศในระยะยาว โดยผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงและร่วมมือกันระหว่างชุมชนเจ้าของพื้นที่กับภาครัฐผู้มีหน้าที่ในการบริหารประเทศในภาพรวม การวิจัยเรื่อง แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จึงเกิดขึ้นโดยมีคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1.2. ปัญหาการวิจัย

1.2.1. การเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอย่างไร

1.2.2. ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเกิดข้อคิดเห็นอันเป็นแนวทางเพื่อการรองรับผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนขึ้นอย่างไร

1.2.3. ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนต้องการการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การรองรับของการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1.3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1. ศึกษาผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1.3.2. ศึกษาความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้าน

เก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1.3.3. นำเสนอนโยบายระดับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1.4. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยดังนี้

1.4.1. ขอบเขตเชิงเนื้อหา : มุ่งศึกษาหาความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบและผู้นำชุมชน รวมทั้งผู้บริหาร ข้าราชการในพื้นที่ภาคเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

1.4.2. ขอบเขตเชิงพื้นที่ : บริเวณพื้นที่เขตชายแดนไทย ณ บ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

1.4.3. ขอบเขตเชิงกลุ่มประชากร: เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการเก็บข้อมูลอันได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร ข้าราชการ ภาคเอกชนและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน

1.4.4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ระหว่างเดือน ตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2556

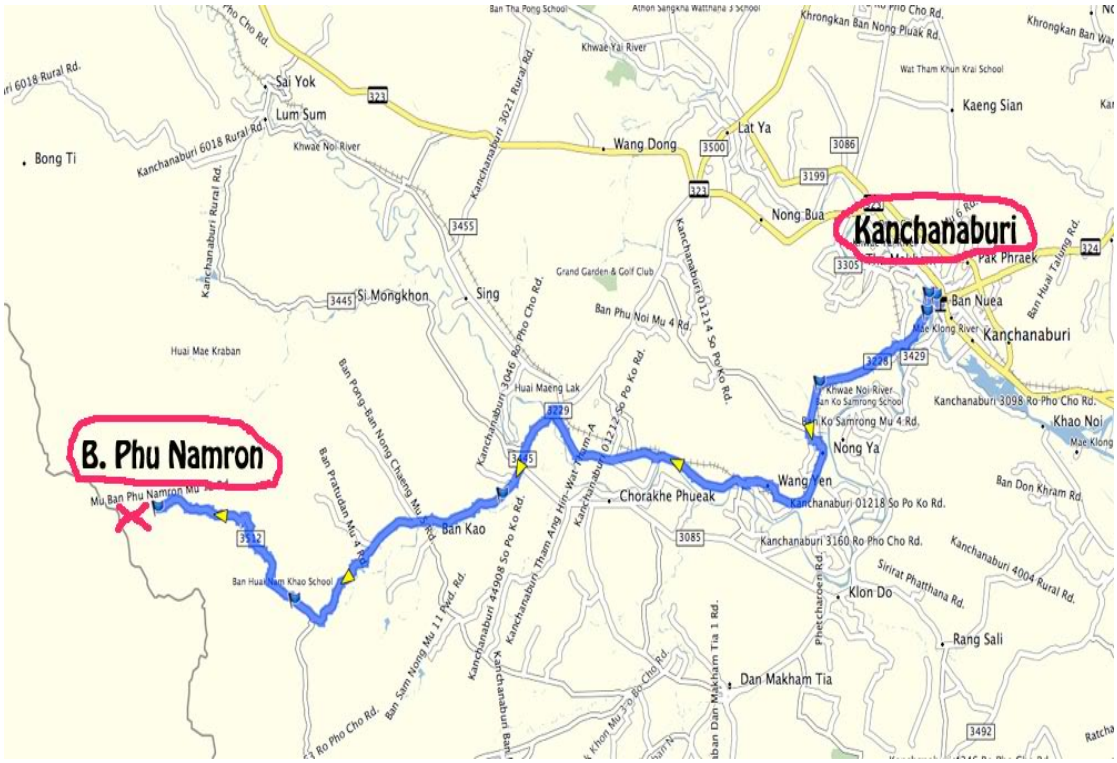

แผนภาพที่ 1.1 แผนภาพแสดงพิกัดชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้เป็นชุมชนที่อยู่บนรอยติดต่อเขตชายแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพ*พม่า และถือเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จากการสำรวจพื้นที่ก่อนทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนดังกล่าว*เป็นชุมชนดั้งเดิม อันเต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ดังนั้นเมื่อมีโครงการขนาดใหญ่ของรัฐเข้ามาเพื่อทำการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่จะเกิดขึ้นด้วยการเปิดด่านชายแดนในพื้นที่ดังกล่าวในการเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อสร้างระบบการขนส่งในฝั่งของประเทศไทย ซึ่งแนวโน้มในอนาคตพื้นที่ดังกล่าวนี้อาจกลายเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษขึ้นเมื่อการเชื่อต่อระบบการขนส่งประสบความสำเร็จพร้อมทั้งมีการขับเคลื่อนอย่างเต็มกำลัง สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นนี้จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนดั้งเดิมอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ทำให้ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้จะต้องหาแนวทางในการปรับตัวเพื่อปกป้องไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการเข้าสู่โครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในครั้งนี้ อันเป็นเหตุผลสำคัญที่ผู้ศึกษาเลือกพื้นที่แห่งนี้เป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1. ทราบถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเกิดจากการที่ภาครัฐต้องการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย จึงเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นต่อชุมชน

1.5.2. ทราบถึงความคิดเห็นของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1.5.3. นำเสนอนโยบายระดับชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลภายในชุมชน

1.6. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1. ชุมชน หมายถึงกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันบริเวณ บ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีมีวิถีการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ซึ่งมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนคือ 1) คน (people) คนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของชุมชน หากปราศจากคนเสียแล้วจะเป็นชุมชนไม่ได้ 2) ความสนใจร่วมกัน (common interest) คนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสนใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน 3) อาณาบริเวณ (area) คนและสถานที่เกือบจะแยกออกจากกันไม่ได้ ต่างก็เป็นส่วนประกอบสำคัญและมีส่วนสัมพันธ์กัน มีคนก็ต้องมีสถานที่ แต่การจะกำหนดของเขตและสถานที่ของชุมชนหนึ่งนั้นเป็นเรื่องยาก 4) พบปะสังสรรค์ต่อกัน (interaction) เมื่อมีคนมาอยู่ร่วมชุมชนเดียวกันแต่ละคนจะต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและปฏิบัติต่อกัน5) ความสัมพันธ์ของสมาชิก (relationship) ความสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งที่ผูกพันให้สมาชิกในชุมชนนั้น 6) วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี (culture traditions) ตลอดจนแบบแผนการดำรงชีวิต (pattern of community life) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

1.6.2. ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ที่อยู่ในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถมากพอที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมกันคิดพิจารณา ปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอนุรักษ์ไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน

ชุมชนไปในทางที่ดีขึ้น หรือน่าพอใจขึ้นจากสภาพที่เป็นอยู่เดิม เป็นผู้ที่สามารถช่วยให้ประชาชนในชุมชนได้มีการตกลงร่วมกัน หาแนวทางที่จะปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า พร้อมทั้งเป็นตัวกลางในการส่งเสริมความร่วมมือกันของชุมชน

1.6.3. การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน หมายถึงกระบวนการดำเนินการอย่างมีระบบภายในชุมชนเพื่อการจัดการให้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ สามารถสนองความต้องการของทุกคนในชุมชน ด้วยการสร้างกลไกควบคุมโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทรัพยากรทางธรรมชาติอยู่คู่ชุมชนต่อไปในอนาคต

1.6.4. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหมายถึง ผลกระทบต่อชุมชน ระบบนิเวศทางธรรมชาติในชุมชนและสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนไปจากเดิมซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อันประกอบไปด้วย

1.6.4.1. มลพิษจากขยะมูลฝอย หมายถึง สภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมอันเนื่องมาจากขยะมูลฝอยที่เกิดจากการก่อสร้าง

1.6.4.2. การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองที่เกิดจากการก่อสร้าง หมายถึง ฝุ่นจากการก่อสร้าง เช่น ฝุ่นจากการสร้างถนน/อาคาร การปรับปรุงผิวการจราจร การรื้อถอนอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ การก่อสร้างเพื่อติดตั้งหรือปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและระบบการขนส่งในพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน

1.6.4.3. การสั่นสะเทือนจากการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากกระบวนการใช้เครื่องจักรอุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดแรงสั่นสะเทือน ไม่ว่าจะเป็นงาน การก่อสร้าง การขนส่ง เช่น เครื่องเจาะถนน เครื่องตัด เครื่องอัด เครื่องเจาะคอนกรีต รถบรรทุกขนาดใหญ่ ซึ่งอาจทำให้เกิดการสั่นสะเทือนที่เกิดขึ้นอันส่งผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

1.6.4.4. การจราจรที่มีเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่ หมายถึง ปริมาณรถทุกประเภทที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในชุมชนชายแดนบ้านพุน้ำร้อนจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1.6.4.5. ความเสียหายของที่ดินในชุมชน หมายถึง พื้นที่ที่เกิดความเสียหายจากกิจกรรมการก่อสร้างในพื้นที่ของชุมชนซึ่งก่อเกิดความเสียหานต่อสิ่งแวดล้อมจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย รวมทั้งการกว้านซื้อที่ดินเพื่อการลงทุนจากนายทุนในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่าของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

1.6.4.6. ความเสียหายที่เกิดกับผืนป่าของชุมชน หมายถึง ระบบนิเวศ และปริมาณพื้นที่ของผืนป่าในชุมชนที่เสียหายจากกิจกรรมการก่อสร้างในพื้นที่ของชุมชนจากโครงการ

เชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย รวมทั้งการบุกรุกผืนป่าชุมชนเพื่อการลงทุนทำธุรกิจทุกประเภทจากนายทุนในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่าของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

1.7. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากข้อมูลในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นที่เกี่ยวกับการสร้างแนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีทั้งหมดผู้วิจัยได้นำมาทำการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบในการวิจัยได้ดังนี้

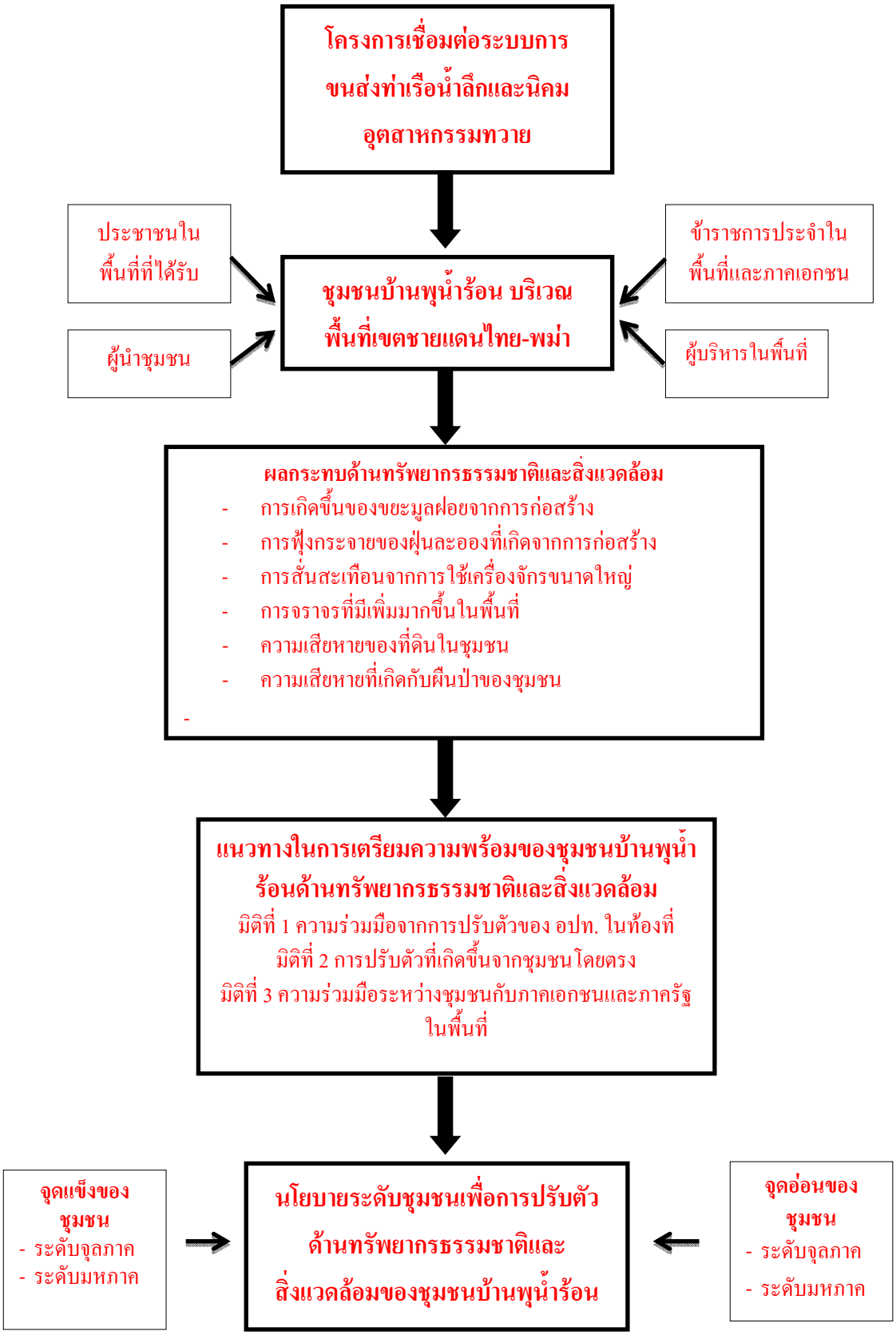
โครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย
ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับ
ผู้นำชุมชน
ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน บริเวณพื้นที่เขตชายแดนไทย-พม่า
ข้าราชการประจำในพื้นที่และภาคเอกชน
ผู้บริหารในพื้นที่
ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยจากการก่อสร้าง
- การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองที่เกิดจากการก่อสร้าง
- การสั่นสะเทือนจากการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่
- การจราจรที่มีเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่
- ความเสียหายของที่ดินในชุมชน
- ความเสียหายที่เกิดกับผืนป่าของชุมชน
-
แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มิติที่ 1 ความร่วมมือจากการปรับตัวของ อปท. ในท้องที่
มิติที่ 2 การปรับตัวที่เกิดขึ้นจากชุมชนโดยตรง
มิติที่ 3 ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาคเอกชนและภาครัฐในพื้นที่
จุดแข็งของชุมชน
- ระดับจุลภาค
- ระดับมหภาค
นโยบายระดับชุมชนเพื่อการปรับตัวด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน
จุดอ่อนของชุมชน
- ระดับจุลภาค
- ระดับมหภาค

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่เขตชายแดนไทย – พม่า ถึงแนวโน้มของผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้นจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายพร้อมทั้งเพื่อเสนอนโยบายระดับชุมชนในการรองรับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นบนพื้นที่เขตชายแดนไทย – พม่าอันเป็นผลมาจากการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการศึกษา ทบทวนวรรณกรรม เอกสาร แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนศึกษา

2.2. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

2.3. ทฤษฎีการก่อรูปนโยบายสาธารณะ

2.4. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.5. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

2.6. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.7. ความเป็นมาของการเชื่อมต่อระบบการขนส่งระหว่างชายแดน ไทย-พม่า จากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

2.8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนศึกษา

ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้เป็นชุมชนที่อยู่บนรอยติดต่อเขตชายแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพ*พม่า และถือเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จากการสำรวจพื้นที่ก่อนทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนดังกล่าว*เป็นชุมชนดั้งเดิม อันอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ดังนั้นเมื่อมีโครงการขนาดใหญ่ของรัฐเข้ามาเพื่อทำการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่จะเกิดขึ้นด้วยการเปิดด่านชายแดนในพื้นที่ดังกล่าวในการเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อสร้างระบบการขนส่งในฝั่งของประเทศไทย ซึ่งแนวโน้มในอนาคตพื้นที่ดังกล่าวนี้อาจกลายเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษขึ้นเมื่อการเชื่อต่อระบบการขนส่งประสบความสำเร็จพร้อมทั้งมีการขับเคลื่อนอย่างเต็มกำลัง สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นนี้จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนดั้งเดิมอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ทำให้ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้จะต้องหาแนวทางในการปรับตัวเพื่อปกป้องไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการเข้าสู่โครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในครั้งนี้ อันเป็นเหตุผลสำคัญที่ผู้ศึกษาเลือกพื้นที่แห่งนี้เป็นพื้นที่เป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

2.1.1. ความหมายของชุมชน

ชุมชนเป็นทั้งกลุ่มคน และพื้นที่เป้าหมายของการที่จะกระทำการพัฒนา ก่อเกิดเป็นองค์ความรู้ความเข้าใจขึ้น ภายในชุมชนนั้นๆ การศึกษาชุมชนนั้นจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นเสมือนพื้นฐานที่จะทำการพัฒนาประเทศไทยของเราให้เกิดการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

สนทยา พลศรี (2547 : 19) “ชุมชน” เป็นคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษว่า “Community” ในภาษาไทยใช้อีกคำหนึ่งว่า “ประชาคม” แต่ไม่ได้รับความนิยมเท่ากับคำว่า “ชุมชน” ความหมายของชุมชนอาจแยกตามสามัญสำนึก ความหมายโดยรูปศัพท์ รวมทั้งความหมายทางวิชาการซึ่งในการวิจัยชิ้นนี้ ความหมายของชุมชนในที่นี้จะกล่าวถึงความหมายและลักษณะของชุมชนตลอดจนถึงทฤษฎีทั่วๆไป ที่มีใช้กันมาแต่เดิมอย่างแพร่หลายในเชิงมิติของชุมชน ซึ่งเป็นคำในหลายความหมายที่มีการนิยามให้ความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ในสังคมปัจจุบันได้

ซึ่งหากเราจะพิจารณาถึงฐานแห่งความเป็นสามัญสำนึกแล้ว “ชุมชน” นั้นหมายถึงลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงการที่ครอบครัวจำนวนหลายๆครอบครัว มาอยู่ร่วมในบริเวณเดียวกัน พร้อมทั้งก่อให้เกิดลักษณะที่ติดต่อสื่อสารเป็นเพื่อนบ้านกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งอาจมีลักษณะเหมือนญาติพี่น้องหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นคนที่อยู่บ้านเรือนเดียวกันหรือการอยู่ครอบครัวเดียวกันจึงไม่

เข้าข่ายของความหมายของชุมชนในความหมายนี้ เพราะโดยฐานแห่งสามัญสำนึกแล้วคนที่อยู่ร่วมกันในบ้านหลังเดียว ถึงจะมีอาณาเขตบริเวณเป็นภูมิลำเนาเดียวกัน ก็จะถูกเรียกว่าเป็นครอบครัว หรือ ครัวเรือน ไม่เป็นชุมชน เพราะอยู่บนรากฐานแห่งความรู้สึกที่ว่า ชุมชน ต้องประกอบด้วยหลายๆครัวเรือนที่มีการรวมอยู่ใกล้เคียงกัน และทุกคนต่างยอมรับว่าอยู่ในบริเวณเดียวกันนั่นเอง (พัทยา สายหู, 2534 : 53) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างไปจากความหมายในรูปศัพท์และความหมายทางวิชาการ

ชุมชนนั้น เป็นคำที่ถูกบัญญัติขึ้นในภาษาของประเทศไทยอย่างถูกต้องและเป็นทางการใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งบัญญัติไว้ในพจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538 : 272) พร้อมกันนี้ยังได้ให้ความหมายไว้ว่า ชุมชนคือกลุ่มคนที่รวมกันเป็นสังคมที่มีขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน พร้อมทั้งได้ร่วมกันทำกิจกรรมมีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งพจนานุกรมฉบับสังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของชุมชนไว้อีกว่า “ประชาคม” หมายถึง

กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกับลักษณะทางสังคม แต่มีลักษณะที่เล็กกว่า และมีความสนใจร่วมที่จะประสานกันในขอบเขตที่แคบกว่า ชุมชนหมายถึง เขตพื้นที่ ระดับของความคุ้นเคยและการติดต่อระหว่างกลุ่มบุคคล ตลอดจนพื้นฐานการยึดเหนี่ยวเฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนมีลักษณะที่แตกต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะทางเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคม แต่ภายในวงจำกัดนั้น ย่อมมีรูปแบบของความใกล้ชิดสนิทสนมมากกว่าพร้อมทั้งมีความเห็นอกเห็นใจมากกว่า อาจมีเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติ ศาสนา ต่างๆ

ความรู้สึกและทัศนคติทั้งมวลที่ผูกพันปัจเจกบุคคล ให้ร่วมเข้ามากลายเป็นกลุ่ม ความหมายของชุมชนโดยรูปศัพท์จึงมีความหมายค่อนข้างใกล้เคียงกับความหมายโดยสามัญสำนึก แต่ที่แตกต่างออกไปบ้างคือ การเป็นสังคมขนาดเล็กและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ส่วนคำว่า “สังคม” นั้นพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 (2513 : 890-891) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การคบค้าสมาคมกัน หมู่คนที่มีความเจริญแล้วคบค้าสมาคมกัน หรือการพบปะ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538 : 817) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยที่ทางกลุ่มนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน วงการหรือสมาคมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น สังคมชั้นสูง ดังนั้น ชุมชน โดยความหมายของรากศัพท์จึงเป็นสังคมขนาดเล็ก คือเป็นกลุ่มคนที่มีการคบค้าสมาคมกัน มีความสัมพันธ์กันต่อเนื่องตามระเบียบกฎเกณฑ์และมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ถ้าหากเป็นเพียงหมู่ชนที่รวมอาศัยกันอยู่หนาแน่น หรือรวมกันมากๆ ในบริเวณเดียวกันโดยไม่มีการคบค้าสมาคมกันและไม่มีผลประโยชน์ร่วมกัน นั้นจะ

หมายความถึงชุมนุมไม่ใช่ชุมชน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2538 : 273) ดังนั้นหากเราจะทำการพิจารณาจากความหมายของรูปศัพท์แล้ว ครอบครัวซึ่งเป็นขนาดเล็กที่สุด มีลักษณะเป็นชุมชนด้วย

เออร์วิน ทีแซนเดอรส์ (Sanders, 1958 : 189) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ชุมชน” เป็นกลุ่มบุคคลหลายๆกลุ่ม มารวมกันในบริเวณเดียวกัน ภายใต้ข้อกฎหมายหรือข้อบังคับอันเดียวกัน มีการสังสรรค์กัน มีความสนใจร่วมกัน มีวัฒนธรรมเดียวกันและมีพฤติกรรมที่มีลักษณะเหมือนๆกัน

มาร์วิน อี. โอลเซน (Olsen, 1968 : 91) ได้ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า “ชุมชน” หมายถึง องค์การทางสังคมประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยพื้นที่บริเวณหนึ่งที่บรรดาสมาชิกตอบสนองความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ และแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ของชุมชนตนเองได้

เดนนิส อี. พอลิน (Poplin, 1972 :8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ชุมชน” หมายถึงกลุ่มที่มีการร่วมมือกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน มีการสมาคมแบบเผชิญหน้ากัน และมีความสนิทสนมรู้จักกันเป็นอย่างดี

ประเวศ วะสี (2541 : 13) ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า “ชุมชน” หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีความเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน

ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ (2554: 60) ได้ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า กลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตที่คล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ดังนั้นชุมชนจึงมีองค์ประกอบดังนี้ 1) คน (people) คนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของชุมชน หากปราศจากคนเสียแล้วจะเป็นชุมชนไม่ได้ 2) ความสนใจร่วมกัน (common interest) คนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสนใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน 3) อาณาบริเวณ (area) คนและสถานที่เกือบจะแยกกันไม่ได้ ต่างก็เป็นส่วนประกอบสำคัญและมีส่วนสัมพันธ์กัน มีคนก็ต้องมีสถานที่ แต่การจะกำหนดของเขตและสถานที่ของชุมชนหนึ่งๆนั้นเป็นเรื่องยาก 4) พบปะสังสรรค์ต่อกัน (interaction) เมื่อมีคนมาอยู่ร่วมชุมชนเดียวกันแต่ละคนจะต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและปฏิบัติต่อกัน 5) ความสัมพันธ์ของสมาชิก (relationship) ความสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งที่ผูกพันให้สมาชิกในชุมชนนั้น 6) วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี (culture traditions) ตลอดจนแบบแผนการดำรงชีวิต (pattern of community life) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

จากความหมายของชุมชนที่ได้นำเสนอไปข้างต้น ทั้งในมุมมองของสามัญสำนึก มุมมองของความเป็นรูปศัพท์ และมุมมองจากนักวิชาการจะเห็นได้ว่าความหมายของชุมชนเหล่านี้ได้มีความสอดคล้องกับ ชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจากความหมายของ “ชุมชน” นั้นได้ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึง ลักษณะของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ในการรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย พร้อมสามารถทำการอธิบายลักษณะที่สำคัญเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยได้ดังนี้

ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนั้นมีลักษณะของการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคน (Group of People) ในรูปของกลุ่มทางสังคม (Social Group) โดยมีความสำคัญที่สะท้อนเป็นลักษณะเด่นคือ การที่สมาชิกมีการปฏิบัติต่อกันทางสังคม หรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อกันทางสังคม (Social Interaction) มีความเอื้ออาทรต่อกันในรูปแบบของการอาศัยซึ่งกันและกันในสังคมภายในชุมชนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีพร้อมทั้งร่วมมือกันในการรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในพื้นที่ของตนเอง อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ อันได้แก่โครงสร้างประชากร คือ เพศ อายุ อัตราการตาย การอพยพโยกย้ายถิ่นฐานซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของการวิจัยในครั้งนี้ นั้นจากการศึกษาพบว่าชุมชนแห่งนี้ได้รับผลกระทบจากโครงการขนาดใหญ่ของรัฐโดยการเป็นแหล่งเส้นทางผ่านของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย และมีแนวโน้มในการพัฒนาเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีอาณาบริเวณที่แน่นอนสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนเหมาะแก่การทำการศึกษาวิจัยด้วยการกำหนดอาณาเขตในการเก็บตัวอย่าง โดยชุมชนได้อาศัยอาณาเขตเหล่านี้ประกอบกิจกรรมต่างๆของสมาชิกและกลุ่มสังคม พร้อมกันนี้สิ่งที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนยังแสดงออกมาอย่างชัดเจนคือภายในชุมชนได้มีความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationship) นั่นคือมีการติดต่อสัมพันธ์กัน มีความสนใจทางสังคมร่วมกันโดยเฉพาะการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ทำให้ผู้วิจัยต้องการเข้าไปศึกษาแนวทางของภาคประชาชนที่เกิดขึ้นในการรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตในด้านต่างๆร่วมกันอย่างมีความสุข พร้อมทั้งการเกิดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้กฎหมาย นโยบายระดับท้องถิ่น ที่จะนำเสนอจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดยมาจาก ผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบในการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งเหมาะแก่การเข้าไปศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นอย่างยิ่ง บนพื้นฐานการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและมีระบบกระบวนการติดต่อสื่อสารร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่มีทิศทางตรงกัน ส่งผลทำให้ชุมชนสามารถปรับตัวดำรงอยู่ได้ในที่สุด ในการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

2.2.ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักไทย พ.ศ. 2540 กล่าวไว้ในมาตรา 59 ว่า "...บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูลการชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมอันใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม... และมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว..."

และมาตรา 76 ว่า "...รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ"

มาตรา 79 "...รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ..." (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540)

และอีกหลายๆ มาตราที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารบ้านเมืองในประเทศของเรา

2.2.1. ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

พัชรี สิโรรส (บก.) (2546 : 2-3) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆเกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดการเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย จากนิยามความหมายดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายรัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยเน้นการสื่อสารสองทางทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่ใช่การทำครั้งเดียวจบและควรเกิดขึ้นตลอดโครงการ

2) เป้าหมายของการมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมายหรือการทำให้ไม่มีความขัดแย้ง หากแต่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและเป็นวิธีการเพื่อทำให้การตัดสินใจของรัฐดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

บวรศักดิ์ อุวรรณโน (บก.) (2552 : 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับข้อมูลข่าวสาร และการให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ

ไพรัช เตชะรินทร์ (2556) ได้เสนอหลักการความหมายและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ท่ามกลางปัญหาความร่อยหรอเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทุกขณะนั้นคือ ความหวังหนึ่งที่น่าจะช่วยบรรเทาปัญหานี้ได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวทางนี้ได้รับการยอมรับและผลักดันอย่างกว้างขวางทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทย หน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน เอกชน และสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกัน เพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง แนวทางและกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนคือ 1) การศึกษาทำความเข้าใจถึงวัฒนธรรม แนวคิด และวิถีชีวิตของคนไทย 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในประเด็นปัญหาและแนวของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน และกำหนดแนวทางการพัฒนา 4) การกระจายทรัพยากร อำนาจและความรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน

Creighton (1981 : 19) ได้เสนอความหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งสาธารณะชนมีความห่วงกังวล มีความต้องการ และมีทัศนะที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐในการตัดสินใจ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะชน ซึ่งประชาชนนั้น ไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจถ้าหากว่าประชาชนในชุมชน ไม่ได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอถึงทางเลือกและผลที่ตามมา เพราะฉะนั้นการให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนอย่างเพียงพอจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนรายการใดๆก็ตาม อย่างไรก็ดีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีความหมายสูงกว่าการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียวเท่านั้น เป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณะชน

และให้สาธารณะชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายของรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆคน

Cohen and Uphoff (1977) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) แต่ก็มิได้หมายความรวมเอาว่าเป็นการตัดสินใจเพียงอย่างเดียว ซึ่งการตัดสินใจที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องควบคู่ไปกับการดำเนินงานที่เกิดขึ้นด้วย นอกจากนี้การตัดสินใจที่เกิดขึ้นนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ การประเมินผล ในกิจกรรมพัฒนาด้วย ซึ่งโดยหลักการแล้วส่วนประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนควรมีองค์ประกอบหลักดังต่อไปนี้

1. การที่ชุมชนนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งวิเคราะห์ออกมาได้ 3 ขั้นตอนหลักคือ การเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการในการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการทำงานของชุมชน อาจมีลักษณะในรูปแบบของการเข้าร่วมซึ่งสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การร่วมมือทำงานและที่สำคัญก็คือการเกิดการร่วมแรงร่วมใจเกิดขึ้น

3. การเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชนในเรื่องของการรับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของวัตถุ รูปแบบสังคม หรือแม้กระทั่งผลประโยชน์ที่มาในลักษณะของส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลต่างๆของชุมชน ซึ่งมีลักษณะแบบเชิงควบคุมและดำเนินการเพื่อตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดของโครงการ

การพิจารณาการมีส่วนในการเข้าร่วมนั้นเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการนำไปสู่การพัฒนาอีกครั้งซึ่งเป็นส่วนของกระบวนการที่ไม่สามารถขาดหายไปได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เกิดผลขึ้นจริง เนื่องจากเวทีการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง โดยการแสดงออกตามวิถีแห่งความเป็นประชาธิปไตยแต่หากวิธีการดังกล่าวนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยตัวของประชาชนเองตามชุมชนต่างๆที่สามารถริเริ่มขึ้นมาจากตนเอง สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนถูกตีความในลักษณะที่เน้นการให้ชุมชนมีโอกาสเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจคิดค้นปัญหาและดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาในพื้นที่ คือชุมชนสามารถเพิ่มพูนศักยภาพในการดูแลทรัพยากรในพื้นที่ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งมีลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้นมีดังนี้คือ

1.พื้นฐานของการเข้าร่วมของชุมชน ลักษณะที่เข้ามามีส่วนร่วมมาจากแรงจูงใจภายในจะเป็นแรงหมุน หรือช่วยให้คนในชุมชนกล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยภายนอกที่เข้ามามีอิทธิพล โดยอาศัยอำนาจบารมีหรือแรงบีบคั้นจากผู้มีอำนาจภายนอก ความนับถือเกรงใจ หรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจจากชุมชนเองถึงจะสามารถกระทำได้สำเร็จ แต่ก็ไม่มีผลผูกพัน

กับสภาพของจิตใจความยั่งยืนความต่อเนื่องของกิจกรรมหรือโครงการต่างๆก็จะลดลงไปด้วยในที่สุด

2. รูปแบบของการเข้าร่วม การเข้าร่วมของคนในชุมชนนั้นเป็นการเข้าร่วมโดยการจัดตั้งกลุ่มของประชาชนในชุมชนเอง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชน เช่น การใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชน ซึ่งการเข้าร่วมของคนในชุมชนจะมีลักษณะแบบให้การสนับสนุนและการให้ความร่วมมืออย่างมากเป็นพลังที่ดีที่สุดของชุมชน

3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นช่วงเวลาการมีส่วนร่วม การใช้เวลาที่ร่วมกันในกิจกรรมต่างๆในชุมชน หรือโครงการในการพัฒนาต่างๆที่เข้ามาสู่ชุมชน ซึ่งแต่ละกิจกรรมนั้นจะใช้เวลามากน้อยต่างกัน ความถี่ห่าง จำนวนครั้งที่เข้าร่วม ความสม่ำเสมอ และฤดูกาลที่มีความเหมาะสม ช่วงเวลาที่ใช้ดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง

4. ผลของการเข้าร่วม ลักษณะการเข้าร่วมของคนในชุมชน ทำให้เกิดการรวมพลังที่จะสามารถสร้างอำนาจการต่อรองให้ชุมชนอย่างมีศักยภาพ เป็นชุมชนอย่างแท้จริงตามวิถีของความเป็นประชาธิปไตย สร้างปฏิสัมพันธ์อันดี มีความสามัคคีในมวลสมาชิกของชุมชนเกิดการคิดริเริ่มในชุมชนอันนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงในอนาคตของประเทศ

2.2.2. กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปีพ.ศ. 2550มาตรา67วรรคสองได้ระบุไว้ว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชนจะต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนรวมทั้งได้ให้องค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว” ซึ่งจากสาระสำคัญดังกล่าวส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐต้องตื่นตัวในเรื่องการให้สิทธิชุมชนกับกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้เกิดหรือไม่เกิดหรือลดความขัดแย้งในความเป็นจริงแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนและการแก้ปัญหาความขัดแย้งมีหลักการและเครื่องมือเหมือนกันคือถ้ามีการมีส่วนร่วมดีความขัดแย้งก็จะไม่เกิดขึ้นถ้ามีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วก็ต้องใช้การมีส่วนร่วมเข้าไปแก้ปัญหาเครื่องมือสำคัญที่ใช้คือการสื่อสารที่ประกอบด้วยทั้งการพูดการฟังและภาษาท่าทางที่มีส่วนร่วมต่อการสร้างความสัมพันธ์ความไว้วางใจหรือความขัดแย้งผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนรวมถึงทางออกของการ

แก้ปัญหาความขัดแย้งไม่ได้หมายความว่าจะทำให้โครงการนั้นเกิดได้หรือไม่ได้เพราะไม่ใช่กระบวนการพยายามหว่านล้อม (Lobby) หรือใช้การกดดัน (Assertiveness) หรือด้วยกลยุทธ์ (Tactic) โดยหวังเพื่อต้องการให้ประชาชนเชื่อและยอมตามผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมหรือผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาความขัดแย้งคือการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการตั้งแต่ตระหนักถึงปัญหาร่วมกันคิดผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันติดตามการดำเนินงานและประเมินผลเพื่อปรับปรุงโครงการจะทำได้หรือไม่ได้อยู่ที่ความเหมาะสมของโครงการนั้นๆว่าก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนโดยส่วนรวมและประเทศชาติหรือไม่ประชาชนส่วนน้อยที่ได้รับผลกระทบได้มีสิทธิ์มีเสียงและได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและพึงพอใจโดยผลสุดท้ายเป็นในลักษณะชนะ-ชนะ (Win-Win) ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นแบ่งออกเป็น5ระดับตามระดับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ

1. ระดับการให้ข้อมูล/รับข้อมูลเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและรับรู้ข่าวสารแต่เป็นระดับที่สำคัญเพราะเป็นการเริ่มต้นที่ส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการอื่นๆต่อไปตัวอย่างเช่นการปิดประกาศแจ้งให้ประชาชนรับทราบข้อมูลว่ารัฐกำลังจะดำเนินการเรื่องอะไรแต่กระบวนการตัดสินใจยังคงเป็นอำนาจของภาครัฐ

2. ระดับการปรึกษาหารือเป็นการรับฟังความคิดเห็นโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นบอกข้อปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆกับส่วนราชการตัวอย่างเช่นการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียกรณีโครงการที่ต้องประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นจากประชาชนก็เป็นเพียงข้อมูลส่วนหนึ่งสำหรับประกอบการตัดสินใจของภาครัฐในการทำโครงการแต่อำนาจการตัดสินใจก็ยังคงเป็นของภาครัฐ

3. ระดับการเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบายการวางแผนงาน/โครงการการมีส่วนร่วมในระดับนี้อาจดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้ามาร่วมตัวอย่างเช่นการตั้งคณะกรรมการไตรภาคีที่ประกอบด้วยกรรมการจากภาครัฐภาคประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและนำไปปฏิบัติซึ่งเป็นวิธีการที่ถูกกำหนดขึ้นผ่านคณะกรรมการดังกล่าวและเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน

4. ระดับการร่วมมือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทหรือฐานะหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

5. ระดับการเสริมอำนาจประชาชนเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นระดับของการมอบอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชนเป็นผู้กำหนดการส่งเสริม

กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม(การส่งเสริมกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน. (ออนไลน์.) http://www.opdc.go.thสืบค้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2556)

2.2.3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการที่ประชาชนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนมีความร่วมมือร่วมใจกันในการควบคุมการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนโดยมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาประเด็นปัญหาต่างๆที่มีในชุมชน หาสาเหตุของปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางในการป้องกันปัญหา การตัดสินใจ และการดำเนินการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆฝ่ายในการช่วยกันแก้ไขปัญหา หากการแก้ไขปัญหาและจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบกับความสำเร็จ ชุมชนก็จะได้มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์และสามารถนำไปสู่ความยั่งยืนได้ในอนาคต(จำลอง โพธิ์บุญ 2556 : 8)

จากเนื้อหาของแนวคิดดังกล่าวที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในชมชนนั้นจะต้องได้รับการตอบสนองและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ หน่วยงานราชการที่ทำงานอยู่ในชุมชน ทั้งนี้ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนั้นได้มีปัญหาในเรื่องของกรรมสิทธิ์ในการบริหารจัดการที่ดินอันเป็นพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนมีการทับซ้อนกับหน่วยงานทหารซึ่งถือเป็นหน่วยงานทางราชการในพื้นที่ ทั้งนี้ชุมชนต้องการที่จะแสดงพลังเรียกร้องสิทธิในการบริหารจัดการเพื่อดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทับซ้อนดังกล่าวให้มาเป็นการจัดการของชุมชนเต็มกำลังเพื่อรองรับการปรับตัวจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยมีกรอบในประเด็นเรื่องของผลกระทบของสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อใช้เป็นหลักในการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้อย่างมีแบบแผนไม่ออกนอกประเด็นหลักของการศึกษา

ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นกับมนุษย์เราอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านต่างๆ กล่าวคือ เป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย หากขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นแล้วจะก่อให้เกิดปัญหากับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

และจะทำให้เกิดความยากจนแร้นแค้นขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงพบอยู่เสมอว่าชุมชนใดขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี จะทำให้เกิดความยากไร้ของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนได้อาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆที่มีในชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพอยู่ด้วย เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งใกล้ชิดกับความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น อากาศเป็นพิษ ขยะมูลฝอย น้ำเน่าเสีย หากไม่มีแนวทางในการจัดการหรือแก้ไขแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในที่สุด

ปัจจุบันอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างมาก จำนวนประชากรของประเทศก็เพิ่มขึ้นในอัตราสูง ประกอบกับวิทยาการสมัยใหม่มีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว สภาพเหล่านี้ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและการเสียสมดุลของสิ่งแวดล้อมซึ่งจะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์และการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ รัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัยได้ตระหนักถึงปัญหาและผลเสียเนื่องจากปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดเป็นนโยบายแห่งรัฐเพื่อให้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องได้นำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และมีอำนาจอิสระในการบริหาร การกำหนดแนวทางการทำงานการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและการจ่ายงบประมาณของตน จึงมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีกิจกรรมที่ต้องคุ้มครองดูและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้โดยสมมติฐานเบื้องต้นว่า ประชาชนในท้องถิ่นจะแสดงบทบาทในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าบุคคลภายนอกชุมชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยมีแนวทางในการดำเนินการ กล่าวคือ การอนุรักษ์ การสร้างเสริม บูรณะ ฟื้นฟู การรณรงค์และประชาสัมพันธ์(ไพรัตน์ เดชะรินทร์2527 : 17-18)

การจัดการทรัพยากรโดยชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้การแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นลดความขัดแย้งลง และเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นของตน จากทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ส่วนหนึ่งมาจากการผลาญทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำลายทุนทางสังคมไปอย่างมากมายมหาศาล จนสร้างมลภาวะร้ายแรงในสภาพแวดล้อมจนเป็นต้นตอของปัญหาต่างๆที่ตามมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรตลอดมา

ท่ามกลางปัญหาความร่อยหรอและเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความรุนแรงมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่พอจะบรรเทาปัญหานี้ได้และก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน แนวทางนี้ได้รับการยอมรับและผลักดันอย่างกว้างขวางทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทย เพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง แนวทางสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ 1)การศึกษาทำความเข้าใจถึงวัฒนธรรม แนวคิด และวิถีชีวิตของคนไทย 2)การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในประเด็นปัญหาและแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3)เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนและกำหนดแนวทางการพัฒนา 4)การกระจายทรัพยากร อำนาจและความรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน(ยุพเยาว์ โตคีรี 2541 : 31)

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติงาน รวมถึงการติดตามตรวจสอบและร่วมเสริมสร้างความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในส่วนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545-2549) ได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง โดยยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้ความสำคัญกับการปรับกลไกและกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการณ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติและเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ยังได้ให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนดังปรากฏในมาตรา 79 “รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพของประชาชน” อีกด้วย

แนวคิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนโดยแนวคิดเหล่านี้สามารถปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องด้วย โดยมีแนวคิดดังนี้

1. ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม หากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนเป็นเรื่องใหม่ก็ต้องใช้เวลาในการกระตุ้น เร่งเร้าความสนใจ ให้ความรู้ความเข้าใจ จนเขายอมรับความจำเป็นและประโยชน์จากกิจกรรมเหล่านั้น

2. กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบ ร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม ปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่เห็นแก่ส่วนรวม ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

3. แนวทางการพัฒนาในกิจกรรมต่างๆในชุมชน ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชนที่รับดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาภายนอก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกต้องไม่ทุ่มเทในลักษณะการให้เปล่าโดยสิ้นเชิง ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเป็นเจ้าของกิจกรรมและต้องสามารถทำต่อไปเองได้ เมื่อการช่วยเหลือจากภายนอกสิ้นสุดลง การช่วยตนเองและการพึ่งตนเองเป็นหลักสำคัญที่ต้องเริ่มตั้งแต่ต้น

4. กิจกรรมพัฒนาที่นำเข้าไปในชุมชนต้องสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อม ความพร้อมรับของชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงการใช้ทรัพยากรชุมชน การสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน

5. การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชน ซึ่งหมายถึงผู้นำตามธรรมชาติที่ชาวบ้านเคารพนับถือ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำที่ได้รับจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งจากทางการ เพื่อเป็นผู้บุกเบิกและชักนำชาวบ้านต่อไป ผู้นำชุมชนโดยทั่วไปจะสามารถปรับทัศนะและการยอมรับสิ่งใหม่ๆได้เร็วกว่าและเป็นผู้ที่ชาวบ้านมีศรัทธาอยู่แล้ว การเริ่มต้นจากผู้นำจึงไปได้เร็วกว่าและได้รับการยอมรับมากกว่าประชาชนทั่วไป

6. ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้น กล่าวคือ ร่วมหาข้อมูล ร่วมหาสาเหตุปัญหา ร่วมปรึกษาหารือทางแก้ไขปัญหา ร่วมการตัดสินใจ ร่วมการวางแผนงาน ร่วมการปฏิบัติงาน ร่วมการติดตามผลงาน จนถึงขั้นร่วมการบำรุงรักษาในระยะยาว

สำหรับการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชนควรเริ่มต้นจากการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจและตระหนักถึงความจำเป็นของการเป็นชุมชน มีความสนใจร่วมและมีการดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของสมาชิกในชุมชน โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการแก้ไขปัญหา การจัดการทรัพยากร รวมทั้งการเสริมข้อมูล ช่วยประสานงานในเบื้องต้นให้เกิดการตัดสินใจ ความสามารถในการต่อรองและการพึ่งตนเองของชุมชนให้ได้เพื่อประโยชน์สูงสุดของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน. (ออนไลน์). http://www.learners.in.thสืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2556)ทั้งนี้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบไปด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 ว่าด้วยเรื่องของการ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วม อันนำไปสู่ความหมายของการมีส่วนร่วม กระบวนการการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้วิจัยสามารถใช้เป็นหลักในการแยกผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนได้ดังนี้ (1) ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่ง (2) บรรดาผู้นำชุมชนบ้านพุน้ำร้อน (3) ข้าราชการประจำที่สังกัดในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (4)ผู้บริหารในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

2.3. ทฤษฎีการก่อรูปนโยบายสาธารณะ

การเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั้นในพื้นที่ประเทศพม่านั้น ทำให้รัฐบาลไทยต้องมีการพัฒนาเส้นทางการขนส่งเพื่อเชื่อมต่อกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย โดยพื้นที่ตำบลบ้านเก่าซึ่งเป็นจุดสำคัญในการเชื่อมต่อซึ่งเริ่มที่บ้านพุน้ำร้อนชายแดนระหว่าง ไทย-พม่า นั้นจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการเชื่อมต่อเส้นทางการขนส่งในพื้นที่ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบก้าวกระโดดอย่างรวดเร็วอย่างมากในพื้นที่ สิ่งที่ประชาชนในพื้นที่ได้คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตคือ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการพัฒนาอย่างรวดเร็วนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาข้อมูลจากชุมชนในพื้นที่เพื่อคาดการณ์สภาพปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเปรียบเสมือนขั้นตอนในการก่อรูปของนโยบายสาธารณะเพื่อให้เป็นการป้องกันปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งเป็นผลมาจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

2.3.1. การก่อตัวของปัญหา

การก่อตัวของปัญหานั้น ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยที่มีความสำคัญ คือการค้นหาหรือระบุประเด็น และการกลั่นกรองประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญที่มาจากการสำรวจศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้น ซึ่งจะต้องมีการเริ่มต้นประเด็นต่างๆซึ่งจะต้องทำการแยกแยะความแตกต่างระหว่างประเด็น (Issues) ปัญหา (Problems) และประเด็นปัญหา (Agenda) สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นจากการแยกแยะเหล่านี้จะทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจคำว่าปัญหา ลักษณะของปัญหา โครงสร้างปัญหานำไปสู่การระบุประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น (Issues searching/formation) และเข้าสู่กระบวนการของการกลั่นกรองประเด็นปัญหา (Issues filtration)

ปัญหา คือ สภาพที่ไม่พึงปรารถนาหรือสภาพที่ก่อให้เกิดความต้องการ (Need) การขาดแคลน (Deprivation) หรือความไม่พึงพอใจ (Dissatisfaction) ทั้งนี้หากเกิดสภาพข้างต้น แต่ผู้เกี่ยวข้องยอมรับสภาพ ถือว่าสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวนั้นไม่ถือว่าเป็นสภาพปัญหา ซึ่งปัญหานั้นถือได้ว่ามีทั้งประเภทที่เกิดขึ้นพร้อมได้รับผลกระทบแล้วและกำลังจะเกิดขึ้น ทำให้ต้องไปทำการค้นหาถึงสภาพปัญหาต่อไป ทั้งนี้ในระดับของสังคมหรือชุมชนนั้น ประเด็นที่เกิดขึ้นต่างๆนั้นจะถือว่าเป็นสภาพปัญหาหรือไม่นั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจอันเป็นสาธารณะที่เกิดขึ้นในระดับชุมชน (Anthony Downs อ้างถึงใน ปิยะพงษ์บุษบงก์, 2552 : 151) ซึ่งโดยทั่วไปวงล้อของความสนใจในประเด็นต่างๆ (Issue-attention cycle) มีอยู่ 5 ระยะ คือ (1) ระยะก่อนถูกมองว่าเป็นปัญหา (The pre-problem stage) กล่าวคือ ยังไม่ได้รับความสนใจหรือตระหนักถึงสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นซึ่งเป็นสิ่งที่กำลังพัฒนาเป็นปัญหาในอนาคต (2) ระยะที่ถูกค้นพบและให้ความสนใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น (Alarmed discovery and euphoric enthusiasm) เช่น สื่อมีการเสนอข่าวที่มีลักษณะต่อเนื่องส่งผลให้ผู้คนมีการกล่าวขานถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะวงกว้าง (3) ระยะที่เริ่มคำนึงถึงเงื่อนไขต่างๆนานาเป็นอุปสรรคต่อการจัดการปัญหา โดยเฉพาะเงื่อนไขทางด้านงบประมาณที่ใช้ดำเนินการแก้ไข (Realizing the cost of significant progress) กล่าวคือ เป็นระยะถึงการพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นเพื่อทำการแก้ไขปัญหา ภายใต้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดและภายใต้เหตุผลอื่นๆ (4) ระยะที่ความสนใจในปัญหาเริ่มลดน้อยถอยลงไปหรือเรียกอีกอย่างว่าเริ่มซาลงแล้ว (Gradual decline of intense public interest) กล่าวคือผู้คนเริ่มไม่พูดถึง และเริ่มมีการเสนอข่าวน้อยลงไป และ (5) ระยะที่ปัญหาถูกลดทอนความสนใจลงไปจนไม่กลายเป็นสภาพปัญหาอีกต่อไป (The post-problem stage) กล่าวคือสังคมเริ่มยอมรับสภาพหรือละเลย

2.3.2. การค้นหาหรือระบุประเด็น

การค้นหาหรือระบุประเด็นปัญหา (Issue search/ agenda setting) เป็นการตอบคำถามว่าประเด็นปัญหาใดควรจะนำเข้าสู่วาระนโยบายขณะนี้ และประเด็นใดที่กำลังจะเกิดขึ้นในไม่ช้านี้ซึ่งต้องเตรียมพร้อมนำเข้าสู่วาระที่เหมาะสม

เวอร์เนอร์แจนน์ และไก เวกริช (Werner Jann and Kai Wegrich, 2007 : 45-48) กล่าวว่า การค้นหาหรือระบุประเด็นปัญหาเป็นเรื่องของการทำให้ปัญหากลายเป็นจุดที่มีการสนใจเกิดขึ้นพร้อมทั้งเป็นที่จดจำ (Problem recognition) และเป็นการเลือกประเด็นในการให้ความตระหนัก (Issue selection) ซึ่งต่อจากนี้ข้อนำเสนอเนื้อหาสาระของการค้นหาหรือระบุประเด็นปัญหาที่ประกอบด้วยความสำคัญ ลักษณะที่ความสำคัญของประเด็นปัญหาที่พึงนำเข้าสู่วาระนโยบายได้

ปัจจัยที่สนับสนุนให้สามารถนำประเด็นปัญหาเข้าสู่วาระนโยบายได้ สิ่งที่ต้องได้มาซึ่งประเด็นปัญหาและวิธีการได้มาซึ่งประเด็นปัญหา

จากเนื้อหาทางวิชาการข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นของการได้มาของสภาพปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ที่กำลังจะถูกพัฒนากลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษซึ่งการพัฒนาแบบก้าวกระโดดนี้อาจสร้างสภาพของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในอนาคต โดยผู้วิจัยนั้นต้องการศึกษาสภาพปัญหาของชุมชน เพื่อนำประเด็นที่ได้มาพิจารณากลายเป็นสภาพปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตของผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำลังจะเกิดขึ้นจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย เพื่อการเตรียมความพร้อมของชุมชนต่ออนาคตอันใกล้นี้ ทั้งนี้การศึกษาวิจัยได้นำกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนมาเป็นแม่บทในการลำดับขั้นของการศึกษาวิจัยชุมชนในครั้งนี้โดยเริ่มจากก่อตัวของปัญหานำไปสู่การระบุสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นที่ทุกคนในชุมชนต้องการหาทางออก ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงสภาพปัญหานี้เองจึงได้อาศัยโอกาสสำคัญนี้เข้าทำการศึกษาวิจัยชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่กำลังเผชิญปัญหาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาซึ่งแนวทางออกจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกภาคส่วน ในการออกนโยบายระดับชุมชนประกอบกับการใช้แนวความคิดที่สำคัญเรื่องตัวแบบในการศึกษานโยบายสาธารณะคือ ตัวแบบเครือข่าย / ชุมชน (Network/Community Model) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.3. ตัวแบบเครือข่าย / ชุมชน (Network/Community Model)

ฐานคติที่สำคัญของตัวแบบนี้ก็คือ อธิบายว่าการสร้างและบริหารนโยบายเกิดจากการเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มคนที่รวมตัวกันเป็นเครือข่ายหรือเป็นชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งวิธีคิดแบบนี้ถูกกล่าวมาสุดในยุคหลังๆ ที่จะเน้นศึกษาพลังอำนาจของชุมชนหรือการให้ความสำคัญกับพลังอำนาจของชุมชน (Community-oriented) ในฐานะที่เป็นผู้กระทำ (Active) มิใช่ผู้ที่ถูกกระทำ (Passive) ซึ่งเป็นมุมมองที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้มุมมองดังกล่าวเป็นที่มาของแนวความคิดจำนวนมาก เช่น การพัฒนาโดยเอาชุมชนเป็นฐาน (Community-baseddevelopment) การพัฒนาที่มุ่งการพึ่งตนเองของชุมชน (Self-reliance) การพัฒนาที่ขับเคลื่อนโดยกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Informal group) และการพัฒนาโดยใช้ทุนทางสังคม (Social capital) เป็นต้น ดังนั้นปรากฏการณ์ใหม่ๆของยุคสมัยจำนวนมากจึงสะท้อนว่าชุมชนหรือภาคสังคม (ที่รวมกันเป็นเครือข่ายหรือมีความเข้มแข็ง) ได้กลายมาเป็นตัวแสดงหลักในทางนโยบายที่มากขึ้น โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาบนฐานทางทรัพยากร ตัวอย่างอาทิ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายการบริหารจัดการน้ำ นโยบายการบริหารจัดการป่า และนโยบายบริหาร

จัดการที่ดิน เนื่องจาก จะเห็นว่าชุมชนหรือเครือข่ายมักมีบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน การสร้างเครือข่ายป่าชุมชน หรือการสร้างเครือข่ายเกษตรแบบอินทรีย์เหล่านี้เป็นต้น ทั้งนี้การสร้างนโยบายดังกล่าวเพื่อให้ประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัยการสนับสนุนทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่บริหารเชื่อมระหว่างภาครัฐกับชุมชนเข้าด้วยกันซึ่งมีทั้งทรัพยากร บุคลากรและเครื่องมือสนับสนุน นอกจากนี้ชุมชนยังต้องดำเนินการสร้างนโยบายระดับท้องถิ่นดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นไปบนฐานความร่วมมือจากหน่วยงานราชการและเอกชนในท้องถิ่นอีกด้วย เพื่อการดำเนินนโยบายระดับท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งต่อไป (ปิยะพงษ์บุษบงก์,2552 :101 : 102)

จากการอธิบายถึงตัวแบบเครือข่าย/ชุมชน (Network/Community Model) ในการศึกษานโยบายสาธารณะตามหลักวิชาการ ทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้เกิดเป็นแนวทางในการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในอนาคต โดยอาศัยหลักของการสร้างนโยบายที่เข้มแข็งที่นำเอาชุมชนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญในการศึกษาผลกระทบ เพื่อให้ชุมชนสามารถมีแนวทางมาตรการต่างๆในการพัฒนาตนเองเพื่อรับมือกับการพัฒนาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างรุนแรง ได้ประโยชน์ที่แท้จริงจากการพัฒนาอันเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากภาครัฐสู่ชุมชน การพัฒนาที่ยั่งยืนก็จะสามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคตอย่างถาวร อีกทั้งยังสามารถเป็นแบบอย่างในการพัฒนาพื้นที่อีกหลายๆพื้นที่ในประเทศไทยได้อีกด้วยต่อไป ด้วยทฤษฎีแนวคิดตัวแบบเครือข่ายชุมชนจึงทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบมิติเพื่อให้การเกิดนโยบายระดับชุมชนของการวิจัยชิ้นนี้สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพขึ้นได้นั้นจะต้องเริ่มต้นด้วย มิติที่ 1 การต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ มิติที่ 2 การนำเอาชุมชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างนโยบายระดับท้องถิ่น และมิติที่ 3 ความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยจะสามารถศึกษาข้อมูลไปบนพื้นฐานทั้ง 3 มิติข้างต้นเพื่อทำการสร้างนโยบายระดับท้องถิ่นเพื่อการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนต่อโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น

2.4. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม นั้นได้รวมถึงการพิจารณาข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายและมาตรการที่สามารถนำมาใช้เพื่อลดหรือป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดผลเสียหายให้เหลือน้อยที่สุด ดังนั้นกระบวนการวิเคราะห์หรือประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังรวมถึงการพิจารณาหาวิธีป้องกันแก้ไขผลกระทบและแผนเฝ้าระวัง

ติดตามผลกระทบอีกด้วย ซึ่งทางเลือกในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงมีอยู่อย่างน้อย 4 ประการคือ 1. การใช้ระเบียบข้อบังคับ และกฎหมาย 2. การใช้กลไกทางศาลเพื่อลงโทษผู้ละเมิด 3. การใช้กลไกของระบบตลาด 4. การใช้กลไกทางการบริหาร (เบ็ญจมาภรณ์ ธนธรรมรัตน์,2546 : 21-22)

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ทางสิ่งแวดล้อมนั้นอาจกล่าวเป็นการทั่วไปได้ว่ามี 4 ประการดังนี้

1.1. เพื่อชี้ให้เห็นสภาพแวดล้อมด้านป่าไม้และดินก่อนมีโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคนอุตสาหกรรมทวายว่าเป็นอย่างไร

1.2. เพื่อชี้ให้เห็นว่าเมื่อมีโครงการแล้วจะมีผลกระทบต่อป่าไม้และผืนแผ่นดินของชุมชน อย่างไรไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางบวกหรือทางลบ ทางตรงหรือทางอ้อม ระยะสั้นหรือระยะยาวก็ตาม

1.3. เพื่อชี้ให้เห็นว่าถ้ามีผลกระทบทางลบหรือเสียหายต่อสภาพป่าและผืนแผ่นดินแล้ว จะมีวิธีการแนวทางป้องกันแก้ไขได้อย่างไร เพื่อให้มีผลกระทบน้อยที่สุดอยู่ในระดับที่ประชาชนในพื้นที่สามารถยอมรับได้ รวมไปถึงวิธีการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดผลกระทบในทางบวก เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในพื้นที่มากที่สุด

1.4. เพื่อเสนอแผนงานติดตามตรวจสอบผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในการดำเนินโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคนอุตสาหกรรมทวาย

จากการกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ทางด้านสิ่งแวดล้อมคือ การคาดคะเน (Predict) การวัด (measure) และการประเมิน (evaluate) ผลกระทบด้านด้านป่าไม้ และผืนดิน ที่อาจเกิดจากการทำลายผืนป่าด้วยการตัดไม้หาของป่าที่นับวันจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในเขตชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอันมาจากการเริ่มมีอาชีพรับจ้างถางป่าและหาของป่าจากนายทุนที่เข้ามาหาผลประโยชน์ทางธุรกิจจากการเกิดขึ้นของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนี้ แนวคิดนี้จะช่วยให้สามารถนำไปสู่กระบวนการในการแนะเสนอนโยบายป้องกันแก้ไข หรือส่งเสริมในทางบวกต่อธรรมชาติในชุมชนแนวชายแดนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชนต่อไปในอนาคต (sustainable development) ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการวิจัยในครั้งนี้ท่ามกลางโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบของการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมมีดังนี้ (เบ็ญจมาภรณ์ ธนธรรมรัตน์. 2546 : 22)

1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (baseline study) ซึ่งได้แก่ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ข้อมูลส่วนราชการ ข้อมูลจากรายงานการ

ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการวิเคราะห์และทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับป่าไม้ และผืนดิน

2) การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scooping) ซึ่งได้แก่การระบุผลกระทบที่มีความเป็นไปได้ (Possible impact) รวมทั้งการใช้ทรัพยากรและการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบเพื่อการศึกษาวิเคราะห์ในขั้นรายละเอียด ผลกระทบใดที่คาดว่าไม่สำคัญก็ให้ตัดทิ้งไป การกำหนดขอบเขตการศึกษาจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญเพื่อให้การศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการและสามารถนำไปใช้ในการก่อเกิดประโยชน์ได้จริง ดังนั้นก่อนที่จะกระทำการกำหนดขอบเขตในการศึกษา จึงควรมีการรวบรวมแนวความคิดที่จะทำการเตรียมพร้อมในการหารือกับส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องประกอบกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้ด้วย

3) การคาดคะเนผลกระทบ (Prediction) คือการประมาณการขนาดของการเปลี่ยนแปลงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตของการกำเนิดเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

4) การประเมินผลกระทบ (Evaluation) เพื่อทำการประเมินถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่มีต่อในระดับประเทศในรูปของวัตถุประสงค์และนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ในการประเมินอาจเรียนรู้โดยการใช้วิธีในการเปรียบเทียบ นั่นคือกระทำได้โดยการเปรียบเทียบกับกฎหมายหรือมาตรการ มาตรฐานและเงื่อนไงที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังควรประเมินผลกระทบของโครงการด้วยการประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ต้นทุนและผลตอบแทน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจว่าควรที่จะให้การสนับสนุนหรือเพื่อจะทำการยับยังโครงการที่กำลังเกิดขึ้นในอนาคต

5) การปรับปรุงแก้ไข (Mitigation) เพื่อกระทำการค้นหาวิธีการหรือก่อเกิดมาตรการในการป้องกันพร้อมทั้งแก้ไขเพื่อการลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในทางลบ พร้อมทั้งสรรสร้างมาตรการเสริมสร้างผลกระทบที่เกิดขึ้นในทางบวก เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังเป็นการลดต้นทุนของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

6) การสื่อสารทำความเข้าใจ (Communication) เพื่อทำการสื่อสารผลกระทบที่เป็นไปได้ในสิ่งที่เกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายต่อหน่วยงานราชการที่เข้ามาเกี่ยวข้องและประชาชนที่ได้รับผลกระทบในระหว่างกระบวนการในอนาคต

7) การติดตามตรวจสอบ (Monitoring) เพื่อจัดสรรให้มีกระบวนการในการตรวจสอบอย่างมีระเบียบแบบแผน และการเฝ้าระวังผลกระทบของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ทั้งในระหว่างและหลังการเกิดขึ้นของโครงการในอนาคต

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมนั้น สามารถช่วยให้ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางวางกรอบในการศึกษาหาข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายด้วยการเริ่มต้นด้วยการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อทำความเข้าใจกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ของชุมชนเพื่อทำการกำหนดขอบเขตการศึกษาสิ่งแวดล้อมบ้านพุน้ำร้อนตามด้วยการตั้งประเด็นในการคาดคะเนแนวโน้มของผลกระทบจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางมาตรการต่างๆในการรองรับแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้น ก่อให้เกิดการสื่อสารทำความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน และทุกภาคส่วนในพื้นที่ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่รวมไปถึงภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุน นำไปสู่การสร้างนโยบายระดับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพขับเคลื่อนในท้องที่จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2.5. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บทที่ใช้ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน กล่าวคือ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างรอบด้าน ครอบคลุมถึงการจัดการปัญหามลพิษทุกรูปแบบและสอดประสานกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้มีการนำหลักการใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม อาทิ หลักผู้ก่อมลพิษต้องจ่าย การยอมรับบทบาทของประชาชนและองค์การพัฒนาเอกชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฯลฯ รวมหลักการที่มีความสำคัญอีกหลายประการดังที่ปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนี้

1) ส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3) กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่นให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมและกำหนดแนวทางปฏิบัติส่วนที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรง

4) กำหนดมาตรการการควบคุมมลพิษด้วยการจัดการให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อแก้ไขเกี่ยวกับปัญหามลพิษ

5) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน

6) กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุนและความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้การยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โดยพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นสำคัญแล้วจึงทำให้สามารถกำหนดสาระสำคัญของกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ได้ว่ามาสาระสำคัญครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.5.1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535นี้ ได้ให้การยอมรับบทบาทของประชาชนในการอนุรักษ์และครอบครองสิ่งแวดล้อม โดยได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา 6 ถึงมาตรา 8 ดังนี้

“มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) การได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิในทางการค้า หรือกิจการของบุคคลใดที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

2) การได้รับชดใช้ค่าเสียหาย หรือค่าทดแทนจากรัฐ ในกรณีที่ได้รับความเสียหายจากภยันตรายที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษ อันมีสาเหตุมาจากกิจการหรือโครงการใดที่ริเริ่ม สนับสนุนหรือดำเนินการโดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

3) การร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อเจ้าพนักงานในกรณีที่ได้พบเห็นการกระทำใดๆ อันเป็นการละเมิด หรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

4) การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

5) การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยเคร่งครัด

ทั้งนี้ ตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยการนั้นบัญญัติไว้"

"มาตรา 7 เพื่อเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้องค์กรเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย หรือกฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว มีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง"

"มาตรา 8 องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 7 แล้ว อาจได้รับการช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากทางราชการในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การจัดให้มีอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลหรือข่าวสาร เพื่อสร้างจิตสำนึกของสาธารณชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

3) การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น

4) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเสนอแนะความคิดเห็นต่อรัฐบาลหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

5) การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับอันตรายหรือความเสียหายจากภาวะมลพิษอันเกิดจากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษ รวมทั้งเป็นผู้แทนในคดีที่มีการฟ้องร้องต่อศาล เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายนั้นด้วย

ในกรณีที่องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนประสบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่ง และร้องขอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติช่วยเหลือให้นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจสั่งให้ความช่วยเหลือตามความ

เหมาะสม หรือสั่งให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกต่อไป

คณะกรรมการกองทุนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจพิจารณาจัดสรรเงินทุนอุดหนุน หรือเงินกู้ให้แก่องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนแล้ว เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร

องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนแล้วอาจเสนอชื่อผู้แทนภาคเอกชน เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้

ในกรณีที่องค์กรเอกชนใดที่ได้จดทะเบียนแล้วดำเนินกิจการโดยก่อความวุ่นวายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือไม่เหมาะสม ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนขององค์กรเอกชนนั้นได้

โดยสาระสำคัญของ มาตรา 6 ถึง มาตรา 8 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นี้ คือ ได้ให้การรับรองสิทธิของประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหลายประการ อาทิ รับรองสิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สิทธิในการได้รับชดเชยค่าเสียหายหรือค่าทดแทนจากรัฐในกรณีที่ได้รับความเสียหายจากมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมหรือโครงการซึ่งรัฐมีส่วนเกี่ยวข้อง และสิทธิในการร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิดกฎหมายสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีหน้าที่ในการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

นอกจากนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้รับรององค์การพัฒนาเอกชนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือการแสวงหาผลกำไร โดยให้นิติบุคคลเหล่านั้นมีสิทธิจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อขอรับความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆขององค์กรได้

2.5.2.มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ในหมวดที่ 3 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ได้บัญญัติถึงเรื่องมาตรฐานสิ่งแวดล้อมไว้ในมาตรา 32 ถึงมาตรา 34 ดังนี้

"มาตรา 32 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปนี้

1) มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่

2) มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ

3) มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล

4) มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป

5) มาตรฐานระดับเสียงและความสั่นสะเทือนโดยทั่วไป

6) มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวรรคหนึ่งจะต้องอาศัยหลักวิชาการ กฎเกณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน และจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย"

"มาตรา 33 ในกรณีที่เห็นสมควร ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สูงกว่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดตามมาตรา 32 เป็นพิเศษ สำหรับในเขตอนุรักษ์หรือเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 หรือเขตพื้นที่ตามมาตรา 45 หรือเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59"

"มาตรา 34 ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ได้กำหนดไว้แล้วให้เหมาะสมตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ"

โดยสาระสำคัญของ มาตรา 32 ถึง มาตรา 34 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นี้ คือให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกประกาศกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องดังต่อไปนี้คือ มาตรฐานคุณภาพน้ำ ได้แก่น้ำในแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ แหล่งเก็บน้ำสาธารณะอื่นๆ น้ำทะเลชายฝั่ง และน้ำบาดาล มาตรฐานคุณภาพอากาศ มาตรฐานระดับเสียงและการสั่นสะเทือนทั่วไป รวมทั้งมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ ในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องดังกล่าว คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะต้องพิจารณาโดยอาศัยหลักวิชาการและกฎหมายทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งได้ประกาศไปแล้วนั้นสามารถยกเลิก เพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ทั้งนี้จากการศึกษามาฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นี้ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ในเรื่องของการเน้นการออกมาตรฐานเพื่อดูแลเกี่ยวมาตรการดูแลคุณภาพของแหล่งน้ำตามพื้นที่อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในประเทศไทยซึ่งชุมชนบ้านพุน้ำร้อนกำลังประสบปัญหาในเรื่องดังกล่าวมาก ทั้งนี้ยังรวมไปถึงการสร้างมาตรฐานทางด้านระดับเสียงและการสั่นสะเทือนทั่วไปที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาด้วยโครงการขนาดใหญ่จากทางภาครัฐอย่างโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนั้น กำลังนำมาซึ่งเครื่องจักรขนาดใหญ่ ปริมาณยานพาหนะที่สัญจรในพื้นที่มากยิ่งขึ้นก่อให้เกิดฝุ่นละอองที่เป็นมลพิษด้านอากาศและการสั่นสะเทือนของพื้นดินที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และในระยะยาวอาจเกิดภัยพิบัติด้านอุทกภัยหรือน้ำป่าไหลหลากได้เนื่องจากหน้าดินของชุมชนไม่แข็งแรง สิ่งที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มาใช้เป็นกรอบในการศึกษาผลกระทบด้านทรัพยากรคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอันประกอบไปด้วยผลกระทบจากปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน ผลกระทบจากปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน และผลกระทบจากเกิดการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน

2.5.3.เขตควบคุมมลพิษ

ในหมวดที่ 4 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยการคุ้มครองมลพิษได้บัญญัติถึงเรื่องเขตควบคุมมลพิษไว้ในมาตรา 59 ถึงมาตรา 63 ดังนี้คือ

“มาตรา 59 ในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้”

“มาตรา 60 เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 37 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่ที่ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ทำการสำรวจ และเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษนั้น

2) จัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงจำนวน ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลตาม (1)

3) ทำการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสถานภาพมลพิษ รวมทั้งขอบเขตความรุนแรงของสภาพปัญหา และผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้น

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษแนะนำและช่วยเหลือตามความจำเป็น”

“มาตรา 61 แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 60 จะต้องเสนอประมาณการและคำขอจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกองทุนสำหรับก่อสร้างหรือดำเนินการเพื่อให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการที่จำเป็น สำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นด้วย”

“มาตรา62 ในกรณีที่จำเป็นจะต้องจัดหาที่ดินสำหรับใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมสำหรับเขตควบคุมมลพิษใด แต่ไม่สามารถจัดหาที่ดินของรัฐได้ ให้ดำเนินการจัดหาที่ดินของเอกชนเพื่อพิจารณาคัดเลือกเป็นที่ตั้ง ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายให้เสนอประมาณการและคำขอจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกองทุนในแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด

ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ ให้กำหนดที่ดินที่เหมาะสมเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีให้ดำเนินการเวนคืนต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์”

“มาตรา 63 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 60 ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่ดำเนินการภายในเวลาอันสมควร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจดำเนินการแทนเมื่อได้แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบแล้ว”

2.6. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนเพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน เกิดจากการแย่งชิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่องและในปัจจุบันก็ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น เกิดการเคลื่อนไหวขององค์กรเองชนในทางที่จะปฏิเสธอำนาจรัฐทั้งยังส่งผลต่อจิตสำนึกของประชาชนที่ว่าในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือเป็นหน้าที่ของรัฐมิใช่ประชาชน ส่งผลให้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร ต่อมาหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปีที่ พ.ศ. 2550 ซึ่งได้สะท้อนแนวความคิดใหม่ในการที่จะประสานบทบาทระหว่างรัฐกับประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยถือว่ารัฐยังคงมีภาระหน้าที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอยู่เช่นเดิม แต่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรดังกล่าวร่วมกับรัฐ นอกจากจะได้ให้การรับรองสิทธิดังกล่าวแล้วไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แล้ว หลักการเหล่านั้นยังคงปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยปรากฏอยู่ในมาตรา 6 ถึงมาตรา 8 ซึ่งจะสามารถกล่าวได้ดังต่อไปนี้

2.6.1.ความหมายของสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิ ไว้ว่าหมายถึง “อำนาจอันชอบธรรม”

สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน พ.ศ. 2536 ได้ให้นิยามคำว่า สิทธิ ไว้ว่า คือ “อำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้”

คำว่า เสรีภาพ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง “ทำได้โดยไม่มีข้อผูกมัด หรือมีอะไรมาเหนี่ยวรั้ง”

จึงอาจกล่าวได้ว่า สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรมผู้ทรงสิทธิสามารถที่จะเลือกได้ว่าจะใช้สิทธิที่มีอยู่นั้นหรือไม่ก็ได้ หากใช้สิทธิเช่นว่านั้นกฎหมายก็จะรองรับและคุ้มครองให้ เช่น สิทธิในการมีส่วนร่วมเพื่อการทำประชาพิจารณ์ในโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชน ผู้เป็นเจ้าของสิทธิ คือประชาชนจะใช้สิทธิที่มีอยู่นั้นหรือไม่ก็ได้ หากใช้สิทธินั้นกฎหมายก็คุ้มครองให้ กล่าวคือ บุคคลอื่น อาทิ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานตำรวจจะทำการห้ามปรามหรือขัดขวางการใช้สิทธิดังกล่าวนั้นมิได้ ส่วนเสรีภาพ หมายถึง การจำกัดขอบเขตของการใช้สิทธิที่มีอยู่ได้แก่ การกำหนดในเรื่องวิธีการใช้สิทธิเช่นว่านั้นว่าควรจะใช้อย่างไร เช่น ในการใช้สิทธิเพื่อการทำประชาพิจารณ์เพื่อประชาชนดังกล่าวจะต้องกระทำด้วยความสงบ โดยไม่มีลักษณะที่จะเป็นการ

รบกวน ขัดขวาง หรือล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่น กล่าวคือ จะทำการปิดถนน หรือกระทำการบังคับ ขู่เข็ญเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ยอมตามคำเรียกร้องของตนเองมิได้

2.6.2. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.6.2.1. สิทธิของประชาชน

ในส่วนต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงการรับรองสิทธิของประชาชนเพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งจะได้แยกพิจารณาออกเป็น 4 เรื่องปรากฏดังต่อไปนี้

สิทธิในการรับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติเรื่องสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการไว้ในมาตรา 6 (1) ดังนี้

“มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) การได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิในทางการค้า หรือกิจการของบุคคลใดที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย”

กฎหมายมาตรานี้ได้ให้การรับรองสิทธิของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารของทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกันก็สงวนสิทธิบางประการที่จะไม่อนุญาตให้ได้รับในข้อมูลข่าวสารบางเรื่องหากเจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าเข้าข้อยกเว้นดังที่ปรากฏในวรรคท้ายของมาตราเดียวกันนี้ จึงเท่ากับเป็นการรับรองสิทธิแบบมีเงื่อนไขขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวที่จะอนุญาตให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมากน้อยเพียงใด หรือในบางกรณีอาจไม่มีการอนุญาตให้เลยก็ว่าได้

สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามมาตรานี้มีข้อพิจารณาดังนี้

1) ผู้ทรงสิทธิ ผู้ที่จะมีสิทธิตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นี้ได้ กฎหมายใช้คำว่า “บุคคล” แต่เนื่องจากในพระราชบัญญัติฉบับนี้มิได้ให้คำนิยามของคำว่าบุคคลไว้แต่อย่างใด ด้วยเหตุดังกล่าว จึงต้องอาศัยเทียบเคียงจากคำ นิยามในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในหมวดที่ว่าด้วยบุคคลมาพิจารณา ดังนั้น “บุคคล”ตามความในมาตรานี้จึงน่าจะหมายถึงบุคคลธรรมดาหรือประชาชนทั่วไป และนิติ

บุคคลโดยรวมถึงคณะบุคคลและองค์การพัฒนาเอกชนต่างๆ ก็น่าที่จะมีสิทธิดังกล่าวได้ ข้อที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมคือ บุคคลที่จะมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามมาตรานี้น่าจะมีความหมายเดียวกันกับบุคคลในมาตรา 56 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กล่าวคือ หมายถึงบุคคลทั่วๆไปที่ประสงค์จะรับทราบข้อมูลข่าวสารดังกล่าวโดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในข้อมูลข่าวสารนั้นหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 ว่า “บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิในการเข้าตรวจดู ขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีการรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งได้”

2) ความหมายของสิทธิ สิทธิตามมาตรานี้ กฎหมายบัญญัติเพียงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเท่านั้น กล่าวคือ เป็นเพียงสิทธิที่จะได้รับรู้และรับทราบถึงข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในอันที่จะพิทักษ์สิทธิหรือผลประโยชน์และกำหนดหน้าที่ของตนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ไม่มีสิทธิในการมีส่วนร่วม การแสดงความเห็น หรือร่วมตัดสินใจในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 56 ได้ นอกจากนี้ การที่จะวินิจฉัยว่าบุคคลจะมีสิทธิดังกล่าวหรือไม่เพียงใด กฎหมายก็มิได้ให้การรับรองไว้อย่างชัดเจนดังเช่นที่ได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา 56 ของรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน โดยในพระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติว่า “บุคคลอาจมีสิทธิ” ซึ่งหมายความว่าการจะได้สิทธินี้หรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐที่จะเป็นผู้พิจารณาว่าจะให้ข้อมูลข่าวสารนั้นหรือไม่ ซึ่งจะต้องพิจารณาประกอบกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ที่ได้บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวดังนี้

“ภายใต้บังคับมาตรา 14 และมาตรา 15 หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

1) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว

2) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 (4)

3) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่กำลังดำเนินการ

4) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบถึงสิทธิหน้าที่ของเอกชน

5) สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงตามมาตรา 7 วรรคสอง

6) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดหรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ

7) มติคณะรัฐมนตรี หรือมติกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ให้ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย”

หลักเกณฑ์ในการจัดทำข้อมูลข่าวสารสำหรับประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ. 2540 ดังกล่าว จึงอาจใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรื่องข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่ในการควบคุมและดูแลขอลกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อประชาชนทั่วไปจะสามารถเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นได้

จากการศึกษาในเรื่องของสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ให้กับประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อดูแลหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนนั้น เมื่อประชาชนได้มีสิทธิรับข่าวสารจากโครงการขนาดใหญ่ของรัฐในพื้นที่แล้ว ประชาชนนั้นจะมีการตื่นตัวจากโครงการขนาดใหญ่ของรัฐอย่างมาก อันเนื่องมาจากการที่ชุมชนต้องการปกป้องสิทธิผลประโยชน์อันเป็นของชุมชนมาแต่เดิม ซึ่งชุมชนบ้านพุน้ำร้อนก็เช่นเดียวกันเมื่อทางภาครัฐได้มีข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งเข้ามาในพื้นที่ทางชุมชนบ้านพุน้ำร้อนก็ได้รับการกระตุ้นจากปัจจัยภายนอกพร้อมทั้งมีความต้องการที่จะปรับตัวอย่างมาก สิ่งที่ตามมาคือการที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนต้องการสร้างพลังของชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เข้ามาในชุมชนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้ในเรื่องของสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้มาสร้างเป็นกรอบในการหาข้อมูลได้คือ ผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งเกิดจากการที่ชุมชนได้รับข่าวสารมาจากภาครัฐแล้วเกิดการตื่นตัวพร้อมกับต้องการหาทางออกให้กับชุมชน

2.6.2.2. หน้าที่ของประชาชนในการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติถึงเรื่องหน้าที่ในการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้ในมาตรา 6 (4) ว่า

"มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(4) การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม"

บทบัญญัติของมาตรานี้ เป็นการกำหนดบทบาทของประชาชนในการร่วมมือและประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อให้มีการปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำหน้าที่ในการส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนและองค์กรเอกชนด้วย จึงจะทำให้ภารกิจดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปได้ ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ของรัฐขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากประชาชนหรือองค์กรเอกชนในขณะปฏิบัติหน้าที่เพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ผู้ที่ถูกขอให้ช่วยหรือถูกขอให้ร่วมมือนั้นจะปฏิเสธไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ก็มิได้มีบทบัญญัติสภาพบังคับแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนั้นแต่อย่างใด ซึ่งน่าจะเป็นเพราะว่าวัตถุประสงค์ของมาตรานี้มุ่งสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยความสามัคคีใจโดยไม่ที่จะประสงค์ที่จะใช้มาตราบังคับใดๆ

การกำหนดหน้าที่ของประชาชนและองค์กรเอกชนในการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานเพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรานี้ มีข้อพึงพิจารณาดังนี้

1) การที่กฎหมายใช้คำว่า "เจ้าพนักงาน" เห็นว่าน่าจะมีความหมายเดียวกันกับเจ้าพนักงานในมาตรา 6 (3) กล่าวคือ หมายถึงเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ฉบับนี้และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กำหนดอำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานนั้นจะต้องปฏิบัติหรืองดเว้นในการปฏิบัติในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้าน

2) ในมาตรา 50 วรรค 1 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้อำนาจกรรมการผู้เชี่ยวชาญในการเข้าตรวจสถานที่ตั้งของโครงการหรือกิจกรรมที่เสนอขอความคิดเห็นชอบในการจัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ว่า “เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 48 และมาตรา 49 ให้กรรมการผู้ชำนาญการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ มีอำนาจตรวจสถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโครงการหรือกิจการที่เสนอขอรับความเห็นชอบในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ตามความเหมาะสม”

3) ในมาตรา 86 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานร้องขอบุคคลอื่นอย่างน้อย 2 คนเพื่อเป็นพยานในระหว่างที่เจ้าพนักงานเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่ดังนี้ “ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 65 และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามมาตรา 82 (1) ให้ทำต่อหน้าเจ้าของ หรือผู้ครอบครองสถานที่ หรือยานพาหนะ ถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ให้ทำต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ขอร้องให้มาเป็นพยาน”(อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์2554 : 60-83)

2.7. ความเป็นมาของการเชื่อมต่อระบบการขนส่งระหว่างชายแดน ไทย-พม่า จากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

ประเทศไทยนับเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่ต้องมีการติดต่อค้าขายสินค้ากับประเทศคู่ค้าเป็นจำนวนไม่น้อย อีกทั้งประเทศไทยยังมีภูมิประเทศที่มีเขตชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในหลายประเทศ อันได้แก่ สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศกัมพูชา และประเทศมาเลเซีย ผนวกกับประเทศไทยนั้นมีศักยภาพในเรื่องของการคมนาคมที่สามารถรองรับการขนส่งสินค้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ พร้อมไทยได้มีความจริงจังในพัฒนาเรื่องของถนน และระบบรางเพื่อการขนส่งในอนาคตอีกด้วย

สำหรับในปัจจุบันประเทศพม่าได้มีแนวโน้มในการเปิดประเทศมากยิ่ง เพื่อให้ประเทศเกิดการพัฒนา และติดต่อค้าขายบนเวทีโลกมากยิ่งขึ้น การขนส่งจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ประเทศพม่าจะต้องมีการลงทุนและพัฒนาเพื่อรองรับการขนส่งในอนาคต โครงการท่าเรือน้ำลึกและอุตสาหกรรมนิคมทวาย นับเป็นโครงการหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศพม่าเพื่อรองรับในเรื่องของระบบการขนส่งในภูมิภาคที่มีความเชื่อมโยงกับประเทศไทยอย่างมาก โครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคม

อุตสาหกรรมทวาย และเส้นทางคมนาคมเชื่อมระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่า เป็นอภิมหาโปรเจกต์ความร่วมมือระหว่างไทยกับพม่า คาดการณ์กันว่า หากโครงการนี้แล้วเสร็จ จะเป็นประตูเศรษฐกิจแห่งใหม่ของโลกตะวันตกและตะวันออก

2.8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอนก ส่องแสงจันทร์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนแหลมกระบังด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนแหลมกระบังด้านผลกระทบทางสังคมจากโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนแหลมกระบังถึงมาตรการในการบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี โดยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาถึงผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เพื่อหามาตรการเข้าควบคุมผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นจากนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังในจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นในเขตพื้นที่จากโครงการที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งสร้างมลพิษขึ้นบ่อนทำลายพื้นที่ในจังหวัดชลบุรีอย่างมากซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นผลจากงานวิจัยชิ้นนี้

จากองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าการพัฒนาโครงการท่าเรือแหลมฉบังนั้นได้นำมาซึ่งปริมาณของขยะมูลฝอยในพื้นที่โดยรอบของโครงการ งานวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นผู้ศึกษาได้นำมาเป็นพื้นฐานในการสร้างกรอบการวิจัยให้เกิดขึ้นด้านผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วยการเพิ่มความแตกต่างด้วยการเพิ่มการศึกษาในลักษณะที่เป็นเชิงคุณภาพที่สามารถสนับสนุนแนวคิดที่เกิดจากชุมชนในพื้นที่บ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ให้เกิดขึ้นกลายเป็นแนวทางในการรับมือของชุมชนตามรูปแบบของกระบวนการด้านนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นต่อปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่ง เพื่อศึกษาหาแนวทางในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรของชุมชนและการทำงานร่วมกับภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงต่อชุมชนต่อโครงการที่เกิดขึ้น

กิตติคุณ วรรณปิยรัตน์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการขยายตัวของระบบขนส่งและโลจิสติกส์ กรณีศึกษา ท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อติดตามผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอันสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ของท่าเรือแหลมฉบัง 2) เพื่อใช้เป็น

ข้อมูลในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่าเรือแหลมฉบัง 3) เป็นข้อมูลและแนวทางในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของท่าเรือแหลมฉบังและพื้นที่ใกล้เคียงทั้งนี้งานวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงแนวทางในการรับมือที่เกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่าเรือแหลมฉบังนั้นจะสำฤทธิ์ผลได้อย่างสำเร็จนั้น หน่วยงานซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจังโดยเฉพาะในเรื่องของงานงบประมาณและการวางแผนเพื่อรองรับการเติบโตของโครงการท่าเรือแหลมฉบังที่จะกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ

ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวพบว่าเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดจากการขยายตัวของระบบขนส่งและโลจิสติกส์ของท่าเรือแหลมฉบังเพื่อรวมรวมเป็นข้อมูลในด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เท่านั้นยังมิได้ส่งเสริมให้เป็นมาตรการอย่างเป็นรูปธรรมในการรับมือหรือป้องกันที่เกิดจากชุมชน ทำให้ผู้วิจัยได้สร้างความแตกต่างขึ้นโดยการศึกษาแนวโน้มของผลกระทบที่เกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อมแล้วนำแนวคิดของชุมชนมาสร้างเป็นแนวทางในการรับมือจากผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคตด้านสิ่งแวดล้อมหลังการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายพื้นฐานงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการขยายตัวของระบบขนส่งและโลจิสติกส์ กรณีศึกษา ท่าเรือแหลมฉบังดังกล่าวนี้ทำให้ผู้ศึกษาได้เพิ่มกรอบการวิจัยในเรื่องของผลกระทบจากโครงการขนาดใหญ่ของรัฐต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านพุน้ำร้อนเพิ่มขึ้นในด้านของ ผลกระทบด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่และผลกระทบด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เพื่อให้เกิดความละเอียดครอบคลุมในการวิจัยในครั้งนี้

ณัฐพงศ์ ชูโชติถาวร (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายต่อระบบโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหลักในประเทศโดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับท่าเรือแหลมฉบังเมื่อโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายสามารถเปิดใช้บริการเชิงพาณิชย์ได้ในอนาคต 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นระหว่างโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายกับผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมของประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตและการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการจากการขนส่งสินค้าในปัจจุบัน 4) เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของท่าเรือแหลมฉบังในอนาคต ทั้งนี้งานวิจัยดังกล่าวนั้นได้เน้นการศึกษาไปในภาคของการทำธุรกิจในพื้นที่เป็นหลัก อีกทั้งเน้นหนักไปในเรื่องของภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนต่อการเกิดขึ้นของท่าเรือน้ำลึกและนิคม

อุตสาหกรรมทวาย เพื่อสร้างภาพกระบวนการวิเคราะห์ที่เป็นผลประโยชน์ทางธุรกิจในการลงทุนที่คุ้มค่า

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่างานวิจัยดังกล่าวนั้นเป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นของท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายโดยเน้นไปในเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างแนวทางในการทำธุรกิจในพื้นที่ซึ่งเป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้ประกอบการนักธุรกิจเพียงด้านเดียว ทำให้ผู้วิจัยได้สร้างความแตกต่างในการวิจัยในครั้งนี้คือ การศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม มิใช่ภาคผู้ประกอบการนักธุรกิจในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ด้วยเล็งเห็นว่าการเข้ามาของภาคเอกชนอย่างรวดเร็วจะส่งผลให้เกิดการตักตวงผลประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนตามเขตชายแดนไทย-พม่า สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงหากไม่มีมาตรการที่เกิดขึ้นจากชุมชนเข้ามาดูแล รวมทั้งการเกิดขึ้นของอาคารพาณิชย์ในพื้นที่อย่างรวดเร็วอาจเป็นการสูญเสียพื้นที่ของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนไปอย่างมากมายหากไม่มีการควบคุม ด้วยเหตุจากการทบทวนงานวิจัยชิ้นนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยได้เพิ่มประเด็นกรอบงานวิจัยในด้านผลกระทบจากการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้ เข้ามาในงานวิจัยชิ้นนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลอย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผู้วิจัยสามารถประมวลองค์ความรู้ต่างๆเพื่อนำมาสร้างกรอบแนวความคิดในการวิจัยจนสามารถหาผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยในครั้งนี้อันได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น บรรดาผู้นำชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ข้าราชการประจำที่ทำหน้าที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ที่ระบุไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วยเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารในพื้นที่ของชุมชนที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พร้อมกันนี้การทบทวนวรรณกรรมยังช่วยให้ผู้วิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการระบุประเด็นผลกระทบของชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาที่เกิดขึ้นจาก

โครงการขนาดใหญ่ของรัฐได้ดังนี้ ผลกระทบด้านการกำหนดผังเมืองของชุมชนผลกระทบด้านงานงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านการวางแผนเพื่อการปรับตัวของชุมชน ผลกระทบจากการเกิดขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะในพื้นที่ ผลกระทบด้านการพังทลายหน้าดิน ผลกระทบด้านสิทธิในที่ดินของชุมชนในส่วนของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ผลกระทบจากการเข้ามาของภาคเอกชน ผลกระทบจากการบุกรุกทำลายแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่ และผลกระทบจากการเกิดอาชีพใหม่ที่ทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

ทั้งนี้การศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆในส่วนของการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนนั้นยังสามารถทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบมิติเพื่อการศึกษาหาแนวทางในการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนได้ออกเป็น 3 มิติเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลดังนี้ มิติที่ 1 มิติด้านความร่วมจากการปรับตัวด้านการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ มิติที่ 2 มิติด้านการปรับตัวที่เกิดขึ้นกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนโดยตรง และมิติที่ 3 มิติด้านความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาคเอกชนและภาครัฐในพื้นที่ พร้อมกันนี้ผู้ศึกษายังได้เพิ่มกรอบการศึกษาจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชนทั้งในระดับจุลภาคและมหภาคเข้าไปเพื่อประกอบกับการสร้างนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพสามารถใช้บริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

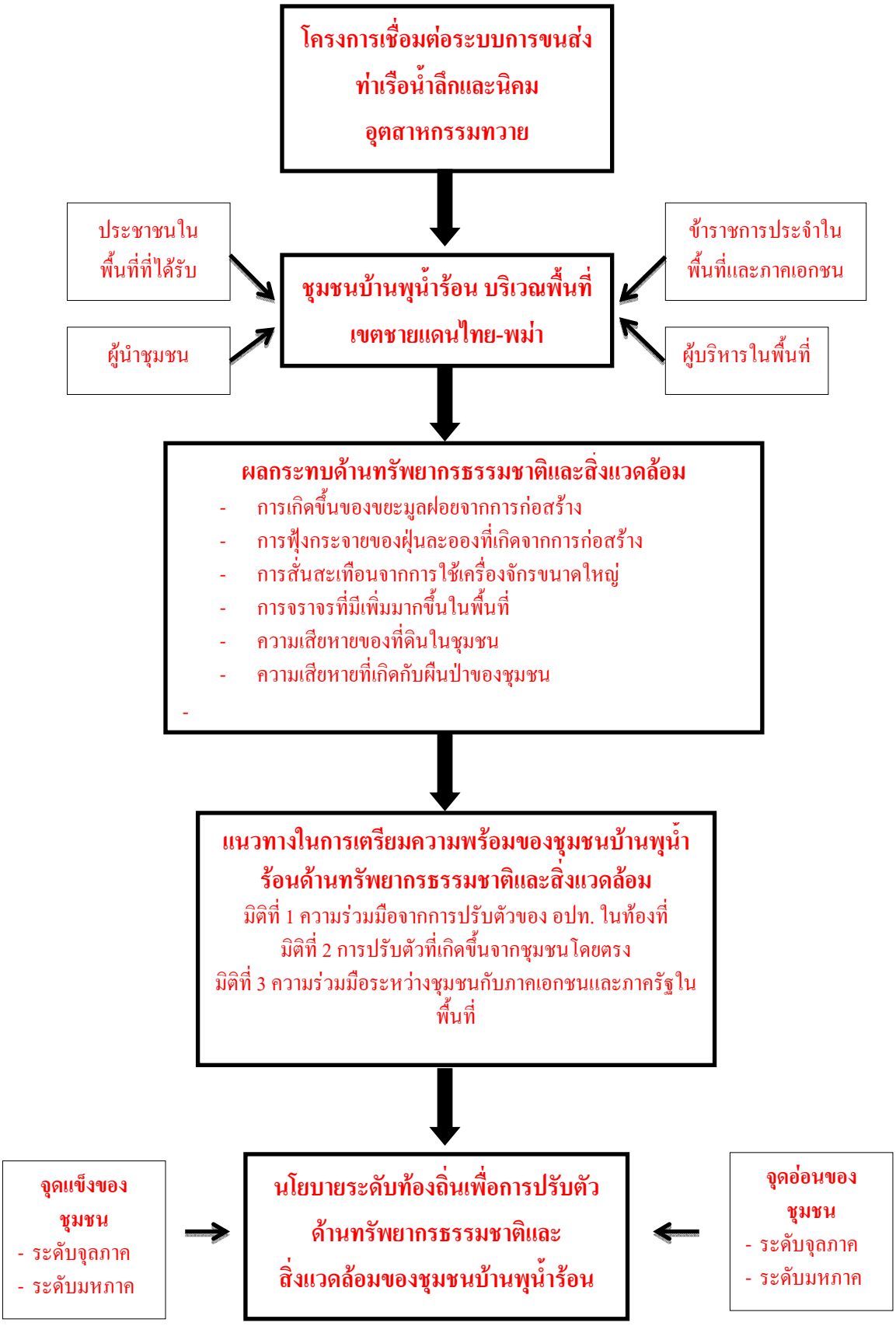
โครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย
ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับ
ผู้นำชุมชน
ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน บริเวณพื้นที่เขตชายแดนไทย-พม่า
ข้าราชการประจำในพื้นที่และภาคเอกชน
ผู้บริหารในพื้นที่
ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยจากการก่อสร้าง
- การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองที่เกิดจากการก่อสร้าง
- การสั่นสะเทือนจากการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่
- การจราจรที่มีเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่
- ความเสียหายของที่ดินในชุมชน
- ความเสียหายที่เกิดกับผืนป่าของชุมชน
-
แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มิติที่ 1 ความร่วมมือจากการปรับตัวของ อปท. ในท้องที่
มิติที่ 2 การปรับตัวที่เกิดขึ้นจากชุมชนโดยตรง
มิติที่ 3 ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาคเอกชนและภาครัฐในพื้นที่
จุดแข็งของชุมชน
- ระดับจุลภาค
- ระดับมหภาค
นโยบายระดับท้องถิ่นเพื่อการปรับตัวด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน
จุดอ่อนของชุมชน
- ระดับจุลภาค
- ระดับมหภาค

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1. วิธีการศึกษาวิจัย

3.2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5. วิธีการเก็บข้อมูล

3.6. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงแนวทางของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากแนวโน้มของผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้นจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายเพื่อหาแนวทางในการรองรับความเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตบนพื้นที่เขตชายแดนไทย – พม่า จากชุมชนบ้านพุน้ำร้อนซึ่งเป็นชุมชนหน้าด่าน

3.2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

เนื่องจากประชากรมีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงไม่สามารถทำการศึกษาวิจัยได้ทั้งหมด จึงต้องทำการเลือกศึกษาเพียง “บางส่วน” ของประชากร คือ “กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก” โดยกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพครั้งนี้จะใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กับผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ข้าราชการต่างๆ ผู้นำของชุมชนในเขตชายแดนไทย-พม่า พื้นที่บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี พร้อมทั้งยังใช้วิธีการหาตัวอย่างจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่บริเวณบ้านพุน้ำร้อน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลหรือแบบ (Snow Ball or Chain Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีในการใช้สำรวจหาประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณเขตพื้นที่ทำการศึกษา ที่ได้รับผลกระทบจากจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งระหว่างไทย-พม่า จากการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย จะสามารถทำให้ผู้วิจัยสามารถได้ข้อมูลที่ตรงต่อประเด็นในการตอบปัญหางานวิจัยที่ตรงกับวัตถุประสงค์เป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้วิจัยจะมุ่งเน้นไปที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Information interview) ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนเพียงอย่างเดียวที่แท้จริงเท่านั้น ซึ่งประชาชนที่ประสบปัญหาผู้ที่ผู้วิจัยได้เข้าถึงเป็นคนแรกนั้น จะเป็นผู้ให้คำแนะนำและบอกต่อในการเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มคนต่อไปรวมทั้งมีการแนะนำต่อไปจนกระทั่งได้ขนาดตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงทำให้สามารถรวบรวมเรื่องราวประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับแนวทางการรับมือของภาคประชาชน จากการเลือกตัวอย่างเชิงคุณภาพในการวิจัยที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ คือ 1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า จำนวน 1 ท่าน 2) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า จำนวน 2 ท่าน3) กำนันตำบลบ้านเก่า จำนวน 1 ท่าน 3) ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเก่า จำนวน 1 ท่าน 4) ประชาชนในพื้นที่บ้านพุน้ำร้อนที่ได้รับผลกระทบจากเทคนิคการหากลุ่มตัวอย่างแบบ Snow Ball or Chain Sampling จำนวน 10 ครัวเรือน

เกณฑ์ในการคัดเลือก

(1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า เนื่องจากตำแหน่งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีที่มาจากการที่ประชาชนในชุมชนทำการเลือกตั้งขึ้นมาทำหน้าที่ โดยมีนายอำเภอเป็นผู้ลงนามแต่งตั้งตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการแต่งตั้ง พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2546 ฉบับที่ 5 มาตราที่ 58 ซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่งทำหน้าที่ 4 ปี พร้อมทั้งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบสอดคล้องกับงานวิจัยคือ บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล รับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนในพื้นที่

จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆตามที่ทางราชการมอบหมาย

(2) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าเนื่องจากรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการแต่งตั้งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายอำเภอเป็นผู้ลงนามแต่งตั้งตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการแต่งตั้ง พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2546 ฉบับที่ 5 มาตราที่ 58 ซึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี พร้อมทั้งมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบตามกฎหมายที่สอดคล้องกับงานวิจัยคือ จัดให้มีและรักษาทางน้ำและทางบกรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัย คุ้มครอง ดูแลและบำรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษา ศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆตามที่ทางราชการมอบหมาย

(3) กำนันตำบลบ้านเก่า เนื่องจากตำแหน่งของกำนันตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการแต่งตั้ง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 30 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 364 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี โดยมีหน้าที่ตามกฎหมายสอดคล้องกับงานวิจัยคือ ป้องกันภัยให้กับประชาชน แนะนำตักเตือน ประชาชนให้ปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาความสงบเรียบร้อยโดยทั่วไปในชุมชน รักษาความมั่นคงภายใน จัดประชุมชี้แจงราชการแก่ประชาชน รายงานเหตุผิดปกติ ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท จัดทำและรักษาระเบียบท้องที่ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปกครองอันเกี่ยวกับเขตปกครองประชากรครอบครัวและลักษณะพื้นที่ ป้องมิให้มีการบุกรุกทำลายแหล่งน้ำที่สาธารณะและทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในชุมชน ประสานพลังแผ่นดิน ปฏิบัติงานอื่นตามคำสั่งของทางราชการ

(4) ผู้ใหญ่บ้านพุน้ำร้อน เนื่องจากตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่ของชุมชนโดยผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามในการแต่งตั้ง ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการแต่งตั้ง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 5 แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2535 โดยมีหน้าที่ตามกฎหมายสอดคล้องกับงานวิจัยคือ ดูแลป้องกันภัยให้กับประชาชน แนะนำตักเตือนให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาความเรียบร้อยภายในหมู่บ้านชุมชน รักษาความมั่นคงภายใน จัดประชุมชี้แจงข้อราชการแก่ประชาชน รายงานเหตุผิดปกติหรือบุคคลต้องสงสัย อำนวยความยุติธรรมแก่ชุมชน จัดทำและรักษาระเบียบท้องที่ซึ่งเป็น

ข้อมูลพื้นฐานในการปกครอง ป้องมิให้มีการบุกรุกทำลายแหล่งน้ำที่สาธารณะและทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในชุมชน ประสานพลังแผ่นดิน ปฏิบัติงานอื่นตามคำสั่งของทางราชการ

(5) ประชาชนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่ได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยเป็นประชาชนที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริงในชุมชน ทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลที่มีความชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้นเพื่อทำการวิจัยอย่างประสบผลสำเร็จ

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือการสัมภาษณ์ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการสนทนากลุ่ม (Group Discussion)ที่ต้องการรายละเอียดมากที่สุด เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน พร้อมทั้งแนวทางของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ในการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อชุมชนและเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่แท้จริงในชุมชนสามารถประสานงานการทำโครงการพัฒนาระหว่างชุมชนกับภาครัฐได้อย่างสอดคล้อง โดยใช้เครื่องมือการสนทนากลุ่มอย่างมีโครงสร้าง (Structure Interview) เป็นการสนทนากลุ่มไปตามประเด็นที่ถูกสร้างขึ้นไว้ล่วงหน้าแล้ว ซึ่งลักษณะแบบสนทนาตามประเด็นที่กำหนดไว้ (Questioned Interview) เป็นการสนทนากลุ่มแบบประเด็นต่างๆ ที่มีไว้โดยไม่มีการดัดแปลง โดยเป็นประเด็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน พร้อมทั้งแนวทางในการปรับตัวของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า

3.4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ได้ตรงสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือดังนี้

3.5.1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาตามแนวคิด

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความชัดเจนของภาษา ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ มีวิธีการคำนวณดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

+1 มีค่าเท่ากับ สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นมีความสอดคล้องระหว่างคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยที่ระบุไว้จริง

0 มีค่าเท่ากับ ไม่แน่ใจว่าคำถามข้อนั้นมีความสอดคล้องระหว่างคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัยที่ระบุไว้จริง

-1 มีค่าเท่ากับ คำถามข้อนั้นไม่มีความสอดคล้องระหว่างคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัยที่ระบุไว้จริง

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

สูตรในการคำนวณ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence)

R แทน คะแนนผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (กรมวิชาการ. (ออนไลน์). http://acadamic.obec.go.thm สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2556)

3.5.2. การตรวจสอบจริยธรรมในงานวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ทำการส่งโครงร่างวิทยานิพนธ์ในบทที่ 1-3 และเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ ไปทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในการวิจัย ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในการทำการประเมินและตรวจสอบเพื่อการรองรับ

3.5. วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ทำการเก็บรวมรวบข้อมูลในเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ พร้อมทั้งศึกษา วรรณกรรม ข่าวสาร บทความทางวิชาการของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยซึ่งมีขั้นตอนในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

3.5.1. ผู้วิจัยในฐานะของผู้เก็บข้อมูล จะต้องมีการเตรียมพร้อมของตนเองดังนี้ 1) จะต้องมีการศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสารวิชาการ ข่าวสาร บทความ วารสารต่างๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ในเรื่องที่จะทำการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 2) มีการวางแผนเพื่อการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลอย่างมีระบบพร้อมโครงสร้างที่มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ 3) มีแนวคิดที่ส่งเสริมให้มีความเปิดกว้างสำหรับข้อมูลในทุกเรื่องและทุกประเด็นที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4)มีความพร้อมในการควบคุมสถานการณ์ระหว่างการสัมภาษณ์ได้ 5) เตรียมพร้อมสภาพร่างกายเพื่อความจำที่ดีอีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงในสิ่งที่ผู้ตอบพูดสนทนาในเวลาต่างๆ พร้อมทั้งสามารถทำการตีความได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน เพื่อความถูกต้องของข้อมูล

3.5.2. การแนะนำตัว (Introduction) ผู้วิจัยจะทำการแนะนำตัวเองต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นกันเอง และความคุ้นเคย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจะทำการสังเกตสิ่งแวดล้อมของผู้ให้ข้อมูลหลักว่ามีความพร้อมในการที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยหรือไม่

3.5.3. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี (Good Relationship) ผู้วิจัยจะสร้างความคุ้นเคย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งถือได้ว่าเป็นเทคนิคความสามารถในแต่ละบุคคลที่จะสามารถสร้างบรรยากาศได้ออกมาในลักษณะเป็นอย่างไร ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความพร้อมและความพึงพอใจจากการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นเทคนิคที่ต้องใช้ศิลปะส่วนบุคคลเป็นอย่างสูง

3.5.4. การเข้าใจวัตถุประสงค์ (Objective) ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดขึ้น รวมทั้งทำการอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างชัดเจนถูกต้องเพื่อการตอบคำถามด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะเป็นการบอกวัตถุประสงค์ในช่วงเริ่มทำการเก็บข้อมูลนั่นคือในช่วงของการแนะนำตัว

3.5.5. การจดบันทึก (Take note) ผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกข้อมูลจากการเก็บข้อมูลอย่างจากผู้ให้ข้อมูลหลัก การจดบันทึกลงในสมุดบันทึกที่อยู่ในลักษณะของแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการจดบันทึกเพื่อให้ข้อมูลที่ได้ถูกบันทึกลงอย่างเป็นระบบและมีความเรียบร้องง่ายแก่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปในการวิจัย

3.5.6. การเก็บข้อมูล (Interview) ผู้วิจัยจะมีการเตรียมตัวล่วงหน้าในการเก็บข้อมูล มีการวางแผน การซักซ้อม รวมทั้งศึกษาเทคนิควิธีการต่างๆระหว่างการเก็บข้อมูล อันได้แก่ 1) การสังเกตการณ์ (Observing) โดยผู้วิจัยจะทำการสังเกตกริยาท่าทางของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อการเก็บข้อมูลที่เหมาะสม 2) การฟัง (Listening) ผู้วิจัยจะทำการฟังการให้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักในทุกประเด็น พร้อมยอมรับฟังคำสนทนาคำบอกเล่า และมีความสุภาพต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อทำความเข้าใจอารมณ์อย่างลึกซึ้งต่อการอธิบาย 3) การซักถาม (Questioning) ผู้วิจัยจะพยายามระมัดระวังในการใช้ภาษาอีกทั้งยังต้องใช้คำถามที่มีความชัดเจนไม่ยาวจนก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ 4) การถามล้วงลึก (Probing) โดยผู้วิจัยจะมีการเก็บข้อมูลแบบถามล้วงลึกเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ การได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ (Completion probe) ชัดเจน (Clarity probe) มีรายละเอียดที่มีความต่อเนื่อง (Channel probe) และการได้รับปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้ให้ข้อมูลหลักมากยิ่งขึ้น (Reaction probe) กล่าวคือ เมื่อได้ประเด็นหัวเรื่อง (Topic) คำถามตาม (Follow up) และคำถามที่ล้วงลึก (Probe) ซึ่งผู้วิจัยจะต้องมีการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดทักษะดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเอง 5) ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญต่อข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของชุมชนเป็นอย่างมาก 6) การใช้เวลา ซึ่งผู้วิจัยนั้นจะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลอย่างมีคุณค่ามากที่สุด ด้วยการเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพตามโครงสร้างที่วางไว้ พร้อมทั้งมีการวางกลยุทธ์ที่ออกมาในลักษณะของความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุดเท่าที่ผู้วิจัยจะสามารถทำได้ในการเก็บข้อมูล

3.5.7. การกล่าวขอบคุณ (thank) เป็นขั้นตอนสุดท้ายจากการเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นการอำลา และที่ได้เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย ซึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งการมีมารยาทที่ดีในการวิจัยที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการเก็บข้อมูลการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือกิจกรรมนั้น ๆ การเข้าไปมีส่วนร่วมนี้เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Completion Participant) โดยผู้วิจัยจะเข้าไปเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเข้าร่วมกิจกรรมสนทนากลุ่ม เช่นเดียวกับผู้ถูกสังเกต การมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ผู้ถูกสังเกตจะไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกต จึงมีพฤติกรรมตามปกติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลจุดอ่อนและจุดแข็งของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค ส่งผลให้การศึกษาวิจัยมีความครบถ้วนสมบูรณ์แบบในเรื่องของการวิเคราะห์ชุมชนต่อไป

3.6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้วิธีการซึ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากแบบบันทึกและวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก (in – depth interviews) และจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ตามทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลความรู้ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์พร้อมทั้งนำมาแยกแยะแตกประเด็นเพื่อการวางแผนหามาตรการป้องกันความผิดพลาดและปรับปรุงพัฒนาให้มีการดำเนินการป้องการและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนได้อย่างบรรลุเป้าหมายพร้อมทั้งมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ อันประกอบไปด้วยดังนี้

1) ลักษณะการทำการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ การเริ่มต้นด้วยนำข้อมูลจากการจดบันทึกไฟล์เสียงที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาทำการวิเคราะห์เพื่อถอดออกมาอย่างละเอียดเพื่อทำการตรวจดูความเรียบร้อยและความครบถ้วนตามที่ตั้งประเด็นไว้อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งหากข้อมูลที่ได้มีความผิดพลาดหรือไม่ครบประเด็นผู้วิจัยจะกลับเข้าไปในชุมชนเพื่อเข้าไปสืบหาเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนต่อไป

2) ผู้วิจัยได้เริ่มทำจากการจำแนกลักษณะและรูปแบบข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มที่คล้ายคลึงกันให้อยู่ในกลุ่มประเด็นเดียวกันและข้อมูลที่แตกต่างกันให้อยู่ในหมวดหมู่ประเด็นที่ใกล้เคียงกันมากที่สุดอย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ในงานวิจัยชิ้นนี้

3) เมื่อจำแนกข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบดูความเรียบร้อยและความถูกต้องของการพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นรูปแบบลายลักอักษรในงานวิจัย หลังจากนั้นผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้ไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ต่อไปตามกรอบการวิจัยที่วางไว้

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นแก่ชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากการศึกษาหาผลกระทบ พร้อมทั้งแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตลอดจนถึงการนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นแก่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอย่างเป็นรูปธรรมพร้อมกันนี้ทางผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ชุมชนด้วยการใช้หลักการของการวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis นั่นคือการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคของชุมชนในพื้นที่เพื่อเรียนรู้ลักษณะของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการนำความรู้เข้ามาประกอบกับการนำเสนอนโยบายระดับชุมชนที่เหมาะสมและสามารถปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่ดังกล่าวโดยเริ่มจาก

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ SWOT

Strength (จุดแข็ง)หมายถึงการพิจารณาปัจจัยภายในชุมชนโดยวิเคราะห์จากสิ่งแวดล้อมภายในว่ามีส่วนดีความเข้มแข็งความสามารถศักยภาพส่วนที่สามารถส่งเสริมความสำเร็จในการหามาตรการมาส่งเสริมในการป้องกันทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะพิจารณาในด้านต่างๆเช่นการบริหารระบบข้อมูลกำลังคนการเงินภาพลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Weakness (จุดอ่อน)หมายถึงการพิจารณาปัจจัยภายในชุมชนโดยการวิเคราะห์จากสิ่งแวดล้อมภายในว่ามีส่วนเสียความอ่อนแอข้อด้อยข้อจำกัดความไม่พร้อมในการที่จะสามารถส่งเสริมความสำเร็จในการหามาตรการมาส่งเสริมในการป้องกันทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะสามารถพิจารณาในด้านต่างๆได้เช่นเดียวกับจุดแข็ง

Opportunity (โอกาส)หมายถึงการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกชุมชนว่ามีสภาพเช่นไรเหตุการณ์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อชุมชนอย่างไรมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโอกาสอันดีต่อชุมชนในการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเรื่องของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของชุมชนอย่างไรโดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาระบบต่างๆในพื้นที่ของชุมชนเพื่อผสานความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและพม่าในบริเวณชายแดนซึ่งแนวโน้มอาจก่อให้เกิดเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษขึ้นได้ในอนาคต

Threat (อุปสรรค)หมายถึงการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภัยคุกคามก่อให้เกิดผลเสียหรือเป็นข้อจากัดต่อชุมชนในการหามาตรการมาส่งเสริมในการป้องกันทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาระบบต่างๆในพื้นที่ของชุมชนเพื่อผสานความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและพม่าในบริเวณชายแดนซึ่งแนวโน้มอาจก่อให้เกิดเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษขึ้นได้ในอนาคต

ขั้นตอนที่ 2 การประยุกต์ใช้ข้อมูล

SO = การนำจุดแข็งและโอกาสพัฒนาของชุมชนเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมชุมชนในการหามาตรการในการป้องกันทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

WO = การนำจุดอ่อนและโอกาสพัฒนาของชุมชนประยุกต์ใช้ เพื่อหาทางแก้ไขร่วมกันอันนำไปสู่แนวทางของชุมชนในการหามาตรการในการป้องกันทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

WT = การนำจุดอ่อนและอุปสรรคในการพัฒนาของชุมชนประยุกต์ใช้ เพื่อหาทางแก้ไขร่วมกันอันนำไปสู่แนวทางของชุมชนในการหามาตรการในการป้องกันทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ST = การนำจุดแข็งและอุปสรรคในการพัฒนาของชุมชนประยุกต์ใช้ เพื่อหาทางแก้ไขร่วมกันอันนำไปสู่แนวทางของชุมชนในการหามาตรการในการป้องกันทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประยุกต์ใช้ข้อมูลจากหลักการวิเคราะห์ SWOT นี้จะช่วยให้ผู้วิจัยทราบถึงข้อมูลของชุมชนทั้งในระดับภาพรวมของชุมชน (ระดับมหภาคภาค) และในระดับครัวเรือน (ระดับจุลภาค) เพื่อการออกนโยบายที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงกับประเด็นปัญหาของการวิจัย

บทที่ 4
ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง“แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research)มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อมุ่งศึกษาผลกระทบพร้อมทั้งแนวทางที่เกิดขึ้นของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นเขตชายแดนไทย-พม่า เพื่อรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในรูปแบบของการนำเสนอนโยบายระดับชุมชน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น4 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1.ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มออกเป็นสองกลุ่มดังนั้น

4.1.1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับผู้บริหารเจ้าหน้าที่ต่างๆในท้องที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายที่สอดคล้องกับงานวิจัย เพื่อทำการสนทนากลุ่ม จะประกอบด้วยคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนข้าราชการในพื้นที่ ผู้นำชุมชนทุกระดับในพื้นที่ ดังนั้น

ตารางที่ 4.1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลหลักลำดับที่	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	ตำแหน่งที่รับผิดชอบปัจจุบัน	ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่
1	ชาย	54 ปี	ปริญญาตรี	นักการเมืองท้องถิ่น	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า	6 ปี	54 ปี
2	หญิง	38 ปี	ปริญญาตรี	นักการเมืองท้องถิ่น	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า	2 ปี	38 ปี
3	ชาย	42 ปี	อนุปริญญา	นักการเมืองท้องถิ่น	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า	2 ปี	42 ปี
4	ชาย	38 ปี	ปริญญาตรี	ข้าราชการประจำ	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า	3 ปี	3 ปี
5	ชาย	34 ปี	ปริญญาตรี	ข้าราชการฝ่ายปกครอง	กำนันตำบลบ้านเก่า	3 ปี	34 ปี
6	ชาย	36 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ข้าราชการฝ่ายปกครอง	ผู้ใหญ่บ้านพุน้ำร้อน	3 ปี	36 ปี

จากตารางที่ 4.1. ทำให้สามารถอธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับผู้บริหารเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการต่างๆในท้องที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มขึ้น ซึ่งคัดเลือกไปตามภาระหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ในการปกครองประเทศและในพื้นที่ชุมชนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทั้งนี้ยังรวมไปถึงผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่ต้องคอยสอดส่องดูแลลูกบ้านอันเป็นศูนย์รวมของชุมชนที่ถือเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้เพื่อเกิดการศึกษาวิจัยที่สมบูรณ์ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่1 เป็นเพศชาย อายุ 54 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ อีกทั้งมีวุฒิภาวะอย่างมากในการให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ พร้อมทั้งเป็นผู้ที่ชุมชนถือว่ามีความรู้ในระดับสูง

เนื่องจาก จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีภาวะความเป็นผู้นำอันมาจากการประกอบอาชีพเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งเคยเป็นถึงอดีตสมาชิกสภาจังหวัดกาญจนบุรีถึง 2 สมัยติดต่อกันก่อเกิดเป็นวิสัยทัศน์ในการบริหารท้องถิ่นปัจจุบันในฐานะ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าโดยมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันมากถึง 6 ปี ซึ่งต้องมีหน้าที่ทางกฎหมายในการคุ้มครองดูแล อนุรักษ์ บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนไว้เพื่ออนาคต ทั้งนี้ยังเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนานถึง 54 ปี ย่อมเล็งเห็นปัญหาอย่างจริงจังในฐานะเป็นผู้อยู่ในชุมชนพบเจอปัญหาที่แท้จริง พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญสอดคล้องต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อย่างมาก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่2 เป็นเพศหญิง อายุ 38 ปี เป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะอย่างมากในการสนทนากลุ่มของการวิจัย สืบเนื่องจากเป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่งทางชุมชนถือว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงของชุมชน จึงสามารถเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นตัวอย่างที่หนึ่ง ให้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งนับเป็นอาชีพนักการเมืองท้องถิ่นและมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันนี้เป็นเวลาสองปี ด้วยตำแหน่งที่ได้รับมาจึงทำให้มีหน้าที่ในตำแหน่งที่รับผิดชอบตามกฎหมายเกี่ยวกับด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่รับผิดชอบอันเกี่ยวเนื่องกับการวิจัยโดยตรง อันประกอบด้วยจัดให้มีและรักษาทางน้ำและทางบกรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัย คุ้มครอง ดูแลและบำรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยนี้โดยตรง ทั้งนี้ยังเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนานถึง 38 ปี ทำให้เป็นผู้ที่เข้าใจชุมชนอย่างชัดเจนทั้งปัญหา แนวทางแก้ไข จุดเด่น จุดด้อยของชุมชน อันเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการทำการศึกษาหาข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่3 เป็นเพศชาย อายุ 42 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ จบการศึกษาในระดับอนุปริญญาซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงวุฒิภาวะทางด้านการศึกษาที่อยู่ในระดับผู้นำท้องถิ่น มีวุฒิภาวะข้อมูลที่สามารถนำมาสนทนากลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ยังได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าอันเป็นตัวอย่างที่หนึ่ง ให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าซึ่งเป็นตำแหน่งปัจจุบัน มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งนี้สองปี ส่งผลให้มีอาชีพเป็นนักการเมืองท้องถิ่นและถือเป็นผู้นำชุมชน ทั้งนี้ด้วยตำแหน่งที่ได้รับมาจึงทำให้มีหน้าที่ในตำแหน่งที่รับผิดชอบตามกฎหมายเกี่ยวกับด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่รับผิดชอบอันเกี่ยวเนื่องกับการวิจัยโดยตรง อันประกอบด้วยจัดให้มีและรักษาทางน้ำและทางบกรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกัน

โรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัย คุ้มครอง ดูแลและบำรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยนี้โดยตรง พร้อมกันนี้ยังเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนมาแต่ดั้งเดิน รวมระยะเวลา 42 ปี ได้สัมผัสพบเจอการเปลี่ยนแปลงของชุมชนมาอย่างมากมายั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยถือเป็นแหล่งข้อมูลชั้นดีที่ผู้วิจัยต้องการนำมาสนทนากลุ่มในครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่4 เป็นเพศชาย อายุ 38 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในเรื่องของการบริหารงานพื้นที่ในเรื่องของการนำนโยบายจากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาปฏิบัติ โดยมีตำแหน่งในปัจจุบันคือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีอาชีพเป็นข้าราชการประจำ พร้อมทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันถึง 3 ปี และอยู่ในพื้นที่ 3 ปี ด้วยตำแหน่งงานนี้จึงทำให้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่สอดคล้องกับงานวิจัยชิ้นนี้คือ รับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของ อบต. ให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่นายก อบต. มอบหมายการบริหารงานบุคคลของ อบต. ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมไปถึงนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องที่ด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนเชิญมาทำการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่5 เป็นเพศชาย อายุ 34 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ พร้อมทั้งมีวุฒิจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นคุณวุฒิอยู่ในระดับสูงของชุมชน พร้อมทั้งเป็นที่ไว้วางใจของคนในชุมชนให้ขึ้นมาเป็นผู้นำของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ ด้วยการดำรงตำแหน่งกำนันตำบลบ้านเก่า ซึ่งถือเป็นอาชีพข้าราชการฝ่ายปกครองของพื้นที่ โดยมีหน้าที่ที่สอดคล้องกับงานวิจัยคือ รักษาความสงบเรียบร้อยโดยทั่วไปในชุมชน รักษาความมั่นคงภายใน จัดประชุมชี้แจงราชการแก่ประชาชน รายงานเหตุผิดปกติ ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท จัดทำและรักษาระเบียบท้องที่ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปกครองอันเกี่ยวกับเขตปกครองประชากรครอบครัวและลักษณะพื้นที่ ป้องมิให้มีการบุกรุกทำลายแหล่งน้ำที่สาธารณะและทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในชุมชน ประสานพลังแผ่นดิน ปฏิบัติงานอื่นตามคำสั่งของทางราชการ พร้อมกันนี้ยังมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันถึง 3 ปี แต่เป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ดั้งเดิมซึ่งอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด 34 ปี จึงทำให้เป็นผู้ที่มีข้อมูลที่สำคัญอย่างมากในการวิจัยในครั้งนี้ที่จะต้องนำมาทำการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลในการศึกษาชุมชนในครั้งนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่6 เป็นเพศชาย อายุ 36 ปี บรรลุนิติภาวะ พร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะอย่างมากต่อการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ เนื่องจากถือว่าเป็นผู้นำของชุมชนจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นผู้ที่ผูกพันต่อพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอย่างมากและมีความต้องการสร้าง

ชุมชนที่เข้มแข็งจึงได้ลงสมัครและได้รับความไว้วางใจจากชุมชนเข้ามาเป็นผู้ใหญ่บ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงาน 3 ปี พร้อมทั้งถือว่าเป็นข้าราชการฝ่ายปกครองในพื้นที่โดยมีหน้าที่สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ที่ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลคือ ดูแลป้องกันภัยให้กับประชาชน รักษาความเรียบร้อยภายในหมู่บ้านชุมชน รักษาความมั่นคงภายใน จัดประชุมชี้แจงข้อราชการแก่ประชาชน รายงานเหตุผิดปกติหรือบุคคลต้องสงสัย ป้องมิให้มีการบุกรุกทำลายแหล่งน้ำที่สาธารณะและทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในชุมชน ประสานพลังแผ่นดิน ซึ่งเป็นหน้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการวิจัยในครั้งนี้อย่างมาก

4.1.2. กลุ่มตัวอย่างแบบ Snowballing สำหรับภาคประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหา ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่เกิดขึ้นจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบ Snowballing

ผู้ให้ข้อมูลหลักลำดับที่	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	ตำแหน่งที่รับผิดชอบปัจจุบัน	ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่
1	ชาย	31 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	เกษตรกรรม	เจ้าบ้าน	16 ปี	31 ปี
2	ชาย	40 ปี	ประถมศึกษา	เกษตรกรรม	เจ้าบ้าน	18 ปี	40 ปี
3	ชาย	36 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ค้าขาย	เจ้าบ้าน	14 ปี	20 ปี
4	ชาย	46 ปี	ประถมศึกษา	รับจ้างทั่วไป	เจ้าบ้าน	26 ปี	46 ปี
5	ชาย	51 ปี	ประถมศึกษา	เกษตรกรรม	เจ้าบ้าน	29 ปี	51 ปี
6	ชาย	48 ปี	ประถมศึกษา	เกษตรกรรม	เจ้าบ้าน	28 ปี	48 ปี
7	ชาย	30 ปี	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	บริการ	เจ้าบ้าน	5 ปี	15 ปี
8	ชาย	30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	รับจ้างทั่วไป	เจ้าบ้าน	6 ปี	30 ปี
9	ชาย	45 ปี	ประถมศึกษา	เกษตรกรรม	เจ้าบ้าน	27 ปี	45 ปี
10	หญิง	28 ปี	ปริญญาตรี	ธุระกิจส่วนตัว	ลูกบ้าน	4 ปี	4 ปี

โดยผู้วิจัยนั้นต้องการข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มากที่สุด และจากการลงพื้นที่ก็พบว่าแหล่งข้อมูลที่สำคัญมากที่สุดก็คือประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งทวายกับประเทศพม่า เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดั้งเดิมของชุมชนนั้น จะมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลอันเนื่องมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างนี้ได้ประสบพบเจอกับปัญหาด้วยตนเอง พร้อมทั้งไม่ต้องการตกอยู่ในสภาพปัญหาในปัจจุบัน จึงเป็นผู้ที่พยายามวิเคราะห์ปัญหาและหาทางออกให้กับชุมชนในที่สุด อันเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญเป็นอย่างมากที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาจากการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ให้เกิดผลสำเร็จกลายเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่ออกมาจากชุมชน และเหมาะสมกับชุมชนเองในที่สุด โดยประชาชนที่ประสบปัญหาที่ผู้วิจัยได้เข้าถึงเป็นคนแรกนั้น จะเป็นผู้ให้คำแนะนำและบอกต่อในการเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มคนต่อไปรวมทั้งมีการแนะนำต่อไปจนกระทั่งได้ขนาดตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตามเรื่องราวประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับแนวทางการรับมือของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่มทั้งหมด 10 ครัวเรือน สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 1 เป็นเพศชาย อายุ 31 ปี บรรลุนิติภาวะจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นตัวอย่างแรกที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแล้วพบว่าได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการในครั้งนี้ ซึ่งได้รับผลกระทบในเรื่องของความกังวลเกี่ยวกับปัญหาการใช้แหล่งน้ำสาธารณะในชุมชนเพื่อนำมาหล่อเลี้ยงพืชผลเกษตรกรรมของตนเอง อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ของชุมชนซึ่งถือเป็นอาชีพส่วนใหญ่ที่คนในชุมชนใช้หาเลี้ยงครอบครัว ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลยังถือว่าเป็นคนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนมาอย่างยาวนานถึง 31 ปีส่งผลให้เป็นผู้ที่เห็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนมาโดยตลอด อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ประสบกับปัญหาโดยตรงทำให้มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ถึงปัญหา ผลกระทบที่เกิดขึ้นตลอดจนถึงแนวทางแก้ปัญหาของชุมชนอันเป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่งในการศึกษาวิจัยให้ประสบผลสำเร็จจากการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 2เป็นเพศชาย อายุ 40 ปี บรรลุนิติภาวะ จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้รับการแนะนำจากตัวอย่างที่ 7 เนื่องจากเป็นผู้ที่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นเดียวกัน พร้อมทั้งได้รับผลกระทบจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในเรื่องของความกังวลเกี่ยวกับการใช้แหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนเพื่อทำการเกษตรในพื้นที่ โดยผู้ให้ข้อมูลได้อาศัยอยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนานเป็นระยะเวลาถึง 40 ปี ทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชุมชนมาอย่างมากมาย และประสบกับปัญหาของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงเป็นผู้ที่เหมาะอย่างมากในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้เพื่อทำการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 3เป็นเพศชาย อายุ 36 ปี บรรลุนิติภาวะ จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากตัวอย่างที่ 8 เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในครั้งนี้ ด้วยการที่ประกอบอาชีพค้าขายที่มีสถานประกอบการณ์อยู่ในชุมชนที่ตั้งอยู่ติดกับถนนของชุมชน ซึ่งปัจจุบันมียานพาหนะที่สัญจรในชุมชนเพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดฝุ่นละออง เสียง การสั่นสะเทือนต่างๆที่กระทบต่อสถานประกอบการณ์ ที่สำคัญคือกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลยังได้อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลา 20 ปี จนสามารถตระหนักและรับรู้ถึงข้อมูลต่างๆที่สำคัญในชุมชน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้เป็นผู้ที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มในครั้งนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 4เป็นเพศชาย อายุ 46 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา เข้าร่วมการวิจัยโดยผู้วิจัยได้รับการแนะนำมาจากตัวอย่างที่ 9 เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลได้ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปอยู่ในชุมชน และได้รับผลกระทบจากโครงการจากการตระหนักถึงอาชีพดั้งเดิมที่กำลังหายไปจากชุมชนพร้อมกับความเป็นห่วงถึงอนาคตของชุมชนที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดดที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพย์สมบัติของชุมชน โดยอาศัยประสบการณ์ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากถึง 46 ปี ที่ยาวนานจนเป็นผู้ที่เหมาะสมในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้อย่างมาก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 5เป็นเพศชาย อายุ 51 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา เข้าร่วมการวิจัยโดยผู้วิจัยได้รับการแนะนำมาจากตัวอย่างที่ 10 โดยเล็งเห็นว่าผู้ให้ข้อมูลต้องการเวทีในการแสดงออกซึ่งแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาที่ตนเองกำลังได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในชุมชน ทั้งนี้การเข้ามาของโครงการพัฒนาระบบการเชื่อมต่อเพื่อการขนส่งที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อที่ดินทำกินของผู้ให้ข้อมูลอย่างมากเกิดความเดือดร้อน จึงอยากมีเวทีในการแสดงออกทางความคิดในการแสวงหาทางออกเพื่อการแก้ไขปัญหาของตนเอง ด้วยระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนมามากถึง 51 ปี จึงเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัยในครั้งนี้อย่างมาก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 6เป็นเพศชาย อายุ 48 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา เข้าร่วมการวิจัยโดยผู้วิจัยได้รับการแนะนำมาจากตัวอย่างที่ 11 โดยผู้วิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลต้องการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มในครั้งนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลามาอย่างยาวนานซึ่งนับเป็นอาชีพดั้งเดิมของชุมชนที่อิงกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนแห่งนี้ ทั้งนี้ในปัจจุบันนั้นผู้ให้ข้อมูลมีความกังวลอย่างยิ่งต่อชุมชนบ้านพุ

น้ำร้อนแห่งนี้อย่างมาก จึงอยากมีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่มเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้ด้วย ประสบการณ์ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาอย่างยาวนานถึง 48 ปีเต็ม

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 7เป็นเพศชาย อายุ 30 ปี จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเข้าร่วมการวิจัยโดยผู้วิจัยได้รับการแนะนำมาจากตัวอย่างที่ 12 โดยผู้ให้ข้อมูลได้ประสบกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพการให้บริการร้านคอมพิวเตอร์ในชุมชน เนื่องจากการสัญจรจากรถที่มีขนาดใหญ่สำหรับขนวัสดุในการก่อสร้างที่มีเพิ่มมากขึ้นก่อเกิดการสั่นสะเทือนของถนน และฝุ่นละอองต่างๆมากมายที่กระทบต่อการประกอบอาชีพของตนเอง ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลได้อาศัยอยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลา 15 ปี โดยระยะเวลาที่ผ่านมานั้นผู้ให้ข้อมูลนับเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะอย่างมากในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้อย่างมีคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 8เป็นเพศชาย อายุ 30 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยได้รับการแนะนำมาจากตัวอย่างที่ 13 เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลได้มีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อหาเลี้ยงดูครอบครัว แต่ในปัจจุบันการประกอบอาชีพรับจ้างกำลังได้รับผลกระทบจากการพัฒนาที่กำลังก่อตัวขึ้น ซึ่งอาชีพในการรับจ้างในปัจจุบันกำลังเบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้ของชุมชนที่กำลังถูกบุกรุกอย่างมากจากการรับจ้างต่อนายทุนที่เข้ามา ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการข้อมูลที่สำคัญจากตัวอย่างที่ 14 นี้อย่างมากในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างสมบูรณ์และจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ภายในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้มาเป็นระยะเวลา 30 ปี

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 9เป็นเพศชาย อายุ 45 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยผู้วิจัยได้รับการแนะนำมาจากตัวอย่างที่ 14 เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลได้มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมพร้อมทั้งได้รับผลกระทบจากโครงการที่เกิดขึ้นจากการที่พื้นที่การเกษตรของตนเองนั้นเริ่มมีการถล่มของ หน้าดินอันเกิดจากการก่อสร้างระบบโครงสร้างสาธารณูปโภคหลักในพื้นที่ ซึ่งทรัพยากรในพื้นที่นั้นได้นั้นได้รับผลกระทบโดยจึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นห่วงในเรื่องของการเกิดภัยพิบัติในเรื่องของโคลนดินถล่มในพื้นที่ของชุมชนในอนาคตโดยผู้ให้ข้อมูลนั้นได้อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลา 45 ปี ซึ่งยาวนานมากจนเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในครั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยให้บรรลุผลสำเร็จ

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ 10 เป็นเพศหญิง อายุ 28 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งถือเป็นระดับการศึกษาที่เป็นระดับสูงของคนในพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้รับการแนะนำมาจากตัวอย่างที่ 15 เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบในเรื่องของการที่บริเวณพื้นที่พักอาศัยของตนที่เป็นบริเวณติดถนนนั้นได้มีการทิ้งขยะเป็นจำนวนมากขึ้น ตั้งแต่เริ่มมีโครงการก่อสร้างในพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลจึงมีความต้องการนำเสนอแนวความคิดในการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนในอนาคต ให้สอดคล้อง

กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญของการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้โดยการสนทนากลุ่ม โดยตัวอย่างที่ 16 นี้ถือเป็นตัวอย่างสุดท้ายเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มที่จะทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนในการทำกิจกรรมการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อชุมชนต่อไป

ข้อสังเกตจะเห็นได้ว่า ประเภทกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นั้น ผู้วิจัยจะสามารถกำหนดได้ตามภาระหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ในการปกครองประเทศและในพื้นที่ชุมชนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน พร้อมทั้งรวมไปถึงผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่ต้องคอยสอดส่องดูแลลูกบ้านอันเป็นศูนย์รวมของชุมชนซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ สำหรับในส่วนของประเภทกลุ่มตัวอย่างแบบ Snowballing นั้นจะสังเกตได้ว่าบุคคลเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจะเป็นประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนี้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าจะมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลอันเนื่องมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างนี้ได้ประสบพบเจอกับปัญหาด้วยตนเอง จึงเป็นผู้ที่พยายามวิเคราะห์ปัญหาและหาทางออกให้กับชุมชนในที่สุด อันเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญเป็นอย่างมากที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาจากการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในเกือบทุกครัวเรือนที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในครั้งนี้นั้นได้ส่งเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของครอบครัวเข้าร่วมเสนอแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาเพื่อการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้

4.2. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

โดยในส่วนนี้ผู้วิจัยขออธิบายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในครั้งนี้คือ

4.2.1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากผลการวิจัยที่เก็บข้อมูลไปตามกรอบการวิจัยของปัญหาผลกระทบในพื้นที่ทั้งหมด 10 ประเด็นปัญหาพบว่าผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายสามารถอธิบายได้ตามแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4.1. ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนบ้านหนุนน้ำร้อน

4.2.1.1. ผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

4.2.1.2. ผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

4.2.1.3. ผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

4.2.1.4. การเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก

4.2.1.5. การเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน

4.2.1.6. ปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน

4.2.1.7. พื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

4.2.1.8. การเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้

4.2.1.9. เกิดการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน

4.2.1.10. การหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติกลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทน

ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายในแต่ละประเด็นที่เป็นผลกระทบจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ดังต่อไปนี้

4.2.1.1. กระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

จากผลการวิจัยพบว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีนั้นมีผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของแผนงานในการกำหนดผังเมือง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของงานโยธาธิการและผังเมืองโดยเป็นส่วนรับผิดชอบของ อปท.ในพื้นที่ที่คอยควบคุมดูแลในเรื่องของการวางโครงสร้างผังเมืองของชุมชนเพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและสามารถดูแลบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังคำกล่าวที่ว่า

“*การเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั้นถือเป็นโครงการระดับประเทศจึงเป็นโครงการที่มีความสำคัญมากในพื้นที่สำหรับในพื้นที่เองสำหรับโครงการนี้หากเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบก็คิดว่าทางชุมชนนั้นมีหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากส่วนจังหวัดโดยตรง และหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในภารกิจนี้อันได้แก่ งานโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งดูแลตำบลชายแดนพร้อมทั้งควบคุมไปถึงการก่อสร้างในโครงการต่างๆของการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในพื้นที่ชุมชน”* (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ *เพราะฉะนั้นการดูแลในด้านสิ่งแวดล้อมในด้านการวางผังเมือง ก็คงจะอยู่ที่งานด้านโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้กำหนด ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ในชุมชนมีหลายประเภทด้วยกันเช่น ทรัพยากรด้านป่าไม้ แน่นอนว่าพวกเราก็ต้องอนุรักษ์ไว้อันถือได้ว่าเป็นผลประโยชน์ต่อชุมชนเรา สินแร่ที่มีอยู่ภายในชุมชนซึ่งปัจจุบันได้มีการทำเหมืองแร่จากสัมปทานที่เกิดจากรัฐให้เอกชนเข้ามา ก่อเกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่”* (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ซึ่งจากการสนทนากลุ่มจะเห็นได้ว่าชุมชนได้ตระหนักถึงโครงการการเชื่อมต่อระบบการขอส่งจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เป็นอย่างมาก เนื่องจากเล็งเห็นว่าเป็นโครงการใหญ่ระดับประเทศซึ่งจะก่อเกิดผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่อย่างมากมาย โดยเฉพาะในด้านการวางผังเมือง ซึ่งมีงานด้านโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนี้ซึ่งถือว่าเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชนที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในครั้งนี้

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเรา อีกทั้งในอนาคตการพัฒนาจะต้องเข้ามาในชุมชนความเจริญก็เข้ามาโดยเฉพาะในส่วนของตัวพุน้ำร้อนที่เป็นที่มาของชื่อชุมชน ซึ่งเป็นที่มาของความสำคัญในการจัดวางโครงสร้างผังเมืองในอนาคต” ” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ผลกระทบด้านด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโครงการขนาดใหญ่นี้นั้นเป็นผลกระทบที่สามารถเปลี่ยนวิถีชุมชนไปได้โดยสิ้นเชิง ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนตระหนักและรับรู้ถึงอนาคตที่จะเกิดขึ้นกับชุมชุนและการวางผังเมืองที่ชุมชนจะต้องกลับมาให้ความสำคัญอย่างมากเพื่อพร้อมรับมือกับโครงการขนาดใหญ่ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้

4.2.1.2. ผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

จากผลการวิจัยยังพบว่าโครงการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของงานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างมาก

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ในระยะหลังรัฐบาลก็ได้มีนโยบายที่จะให้พื้นที่ต่างๆทั่วประเทศนั้นได้มีการทำกิจกรรมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งพวกเราทางชุมชนก็ได้ตระหนักเป็นอย่างดีและพยายามจะทำ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น

ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเดิมมันเป็นธรรมชาติของมันดีอยู่แล้ว แต่ก็ได้ก็ทำร้ายไปหากชุมชนต้องการที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูให้กลับคืนมาสู่สภาพเดิมนั้นก็เป็นเรื่องที่มีความยากลำบากพอสมควรอันเนื่องจากจะต้องใช้ในเรื่องของเม็ดเงินงบประมาณที่มากพอสมควรในโครงการต่างๆของชุมชน"
(การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"การที่ชุมชนเริ่มมีความเจริญมากขึ้นในพื้นที่นั้นจะต้องมีการเริ่มที่จะใช้งบประมาณในปริมาณที่มากขึ้นในแต่ละปี"(การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่าชุมชนได้เล็งเห็นถึงความเจริญที่จะเข้ามาในชุมชนพร้อมกับโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ ทำให้เกิดสิ่งก่อสร้างต่างๆที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งจากเดิมนั้นบ้านพุน้ำร้อนเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์อย่างมาก แต่การเข้ามาของโครงการนั้นส่งผลกระทบต่อชุมชนทั้งปัจจุบันและอนาคต ทำให้ชุมชนนั้นต้องกลับมาให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้งบประมาณในพื้นที่อย่างมากทั้งในปัจจุบันและอนาคตของชุมชน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลที่เห็นได้ชัดเจนที่เกี่ยวกับผลกระทบในพื้นที่

ดั่งคำกล่าวที่ว่า
"ระบบโครงสร้างในเรื่องงบประมาณของชุมชนจะต้องมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในอนาคต" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

อันเป็นการแสดงถึงผลกระทบด้านงานงบประมาณของชุมชนที่ ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

4.2.1.3. ผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

จากผลการวิจัยพบว่าโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้นนั้นมีผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบของชุมชนอย่างมากเพราะนำมาซึ่งปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากมายที่กระตุ้นให้ชุมชนต้องปรับตัว

ดังคำกล่าวที่ว่า

"ทุกวันนี้ชุมชนจะต้องไม่ลืมว่าเราได้เปลี่ยนแปลงไปมากจากโครงการที่เกิดขึ้น แต่ชุมชนก็ยังเป็นชุมชน เพียงแต่กิจกรรมต่างๆที่เข้ามามีเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งมีผลมาจากความเจริญที่เข้ามาในพื้นที่ ชุมชนจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ซึ่งจะเห็นได้ว่าชุมชนนั้นได้ตระหนักถึงการพัฒนาที่เข้ามาในพื้นที่ของชุมชนทำให้เกิดกิจกรรมทั้งทางด้านการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค ระบบเศรษฐกิจต่างที่นับวันยิ่งเพิ่มความหลากหลายและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในพื้นที่ของชุมชน ทำให้ชุมชนต้องเพิ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในเรื่องของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ดังคำกล่าวที่ว่า

"ชุมชนจะมีความหลากหลายที่มากขึ้นในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับชุมชน พร้อมกันนี้จะต้องมีการคิดวางแผนว่าจะทำอย่างไรให้มีการหวงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องที่เอาไว้ได้ ดังนั้นชุมชนจะต้องมาคุยกัน" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"ตอนนี้คนนอกพื้นที่ก็ได้มีการหลั่งไหลเข้ามา ทำกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ ที่ชุมชนตระหนักก็คือการตัดไม้ทำลายป่า ต้นน้ำลำธารในพื้นที่ของชุมชนที่มีมากขึ้น (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากคำกล่าวที่เกิดจากการสนทนากลุ่มเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าชุมชนมีความห่วงและวิตกกังวลในเรื่องของการวางแผนในการทำกิจกรรมของชุมชนที่มีเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลกระทบจากที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า

4.2.1.4. การเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก

จากผลการวิจัยพบว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการนั้นมีผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมากทั้งในปัจจุบันและอนาคตของชุมชน ทั้งนี้ภายในชุมชนเองก็ได้พบปัญหาการลักลอบทิ้งขยะเพิ่มมากขึ้นสร้างสิ่งเสื่อมโทรมแก่ชุมชน

ดังคำกล่าวที่ว่า

"ในเมื่อชุมชนนั้นมีความเจริญเกิดขึ้น จากการที่ภาครัฐได้ดำเนินนโยบายการเปิดประตูคมนาคมการขนส่ง การสร้างศูนย์การค้าชายแดนอะไรต่างๆ ไม่ว่าประเภทอะไรต่างๆ สิ่งที่เกิดขึ้นกับชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงมิได้คือปริมาณของขยะที่เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่ของชุมชนในทุกๆวัน โดยเฉพาะมลพิษที่เกิดจากปริมาณของขยะเป็นผลกระทบโดยตรงในทุกด้านของชุมชนแม้กระทั่งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"การวางแผนที่จะต้องมีการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลต่างๆของชุมชนต้องมีเกิดขึ้นแน่นอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"ในเมื่อชุมชนพัฒนาขึ้นแน่นอนอยู่แล้วสิ่งที่จะต้องตามมาก็คือในเรื่องของ มลพิษ มลภาวะ ขยะมูลฝอยต่างๆ ที่กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ทุกวันนี้เราอย่าลืมนะครับว่าพุน้ำร้อนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในธรรมชาติ ห้อมล้อมไปด้วยธรรมชาติที่ยังสวยงามอยู่ ฉะนั้นแล้วพอเกิดความเจริญขึ้นมา สิ่งที่ตามมาก็คือการทำลายที่เกิดขึ้นจากปริมาณของขยะมูลฝอย มลพิษที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น กลัวต้นน้ำจะหายไป" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ในประเด็นนี้จากการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้นบ่งชี้ว่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนได้กำลังมีการพัฒนาจากโครงการที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งกำลังตระหนักรับรู้ได้ถึงปริมาณของขยะมูลฝอยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันในชุมชน ซึ่งจะเป็นผลกระทบที่อันตรายมากเพราะเป็นที่มาของสภาวะที่เป็น

มลพิษทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ แม้กระทั้งในดินก็อาจเกิดสารเจือปนที่เป็นพิษแก่คนในชุมชนได้

ดังคำกล่าวที่ว่า

"เรากำลังพูดถึงอนาคต ในเรื่องของมลภาวะมลพิษที่เพิ่มมากขึ้นในชุมชนของเรา หารในน้ำมีการปนเปื้อนมลพิษชุมชนก็จะไม่มีน้ำมากิน มาใช้กันในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตรายมากต่อสุขภาพของชุมชน จากการที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ถูกคุกคามในพื้นที่ของชุมชน" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"ในเมื่อมีชุมชนเกิดขึ้นผลที่ตามมาก็แน่นอนอยู่แล้วครับในเรื่องของมลพิษ มลภาวะ เกี่ยวกับการทำลายทรัพยากร ทุกวันนี้เราอย่าลืมว่าบ้านพุน้ำร้อนเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้นเมื่อเกิดความเจริญขึ้นมาสิ่งที่ตามมาคือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่มีอยู่แล้วพอเราสร้างความเจริญสิ่งที่หายไปคือต้นน้ำลำธารที่อาจถูกสารเคมีเจือปนจากขยะมูลฝอย" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากการวิจัยพบว่าชุมชนมีความตระหนักเป็นอย่างมากในเรื่องของปริมาณของขยะมูลฝอยที่นับวันในพื้นที่ยิ่งเพิ่มขึ้นจากการพัฒนาที่อาจส่งผลให้มีสารพิษเข้าไปเจือปนในทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้ อธิเช่น การเจือปนของสารพิษในดิน การเจือปนของสารพิษในแหล่งนั้น การส่งกลิ่นเหม็นของขยะในอากาศ หากเหตุการณ์ดังกล่าวค่อยๆเกิดขึ้นและทวีความรุนแรงขึ้นจะเป็นอันตรายอย่างมากต่อชุมชน ซึ่งเป็นผลกระทบที่ชัดเจนมากจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ของชุมชนที่ผู้ศึกษาวิจัยนำมาเป็นข้อมูลการวิจัยที่สำคัญในครั้งนี้

4.2.1.5. การเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการที่เกิดขึ้นนั้นมีผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน ซึ่งจะสามารถสังเกตได้จากการจราจรในพื้นที่ภายในชุมชนที่นับวันยิ่งมีการสัญจรที่ถี่ขึ้นบนท้องถนนในเขตชุมชน

ดังคำกล่าวที่ว่า

"กิจกรรมต่างๆที่เกิดมากขึ้นในชุมชนส่งผลให้มีปริมาณรถที่เข้ามาในชุมชนมากขึ้น การสัญจรการใช้รถเพื่อการขนส่ง ทำธุรกิจต่างๆมีมากขึ้นกว่าแต่ก่อน และอนาคตก็จะมากมากขึ้นไปอีกเรื่อยๆจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งอย่างเต็มรูปแบบของโครงการ" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"เราห้นกลับมาคุยในเรื่องของถนน การจราจรบนท้องถนนในพื้นที่ของชุมชนที่นับวันจะยิ่งมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นตามการพัฒนา ควันไอเสียต่างๆเกิดเป็นสารพิษที่รบกวนชุมชนและส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างมาก" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"การเชื่อมต่อขนถ่ายสินค้าที่เกิดขึ้นทุกวันเพื่อใช้ในการก่อสร้างและมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ลักษณะที่เกิดขึ้นแบบนี้ เท่าที่ได้รู้สึกมามันก็มีมลภาวะทางพิษ ทางควันทางท่อไอเสีย อะไรอีกหลายๆอย่างที่เกิดจากรถขนส่ง ขนถ่ายสินค้า ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเกี่ยวพันกับเรื่องสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลพวงกับการอยู่รอดของชุมชนอย่างแน่นอน" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากการวิจัยพบว่าการดำเนินการในเรื่องของการสร้างระบบการขนส่งเพื่อรองรับกับท่าเรือน้ำลึกและอุตสาหกรรมทวายที่เกิดขึ้น ทำให้ชุมชนได้เล็งเห็นและประสบกับปัญหาในเรื่องรถขนถ่ายทรัพยากรที่ใช้ในการก่อสร้างต่างๆที่มีปริมาณในการวิ่งบนท้องถนนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น อันก่อให้เกิดฝุ่นละออง มลพิษที่เกิดจากท่อไอเสีย ถนนในชุมชนเกิดความชำรุดเสียหายมากขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนขณะนี้นั้นได้ทำให้ชุมชนตระหนักถึงอนาคตที่จะเกิดขึ้นเมื่อโครงการเสร็จเรียบร้อยและเดินหน้าอย่างเต็มกำลังในเรื่องของปริมาณรถที่เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่ของชุมชน อันเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากชุมชนที่แสดงออกเห็นได้อย่างชัดเจนในพื้นที่

4.2.1.6. ปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการในครั้งนี้นั้นมีผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน เนื่องจากการก่อสร้างด้วยเครื่องจักรที่มีขนาดใหญ่ในพื้นที่ การก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ย่อมมีการใช้พื้นที่อย่างมากในการก่อสร้างเพื่อเชื่อมต่อระบบการขนถ่ายสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ในขณะนี้พื้นที่ภายในชุมชนได้มีการเข้ามาของเครื่องจักรขนาดใหญ่ ในการสร้างระบบการคมนาคม นั่นก็คือถนน เพื่อให้รถวิ่งในอนาคต ได้มีการไถเกลี่ยหน้าดิน พร้อมทั้งปรับปรุงพื้นที่เพื่อการก่อสร้างในอนาคต ทำให้เกิดการทำลายหน้าดินที่ไม่จำเป็นได้ในพื้นที่ของชุมชน อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ ซึ่งอนาคตอาจเกิดภัยพิบัติขึ้นได้ เช่น การพังทลายของหน้าดินในฤดูฝน อุทกภัยน้ำหลาก หรือน้ำท่วมในพื้นที่ได้ อันนี้เป็นสิ่งที่ชุมชนกังวลมาก ” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากการสนทนากลุ่มแล้วเก็บข้อมูลข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาการใช้เครื่องจักรในการก่อสร้างขนาดใหญ่โดยเฉพาะเครื่องจักรขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในเตรียมพื้นที่เพื่อใช้ในการก่อสร้าง อธิเช่น การตัก การขุด การดุนพื้นที่ ซึ่งอาจจะกระทบการการทำลายหน้าดินในวงกว้าง และส่งผลให้อนาคตอาจเกิดปัญหาภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากพื้นดินที่ไม่มั่นคงและผู้ที่ได้รับผลมากที่สุดคือชุมชนนั่นเอง

ดังคำกล่าวที่ว่า

“สิ่งที่เราชาวบ้านพุน้ำร้อนห่วงที่สุดคืออนาคต ความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากการที่สิ่งแวดล้อมได้พังทลายลง โดยเฉพาะหน้าดินที่รักษาความมั่นคงของดินเอาไว้ ซึ่งหากมันหายไป อนาคตหน้าฝนชุมชนคงต้องระวังดินถล่ม หรือน้ำท่วมอย่างน่าตกใจ” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ผลการวิจัยได้แสดงออกอย่างชัดเจนถึงผลกระทบของการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ในพื้นที่เพื่อการเตรียมปรับสภาพสถานที่ก่อสร้างให้เกิดความพร้อมในการทำถนนเพื่อเอาไว้รองรับการคมนาคมในอนาคตเพื่อขนถ่ายสินค้าในอนาคต ทรัพยากรดินนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากและชุมชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญนั้นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลกระทบจากโครงการที่ชุมชนต้องหาทางออกเพื่อลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติในอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม อันเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ให้การศึกษาในการค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ด้วย

4.2.1.7. พื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

จากผลการวิจัยพบว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการนั้นมีผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งเป็นไปตามการสนทนากลุ่ม

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ทรัพยากรแร่ในพื้นที่ได้ถูกทำลายออกไปจากชุมชนในพื้นที่อย่างสิ้นเชิง โดยการเข้ามาทำเหมืองแร่ของ อผศ.นั่นก็คือองค์การทหารผ่านศึกเพราะองค์การทหารผ่านศึกนั้นได้ขอใช้พื้นที่จากทางกรมธนารักษ์ ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่ในทางราชการทหารเอามาให้สัมปทานกับกลุ่มนายทุนเพื่อเข้าทำเหมืองแร่ดีบุก โดยบริเวณที่ทำแร่ดีบุกในชุมชนนั้นเดิมเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนที่มีอยู่ก็คือตัวบริเวณของ พุน้ำร้อน เดิมนั้นอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างดี” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ซึ่งอดีตนั้นตอนที่นายทุนนั้นเข้าไปทำเหมืองแร่ก็ยังไม่เป็นหมู่บ้าน อันนี้ก็ต้องพูดถึงที่มาที่ไป เสร็จแล้วการเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งเข้ามาอนาคตก็ต้องมีความเจริญพร้อมกับการมีชุมชนที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งเหมืองแร่ก็ได้ดำเนินการไปโดยทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยเฉพาะพุน้ำร้อนอันเป็นที่มาของชื่อชุมชน” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่ส่วนมากในชุมชนนั้นยังเป็นสิทธิของส่วนราชการอื่นที่มิใช่ชุมชนเป็นเจ้าของในการบริหารจัดการในพื้นที่ ซึ่งชุมชนนั้นก็ได้เล็งเห็นถึงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะป่าไม้แหล่งแร่ต่างๆในพื้นที่ พร้อมกันนี้ชุมชนยังได้เล็งเห็นถึงอนาคตของการพัฒนาอันเป็นผลกระทบจากการเข้ามาของการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายซึ่งจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการขยายตัวของชุมชนที่มีขนาดใหญ่มากขึ้นไปซึ่งเป็นผลกระทบที่ชัดเจนมาก

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ทรัพยากรที่ถูกทำลายลงไปแล้วนั้นหากทางชุมชนจะต้องฟื้นฟูอนุรักษ์ให้กลับมานั้น ยังคงติดอยู่ในเรื่องของขั้นตอนการใช้ที่ดินของชุมชนเพราะว่ายังแยกกันไม่ออกว่าเป็นของใคร เพราะชุมชนก็ได้แสดงออกชัดเจนว่าเมื่อหมดสัญญาสัมปทานไปแล้วพื้นที่ดังกล่าวก็ควรตกเป็นของชุมชนแต่ทางองค์การทหารผ่านศึกก็คงจะยืนยันว่ายังไม่ยอมให้ชุมชน เพื่อจะใช้พื้นที่ดังกล่าวทำกิจกรรมอื่นใดของหน่วยทหารต่อไป” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“หากชุมชนมีความเจริญมากขึ้นในอนาคตซึ่งเป็นผลมาจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในพื้นที่ ชุมชนก็ควรจะได้ดูแลทรัพยากรในพื้นที่ด้วยชุมชนเอง ซึ่งสำหรับตอนนี้ทหารเป็นผู้ดูแลและมีสิทธิเต็มที่ในพื้นที่ซึ่งหากชุมชนในจะพื้นที่ดังกล่าวก็จะต้องขออนุญาตทหารในการดำเนินการต่อไป แต่ถ้าทหารไม่อนุญาต ชุมชนก็ไม่สามารถมีสิทธิในการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ดังกล่าวได้” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากผลการวิจัยนั้นบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่าชุมชนได้มีปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ที่ดินของชุมชนอย่างมาก ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในอนาคตหากชุมชนได้รับผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่เกิดจากระบบการขนส่งที่เกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบ หากชุมชนไม่สามารถเข้าไปมีสิทธิในพื้นที่ได้สิ่งที่น่าห่วงก็คือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในอนาคตที่จะถูกทำลายลง

เนื่องจากชุมชนไม่สามารถเข้าไปทำกิจกรรมปกป้องในพื้นที่นั้นได้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่พิพาทระหว่างหน่วยงานได้

4.2.1.8. การเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้

จากผลการวิจัยพบว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการมีผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้ซึ่งเป็นผลกระทบที่ชัดเจนต่อทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน

ดังคำกล่าวที่ว่า

“สำหรับในตอนนี้ชุมชนได้เล็งเห็นว่าโครงการได้มีการดำเนินงานเรื่อยมาดังจะเห็นได้จากการก่อสร้างสิ่งต่างๆในพื้นที่โดยมีบริษัทเอกชนเข้ามารับสัมปทานในการก่อสร่าง ที่เห็นได้ชัดเจนสุดคือถนน” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“พวกเราชุมชนจะไม่สามารถนิ่งนอนใจได้หากชุมชนโดนเอาเปรียบจากการเข้ามาเอาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นไม้ในพื้นที่ ซึ่งทางฝั่งของพม่าเองนั้นคนในพื้นที่ต่างๆที่โครงการในการทำถนนได้ก่อสร้างผ่านชุมชนได้เห็นถึงการตัดไม้ที่ไม่จำเป็นในการทำถนนแล้วขนออกจากทางพื้นที่ด้วยรถขนาดใหญ่ของบริษัทที่รับเหมาก่อสร้างในพื้นที่ โดยทางฝั่งไทยเองนั้นก็มีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นด้วยแต่ยังไม่หนักเท่ากับพม่า”(การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“สำหรับคนที่จะเข้ามาทำผลประโยชน์ในพื้นที่ ชุมชนได้เล็งเห็นถึงการกว้านซื้อที่ดินต่างๆมากมายเริ่มมีการก่อสร้างอาคารเพื่อทำกิจกรรมทางธุรกิจในชุมชนอันเป็นผลกระทบที่เริ่มเข้ามามีบทบาทมากมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสิ่งที่ชุมชนห่วงมากในอนาคตที่สุดคือโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆที่จะ

เข้ามาในพื้นที่ของชุมชน ซึ่งกระทบมากเกี่ยวกับทรัพยากร" "(การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการที่ชุมชนได้มีการตั้งข้อสังเกตถึงการเข้ามาของบริษัทเอกชนที่เข้ามารับเหมาก่อสร้างระบบการเชื่อมต่อโครงการขนส่งในพื้นที่ได้มีการตักตวงผลประโยชน์ในพื้นที่ของชุมชนโดยเฉพาะผืนป่าของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนไม่ต้องการให้เกิดขึ้นและพยายามหยุดยั้งนอกจากนี้ชุมชนยังได้เป็นห่วงถึงเอกชนต่างๆที่จะเข้ามาลงทุนก่อสร้างสิ่งต่างๆเพื่อทำธุรกิจในอนาคตเช่นห้างร้านต่างๆที่เพิ่มมากขึ้น แต่สิ่งที่ชุมชนกลัวที่สุดคือการเข้ามาของโรงงานอุตสาหกรรมในอนาคต

ดังคำกล่าวที่ว่า

"สำหรับอนาคตสิ่งที่คาดว่าน่าจะเข้ามาในชุมชนก็คือ โรงงานต่างๆ หรือโรงเก็บสินค้า เป็นต้น" "(การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"ทางชุมชนได้พยายามเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่ที่ทางบริษัทรับเหมาได้เข้ามาดำเนินโครงการ แต่ทางบริษัทก็ได้ปกปิดพื้นที่ดังกล่าวไว้อย่างมิดชิดมิให้ผู้คนภายนอกเข้าไปได้โดยง่าย อีกทั้งในเรื่องของการจัดตั้งด่านชายแดนนั้นด่านศุลกากรได้มีการจัดตั้งด่านตรวจคนเข้าเมืองห่างออกมาจากตัวของชายแดนไทย-พม่าซึ่งเป็นเขตแดนจริงถึงสี่กิโลเมตร การที่ชุมชนจะเข้าไปดูแลข้างในพื้นที่ดังกล่าวนั้นก็จะไปลำบากมาก และรถที่วิ่งเข้าไปทำกิจกรรมใดอะไรข้างในเขตพื้นที่นั้นบ้างทางชุมชนจะไม่สามารถรับรู้ได้เลย" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"การที่ชุมชนจะเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าวนั้นทางด่านก็จะอ้างว่าให้ไปทำเอกสารข้ามแดนให้เรียบร้อยก่อนทั้งที่ชุมชนเห็นว่าจากด่านชายแดนเข้าไปอีกสี่กิโลเมตรเป็นพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งชุมชนเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่ชุมชนต้องดูแลทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการเข้ามาของบริษัทรักเหมาในการก่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานในการรองรับการขนถ่ายสินค้าของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ของชุมชนนั้น ชุมชนได้พบว่าทรัพยากรในพื้นที่ได้ถูกบุกรุกและตักตวงออกไปจากพื้นที่ด้วยบริษัทที่เข้ามารับเหมาในการก่อสร้างจากโครงการนี้ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เห็นได้ชัดเจนอันเกิดขึ้นต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ที่ผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษาจนเกิดเป็นข้อมูลออกมาข้างต้น

4.2.1.9. เกิดการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน

จากผลการวิจัยพบว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีนั้นมีผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของเกิดการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดและพบเจอได้ในชุมชนสำหรับปัจจุบันและจะรุนแรงขึ้นในอนาคตหากชุมชนไม่หาทางออกที่ดีในการปรับตัว

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ประชาชนคือคนที่อยู่ในพื้นที่บ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ หากมีการพัฒนาตามโครงการที่เกิดขึ้นนี้ จะมีคนมากมายหลั่งไหลเข้ามา ทั้งแรงงาน นักธุรกิจ นักลงทุนต่างๆ ซึ่งตอนนี้ก็เริ่มมีการใช้ทรัพยากรในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของน้ำ มีการจับจองแหล่งน้ำในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“การจับจองแหล่งน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์นั้นเพิ่มมากขึ้นเยอะเลย ถือว่าน้ำสำคัญจริง และเป็นสิ่งที่ กำนัน และผู้ใหญ่ต้องดูแลอย่างมากอีกด้วย เพราะการปนเปื้อนของสารพิษในแหล่งน้ำเริ่มจะมี” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ต่อไปนั้นน้ำอาจจะไม่พอใช้เพราะคนเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น แหล่งน้ำไม่สะอาด” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้นในฝั่งไทยที่บริเวณชุมชนบ้านพุน้ำร้อนทำให้มีผู้คนหลั่งไหลเข้ามาอยู่อาศัยและลงทุนเพื่อเตรียมการในอนาคตมากขึ้น ทรัพยากรที่สำคัญที่ทุกคนในพื้นที่ต้องการใช้ก็คือน้ำ อันเป็นปัจจัยสำคัญของการมีชีวิตและความได้เปรียบเชิงทรัพยากร ชุมชนเริ่มเจอกับปัญหาในเรื่องทรัพยากรน้ำในพื้นที่แล้วสำหรับผลกระทบที่เกิดจากโครงการในปัจจุบันอีกทั้งยังมีแนวโน้มเริ่มที่จะรุนแรงขึ้นในอนาคตอีกด้วย ข้อมูลนี้จึงเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากโครงการในพื้นที่ของชุมชนได้อย่างชัดเจน

4.2.1.10. การหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติกลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทน

จากผลการวิจัยพบว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการผลกระทบต่อชุมชนในเรื่องของการหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทน สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อชุมชนในอนาคตอย่างมากมาย

ดังคำกล่าวที่ว่า

“เดิมนั้นชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเป็นชุมชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่กับธรรมชาติ ผู้คนในชุมชนนั้นได้หากินอยู่กับธรรมชาติแบบพึ่งพาอาศัยกัน แต่ในระยะหลังนี้ คนในชุมชนได้เข้าไปรับจ้างนายทุนต่างๆที่เข้ามาในพื้นที่ในการนำเอาของป่าออกมามากยิ่งขึ้นซึ่งส่งผลกระทบอย่างชัดเจนต่อป่าของชุมชน จากอยู่แบบอาศัยป่า กลายเป็นดูดกินผืนป่าเข้าไป” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“หากเราปล่อยให้อาชีพรับจ้างตัดไม้ ถางป่าเพิ่มมากขึ้น อีกไม่นานป่าของชุมชนคงหมดไป ถึงเวลานั้นคงเดือดร้อนกันแน่นอน” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากผลการวิจัยนั้นได้แสดงให้เห็นวิถีชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมนั้นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยระหว่างธรรมชาติกับชุมชน แต่ในปัจจุบันนั้นเมื่ออาชีพเก่าๆของชุมชนหายไปทดแทนเข้ามาด้วยอาชีพใหม่จากนายทุนที่เข้ามาในพื้นที่ กลายเป็นการดูดกลืน

ทรัพยากรธรรมชาติและทำลายลงอย่างรวดเร็วมาก ซึ่งเป็นผลจากการที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเริ่มมีชื่อเสียงจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั่นเอง

4.3. ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.3.1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย สามารถอธิบายได้ตามแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4.2.ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.3.1.1. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

4.3.1.2. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

4.3.1.3. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

4.3.1.4. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก

4.3.1.5. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนซึ่งให้ก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน

4.3.1.6. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน

4.3.1.7. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบในเรื่องพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

4.3.1.8. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้

4.3.1.9. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน

4.3.1.10. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับการหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทน

ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ดังนี้

4.3.1.1. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

จากผลการวิจัยพบว่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ได้ให้ความสนใจเป็นในเรื่องของการเติบโตขึ้นของชุมชนอย่างมาก เพราะเห็นว่าชุมชนได้มีการขยายใหญ่ขึ้นมากอย่างรวดเร็วทำให้การวางผังเมืองนั้นมีความจำเป็นอย่างมากต่อชุมชนในขณะนี้ โดยชุมชนมองว่าการวางผังเมืองที่ดีในปัจจุบันจะช่วยทำให้ชุมชนมีการจัดการดูและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นได้ในอนาคต

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ชุมชนนั้นเห็นด้วยกับการสร้างระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในพื้นที่ เพราะคิดว่ามีประโยชน์มากซึ่งในส่วนของประเทศไทยเรานี้จะเริ่มในพื้นที่บ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ซึ่งเป็นแนวชายแดนไทย-พม่า โดยสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นชุมชนได้รับรู้และรู้สึกว่าตัวของชุมชนเองมีการขยายใหญ่ขึ้น ดังนั้นสิ่งที่ชุมชนต้องการคือการวางผังเมืองที่ดีไว้เพื่ออนาคตของชุมชนเพื่อรักษาไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อม” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ในอดีตที่ผ่านมานั้นชุมชนไม่เคยสนใจการวางผังเมืองเลยเนื่องจากเป็นชุมชนที่อยู่กันแบบง่ายๆ ตามธรรมชาติแต่พอมีโครงการเข้ามาชุมชนนั้นต้องหันกลับมาทบทวนการวางผังเมืองเสียใหม่ ต้องเริ่มใหม่” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“อนาคตนั้นก็เริ่มมีความเจริญ การวางผังเมืองก็เริ่มมีความจำเป็นเพื่ออนาคตของชุมชนในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากข้อมูลการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนได้เริ่มรับรู้ถึงการขยับขยายชุมชนที่มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าอดีตอย่างชัดเจน จึงทำให้ชุมชนต้องเริ่มมีการวางแผนเพื่ออนาคตของชุมชน โดยเฉพาะการรักษาไว้ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในอนาคตอันเป็นสิ่งสำคัญมากในการอยู่รอดของชุมชน และสิ่งที่ชุมชนได้มีความคิดริเริ่มเพื่อรองงรับการขยายตัวของชุมชน นั่นก็คือ *การวางผังเมืองที่ดีของชุมชน*

ดังคำกล่าวที่ว่า

“การวางผังเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ชุมชนต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งกองงานที่รับผิดชอบโดยตรงก็คือ งานโยธาธิการและผังเมืองโดยอยู่ภายใต้สังกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า และมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าเป็นคณะกรรมการกำกับการวางผังเมืองของชุมชนในขณะนี้ ซึ่งจะต้องรับมือกับการสร้างศูนย์การค้าชายแดนและอะไรอีกหลายๆอย่างที่จะเกิดขึ้น” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ทีนี้การวางผังเมืองที่เกิดขึ้นเราจะมองในมุมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยชุมชนมีทรัพยากรป่าไม้ น้ำ แร่ต่างๆ ซึ่งแร่อาจจะหมดไปแล้วจากการทำเหมืองแล้วก็ตามเราไม่ได้ใส่ใจกับการวางผังเมืองจึงทำให้ถูกทำลายลงไป” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ทีนี้ในเมื่อชุมชนนั้นเกิดความเจริญขึ้นตามโครงการที่รัฐต้องการทำขึ้นนโยบายที่ว่าจะเปิดประตูสู่การขนถ่ายสินค้ากับประเทศเพื่อบ้านนั้น ไม่ว่าจะเป็นสินค้าประเภทใดก็ตาม ดังนั้นชุมชนจะต้องมีการวางผังเมือง เพื่อเป็นการกำจัดสิ่งต่างๆ ดูแลสิ่งแวดล้อม และอะไรอีกหลายๆอย่างที่ตามมาจากการพัฒนาโครงการ” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นแสดงให้เห็นถึงการที่ชุมชนได้พยายามหาแนวทางเพื่อทางออกของชุมชนในการรับมือกับการเชื่อมต่อระบบการขนส่งสินค้าตามบริเวณชายแดนไทย-พม่า ซึ่งเป็นเขตพื้นที่บริเวณของชุมชน ให้กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้น้อยที่สุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต การหันมาใส่ใจในเรื่องของการวางผังเมืองนั้นนับเป็นการวางแนวทางของชุมชนในปัจจุบันเพื่ออนาคตที่ดีของชุมชนในการรักษาไว้เพื่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีของชุมชน หากโครงการที่เกิดขึ้นนั้นเดินหน้าอย่างเต็มกำลัง การวางผังเมืองที่ดีของชุมชนจะทำให้ชุมชนชนอยู่รอดปลอดภัย เป็นระเบียบ กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างน้อยที่สุด *ดังนั้นการวางผังเมืองจึงถือเป็นแนวทางหนึ่งของชุมชนในการรับมือกับโครงการที่เกิดขึ้นที่ผู้วิจัยได้จากชุมชนในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้*

4.3.1.2. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

จากผลการวิจัยพบว่างานด้านงบประมาณการสนับสนุนในเรื่องของทุนต่อชุมชนเป็นสิ่งที่ชุมชนกำลังตระหนักถึงโดยเฉพาะหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งเป็นแม่งานหลักในการใช้งบประมาณเพื่อดูแล ฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ให้กลับคืนสภาพกลับมา แต่การทำกิจกรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้นั้นจะต้องอาศัยงบประมาณจำนวนมากเพื่อการทำงานของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นชุมชนจึงมีแนวทางในการวางโครงสร้างภาษีใหม่ในพื้นที่ของชุมชนเองในการรับมือกับโครงการที่เกิดขึ้น

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ในเรื่องของโครงการต่างๆที่ดูแลควบคุมทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้นทุกคนอยากจะให้เกิดขึ้นมา แต่ในเรื่องของงบประมาณก็คงจะต้องมีการเตรียมการอย่างควบคู่กันไปเพื่อสนับสนุนโครงการให้สำเร็จ” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ชุมชนได้คิดว่าบ้านพุน้ำร้อนจะเจริญเติบโตไปเรื่อยๆและรวดเร็วมาก งานงบประมาณนั้นจะต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในอนาคต การเติบโตของชุมชนนั้นจะนำไปสู่ระบบงบประมาณใหม่ที่ชุมชนจะต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดโครงสร้างของภาษีใน

พื้นที่ให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ผู้วิจัยได้พบเห็นจากข้อมูลว่า ชุมชนได้กำลังเตรียมความพร้อมในเรื่องของงานด้านการคลังของชุมชนในท้องที่ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้นในการจัดสรรงบประมาณเพื่อเข้ามาใช้ในภารกิจต่างๆของชุมชนและภารกิจที่สำคัญก็คือการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนซึ่งจะต้องใช้งบประมาณมากยิ่งขึ้นไปในอนาคต

ดังคำกล่าวที่ว่า

"ในอนาคตชุมชนจะมีขนาดที่ใหญ่ขึ้น การเข้ามาของนักลงทุนต่างๆการเกิดกิจกรรมหลายอย่างของเศรษฐกิจในพื้นที่ ทำให้ชุมชนต้องมีการจัดเก็บภาษีที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น และการเก็บภาษีที่จะทำให้พื้นที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็คือการเก็บที่มีมาตรฐานโครงสร้างที่แน่นอน มีการวางกฎเกณฑ์แนวทางที่แน่นอนในการเก็บภาษีร่วมกันในพื้นที่" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"หากรายได้เพิ่มขึ้นเราก็จะมีงบประมาณในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนั้น ชุมชนได้มีการเสนอถึงการเตรียมการเพื่ออนาคตในเรื่องของงานงบประมาณการคลังในพื้นที่ ซึ่งชุมชนได้เล็งเห็นถึงการขยายตัวของชุมชนไปในทิศทางที่มีการพัฒนามากขึ้น มีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้นจากนายทุนหรือบริษัทเอกชนต่างๆที่เข้ามาในพื้นที่ ดังนั้นสิ่งที่ชุมชนต้องการคือ ระบบโครงสร้างการเก็บภาษีที่มีมาตรฐาน เพื่อให้การเก็บภาษีท้องที่เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นในการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นในการนำไปเป็นทรัพยากรเพื่อการดำเนินภารกิจต่างๆที่สำคัญในท้องที่ โดยเฉพาะการรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เป็นการนำเอาภาษีที่เกิดจากการพัฒนาในพื้นที่มาใช้เพื่อประโยชน์ต่อชุมชนเพื่อให้เกิดความเจริญที่แท้จริงต่อชุมชนต่อไปในอนาคต เป็นการพัฒนาที่คนในชุมชนได้ผลประโยชน์ควบคู่ไปด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม

4.3.1.3. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการที่ชุมชนได้รับรู้ถึงภารกิจมากมายที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน และผู้ที่จะวางแผนดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ได้ดีที่สุดคือ ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ โดยชุมชนจะต้องมีการรวมตัวในการประชุมหารือเพื่อตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมวางแผนในการรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนจำนวนถี่ครั้งขึ้นมาก

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ในตอนนี้โครงการเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นก็ได้เริ่มส่งผลต่างๆในชุมชน โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน และในอนาคตชุมชนคิดว่าผลกระทบจะมากขึ้น สิ่งที่ชุมชนต้องการคือ พลังของชุมชนที่เกิดจากการร่วมด้วยช่วยกันของคนในชุมชนอันเป็นพลังอันดีที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างมาก” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“อะไรที่จะเกิดขึ้นมาในอนาคตเราจะต้องมีการเรียกประชุมกัน หารือในชุมชนของเราและมีการประชุมประชาคมเพื่อหามาตรการ ป้องกันและกำกับไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ผลการวิจัยยังบ่งชี้ถึงภารกิจที่เพิ่มมากขึ้นของชุมชนในการปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ซึ่งจะเกิดขึ้นสำเร็จได้นั้นชุมชนจะต้องมีพลังที่เข้มแข็งที่เกิดจากประชาชนในพื้นที่ของชุมชนเอง การประชุมปรึกษาหารือ การร่วมกันหาข้อมูลต่างๆ การตัดสินใจร่วมกันของชุมชนจะเป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชนให้มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นพลังที่สำคัญ

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ชุมชนนั้นอาจจะต้องมีการประชุมกันบ่อยขึ้นเพื่อหาข้อมูลในพื้นที่จะต้องมีการหารือร่วมกันตลอดจนถึงการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้ชุมชน

เดินไปในทิศทางเดียวกันในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แห่งนี้" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนกำลังต้องการสร้างพลังอันเกิดจากความสามัคคีเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเองในการเตรียมความพร้อมต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆหลายๆอย่างของชุมชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้คงอยู่คู่ชุมชนอย่างยั่งยืน จากกิจกรรมที่ชุมชนกำลังดำเนินทั้งในปัจจุบันและอีกหลายๆโครงการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้การดำเนินงานของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้

4.3.1.4. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก

จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมากซึ่งชุมชนกำลังได้รับผลกระทบอยู่ในปัจจุบันและมีแนวโน้มว่ากำลังจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต โดยจากการสนทนากลุ่มนั้นชุมชนได้มีแนวทางในการส่งเสริมให้คนในชุมชนตระหนักถึงมลพิษต่างๆที่เกิดขึ้นจากขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลที่ถูกทิ้งในธรรมชาติอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่โดยตรง นอกจากนี้จากการสนทนากลุ่มชุมชนยังได้มีแนวความคิดในการส่งเสริมการ Recycle ขยะในพื้นที่อย่างจริงจังซึ่งเป็นขยะที่เกิดขึ้นจากภายในชุมชนเอง ซึ่งสามารถที่จะลดจำนวนปริมาณขยะในพื้นที่ลงได้อย่างมีประสิทธิภาพสิ่งที่ชุมชนต้องการคือผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดกระบวนการ Recycle ขยะอย่างถูกต้องให้แก่ชุมชนนำไปใช้ในพื้นที่ได้

ดังคำกล่าวที่ว่า

"ก่อนอื่นเราต้องสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนเสียก่อน เพื่อชี้ให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเพื่อมิให้เกิดการทิ้งขยะจากฝีมือของคนในชุมชนเอง อันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมาก" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“การ Recycle ขยะเป็นวิธีที่เราคิดว่าดีและน่านำมาศึกษาอย่างจริงจัง โดยชุมชนนั้นอยากได้คนที่มีความรู้ความสามารถด้านนี้โดยเฉพาะเพื่อให้เข้ามาให้ความรู้ในเรื่องของการจัดการขยะ การ Recycle ขยะเพื่อให้ชุมชนมีปริมาณขยะที่น้อยลงไป เป็นการจัดการอย่างถูกวิธี” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“อยากจะให้มีผู้ที่มีความรู้เข้ามาอบรมในเรื่องของจัดเก็บขยะ บอกเขาบอกให้สอนวิธีการกำจัดขยะ เพื่อให้การทิ้งขยะสองข้างทางลดจำนวนน้อยลงและหมดไป เพราะบ่อยครั้งที่มีขยะเต็มถนนไปหมด เกิดจากการทิ้งขยะทั้งคนในชุมชนเองและผู้ที่สันจรไปมา ก็อยากให้เข้ามาช่วยสอนวิธีการจัดการขยะให้ชาวบ้านอย่างถูกต้องด้วย” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในเรื่องของผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน อีกว่ามีขยะจำนวนไม่น้อยในพื้นที่ที่เกิดจากการทิ้งของผู้คนภายนอกที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ บริษัทเอกชนที่เข้ามารับเหมาก่อสร้าง นักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่ ตลอดจนผู้อื่นที่สัญจรไปมาในชุมชน ดังนั้นจากการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้น ชุมชนจึงมีแนวความคิดในการตั้งชุดคณะกรรมการของชุมชนในการพยายามคอยสอดส่องดูแลการทิ้งขยะภายในบริเวณพื้นที่ของชุมชน อันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนอย่างรุนแรงทั้งนี้ชุมชนยังต้องหารือร่วมกันถึงมาตรการบทลงโทษที่ใช้กับผู้ที่ฝ่าฝืน มีการติดแผ่นป้ายในพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบทิ้งขยะอีกด้วย

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ทุกคนในชุมชนอยากจะให้เกิดมาตรการที่ดีในการดูแลการทิ้งขยะในพื้นที่ของเราอย่างจริงจัง” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“เราจะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่มีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบในเรื่องของขยะเหล่านี้ เพื่อสอดส่องดูแลการทิ้งขยะในชุมชนบ้านเรา ส่วน

องค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้การสนับสนุนและดูแลอย่างเต็มที่" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"เราคงต้องวางมาตรการเพื่อตรวจตราดูแลในเรื่องการทิ้งขยะที่มีความสำคัญเหล่านี้ อีกทั้งคณะกรรมการนี้ยังต้องคอยตรวจสอบการกระทำผิดเพื่อดำเนินการในเรื่องของการลงโทษต่อไป" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ผลการวิจัยที่เกิดจากการสนทนากลุ่มนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงแนวทางของการจัดการในเรื่องของขยะมูลฝอยที่เกิดจากผลกระทบของโครงการที่เกิดขึ้น ด้วยพลังของชุมชนเอง ในการตั้งคณะกรรมการในการคอยสอดส่องดูแลพื้นที่โดยตรง การเสนอที่จะนำผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องของการจัดการขยะโดยตรงเข้ามาให้ความรู้อบรมกับชุมชนเพื่อให้เกิดการจัดการกับขยะมูลฝอยในพื้นที่อย่างจริงจังในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนต่อไปอย่างจริงจังมากขึ้น

4.3.1.5. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนซึ่งให้ก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน

จากผลการวิจัยได้แสดงความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนซึ่งให้ก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน นั้นจากการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้นในการวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่ง จะนำมาซึ่งประมาณรถที่เข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก ทั้งปัจจุบันที่มีการขนส่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างในรถขนถ่ายสินค้านในอนาคตอันใกล้นี่การจราจรเกิดการคับคั่งในพื้นที่ มลภาวะที่เกิดการจราจรอันได้แก่ เศษขยะที่หล่นมาจาการบรรทุกฝุ่นละออง น้ำหนักของรถ เสียงที่ดัง ต่างๆที่รบกวนชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ การสนทนากลุ่มครั้งนี้ชุมชนยังได้มีการวางแนวทางในการปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาคือ การตั้งคณะกรรมการของชุมชนเพื่อตรวจสอบรถพาหนะขนาดใหญ่ที่ใช้ในการบรรทุกสิ่งต่างๆในพื้นที่ของชุมชน

ดังคำพูดที่ว่า

"ในอนาคตต่อไปในภายภาคหน้านี้ก็จะมีรถที่จะวิ่งขนส่งสิ่งต่างๆ ผ่านไปตามชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ชุมชนก็ได้ตระหนักรับรู้ดีแล้วในปัจจุบัน แนวทางก็คือชุมชนก็จะต้องตั้งหน่วยงานคณะกรรมการที่ต้องควบคุมดูแลรถบรรทุกขนาดใหญ่ที่จะวิ่งผ่านชุมชนพุน้ำร้อนแห่งนี้ ซึ่งเราก็จะต้องควบคุมดูแล อธิเช่นผ้าใบคลุมสินค้าของรถบรรทุกซึ่งจะต้องมี การปกปิดให้มิดชิด ซึ่งจะทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญคือส่งผลกระทบต่อชุมชน หรือลูกหลานที่อยู่ภายในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน หรือชุมชนอื่นๆรอบข้าง" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

นอกจากนี้การสนทนากลุ่มยังพบว่า คณะกรรมการชุมชนที่ชุมชนมีแนวคิดในการจัดตั้งขึ้นมานั้นยังต้องมีการตรวจสอบสินค้าที่ขนถ่ายเข้ามาในชุมชนว่าเป็นสินค้าประเภทสารเคมีที่เป็นพิษต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ชุมชนใส่ใจเป็นอย่างยิ่ง

ดังคำกล่าวที่ว่า

"สำหรับด่านของชุมชนนั้น อาจจะต้องมีหน้าที่ในการตรวจตราสินค้าด้วย เพราะเกรงว่าสินค้าบางชนิดจะเป็นสารเคมี หรือวัตถุมีพิษที่อาจทำลายหรือส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้"
(การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้นนั้นแสดงถึงการที่ชุมชนต้องการผลักดันตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้นมาเพื่อดูแลในเรื่องของการตั้งด่านตรวจสอบรถบรรทุกขนาดใหญ่ที่บรรทุกสินค้าเข้ามาในพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องของมลพิษต่างๆที่จะเข้ามาในพื้นที่ซึ่งเกิดจากการบรรทุกสินค้าเหล่านี้ ในอนาคต ป้องกันการเดินรถด้วยความเร็วสูงซึ่งจะทำให้เกิดฝุ่นละออง เสียง และการสั่นสะเทือน ที่อาจส่งผงกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4.3.1.6. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่าการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้นชุมชนได้พยายามหาแนวทางออกในเรื่องของผลกระทบนี้ด้วยการสำรวจพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของชุมชนเพื่อสร้างแผนที่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนของชุมชนถึงสภาพหน้าดินต่างๆที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ และพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบในการทำลายหน้าดิน โดยชุมชนจะต้องสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลให้ชัดเจนกำหนดเส้นทางในการทำโครงการ มีการปักป้ายเพื่อห้ามมิให้เกิดการทำลายหน้าดินในพื้นที่ด้วยเครื่องจักรที่มีขนาดใหญ่ มีการสังเกตการทำงานของเครื่องจักรขนาดใหญ่ในพื้นที่ต่างๆของชุมชนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดการทำลายหน้าดินให้น้อยที่สุดเท่าที่ชุมชนจะสามารถทำได้

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ปัญหาในเรื่องของการพังทลายหน้าดินในพื้นที่ ชุมชนนั้นต้องหันกลับมาทำความรู้จักกับลักษณะพื้นที่ของตนเองให้ดีเสียก่อน ด้วยการสำรวจข้อมูลลักษณะภูมิประเทศของชุมชนอย่างละเอียด เพื่อให้เกิดการมองภาพเราได้อย่างชัดเจน ในการตัดสินใจเปิดให้ดำเนินโครงการต่างๆที่ต้องมีการปรับหน้าดินในพื้นที่ให้รัดกุมกว่านี้” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ตอนนี้มีการก่อสร้างขึ้นมาเยอะในพื้นที่ การปรับหน้าดินอาจเป็นการทำลายดิน ความแข็งแรงมั่นคงของดินได้ เราต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตา หากมีรถจักรขนาดใหญ่เข้ามาในพื้นที่” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ชุมชนอาจจะต้องใช้มาตรการปักป้ายห้ามลำลายหน้าดินในพื้นที่เพื่อให้คนในชุมชนรับรู้ เพื่อป้องกันดินไหลในหน้าฝน” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ผลการวิจัยจากการสนทนากลุ่มในหัวข้อนี้ได้แสดงถึงแนวทางในการปรับตัวของชุมชนเพื่อหาทางแก้ปัญหาผลกระทบของปัญหาการพังทลายหน้าดินซึ่งเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนด้วยการวิธีการสำรวจภูมิประเทศของชุมชนเพื่อเป็นการเก็บข้อมูลโดยละเอียด การสังเกตเครื่องจักรขนาดใหญ่ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ พร้อมกับการปักป้ายห้ามทำลายหน้าดินเพื่อป้องกันอุทกภัยในฤดูฝน อันเป็นการสร้างความปลอดภัยให้กับชุมชนเอง

4.3.1.7. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบในเรื่องพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางออกของชุมชนคือการทำประชาคมเพื่อกำหนดทิศทางรวมพลังเพื่อขอพื้นที่จากหน่วยงานราชการอื่นในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเข้าไปมีสิทธิดูแลทำกิจกรรมโครงการต่างๆในการรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนได้ดูแลด้วยความสามารถของชุมชนซึ่งเข้าใจและใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่มานาน กว่าข้าราชการที่เข้ามาทำงานในหน่วยงานต่างๆของรัฐ

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ชุมชนในฐานะที่เป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่มานาน ใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติในพื้นที่มาอย่างยาวนานนั้นย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจในพื้นที่มากที่สุด และมีสิทธิในการที่จะเข้าไปดูแลพื้นที่ ที่มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นของชุมชนเอง” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ชุมชนต้องมีพลัง ที่เกิดจากการทำประชาคมเพื่อหาข้อมติในการขอสิทธิเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ของชุมชนทั้งหมดซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่ชุมชนอาศัยอยู่แต่เดิม และเป็นของชุมชนอยู่แล้ว การกำหนดทิศทางเดียวกันจะช่วยให้ภาครัฐเข้ามาเล็งเห็นความสำคัญของชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่ของตนเองเพื่อลดผลกระทบจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น ให้กระทบต่อธรรมชาติโดยรอบชุมชนให้น้อยที่สุดด้วยความสามารถของชุมชนเอง” (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

สำหรับในประเด็นนี้การสนทนากลุ่มได้ทำให้ชุมชนเกิดแนวทางเกี่ยวกับผลกระทบในเรื่องพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ชุมชนต้องแสดงออกถึงศักยภาพในการจัดการบริหารการอนุรักษ์ไว้และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อให้เกิดการถ่ายโอนสิทธิในที่ดินจากหน่วยงานอื่นของรัฐบางส่วนสู่ชุมชน ในการบริหารจัดการอย่างเต็มกำลังด้วยความสามารถของชุมชนเอง ซึ่งเป็นแนวทางที่เกิดขึ้นจากการสนทนากลุ่มนี้

4.3.1.8. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้

จากผลการวิจัยพบว่าชุมชนได้เสนอแนวทางในการริเริ่มเพื่อการปรับตัวและแก้ปัญหาในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้คือ การที่ภาคเอกชนที่จะเข้ามาในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนหรือการรับเหมาสัมปทานต่างๆรวมทั้งการตั้งโรงงานหรือแม้กระทั่งโรงเก็บสินค้าในพื้นที่จะต้องมีการส่งตัวแทนเข้ามาทำความเข้าใจในมาตรการต่างๆจากชุมชน ซึ่งชุมชนจะเป็นผู้กำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจเพื่อปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ไว้ให้ดีที่สุด อีกทั้งภาคเอกชนจะต้องมีการชี้แจงวิธีการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจในพื้นที่ให้ชุมชนรับทราบด้วยอย่างชัดเจน

ดังคำกล่าวที่ว่า

“ชุมชนมีหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้มากที่สุด อย่างการเข้ามาของโรงงานต่างๆหรือคลังเก็บสินค้าต่างๆ หรือบริษัทที่ได้รับสัมปทานในการก่อสร้างโครงการนี้ ก็จะต้องมาคุยกันก่อนถึงแนวทางที่จะดำเนินสิ่งต่างๆในพื้นที่ ให้ชุมชนได้รับทราบข้อมูลและเป้าหมายที่ชัดเจนก่อนดำเนินงาน”

(การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

“ชุมชนมีสิทธิ์ที่จะได้รับทรายข้อมูลต่างๆในพื้นที่ของการทำธุรกิจที่เข้ามาในชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ดังนั้นการที่ชุมชนจะต้องตกลงกับ

ภาคเอกชนต่างๆจึงเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีกฎหมายรองรับ" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่าชุมชนนั้นต้องการนักวิชาการที่มีความสามารถเข้ามาให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องของกฎหมาย การคุ้มครองต่างๆที่เกี่ยวกับกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงานของชุมชนนั้นเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายบ้านเมือง

ดังคำกล่าวที่ว่า

"ผู้นำในชุมชน หรือแม้แต่ตัวของประชาชนที่อยู่ในชุมชนเองก็ตามนั้นไม่มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายในการดำเนินการต่างๆกับภาคเอกชนที่เข้ามาทำธุรกิจเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม ดังนั้นชุมชนจะต้องหานักวิชาการเข้ามาให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ชุมชนเพื่อการดำเนินงานที่ถูกต้อง เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

ผลของการสนทนากลุ่มได้แสดงให้เห็นถึงแนวทางของชุมชนในการเตรียมการเกี่ยวกับผลกระทบของการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยการที่ภาคเอกชนนักลงทุนต่างๆจะต้องมีการเข้ามาในชุมชนเพื่อการชี้แจงวิธีการดำเดินงาน อีกทั้งจะต้องทำข้อตกลงร่วมกันกับชุมชนเพื่อให้เกิดการทำงานที่ไม่ส่งผลกระต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นของชุมชน อีกทั้งชุมชนยังมีความต้องการนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนมาอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายเป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นแนวทางออกที่มีความเป็นสากลในทางกฎหมายด้วย และเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาวิจัยได้เล็งเห็นถึงแนวทางในการปรับตัวของชุมชนในครั้งนี้

4.3.1.9. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน

จากผลการวิจัยพบว่าด้วยการสนทนากลุ่มได้ก่อเกิดเป็นแนวทางในการปรับตัวของชุมชนในเรื่องปัญหาของแหล่งน้ำคือ การที่ชุมชนจะต้องมีการสำรวจเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่เพื่อจัดทำข้อมูลไว้ให้มากที่สุด อีกทั้งยังจะต้องมีการติดป้ายประกาศ

เตือนไว้อย่างชัดเจนในแหล่งน้ำ*สาธารณะ*ของชุมชนเพื่อมิให้เกิดการบุกรุกและทำลายแหล่งน้ำขึ้นจนนำไปสู่ความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำในพื้นที่

> ดังคำกล่าวที่ว่า
> *"น้ำเป็นสิ่งสำคัญของชุมชน และมีการใช้ในน้ำในปริมาณที่เพิ่มขึ้น อนาคตน้ำคงเป็นสิ่งที่คนเข้ามาอยู่ต้องการมากที่สุดเพื่อการอยู่รอด แหล่งน้ำสาธารณะเป็นสิ่งที่ชุมชนตระหนักและต้องการจะรักษาไว้ให้มากที่สุดด้วยแนวทางวิธีการของชุมชน"* (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

> *"หากเราจะรักษาแหล่งน้ำของชุมชนไว้ เราคงจะต้องมีการสำรวจแหล่งน้ำทั้งหมดอย่างละเอียดว่ามีกี่แห่ง แต่ละแห่งมีความจุเท่าไหร่ อีกทั้งชุมชนคงจะต้องมีการทำป้ายเตือนมาติดไว้เพื่อบอกถึงว่าเป็นแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนห้ามบุกรุก" "* (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

จากผลการวิจัยจะเห็นถึงแนวทางของชุมชนในการเตรียมการเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน ได้ว่าเป็นวิธีการสำรวจแหล่งน้ำเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับแหล่งน้ำในพื้นที่นั้นจะส่งผลทำให้ชุมชนมีข้อมูลทรัพยากรน้ำอยู่ในมือทำให้สามารถบริหารจัดการคุ้มครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้มีแนวทางในการจัดทำป้ายประกาศเตือนเพื่อนำไปติดที่แหล่งน้ำสาธารณะของชุมชน

4.3.1.10. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับการหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทน

จากผลการวิจัยพบว่าเนื่องจากบ้านพุน้ำร้อนในขณะนี้เริ่มมีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้นจากการเชื่อมโยงการขนถ่ายสินค้าจากท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายจึงทำให้มีผู้คนจากภายนอกเข้ามาในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งผู้ที่เข้ามาลงทุนและที่มีปริมาณมากที่สุดคือผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ อันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพราะอาชีพของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากการสนทนากลุ่มชุมชนต้องการให้เกิดการแก้ไขปัญหาคือ

เปิดให้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาส่งเสริมความรู้ต่อชุมชนในเรื่องการท่องเที่ยวธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้เกิดอาชีพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สำหรับคนในชุมชนโดยใช้พื้นที่ของชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ดังคำกล่าวที่ว่า

"การที่บุกคนภายนอกไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจก็ดี หรือคนที่เข้ามาท่องเที่ยวก็ดี การเข้ามาในพื้นที่นั้นจะต้องมีความรับผิดชอบต่อชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องได้รับผลประโยชน์กลับคืนมาบ้างในการดูแลธรรมชาติในพื้นที่ให้เหมาะสม" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"อยากจะเปิดเวทีในชุมชนให้นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์นั้นทำอะไรก็ได้ที่เป็นการให้ความรู้ต่อชุมชน พูดกันตรงๆก็คือเราเป็นชุมชนเขตชายแดนความรู้ความสามารถนั้นอาจจะรู้ไม่เท่าทันต่อประสบการณ์ต่างๆที่นำมาใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ได้ เพื่อให้เกิดอาชีพที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"เมื่อมีนักวิจัยเข้ามาในพื้นที่ก็ทำให้ชุมชนนั้นมีข้อมูลต่างๆเพิ่มมากขึ้น เล็งเห็นถึงข้อสำคัญต่างๆในการพัฒนาพื้นที่ เช่นการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนโดยคนในชุมชนเอง ด้วยการสร้างเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเปิดเวทีให้ผู้มีความสามารถความรู้ต่างๆเข้ามาถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ให้ชุมชนดำเนินการอย่างถูกต้องถูกวิธีต่อไป" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

"เรามีพุน้ำร้อนในพื้นที่ เราควรพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับธรรมชาติให้มีชื่อเสียง" (การสนทนากลุ่ม ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2556)

การสนทนากลุ่มนั้นจะเห็นได้ว่าชุมชนต้องการให้เกิดอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้แก่คนในชุมชนในการประกอบอาชีพ จากเดิมที่ต้องอาศัยการรับจ้างแก่นายทุนเพื่อหาของป่าเป็นการทำลายทรัพยากร แต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นเป็นการประกอบอาชีพที่ชุมชนนั้นได้ประกอบอาชีพมีรายได้แก่ชุมชนและสามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมของชุมชนไปได้ในคราวเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาอย่างคุ้มค่ามากแก่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเอง โดยการพัฒนาแหล่งพุน้ำร้อนในชุมชนซึ่งเป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มาพร้อมกับชุมชนซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนทางธรรมชาติของชุมชนที่ต้องอนุรักษ์ไว้อยู่คู่ชุมชน และสร้างมูลค่าแก่ชุมชนตลอดไป

4.4. ส่วนที่ 4 การนำเสนอนโยบายระดับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.4.1. เพื่อนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากการศึกษาไปตามกรอบงานวิจัยจะพบว่าการที่ผู้ศึกษาจะสามารถนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนให้เกิดเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมแก่ชุมชน สามารถที่จะทำการปรับใช้กับชุมชนเพื่อการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้านธรรมชาติได้อย่างมีคุณภาพนั้น กระบวนการสร้างนโยบายที่เหมาะสมจะต้องสร้างบนพื้นฐานของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่แท้จริง อันได้แก่การวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชนเพื่อการศึกษาชุมชนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ พร้อมทั้งเป็นการหยั่งรากลึกถึงการเข้าถึงชุมชนต่อการวิจัยในครั้งนี้อย่างชัดเจน บนพื้นฐานความรู้ที่ได้จากกรอบงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ปฏิบัติการภาคสนามทำการศึกษาชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอย่างจริงจังเพื่อเรียนรู้ถึง จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จากการลงพื้นที่พบว่า การสำรวจจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ของชุมชนแห่งนี้นั้น ควรที่จะแบ่งระดับการศึกษาเป็นสองระดับคือ ระดับที่หนึ่ง การศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ระดับจุลภาค คือระดับครัวเรือน และระดับที่สองคือการศึกษาในระดับมหภาค คือระดับชุมชนในภาพรวม ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในการศึกษาชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลและอธิบาย จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ทั้งระดับจุลภาคและมหภาคจากการเข้าศึกษาพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนของการวิจัยได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4.3. ข้อมูลจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสอุปสรรคของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างนโยบายสาธารณะระดับชุมชนในพื้นที่

จุดแข็งและโอกาสในระดับจุลภาค (ครัวเรือน)

มีความสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้นของชุมชน จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสัมผัสเรียนรู้ชมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ก็พบว่า ตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาชุมชนได้มีพัฒนาการในการให้ความสนใจเรื่องเกี่ยวกับส่วนรวมในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจัยภายนอกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุที่กระทบต่อทุกครัวเรือนอย่างเห็นได้ชัดเจนทั้งในด้านที่ดีและด้านลบ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนมีความเอาใสใส่ดูแลชุมชนมากขึ้นกว่าในอดีตมาก ส่งผลให้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมืออันดีเยี่ยมในจากทุกคนในชุมชนและสามารถรับข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนตรงกับความเป็นจริงในการวิจัยในครั้งนี้เพื่อสร้างนโยบายในการนำเสนอท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพในการนำไปปฏิบัติใช้เพื่อให้ชุมชนได้ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่อไป

มีความเข้าใจในปัญหาของท้องที่ในชุมชนอย่างถ่องแท้ เนื่องจากครอบครัวที่อาศัยภายในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้นั้นล้วนเป็นครอบครัวดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนมาอย่างยาวนาน จึงทำให้เป็นผู้ที่รู้จักชุมชนเป็นอย่างดีมองเห็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนมาอย่างยาวนาน ทั้งทางด้านภูมิอากาศ ภูมิประเทศ การเมืองท้องถิ่น จารีตประเพณี ภูมิปัญญาวัฒนธรรม และอีกมากมายที่เป็นสิ่งที่ประชาชนผู้อยู่ในพื้นที่เป็นผู้คลุกคลีเข้าใจชุมชนเป็นอย่างดีเยี่ยม ก่อเกิดการกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาภายในชุมชนเองด้วยพื้นฐานความเข้าใจที่ดีต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้พร้อมทั้งสามารถที่จะรับผลจากการปฏิบัติจากนโยบายของการวิจัยชิ้นนี้ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จต่อไปได้เป็นอย่างดี

สามารถเป็นแหล่งข้อมูลชั้นดีของชุมชน เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนานดังที่ได้อธิบายไว้หัวข้อข้างต้นแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันชุมชนได้มีความเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งปัจจัยที่มาจากภายในชุมชนเองและปัจจัยที่มาจากภายนอกของชุมชนก่อเกิดทั้งโอกาสและปัญหาขึ้นต่อชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อไขว้คว้าโอกาสและต้องการกำจัดปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนให้หมดไป ด้วยพื้นฐานความรู้ความเข้าในต่อชุมชนอย่างแท้จริง กลายเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีเยี่ยมในการศึกษาสภาพของชุมชนเพื่อสร้างนโยบายที่เหมาะสมในการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ครอบครัวต่างๆส่วนใหญ่ได้เป็นครอบครัวดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนาน จนสามารถรับรู้และมองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเรื่อยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน พร้อมทั้งได้เป็นผู้อยู่ในพื้นที่ประสบกับปัญหาทุกปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนโดยตรง และมีความต้องการที่จะให้ชุมชนมีการปรับตัวเพื่อหลุดพ้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง จึงก่อเกิดกระบวนการของแนวความคิดวิเคราะห์ของแต่ละครอบครัวในการหาทางออกกับปัญหาที่เกิดขึ้น ถือได้ว่าเป็นแห่ง

ข้อมูลที่มีความสำคัญมากในการที่ผู้วิจัยนะต้องศึกษานำแนวความคิดมาเพื่อทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดทำนโยบายที่เหมาะสมในการนำเสนอท้องถิ่นเพื่อปรับใช้แก่คนในชุมชนเอง โดยถือได้ว่าเป็นนโยบายที่พัฒนามาจากแนวความคิดของคนในชุมชนเอง ซึ่งจะทำให้นโยบายเหล่านี้เกิดประสิทธิภาพในขั้นตอนของการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเหมาะแก่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้

ให้ความร่วมมือกับชุมชนอย่างมาก โดยจากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ของชุมชนในการวิจัยนั้นพบว่า ประชาชนในพื้นที่มีความร่วมมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมาก พร้อมให้ความใส่ใจเป็นอย่างยิ่งหากชุมชนพบเจอกับปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อันสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้มาก ทั้งนี้ปัญหาผลกระทบในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นยังนับเป็นปัญหาที่ถือว่าเป็นปัญหาสากลที่ทุกคนต้องใส่ใจไปทั่วโลก จึงทำให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้มากในปัจจุบันที่มีการศึกษาวิจัยชุมชน ส่งผลให้ประชาชนให้ความร่วมมืออย่างมากต่อชุมชนเพื่อดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างเข้มแข็งเป็นพลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายที่ผู้วิจัยได้นำเสนอให้กับชุมชนในครั้งนี้อย่างประสบผลสำเร็จ เพื่อการเตรียมความพร้อมของชุมชน

สามารถเป็นกำลังหลักในการพัฒนาชุมชน อันเป็นผลมาจากการที่ประชาชนได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในชุมชนด้วยปัญหาต่างๆที่เข้ามาส่งผลกระทบมากมายต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และผู้ที่สามารถเป็นกำลังหลักที่จะสามารถคอยดูแลพัฒนาชุมชนแห่งนี้ได้ก็คือ ประชาชนทุกครัวเรือนที่ซึ่งเป็นเจ้าของชุมชนนี้เอง จากกตัวอย่างที่ผ่านมานั้นพบว่าการพัฒนาชุมชนบ้านพุน้ำร้อนในทุกโครงการนั้น ประชาชนในพื้นที่ได้เป็นทรัพยากรที่สำคัญเป็นแรงงานที่ยอดเยี่ยมในการพัฒนาโครงการของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจุดแข็งของชุมชนนี้จะเป็นทุนที่สำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนนโยบายท้องถิ่นในการนำเสนอจากการวิจัยในครั้งนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่น การตั้งคณะกรรมการต่างๆในการดูแลและทำงานในชุมชน เป็นต้น

สามารถสนับสนุนการทำที่พักแบบ Home Stay เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ จากการวิจัยพบว่าประชาชนหลายครัวเรือนในพื้นที่ของชุมชนนั้นมีพื้นที่ภายในที่พักอาศัยอันจะสามารถสร้างที่พักสำหรับใช้ในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ หากมีการสนับสนุนเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อันเป็นหนึ่งในนโยบายที่นำเสนอจากงานวิจัยอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเสมือนต้นทุนที่ได้รับความร่วมมือจากภาคครัวเรือนภายในชุมชนแห่งนี้ที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อชุมชนเองอย่างเป็นรูปแบบ

จุดแข็งและโอกาสในระดับมหภาค (ชุมชน)

ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่าบรรดาผู้นำชุมชนบ้านพุน้ำร้อนในพื้นที่เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ต้องการสร้างชุมชนให้กลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็งในอนาคตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ซึ่งผู้วิจัยพบว่าบรรดาผู้นำในชุมชนล้วนเป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชนให้การยอมรับ เนื่องจากเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับที่สูงตามที่ชุมชนให้การยอมรับ ก่อเกิดเป็นวิสัยทัศน์ที่ดีในการบริหารชุมชน สามารถเป็นที่พึ่งแก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม มีความคุ้นเคยกับปัญหาสามารถมองเห็นลักษณะปัญหาที่แท้จริงพร้อมทั้งมีกระบวนการคิดวิเคราะห์หาแนวทางออกที่เหมาะสมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นแรงขับเคลื่อนของนโยบายที่นำเสนอจากการวิจัยในชิ้นนี้ได้อย่างลงตัว

ชุมชนมีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานในแต่ละโครงการอย่างเข้มข้น จุดแข็งนี้เป็นผลมาจากการที่ผู้นำชุมชนนั้นเป็นที่ไว้วางในของประชาชนในชุมชน อันแสดงถึงความมีศักยภาพของผู้นำชุมชน ซึ่งสามารถเรียกหรือบอกกล่าวกับคนในชุมชนเพื่อมาประชุมหรือหาแนวทางทำข้อตกลงในการทำงานต่างๆในชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อมีโครงการของชุมชนขึ้นคนในชุมชนจะสามารถมีการประชุมกำหนดแผนงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังมีการประชุมประจำเดือนเพื่อปรึกษาหารือกันในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ หรือแม้กระทั้งการประชุมในเรื่องฉุกเฉินในพื้นที่ล้วนได้รับการตอบสนองจากประชาชนอย่างดีเยี่ยม ดังนั้นจึงเป็นจุดเด่นที่จะสามารถประชุมวางแผนที่ดำเนินงานตามนโยบาย ประเด็นต่างๆที่ใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายที่ผู้วิจัยได้นำเสนอกับชุมชนให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

มีการเปิดเวทีเพื่อระดมความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ่อยครั้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนได้ยึดถือปฏิบัติและมีพัฒนาการเรื่อยมาจากอดีตถึงปัจจุบัน บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่าประชาชนในพื้นที่เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สุดเพื่อความเหมาะสมในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของชุมชน พร้อมทั้งแนวคิดในการขับเคลื่อนชุมชนด้วยคนของชุมชนเอง จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นนี้ผู้วิจัยจึงได้รับความรู้ในการวิจัยชุมชนจนเกิดเป็นนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นจากแนวความคิดของคนในพื้นที่เอง สร้างเป็นนโยบายที่มีความเหมาะสมแก่ชุมชนในการปรับตัวที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ นับเป็นการขับเคลื่อนชุมชนด้วยคนในชุมชนเองตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการวิจัยในครั้งนี้

มีการสรุปและประเมินโครงการต่างของชุมชนอยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางของชุมชนอย่างมาก เนื่องจากเป็นการทบทวนโครงการต่างๆที่ชุมชนได้ทำลงไปถึงข้อดี

ข้อเสียในแต่ละโครงการเพื่อเป็นการเสริมสร้างและปรับปรุงให้การดำเนินงานของชุมชนมีประสิทธิภาพต่อชุมชนอย่างมีคุณภาพ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้นับเป็นโอกาสที่เป็นจุดแข็งในการที่จะนำนโยบายที่ได้นำเสนอจากการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้และสามารถหาจุดบกพร่องหรือเสริมสร้างในกระบวนการปฏิบัติของชุมชนต่อไป ซึ่งเป็นการกระทำกิจกรรมของชุมชนนี้ถือเป็นขั้นตอนกระบวนการหนึ่งในการประเมินนโยบายสาธารณะเพื่อให้การดำเนินนโยบายเต็มไปด้วยคุณภาพในการปฏิบัตินั่นเอง

หน่วยงานฝ่ายต่างๆในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อม ทำหน้าที่คอยขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชน ซึ่งในการวิจัยพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีหน่วยงานฝ่ายต่างๆในการรองรับโครงการทำงานของชุมชนตลอดมา อธิเช่น ฝ่ายโยธาธิการและผังเมือง ฝ่ายทะเบียนการสำรวจชุมชน ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ฝ่ายบรรเทาสาธารณะภัย เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้นั้นมีการทำงานที่เข้มแข็งสามารถรองรับและช่วยเหลือชุมชนในการปฏิบัติตามนโยบายที่ได้นำเสนอในการวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างลงตัว นับเป็นจุดแข็งที่สำคัญของชุมชนในการมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการช่วยเหลือกันระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีเยี่ยมอีกด้วย

ชุมชนมีอาสาสมัคร อปพร. ที่เข้มแข็งในระดับจังหวัดจากการลงพื้นที่พบว่าจุดแข็งของชุมชนที่นับเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ การที่ชุมชนมีชุดอาสาสมัคร อพปร. ที่มีความเข้มแข็งมากในชุมชน เนื่องจากได้รับรางวัล อพปร. เข้มแข็งในระดับจังหวัดกาญจนบุรี นับเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของชุมชนที่จะสามารถนำมารองรับการขับเคลื่อนนโยบายระดับท้องถิ่นที่ได้นำเสนอจากการวิจัยในครั้งนี้ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ในพื้นที่ของชุมชนมีบ่อพุน้ำร้อน ซึ่งเป็นต้นทุนที่สำคัญทางธรรมชาติในการรองรับพัฒนาในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ของชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งเป็นการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ด้วยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาในเรื่องของการท่องเที่ยวในรูปแบบระบบนิเวศได้ในอนาคต ทั้งนี้ปัจจัยจุดแข็งนี้ยังเป็นการช่วยส่งเสริมประเด็นหลักในด้านการพัฒนาอาชีพของการศึกษาวิจัยชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนี้ได้เป็นอย่างดี

จุดอ่อนและอุปสรรคในระดับจุลภาค (ครัวเรือน)

ขาดเงินทุนในการขับเคลื่อนการลงทุนในระดับครัวเรือนจากการลงพื้นที่สำรวจชุมชนผู้วิจัยพบว่าสิ่งที่ภาคครัวเรือนในพื้นที่ต้องการคือเงินลงทุนในการประกอบธุรกิจครัวเรือน เพื่อ

รองรับนโยบายเรื่องการท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ชุมชนของตนเอง จึงอาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการลงทุนที่มากขึ้นเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายท้องถิ่นที่ได้จากการวิจัยในการนำเสนอต่อชุมชน

พื้นที่ทำกินส่วนมากอยู่ในการกำกับดูแลจากหน่วยงานราชการอื่นที่มิใช่ของชุมชน เนื่องจากชุมชนได้มีปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ที่ดินของชุมชนอย่างมาก ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในอนาคตหากชุมชนได้รับผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่เกิดจากระบบการขนส่งที่เกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบ หากชุมชนไม่สามารถเข้าไปมีสิทธิในพื้นที่ได้สิ่งที่น่าห่วงก็คือที่ดินทำกินของประชาชนในชุมชนที่ล่วงล้ำเข้าไปในพื้นที่ของส่วนราชการอื่นที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของชุมชน ซึ่งอนาคตอาจกลายเป็นข้อพิพาทที่จะทำให้เกิดการฟ้องร้องทางกฎหมายแก่คนในชุมชน อีกทั้งคนในชุมชนไม่สามารถเข้าไปดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างเต็มกำลัง จึงเป็นอุปสรรค์ต่อการดำเนินนโยบายในระดับท้องถิ่นอย่างมาก

ขาดประสบการณ์ด้านการ Recycle ขยะ ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนส่วนมากยังมีการจัดเก็บขยะมูลฝอยในครัวเรือนแบบดั้งเดิมตามวิถีชุมชนที่ยังไม่ค่อยเป็นระบบบางครั้งอาจมีการทิ้งขยะที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนได้ อันเป็นการสะท้อนถึงความรู้และประสบการณ์ต่อระบบจัดการขยะในแต่ละครัวเรือนของชุมชน โดยเฉพาะการ Recycle ขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างเป็นระบบ

ภายในชุมชนมีการประกอบอาชีพที่ไม่มีความหลากหลาย โดยจากการวิจัยข้อมูลพื้นฐานของชุมชนพบว่า ชุมชนยังมีการประกอบอาชีพที่ไม่หลากหลายนัก ซึ่งอาชีพของชุมชนส่วนใหญ่นั้นล้วนเป็นอาชีพเกษตรกรรม เพราะเป็นอาชีพดั้งเดิมของชุมชน ตามมาด้วยอาชีพรับจ้างทั่วไป และการบริการต่างเป็นต้น ซึ่งทำให้ก่อเกิดองค์ความรู้ในเรื่องของอาชีพที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ค่อนข้างน้อย อันจะเป็นผลเสียที่ต้องแก้ไขเพื่อการนำนโยบายท้องถิ่นจากการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้กับชุมชนให้เกิดผลสำเร็จ

จุดอ่อนและอุปสรรคในระดับมหภาค (ชุมชน)

เจ้าหน้าที่พนักงานในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ มีจำนวนจำกัด ซึ่งจากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีฝ่ายต่างๆที่ปฏิบัติหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนอย่างครบถ้วน แต่ปัญหาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ประสบนั่นคือ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นยังขาดเจ้าหน้าที่ในการทำงานซึ่งทำให้ในบางตำแหน่งยังคงรอเจ้าหน้าที่เข้ามาทำงานให้ถูกต้องตามความต้องการของประชาชน ส่งผลให้การสนับสนุนในเรื่องของนโยบายที่ผู้วิจัยได้นำเสนอกับท้องถิ่นนั้นจะได้รับผลกระทบจากเรื่องทรัพยากรบุคคลที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

ขาดนักวิจัยเพื่อศึกษาชุมชน นักวิจัยเป็นสิ่งที่ทางชุมชนขาดแคลนอย่างยิ่งในการศึกษาสภาพการณ์หลายสิ่งหลายอย่างในชุมชน เพื่อการปรับตัวในการพัฒนาชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งชุมชนได้ตระหนักดีว่าการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการมีนักวิจัยลงพื้นที่ทำการศึกษาชุมชนอย่างจริงจังในการนำเสนอสิ่งต่างๆที่ดีต่อชุมชน เพื่อกำหนดทิศทางของชุมชนอย่างชัดเจนด้วยระบบการวิจัยที่มีคุณภาพ และเป็นการรองรับนโยบายท้องถิ่นในการนำเสนอจากการวิจัยในครั้งนี้เพื่อการขับเคลื่อนที่มีคุณภาพในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนให้เป็นรูปธรรมประสบความสำเร็จในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากการศึกษาวิจัยชุมชนในประเด็นของการพัฒนาอาชีพของชุมชนด้วยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยใช้ต้นทุนทางธรรมชาติที่มีอยู่ของชุมชนนั่นคือ บ่อพุน้ำร้อนที่มีผู้แวะเวียนเข้าไปท่องเที่ยวบ่อยครั้ง ซึ่งหากชุมชนต้องการใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนั้น ปัญหาก็คือการที่ชุมชนยังขาดผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่เพื่อมาช่วยแนะนำให้ความรู้เพื่อการวางแนวทางขั้นตอนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จที่ดีตามมา

ขาดเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เนื่องจากชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนั้นเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า อีกทั้งในอดีตที่ผ่านมาได้มีการอาศัยอยู่ตามวิถีแบบชนบทธรรมดาที่มีระดับการเปลี่ยนแปลงน้อย จึงทำให้ชุมชนไม่ได้รับการกระตุ้นในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในแบบปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันการก้าวเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างมาก และสิ่งที่ชุมชนต้องการมากเพื่อใช้ในการรองรับนโยบายท้องถิ่นจากการนำเสนอด้วยงานวิจัยชิ้นนี้คือ พัสดุอุปกรณ์ เครื่องมืออันเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการปรับตัวของชุมชนให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ขาดประสบการณ์ด้านระบบการจัดการขยะที่มีปริมาณมาก จากการวิจัยพบว่าจากเดิมชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนั้นมีการทิ้งขยะต่างๆในปริมาณที่ค่อนข้างน้อยในแต่ละครัวเรือน ทำให้ปริมาณขยะของชุมชนมีอยู่ในระดับที่ต่ำง่ายต่อการควบคุมดูแล แต่ในปัจจุบันพบว่าการเข้ามาของประชากรแฝงในพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ปริมาณขยะในชุมชนได้เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีตมาก ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งทางชุมชนยังไม่เคนรับมือกับปริมาณขยะที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงเป็นจุดอ่อนที่ต้องทำการแก้ไขของชุมชนอย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันการลุกลามของปัญหา

บทที่ 5
อภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง เรื่อง“แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี”สามารถอภิปรายผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1. เพื่อศึกษาอภิปรายผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายซึ่งดำเนินไปตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ตั้งไว้เพื่อเก็บข้อมูลอย่างตรงประเด็น ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีต่างๆอันประกอบไปด้วย 10 ประเด็นปัญหาตามแผนภาพผลกระทบดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5.1. การอภิปรายผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนบ้านหุ่นร้อน

5.1.1. ผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากการที่ชุมชนนั้นเริ่มรับรู้ถึงการขยายตัวใหญ่ขึ้นของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ อันเนื่องมากจากการเข้ามาของบุคคลภายนอกชุมชมชนที่ต้องการเข้ามาลงทุนในพื้นที่ เกิดการกว้านซื้อที่ดินทำกินพร้อมทั้งเริ่มมีการดำเนินการสร้างสถานประกอบการณ์เพื่อทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจขึ้นในพื้นที่ในการรองรับการเปิดด่านอันเป็นผลมาจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย การเพิ่มขึ้นของบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้างทำให้ชุมชนต้องกลับมาให้ความสำคัญกับงานด้านการวางโครงสร้างผังเมืองอย่างจริงจัง เพราะปัจจุบันการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วนั้นส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมาก เนื่องจากการหลั่งไหลของบุคคลภายนอกที่เข้ามาในพื้นที่ ก่อให้เกิดสิ่งปลูกสร้างมากขึ้นในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณมากขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคตของชุมชน จากสิ่งนี้เองทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้จะได้รับผลกระทบอย่างมากจากการขยายตัวของชุมชนทำให้ชุมชนต้องหันกลับมาเพื่อให้ความสำคัญกับการวางผังเมืองเพื่ออนาคตของชุมชนทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวได้แสดงถึงความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการขยายตัวของระบบขนส่งและโลจิสติกส์ กรณีศึกษา ท่าเรือแหลมฉบัง กิตติคุณ วรรณปิยรัตน์ (2550) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพร้อมทั้งนำมาเป็นส่วนประกอบในการสร้างกรอบการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่าการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือขนาดใหญ่นั้นล้วนมีผลกระทบอย่างชัดเจนต่อการเติบโตของชุมชนในพื้นที่อย่างมาก เนื่องจากการหลั่งไหลเข้ามาทั้งในเรื่องของเงินตราจากนายทุน หรือแม้กระทั้งบรรดาผู้คนต่างๆที่ต้องการเข้ามาเพื่อทำงานในพื้นที่ อันจะทำให้ชุมชนในพื้นที่มีประชากรมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งติดตามมาด้วยสิ่งปลูกสร้างมากมายทั้งเชิงพาณิชย์และที่พักอาศัย เป็นต้น

5.1.2. ผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับงานด้านงบประมาณของชุมชนดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งบริเวณชายแดนไทย-พม่า ของท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั้น ทำให้เกิดกิจกรรมการก่อสร้างมากมายในพื้นที่ทั้งการเข้ามาลงทุนของบริษัทเอกชนในพื้นที่ การเข้ามาก่อสร้างของบริษัทที่รับเหมาเพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบคมนาคม การเข้ามาอยู่อาศัยของบุคคลนอกพื้นที่เพื่อใช้แรงงาน นั่นก็คือความเจริญที่กำลังเกิดขึ้นกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อน สิ่งที่ส่งผลอย่างชัดเจนคือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่ชุมชนต้องอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยการ

อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประสบผลสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยงบประมาณของชุมชนที่สนับสนุนโครงการเหล่านี้อย่างเพียงพอ ซึ่งอนาคตการใช้งบประมาณด้านทรัพยากรธรรมชาตินี้ก็จะต้องมีปริมาณเพิ่มขึ้นเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวได้รับผลกระทบจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายเพิ่มมากขึ้น และเมื่อโครงการเดินหน้าอย่างเต็มกำลังชุมชนจะต้องจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นี่คือผลกระทบที่ชัดเจนด้านงานงบประมาณจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการขยายตัวของระบบขนส่งและโลจิสติกส์ กรณีศึกษา ท่าเรือแหลมฉบัง ในวัตถุประสงค์ที่ 1 คือการติดตามผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอันสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ของท่าเรือแหลมฉบัง ที่มีผลการวิจัยออกมาว่าการขยายตัวของโครงการนั้นมีผลกระทบโดยตรงต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งนี้ก็จะส่งผลในเรื่องของงานงบประมาณที่คอยดูแลในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติที่จะต้องใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นจากกิจกรรมโครงการหลายๆ โครงการเพื่อให้เกิดความครอบคลุมกับการพัฒนาที่มีขนาดใหญ่จากระบบการขนส่งที่กระทบต่อทรัพยากร กิตติคุณ วรรณปิยรัตน์ (2550)

5.1.3. ผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ผลกระทบในด้านนี้เกิดจากการที่ชุมชนนั้นต้องเริ่มมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น อันเกิดจากการพัฒนาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ที่เกิดผลกระทบมากมายต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ ภารกิจของชุมชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น สิ่งที่ตามมาก็คือการเปิดเวทีการประชุมหารือของชุมชนจะต้องจัดขึ้นบ่อยครั้งจากข่าวสารที่ถูกถ่ายทอดมาจากภาครัฐในการทำโครงการขนาดใหญ่ มีการทำประชาคมถี่ครั้งขึ้นเพื่อวางแผนของชุมชนในการสร้างพลังเพื่อกำหนดทิศทางของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนร่วมกัน จึงถือได้ว่าชุมชนมีความห่วงและวิตกกังวลในเรื่องของการวางแผนในการทำกิจกรรมของชุมชนที่มีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต อันเป็นผลกระทบจากโครงการดังกล่าวนี้ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงการตื่นตัวของชุมชนที่ได้รับการกระตุ้นอันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งเพื่อให้ได้รับข่าวสารจากทางภาครัฐอันเป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติเรื่องสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการไว้ในมาตรา 6 (1) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ “เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและ

รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิในทางการค้า หรือกิจการของบุคคลใดที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย" ด้วยกฎหมายนี้เองจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ชุมชนมีสิทธิและต้องการอย่างมากเพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสารจากทางภาครัฐในการก่อสร้างโครงการต่างๆในพื้นที่ เพื่อนำมาเปิดเวทีวิเคราะห์ถึงปัญหามากมายที่ชุมชนจะต้องร่วมกันตัดสินใจอันเป็นหนึ่งในผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นกับชุมชนซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นอย่างชัดเจนในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

5.1.4. การเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมากเนื่องจากการเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนี้ เพราะชุมชนจะต้องเผชิญกับปริมาณขยะที่มีเพิ่มมากขึ้น โดยจะสังเกตเห็นได้จากการเก็บข้อมูลซึ่งพบว่าปัจจุบันชุมชนเริ่มเต็มไปด้วยขยะในพื้นที่ต่างๆ ที่เกิดจากการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ การเข้ามาลงทุนของภาคเอกชนเพื่อรองรับการทำธุรกิจ การเข้ามาท่องเที่ยวจากบุคคลภายนอก สถานการณ์เช่นนี้นำขยะมากมายเข้ามาในชุมชนทั้งสิ้น ซึ่งจะเป็นผลกระทบที่อันตรายมากเพราะเป็นที่มาของมลภาวะที่เป็นมลพิษทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ แม้กระทั้งในดินก็อาจเกิดสารเจือปนที่เป็นพิษแก่คนในชุมชนได้ อีกทั้งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ยังจะทวีความรุนแรงขึ้นมากในอนาคตเมื่อโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งบริเวณชายแดนไทย-พม่า ของท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั้นดำเนินการเสร็จสิ้นพร้อมทั้งเดินหน้าระบบการขนส่งอย่างเต็มกำลัง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในเรื่องของการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่จากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี เอนก ส่องแสงจันทร์ (2548) ในวัตถุประสงค์ที่ 1 ซึ่งเป็นความเห็นของประชาชนแหลมกระบังด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นจากประชาชนที่เข้ามาอาศัยจำนวนมาก อันแสดงถึงผลวิจัยที่ได้ไปในทิศทางเดียวกันในการแสดงออกซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่ของชุมชนในโครงการ

5.1.5. การเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน โดยจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าปริมาณของยานพาหนะที่ใช้สัญจรไปมาในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้มีปริมาณรถที่เพิ่มมากขึ้นจากอดีตเนื่องจาก โดยเฉพาะรถบรรทุกขนาดใหญ่ที่ใช้ขนส่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งบริเวณชายแดนไทย-พม่า

ของท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ได้สร้างมลพิษที่กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น มลพิษทางเสียงที่ดังจนเกินไป การวิ่งด้วยความเร็วทำให้เกิดฝุ่นละอองในชุมชน มลพิษที่เกิดจากท่อไอเสีย ถนนเกิดการพังเสียหาย และที่สำคัญที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเป็นห่วงที่สุดคือ การขนสารเคมีหรือสารพิษเข้าในพื้นที่ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อันตรายมาก และหากเกิดการรั่วไหลออกมาทรัพยากรธรรมชาติก็จะถูกทำลายอย่างหนักซึ่งยากกับการแก้ไขสถานการณ์ได้ด้วยความสามารถของชุมชนเอง สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆที่มีขนาดใหญ่ในชุมชนทั้งนี้แนวโน้มความรุนแรงของปัญหาก็จะเพิ่มมากขึ้นเมื่อโครงการเสร็จสิ้นในอนาคตและมีการขนส่งจากท่าเรือน้ำลึกเข้ามายังชายแดนไทยด้วยเส้นทางสัญจรที่ผ่านชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้โดยผลการวิจัยที่ได้เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะที่สัญจรเพิ่มขึ้นในครั้งนี้ได้ศึกษาไปตามกรอบการวิจัยที่สร้างขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องของ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในมาตรา 32 (4)และ(5) นั่นคือในเรื่องของ มาตรฐานคุณภาพอากาศกับมาตรฐานคุณภาพของระดับเสียงและการสั่นสะเทือนโดยทั่วไป ซึ่งผลการวิจัยที่ได้มาในเรื่องของการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะนี้มีความสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติขึ้นมารองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่เหมือนกับโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในพื้นที่บ้านพุน้ำร้อนนี้ที่คนในชุมชนกำลังตระหนักถึงมลภาวะผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าวอย่างมาก

5.1.6. ปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน เนื่องจากในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้กำลังมีการเข้ามาของเครื่องจักรขนาดใหญ่ที่มีความสามารถในการปรับหน้าดินเพื่อใช้ในการก่อสร้างระบบการคมนาคมในพื้นที่ อีกทั้งยังพบว่ามีนายทุนบริษัทเอกชนหลายรายเข้ามาซื้อที่ดินเพื่อทำการลงทุนสร้างสถานประกอบการโดยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนหน้าดินอย่างมาก ซึ่งหากไม่มีการควบคุม ความแข็งแรงของหน้าดินภายในชุมชนบนพื้นที่ต่างๆจะถูกทำลายลง สิ่งที่ตามมาในอนาคตก็คือภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นและสร้างอันตรายแก่คนในชุมชนเอง เช่น การเกิดดินถล่มในฤดูฝนเป็นต้น ซึ่งในหลายๆพื้นที่ของประเทศไทยของเราก็ได้เคยเกิดภัยธรรมชาติเช่นนี้ขึ้นอย่างมากมายสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยเป็นบทเรียนที่สำคัญที่เห็นได้อย่างชัดเจน เป็นผลกระทบที่เป็นประเด็นสำคัญของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ที่คนในชุมชนห่วงอย่างมาก ซึ่งผลวิจัยนี้ได้สอดคล้องไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องของ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยการ

คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในมาตรา 32 (5) นั่นคือ ในเรื่องของ มาตรฐานคุณภาพระดับเสียงและการสั่นสะเทือนโดยทั่วไปจากการสร้างกรอบการวิจัยจะเน้นหนักไปทางผลการสั่นสะเทือนที่กระผลต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอันเกิดจากการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ในการก่อสร้าง ทั้งนี้ผลการวิจัยก็ได้ออกมาสอดคล้องกับกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้เพื่อรองรับในการสร้างมาตรฐานด้านคุณภาพระดับเสียงและการสั่นสะเทือนโดยทั่วไป ที่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงจากการพัฒนาชุมชนด้วยโครงการขนาดใหญ่ดั่งโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้

5.1.7. พื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ผลกระทบในประเด็นนี้เป็นปัญหาที่มีกับชุมชนมาอย่างยาวนาน แต่เนื่องด้วยการเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งบริเวณชายแดนไทย-พม่า ของท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้เข้ามานั้น ก็ส่งผลกระทบทำให้ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้สนใจในเรื่องของสิทธิในที่ดินของชุมชนอย่างจริงจังมากขึ้น เนื่องจากชุมชนนั้นต้องการสิทธิเข้าเพื่อไปจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างจริงจัง โดยหลายๆพื้นที่ในชุมชนนั้นยังเป็นของหน่วยงานราชการอื่นที่ดูแลอยู่ เช่น ทหาร กรมธนารักษ์ เป็นต้น โดยชุมชนเล็งเห็นว่าการดูแลทรัพยากรในพื้นที่ดังกล่าวนั้นควรเป็นความรับผิดชอบของชุมชนเนื่องจากชุมชนได้อยู่อาศัยในพื้นที่มาอย่างยาวนาน ซึ่งมีความรอบรู้และเข้าใจในพื้นที่มากกว่าหน่วยงานราชการอื่นในพื้นที่ดังกล่าวมาก ชุมชนจึงเล็งเห็นว่าชุมชนจะเป็นผู้ดำเนินโครงการในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีโดยมีหน่วยงานราชการเป็นผู้ให้การสนับสนุน เพราะอนาคตผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้นมากจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้นทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้มีความสอดคล้องซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวความคิดในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (จำลอง โพธิ์บุญ 2556 : 8) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ชุมชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมและเรียกร้องซึ่งสิทธิในการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเองในพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนก็เช่นเดียวกันเป็นปัญหาที่ชุมชนกำลังประสบปัญหาอย่างมากกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ที่ถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินของชุมชนอันเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีมูลค่ามากของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้

5.1.8. ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อันเนื่องมากจากการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ต่างๆจากภาคเอกชนที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้ ผลกระทบในประเด็นนี้เป็นผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นภายในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนและชุมชนก็รับรู้ได้อย่างชัดเจนในเรื่องดังกล่าว ด้วยการเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้ ได้ส่งผลให้ในปัจจุบันชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้นั้นเต็มไปด้วยนักลงทุนภาคเอกชนที่เข้ามาก่อสร้างอาคารพาณิชย์ คลังเก็บสินค้าที่จะพร้อมใช้งานในอนาคต และที่สำคัญคือบริษัทเอกชนผู้ที่ได้รับสัมปทานเข้ามารับเหมาก่อสร้างระบบการเชื่อมต่อการขนส่งจากภาครัฐที่เข้ามาในพื้นที่ ชุมชนได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสังเกตถึงพฤติกรรมของบริษัทเอกชนในการเข้ามาตักตวงทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่โดยเฉพาะป่าไม้ แร่ธาตุต่างๆออกไปจากชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นกับบ้านพุน้ำร้อนในปัจจุบันที่จะต้องมีการตรวจสอบให้ชัดเจนและมีมาตรการในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผลการวิจัยที่ได้นี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องผลกระทบจากโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายต่อระบบโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหลักในประเทศ ณัฐพงศ์ ชูโชติถาวร (2554) ในวัตถุประสงค์ที่ 3 นั่นคือ โอกาสและความเป็นไปได้ในการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตและการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการจากการขนส่งสินค้าในปัจจุบัน ที่มีผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงนักลงทุนที่ต้องการหาโอกาสและช่องทางในการลงทุนทำธุรกิจในพื้นที่สำคัญที่สามารถสร้างโอกาสผลกำไรได้อย่างคุ้มค่า ดั่งเช่นพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า ในเขตชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการเข้ามาของนักลงทุนภายนอกที่ต้องการไขว่คว้าหาโอกาสในการทำกำไรด้วยการลงทุนพื้นฐานธุรกิจในพื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างมากขึ้นทุกวัน โดยชุมชนเห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่ายิ่งโดยเฉพาะผืนป่าของชุมชนที่ประชาชนอาศัยมาอย่างช้านาน

5.1.9. เกิดการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน เป็นประเด็นที่ทางชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนี้ต้องเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว เนื่องเป็นปัญหาสำคัญมากบ่งบอกถึงการอยู่รอดของชุมชน เพราะน้ำเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในของชุมชนเป็นอย่างยิ่ง สืบเนื่องมาจากผลกระทบที่เกิดจากผู้คนภายนอกได้เข้ามาในชุมชนมากขึ้น มีการจับจองแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมของผู้อยู่อาศัย อีกทั้งยังเริ่มพบเห็นการบุกรุกแหล่งน้ำสาธารณะภายในท้องที่จากอีกด้วย การเจือปนของมลพิษในแหล่งน้ำเริ่มมีความรุนแรงขึ้นสร้างอันตรายแก่ผู้ใช้แหล่งน้ำสาธารณะเป็นอย่างยิ่ง หาก

ชุมชนไม่สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำเอาไว้ได้นั่นก็หมายความว่าผู้คนจะไม่สามารถอยู่อาศัยในชุมชนได้ในอนาคต การย้ายถิ่นฐานก็จะเริ่มเกิดขึ้นซึ่งจะทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอในที่สุด ทั้งนี้ผลกระทบดังกล่าวในพื้นที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องของ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างกรอบการวิจัยบนพื้นฐานของมาตรฐานสิ่งแวดล้อมในมาตรา 32 (1)นั่นคือ มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่ ที่กฎหมายฉบับนี้ได้ออกมาคุ้มครองในเรื่องของทรัพยากรน้ำในพื้นที่ต่างๆของประเทศเพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายอันเป็นสิ่งที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนกำลังประสบปัญหาอยู่ในขณะนี้จากผลการวิจัยที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

5.1.10. การหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทน เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวของผู้ที่อยู่อาศัยชาวบ้านดั้งเดิมภายในชุมชน จากเดิมผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ได้มีการประกอบอาชีพในลักษณะของการพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะผืนป่าในชุมชน เป็นการอยู่แบบพอเพียงด้วยสิ่งที่หามาได้จากผืนป่า อีกทั้งยังมีความรักความหวงแหนในผืนป่าของชุมชนอย่างมาก แต่เมื่อปัจจุบันการเริ่มต้นของนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายเกิดขึ้น ทำให้นักลงทุน บริษัทเอกชนต่างๆหลั่งไหลเข้ามาในพื้นที่เนื่องจากเห็นช่องทางในการทำธุรกิจ คนในพื้นที่ก็เริ่มเปลี่ยนอาชีพกลายเป็นอาชีพรับจ้างให้กับนายทุนเพื่อหาทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆที่ทำลายธรรมชาติในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น อันส่งผลกระทบโดยตรงต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยตรง เป็นประเด็นปัญหาที่ชุมชนต้องหาทางแก้ไขเพื่อมิให้ลุกลามในอนาคต ผลการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (เบ็ญจมาภรณ์ ธนธรรมรัตน์,2546)ที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผืนป่าในพื้นที่ที่เกิดการพัฒนาจากโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐในทุกพื้นที่ทั่วประเทศในปัจจุบัน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ก็ชี้ให้เห็นถึงผืนป่าของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในพื้นที่เช่นเดียวกัน ซึ่งได้อภิปรายผลไว้ข้างต้นนี้แล้ว

ทั้งหมด 10 ประเด็นที่กล่าวมานั้นเป็นผลกระทบที่เกิดจากนโยบายของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งบริเวณชายแดนไทย-พม่า ของท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายที่ได้สร้างประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและอภิปรายไว้ข้างต้นตามแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่ได้นำมา

เป็นกรอบแนวทางในการวิจัยเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาชุมชน โดยชุมชนดังกล่าวนี้เป็นชุมชนบ้านพุน้ำร้อน บริเวณชายแดนไทย-พม่า จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมต่อระหว่างทั้งสองประเทศ การศึกษาพื้นที่ดังกล่าวนี้เป็นการศึกษาชุมชนอย่างแท้จริง เนื่องจากลักษณะของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของชุมชนที่ว่า ชุมชนคือกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตที่คล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ดังนั้นชุมชนจึงมีองค์ประกอบดังนี้ 1) คน (people) คนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของชุมชน หากปราศจากคนเสียแล้วจะเป็นชุมชนไม่ได้ 2) ความสนใจร่วมกัน (common interest) คนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสนใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน 3) อาณาบริเวณ (area) คนและสถานที่เกือบจะแยกกันไม่ได้ ต่างก็เป็นส่วนประกอบสำคัญและมีส่วนสัมพันธ์กัน มีคนก็ต้องมีสถานที่ แต่การจะกำหนดของเขตและสถานที่ของชุมชนหนึ่งๆ นั้นเป็นเรื่องยาก 4) พบปะสังสรรค์ต่อกัน (interaction) เมื่อมีคนมาอยู่ร่วมชุมชนเดียวกันแต่ละคนจะต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและปฏิบัติต่อกัน 5) ความสัมพันธ์ของสมาชิก (relationship) ความสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งที่ผูกพันให้สมาชิกในชุมชนนั้น 6) วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (culture traditions) ตลอดจนแบบแผนการดำรงชีวิต (pattern of community life) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกันธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ (2554: 60)พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้เป็นศูนย์กลางของการศึกษาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมโดยการนำเสนอแนวทางในการปรับตัวของชุมชนจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงนี้ในหัวข้อที่ 5.2. ดังต่อไปนี้

5.2. เพื่อศึกษาอภิปรายความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

ชุมชนได้แสดงศักยภาพของชุมชนเองในการออกแนวคิดในการแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่ออนุรักษ์และฟื้นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเอง ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้ประสบปัญหาในพื้นที่นั่นก็คือชุมชนได้ออกแนวทางการแก้ปัญหาที่มีความเหมาะสมกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชนนั่นก็คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการที่ประชาชนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนมีความ

ร่วมมือร่วมใจกันในการควบคุมการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนโดยมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาประเด็นปัญหาต่างๆที่มีในชุมชน หาสาเหตุของปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางในการป้องกันปัญหา การตัดสินใจ และการดำเนินการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆฝ่ายในการช่วยกันแก้ไขปัญหา หากการแก้ไขปัญหาและจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบกับความสำเร็จ ชุมชนก็จะได้มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์และสามารถนำไปสู่ความยั่งยืนได้ในอนาคต(จำลอง โพธิ์บุญ 2556 : 8)

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการจากทฤษฎีดังกล่าวเกิดออกมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่ทุกฝ่ายในชุมชนต่างได้ประโยชน์ของการเข้าร่วมจากชุมชนนี้ ซึ่งในขั้นตอนของการศึกษาผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมนั้นเกิดขึ้นทั้งหมด 10 ประเด็นปัญหาที่สอดคล้องไปกับกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ โดยจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นปัญหาทั้งหมดนี้อย่างครบถ้วนแล้วทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกแยะประเด็นปัญหาดังกล่าวเพื่อใช้ในการหาแนวทางในการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นอย่างประสบความสำเร็จซึ่งจะต้องอาศัยการสนับสนุนทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่บริหารเชื่อมระหว่างภาครัฐกับชุมชนเข้าด้วยกันอันมีประสิทธิภาพในเรื่องของการมีทรัพยากร บุคลากรและเครื่องมือในการสนับสนุน นอกจากนี้ชุมชนยังต้องดำเนินการสร้างนโยบายระดับท้องถิ่นดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นไปบนฐานความร่วมมือจากหน่วยงานราชการและเอกชนในท้องถิ่นอีกด้วย เพื่อการดำเนินนโยบายระดับท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งต่อไป (ปิยะพงษ์บุษบงก์,2552 :101 : 102) และด้วยแนวความคิดนี้เอง จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถที่จะแยกประเด็นปัญหาทั้ง 10 ประเด็นปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ออกเป็น 3 มิติใหญ่ อันได้แก่ มิติที่ 1การต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ มิติที่ 2การนำเอาชุมชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างนโยบายระดับท้องถิ่น และ มิติที่ 3 ความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ได้มีความสอดคล้องกับการออกนโยบายระดับท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่พร้อมทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน โดยสามารถอภิปรายไปตามแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

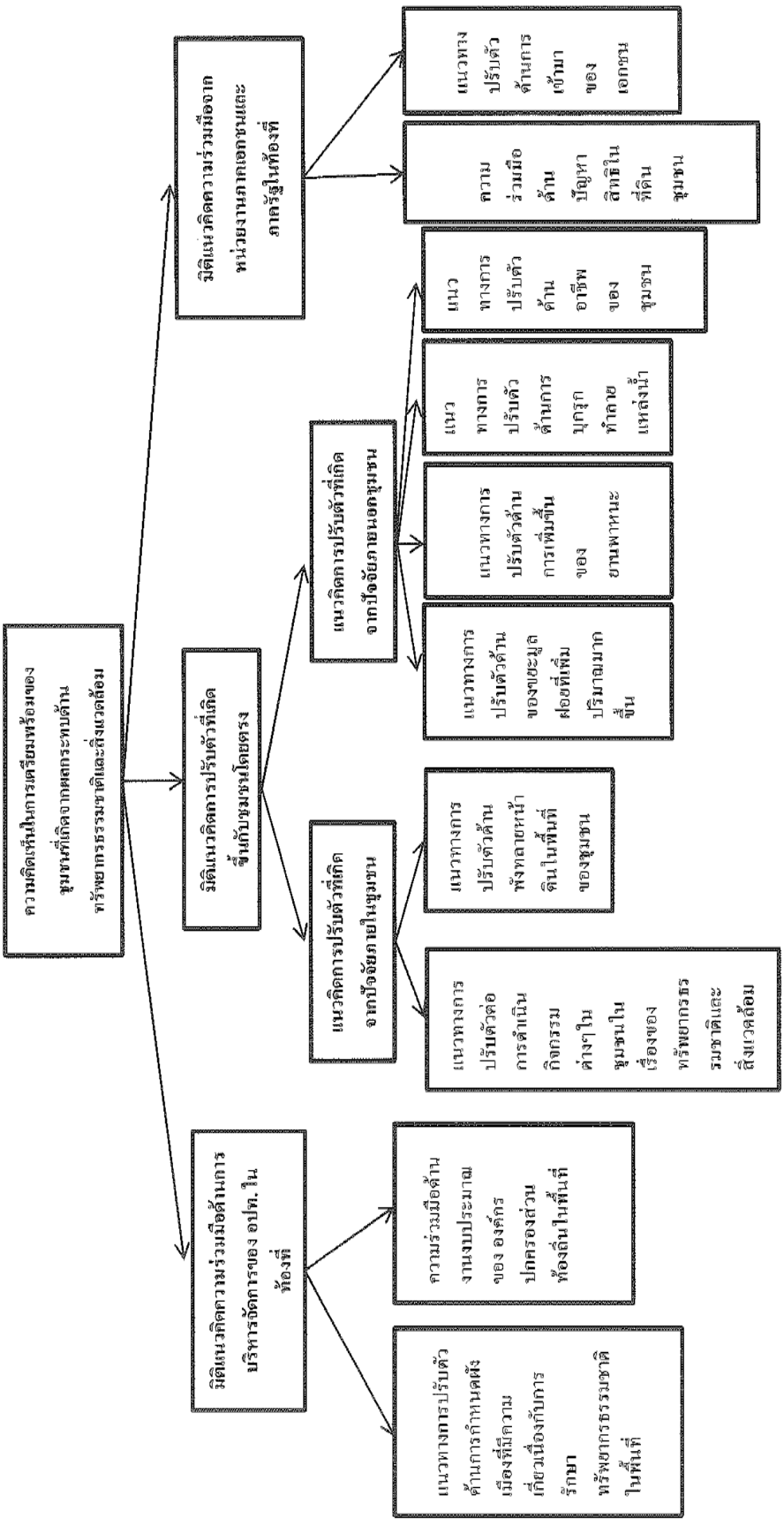

แผนภาพที่ 5.2. การอภิปรายความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มิติที่ 1 แนวคิดความร่วมมือด้านการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิดย่อยในการปรับตัวดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

แนวความคิดดังกล่าวนี้เกิดจากการที่บ้านพุน้ำร้อนกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในพื้นที่ ทำให้เกิดผลกระทบกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนอย่างมากในปัจจุบันพร้อมทั้งมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้นในอนาคต ชุมชนจึงมีแนวคิดในการแก้ไขปัญหานี้คือ การหันมาศึกษาในเรื่องการงานด้านการวางผังเมืองที่คำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนอย่างจริงจังซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากงานด้านโยธาธิการและผังเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้การเติบโตของชุมชนมีผลกระทบน้อยที่สุดกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ อีกทั้งยังช่วยในเรื่องของการจัดการชุมชนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เจริญเติบโตอย่างมีระเบียบวางแผนเพื่ออนาคตของชุมชนในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อคนรุ่นต่อไป เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งให้เข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการได้รับความร่วมมือด้านงานงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

เป็นแนวทางที่ชุมชนได้สร้างขึ้นเพื่อรองรับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคต จากการที่ชุมชนได้มีขนาดใหญ่ขึ้น พร้อมทั้งมีกิจกรรมทางธุรกิจภายในชุมชนที่เพิ่มมากขึ้นจากบุคคลภายนอกที่เข้ามาหาผลประโยชน์ทางธุรกิจในชุมชน โดยชุมชนได้วางแนวทางคือการสร้างโครงสร้างของการเก็บภาษีบำรุงท้องที่ใหม่ให้มีมาตรฐานชัดเจนที่แน่นอน ด้วยการสำรวจการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการในพื้นที่ การจดทะเบียนการดำเนินงานด้านธุรกิจในพื้นที่เพื่อทำข้อมูลที่ชัดเจน ในการสร้างรายได้แก่ชุมชน เพื่อนำงบประมาณด้านภาษีที่ได้มาสนับสนุนโครงการต่างๆของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนโดยเฉพาะโครงการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นโดยชุมชนแห่งนี้ให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินโครงการอย่างมีคุณภาพด้วยรายได้จากการเก็บภาษีด้านธุรกิจในชุมชน

มิติที่ 2 แนวคิดการปรับตัวที่เกิดขึ้นกับชุมชนโดยตรง

จากการวิจัยพบว่าที่มาของปัจจัยที่เกิดผลกระทบต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนสามารถแบ่งแนวคิดในการปรับตัวออกได้สองมิติย่อย คือ มิติที่ 2.1. แนวคิดการปรับตัวที่เกิดจากปัจจัยภายในชุมชนซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิด และ มิติที่ 2.2แนวคิดการปรับตัวที่เกิดจากปัจจัยภายนอกชุมชน ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นแนวความคิด ดังนี้

มิติย่อยที่ 2.1. แนวคิดการปรับตัวที่เกิดจากปัจจัยภายในชุมชนอันเป็นแนวความคิดที่แสดงให้เห็นถึงพลังที่จะต้องขับเคลื่อนจากปัจจัยภายในชุมชนเองเพื่อแก้ไปตามประเด็นปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิดย่อยในการปรับตัวดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นแนวคิดของชุมชนในการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนที่มีประเด็นปัญหามากมายเข้ามาในพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก โดยแนวความคิดนี้คือการที่ทุกคนในชุมชนจะต้องเข้าร่วมเวทีของชุมชนในการปรึกษาหารือในประเด็นปัญหาต่างๆของชุมชนบ่อยครั้งขึ้น เพื่อช่วยกันแสวงหาข้อมูล วิเคราะห์ประเด็นปัญหา อีกทั้งยังร่วมกันหาทางออกให้กับชุมชนซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเอง อันเป็นการสร้างพลังของชุมชนให้เข้มแข็ง สามัคคีกันสร้างพลังด้วยการเดินไปในทิศทางเดียวกันของชุมชน ทั้งนี้ชุมชนก็สามารถมีพลังในการเรียกร้องตามวิถีแห่งประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดีเพื่อให้ภาครัฐเข้าไปช่วยสนับสนุนดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนได้อย่างประสบผลสำเร็จ

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน

ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาของการพังทลายหน้าดินที่เกิดจากการก่อสร้างระบบการขนคมนาคมส่งเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศพม่า พร้อมกันนี้ยังมีการก่อสร้างเพื่อทำ

สถานประกอบการณ์ขึ้นในพื้นที่ของหมู่บ้านจากบริษัทเอกชนหรือนายทุนที่เข้ามาซื้อที่ดินแล้วเริ่มทำการลงทุนเพื่อดำเนินธุรกิจในอนาคต นับเป็นการทำลายหน้าดินอย่างรุนแรงทำให้ความเข้มแข็งของผิวดินหายเป็นเป็นภัยต่อชุมชนอย่างมากโดยเฉพาะในฤดูฝนที่อาจเกิดภัยธรรมชาติต่อชุมชนได้ แนวคิดดังกล่าวนี้เป็นการแก้ไขปัญหาการพังทลายหน้าดินของชุมชนด้วยการทำการสำรวจภูมิศาสตร์ของชุมชนเพื่อสร้างแผนที่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนของชุมชน อีกทั้งผู้นำชุมชนยังต้องคอยสังเกตการเข้ามาของเครื่องจักรขนาดใหญ่ในพื้นที่ที่ใช้ในการปรับหน้าดินเพื่อการก่อสร้างเพื่อให้เกิดการทำลายหน้าดินให้น้อยที่สุดในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ป้องกันภัยธรรมชาติที่เกิดจากการทำลายหน้าดิน เช่นดินถล่มในฤดูฝน เป็นต้น

มิติย่อยที่ 2.2. แนวคิดการปรับตัวที่เกิดจากปัจจัยภายนอกชุมชนอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการขับเคลื่อนพลังอาศัยความร่วมมือจากปัจจัยภายนอกชุมชนในการแก้ไขไปตามประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ประเด็นแนวความคิดย่อยในการปรับตัวดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก

ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก เป็นแนวคิดที่มีความเร่งด่วนมากของชุมชนในขณะนี้ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน เนื่องจากในปัจจุบันตั้งแต่เริ่มมีโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งบริเวณชายแดนไทย-พม่า ซึ่งเริ่มก่อสร้างระบบคมนาคมในชุมชนนั้นปริมาณขยะก็เริ่มเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากบุคคลภายนอกได้เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวนมากขึ้น ทั้งผู้ที่เข้ามาใช้แรงงานรับจ้างโครงการก่อสร้างในพื้นที่ ผู้เข้ามาลงทุน ผู้เข้ามาท่องเที่ยวเป็นต้น ทำให้ชุมชนต้องริเริ่มแนวความคิดเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยขึ้นมา โดยการที่ชุมชนจะต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อคอยสอดส่องดูแลพื้นที่ของชุมชนไม่ให้มีการลักลอบทิ้งขยะภายในเขตพื้นที่ของชุมชนโดยเฉพาะริมถนนที่ใช้ในการสัญจรไปมา อีกทั้งชุมชนยังต้องนำผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการขยะเข้ามาให้ความรู้แก่คนในชุมชนเพื่อการคัดแยกขยะ เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการ Recycle เพื่อลดปริมาณขยะให้ลดน้อยลงไป พร้อมกันนี้ยังจะต้องสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วยการไม่ทิ้งขยะในพื้นที่สาธารณะของชุมชนอีกทั้งยังต้องคอยสอดส่องดูแลผู้ที่ทิ้งขยะร่วมกัน ทั้งนี้ชุมชนยัง

ต้องหารือร่วมกันถึงมาตรการบทลงโทษที่ใช้กับผู้ที่ฝ่าฝืน มีการติดแผ่นป้ายในพื้นที่เสี่ยงต่อการลักลอบทิ้งขยะอีกด้วย เพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธรรมชาติในพื้นที่จากขยะ

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนซึ่งให้ก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน

ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนซึ่งให้ก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน ซึ่งแนวความคิดนี้เป็นสิ่งที่ชุมชนต้องการปรับตัวเพื่อรองรับปริมาณของยานพาหนะที่จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตเมื่อโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งเดินหน้าอย่างเต็มกำลัง แนวคิดดังกล่าวนี้ต้องการที่จะปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อให้ได้รับผลกระทบจากการขนส่งให้น้องที่สุดด้วยการที่ชุมชนจะต้องตั้งด่านตรวจของชุมชนที่มีคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบดูแลยานพาหนะต่างๆที่วิ่งสัญจรในพื้นที่ โดยเฉพาะรถบรรทุกที่มีขนาดใหญ่ซึ่งเป็นพาหนะในการขนส่งวัสดุหรือสินค้าต่างๆ เพื่อที่คณะกรรมการของชุมชนจะได้ดำเนินการตรวจสอบในเรื่องของความปลอดภัยเรียบร้อยของยานพาหนะ เช่น การคลุมผ้าใบของรถบรรทุก การใช้ความเร็วบนท้องถนน น้ำหนักที่บรรทุก สินค้าหรือวัสดุที่บรรทุก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสามารถลดผลกระทบที่เกิดกับสิ่งแวดล้อมได้ อันเป็นมลพิษต่างๆที่เกิดจากการสัญจร นอกจากนี้ชุมชนยังต้องหารือร่วมกันเพื่อวางมาตรการด้านการจราจรในพื้นที่ อีกทั้งยังมีการติดป้ายเตือนในการขับขี่ยานพาหนะในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ด้วย ซึ่งเกิดจากแนวคิดในการแก้ไขปัญหาจราจรของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเอง

ประเด็นที่ 3 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปน

ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปนเป็นแนวทางเร่งด่วนที่ชุมชนได้มีความตระหนักถึงประเด็นปัญหานี้มาโดยตลอด เพราะชุมชนได้เริ่มขยายใหญ่ขึ้นมากและมีการพัฒนามากกว่าในอดีต แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของชุมชนคือ การที่ชุมชนจะต้องสำรวจแห่งน้ำสาธารณะทุกแห่งภายในพื้นที่ของชุมชนเพื่อจัดทำผังข้อมูลทั้งหมดของแหล่งน้ำสาธารณะไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ชุมชนยังต้องมีการจัดทำป้ายเตือนเพื่อไปติดไว้ในทุกแหล่งน้ำสาธารณะภายในชุมชนใน

การป้องกันการบุกรุกแหล่งน้ำที่จะเกิดขึ้น ร่วมกันภายในชุมชนทำภารกิจช่วยกันสอดส่องดูแลแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนจากการบุกรุกดังกล่าวที่จะสามารถสร้างความเสียหายแก่แหล่งน้ำได้

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับการหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทน

ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับการหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทน โดยการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นการใช้วิธีสร้างอาชีพใหม่ขึ้นภายในชุมชนด้วยการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน บ้านพุน้ำร้อนนั่นคือ บ่อพุน้ำร้อนของชุมชนที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้ ซึ่งเริ่มจากการนำผู้ที่มีความรู้ความสามรถด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เข้ามาในเวทีของชุมชนเพื่อถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาพุน้ำร้อนของชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีชื่อเสียงในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่เป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจให้กับคนในชุมชนได้มีรายได้สู่ครัวเรือน สร้างอาชีพใหม่ที่เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับคนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ถูกวิธี

มิติที่ 3 แนวคิดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐในท้องที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิดย่อยในการปรับตัวดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบในเรื่องพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบในเรื่องพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยสถานการณ์นี้ทำให้ชุมชนมีความยากลำบากมากในการเข้าไปทำโครงการกิจกรรมต่างๆเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเอง เป็นประเด็นที่น่าสนใจอันสืบเนื่องมาจากการที่ชุมชนรู้สึกหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเองมากขึ้นกว่าในอดีต อันเนื่องมาจากการเรียนรู้จากตัวอย่างของความเสียหายในปัจจุบัน เช่น เขื่อนแม่วงศ์ แก่งเสือเต้น และอื่นๆอีกมากมายดังนั้นแนวจึงเกิดแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาจากชุมชนโดยการ

เรียกร้องสิทธิในที่ดินของชุมชนด้วยการสร้างพลังของชุมชนมีการทำประชามติให้มีการตัดสินใจร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน เกิดการรวมกลุ่มเพื่อหาข้อมูลกำหนดเป้าหมายเพื่อเรียกร้องให้มีการถ่ายโอนสิทธิในที่ดินสู่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ เพื่อที่ชุมชนจะสามารถเข้าไปดูและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างเต็มความสามารถ เนื่องด้วยชุมชนเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาอย่างอย่างนานอยู่กับสภาพของปัญหามาโดยตลอด ดังนั้นชุมชนจึงมีแนวทางเพื่อเข้าไปแก้ไขปัญหาด้วยตนเองและเกิดความเหมาะสมต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนโดยอาศัยการเรียกร้องไปตามกระบวนการของการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชการอาจักรไทยซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานราชการในท้องที่เป็นสำคัญ

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้

ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้ซึ่งชุมชนได้สร้างแนวความคิดในการหาทางออกด้วยการที่ชุมชนจะต้องเปิดเวทีในการหารือร่วมกันเพื่อสร้างมาตรการข้อตกลงที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชน เพื่อใช้ในการทำข้อตกลงกับบริษัทเอกชนนายทุนต่างๆรวมถึงบริษัทรับเหมาที่จะเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจในพื้นที่ อีกทั้งนำผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมเข้ามาให้ความรู้เป็นที่ปรึกษาแก่ชุมชนเพื่อสร้างข้อบังคับที่ทันสมัยมีมาตรฐานในทางกฎหมาย ทั้งนี้การเข้ามาของบริษัทเอกชนนายทุนทั้งหลายจะต้องเข้ามาชี้แจงถึงแนวทางในการทำธุรกิจให้กับชุมชนได้รับทราบ อีกทั้งยังต้องทำความเข้าใจและยอมรับในข้อตกลงในการทำธุรกิจภายในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนด้วย เพื่อให้การดำเนินธุรกิจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้ยังช่วยในการป้องกันการลักลอบนำทรัพยากรธรรมชาติออกนอกชุมชนด้วย

จากการอภิปรายผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าชุมชนได้แสดงศักยภาพของชุมชนเองในการออกแนวคิดในการแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่ออนุรักษ์และฟื้นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเอง ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้ประสบปัญหาในพื้นที่นั่นก็คือชุมชนได้ออกแนวทางการแก้ปัญหาที่มีความเหมาะสมกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ ความคิดเห็นดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ

มากในงานวิจัยครั้งนี้เนื่องมาจากเป็นพื้นฐานของข้อมูลที่เกิดขึ้นมาจากชุมชนอย่างแท้จริงในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน เพราะชุมชนเป็นผู้ที่กำลังประสบปัญหานั้นพร้อมทั้งเป็นผู้ที่สามารถรับรู้ได้ถึงทางออกของชุมชนเองในการแก้ไขปัญหา อันเนื่องมาจากชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่อยู่กับประเด็นปัญหาสามารถรับรู้ได้ถึงศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกวิธีด้วยความสามารถของชุมชนเอง อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ยังสิทธิตามกฎมายในการออกความคิดเห็นในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนอย่างเท่าเทียม ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้เป็นการเปิดเวทีให้กับทุกภาคส่วนของชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่ว่า เราจะต้องให้ความสำคัญกับแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ท่ามกลางปัญหาความร่อยหรอเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทุกขณะนั้นคือ ความหวังหนึ่งที่น่าจะช่วยบรรเทาปัญหานี้ได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวทางนี้ได้รับการยอมรับและผลักดันอย่างกว้างขวางทั่วโลกรวมทั้งในประเทศไทย หน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน เอกชน และสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกัน เพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง แนวทางและกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนคือ 1) การศึกษาทำความเข้าใจถึงวัฒนธรรม แนวคิด และวิถีชีวิตของคนไทย 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในประเด็นปัญหาและแนวของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน และกำหนดแนวทางการพัฒนา 4) การกระจายทรัพยากร อำนาจและความรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนไพรัช เตชะรินทร์ (2556)ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับแนวความคิดของคนในชุมชนที่ได้จากการวิจัย

5.3. อภิปรายการนำเสนอนโยบายสาธารณะระดับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง“แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี”การนำเสนอนโยบายจากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอันเป็นผลกระทบมาจากโครงการขนาดใหญ่ที่จะทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้นโยบายดังกล่าวที่จะนำเสนอนี้ได้พัฒนาก่อรูปมาจากแนวทางของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่ต้องการแก้ไขปัญหาเพื่อการปรับตัว ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่และประสบปัญหาดังกล่าว

โดยตรง จึงรับรู้ถึงแนวทางออกได้ดีที่สุดที่เหมาะสมกับชุมชน สอดคล้องกับทฤษฎีการก่อรูปนโยบายสาธารณะตัวแบบเครือข่ายที่อธิบายว่าการสร้างและบริหารนโยบายเกิดจากการเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มคนที่รวมตัวกันเป็นเครือข่ายหรือเป็นชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งวิธีคิดแบบนี้ถูกกล่าวมาสุดในยุคหลังๆ ที่จะเน้นศึกษาพลังอำนาจของชุมชนหรือการให้ความสำคัญกับพลังอำนาจของชุมชน (Community-oriented) ในฐานะที่เป็นผู้กระทำ (Active) มิใช่ผู้ที่ถูกกระทำ (Passive) ซึ่งเป็นมุมมองที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้มุมมองดังกล่าวเป็นที่มาของแนวความคิดจำนวนมาก เช่นการพัฒนาโดยเอาชุมชนเป็นฐาน (Community-baseddevelopment) การพัฒนาที่มุ่งการพึ่งตนเองของชุมชน (Self-reliance) การพัฒนาที่ขับเคลื่อนโดยกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Informal group) และการพัฒนาโดยใช้ทุนทางสังคม (Social capital) เป็นต้น ดังนั้นปรากฏการณ์ใหม่ๆของยุคสมัยจำนวนมากจึงสะท้อนว่าชุมชนหรือภาคสังคม (ที่รวมกันเป็นเครือข่ายหรือมีความเข้มแข็ง) ได้กลายมาเป็นตัวแสดงหลักในทางนโยบายที่มากขึ้น โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาบนฐานทางทรัพยากร ตัวอย่างอาทิ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายการบริหารจัดการน้ำ นโยบายการบริหารจัดการป่า และนโยบายบริหารจัดการที่ดิน เนื่องจาก จะเห็นว่าชุมชนหรือเครือข่ายมักมีบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน การสร้างเครือข่ายป่าชุมชน หรือการสร้างเครือข่ายเกษตรแบบอินทรีย์เหล่านี้เป็นต้น (ปิยะพงษ์บุษบงก์,2552 :101 : 102) การวิจัยนี้จึงเป็นการสร้างนโยบายที่เกิดขึ้นจากชุมชนอย่างแท้จริงเพื่อนำเสนอเป็นนโยบายท้องถิ่นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้เพื่อใช้ในการปรับตัวนองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งนี้นโยบายท้องถิ่นที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปปรับใช้กับชุมชนนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอไปตามจุดอ่อนจุดแข็ง โอกาส อุปสรรคของชุมชนทั้งในระดับจุลภาคและมหภาคที่จะต้องทำการปรับปรุงและส่งเสริมให้เกิดการรองรับนโยบายจากชุมชนที่สอดคล้องไปกับกรอบการวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

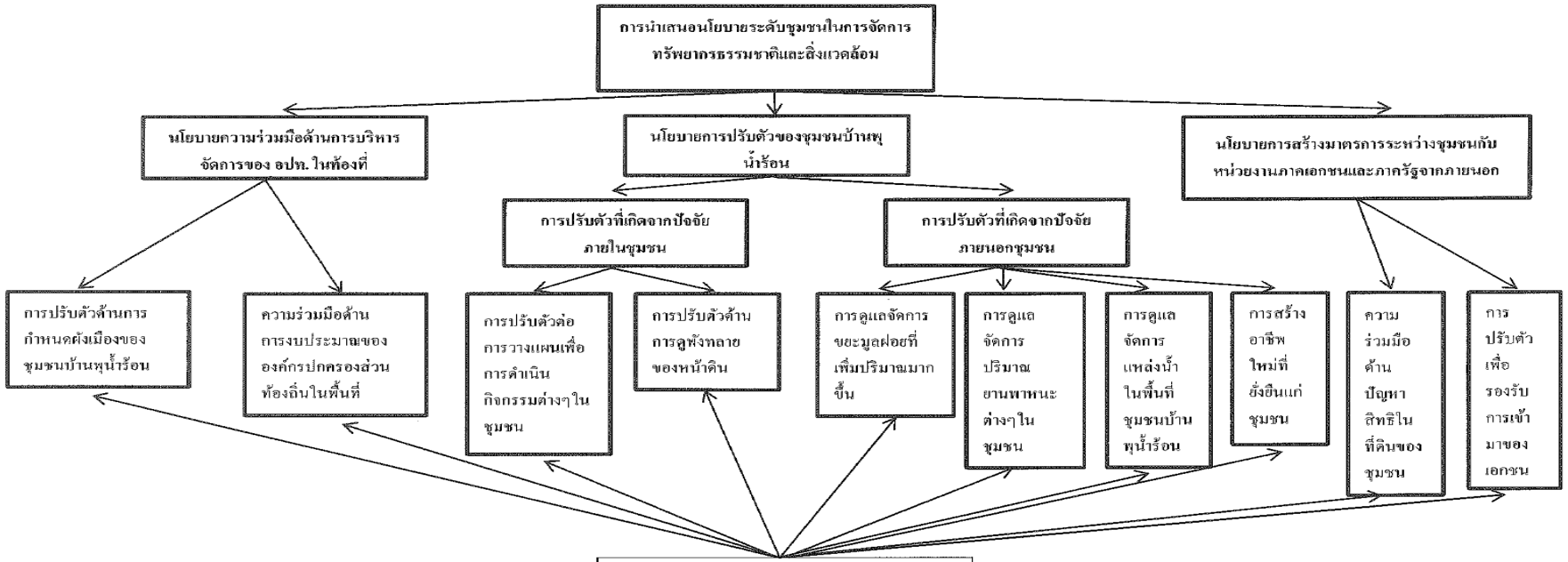

จุดแข็งในระดับจุลภาค (ครัวเรือน)	จุดแข็งในระดับมหภาค (ชุมชน)	จุดอ่อนในระดับจุลภาค (ครัวเรือน)	จุดอ่อนในระดับมหภาค (ชุมชน)
•เข้าใจปัญหาในท้องที่อย่างถ่องแท้ •มีความสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้น •เป็นแหล่งข้อมูลชั้นดีของชุมชน •ให้ความร่วมมือกับชุมชนอย่างมาก •สามารถเป็นกำลังหลักในการพัฒนาชุมชน •สนับสนุนการทำที่พักแบบ Home stay เพื่อการท่องเที่ยว	•ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ •มีหน่วยงานฝ่ายต่างๆใน อปท.ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชน •มีการประชุมวางแผนงานอย่างเข้มข้น •มีการสรุป และประเมินโครงการต่างๆอยู่เป็นประจำ •มีอาสาสมัคร อปพร.ที่เข้มแข็งระดับจังหวัด •มีการเปิดเวทีบ่อยครั้งในการรับฟังความคิดเห็น •ชุมชนมีบ่อพุน้ำร้อน	•ประกอบอาชีพที่ไม่หลากหลาย •พื้นที่ทำกินบางส่วนเป็นของหน่วยงานราชการอื่นที่มิได้อยู่ในชุมชน •ขาดเงินทุนในการขับเคลื่อนการลงทุนในระดับครัวเรือน •ขาดประสบการณ์ด้านการ Recycle ขยะ	•พนักงานในหน่วยงาน อปท. มีจำนวนจำกัด •ขาดเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย •งบประมาณใน อปท. มีค่อนข้างจำกัด •ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ •ขาดประสบการณ์ด้านการจัดการขยะที่มีปริมาณจำนวนมาก • ขาดนักวิจัย

แผนภาพที่ 5.3. การนำเสนอนโยบายสาธารณะระดับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 1 นโยบายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการงานผังเมืองและการงบประมาณจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยนโยบายดังกล่าวนั้นสามารถอภิปรายได้คือ

การขับเคลื่อนนั้นจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดผังเมืองที่ให้ความสำคัญเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทั้งนี้จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องของการเจริญเติบโตของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนในอนาคตซึ่งเกิดจากผลกระทบของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกทวาย ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับงานด้านการวางผังเมือง ทั้งนี้จะต้องได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือส่วนงานโยธาธิการและผังเมืองที่มีรองรับอยู่แล้วในท้องถิ่นซึ่งเป็นจุดแข็งของการพัฒนางานด้านผังเมืองในพื้นที่ที่จะต้องดำเนินงานด้วยการนำข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่สำคัญคือข้อมูลทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งจะต้องรีบทำการสำรวจชุมชนบ้านพุน้ำร้อนในปัจจุบันซึ่งในขณะนี้กำลังสร้างระบบการเชื่อมต่อต่างๆในพื้นที่เข้ามาเพื่อประกอบการพิจารณาการวางผังเมืองของชุมชนในอนาคตทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวด้านการวางผังเมืองนั้นจะต้องทำการศึกษาจากประชาชนในระดับครัวเรือนซึ่งส่วนมากจะเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาแต่ดั้งเดิมเป็นเวลาที่ยาวนานอันเห็นความเปลี่ยนแปลงของชุมชนมาหลายยุคหลายสมัยมีความเข้าใจในพื้นที่อย่างถ่องแท้ซึ่งเป็นจุดแข็งในระดับครัวเรือนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเจริญเติบโตไปในทิศทางที่ถูกต้องไม่กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน อีกทั้งยังช่วยให้ชุมชนเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนเอง ด้วยหลักการวางผังเมืองที่มีคุณภาพ และถูกต้อง เป็นจุดเริ่มต้นของการรองรับการพัฒนาที่ดีเยี่ยมของชุมชนที่เริ่มต้นด้วยการวางผังเมืองที่ดี คำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในอนาคตที่ระบบการเชื่อมต่อได้เดินหน้าอย่างเต็มกำลัง รวมทั้งการวางมาตรการในการปรับโครงสร้างเพื่อการเก็บภาษีของชุมชนให้เข้มแข็งในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานโดยส่วนการคลังของท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่ในการเก็บภาษีโดยตรงจากชุมชนได้วางโครงสร้างของระบบงบประมาณให้มีมาตรฐานและมีความรัดกุมมากยิ่งขึ้นซึ่งจะต้องเริ่มด้วยการสร้างโครงสร้างทางภาษีของชุมชนให้มีมาตรฐานในการจัดเก็บภาษีที่แน่นอนมีการสำรวจการจดทะเบียนสถานประกอบการณ์ในพื้นที่อันเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับภาคธุรกิจในปัจจุบันที่กำลังดำเนินโครงการและในอนาคตของชุมชนซึ่งมีแนวโน้มมากยิ่งขึ้นสามารถรองรับการเก็บภาษีในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้การเก็บภาษีที่ดีและมีคุณภาพจะนำมาซึ่งรายได้ของชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งสามารถนำงบประมาณที่ได้เหล่านี้ไปใช้เป็นทรัพยากรเพื่อสนับสนุนโครงการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ สร้างความเข้าแข็งสู่ชุมชนเมื่อโครงการเชื่อมต่อระบบ

การขนส่งเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งนี้หากในพื้นที่มีระบบการจัดการเรื่องงบประมาณที่เข้มแข็ง และก็จะช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่มีอย่างอย่างจำกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องของการดูแลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งเป็นการแก้ไขจุดอ่อนของชุมชนในด้านงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิผล

นโยบายที่ 2 นโยบายรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังชุมชน

โดยนโยบายดังกล่าวนั้นสามารถอภิปรายได้คือ

สำหรับนโยบายที่ 2 ในเรื่องของการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ จากการวิจัยถึงแนวคิดในการปรับตัวของชุมชนด้วยการสนทนากลุ่มพบว่า สามารถแบ่งวิธีการปรับตัวออกเป็น 2 ปัจจัยหลัก อันได้แก่ การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในชุมชนเอง และการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกชุมชน โดยทั้งสองปัจจัยนี้เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนนโยบายการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ให้ประสบความสำเร็จ คือ

การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในชุมชนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมการทำประชาคมของชุมชนเพื่อสร้างพลังในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบนพื้นฐานจุดแข็งของชุมชนอันได้แก่ ประชาชนในพื้นที่นั้นมีความตื่นตัวอย่างมากจากปัจจัยต่างๆภายนอกที่เข้ามาจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งและพร้อมที่จะให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจึงที่เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเป็นการขับเคลื่อนในระดับของชุมชนเพื่อนำเสนอให้ชุมชนได้เสริมสร้างพลังแห่งการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในการจัดการกับปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนอีกมากมายในอนาคตเมื่อโครงการเชื่อมต่อท่าเรือน้ำลึกทวายเดินหน้าอย่างเต็มกำลัง โดยเริ่มต้นจากการที่ผู้นำชุมชนซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลชุมชนทั้งในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบและในฐานะที่เป็นผู้หนึ่งที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ จะต้องมีการเปิดเวทีบ่อยครั้งเพื่อมีการประชุมขับเคลื่อนในระดับชุมชนมากขึ้น ในหาข้อมูลในทุกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยการตกลงร่วมกัน กำหนดทิศทางของชุมชนร่วมกัน สร้างความสามัคคีเป็นพลังที่เข้มแข็งในการดำเนินทุกภารกิจของชุมชน ขับเคลื่อนชุมชนอันเป็นการเสริมสร้างจุดแข็งของชุมชนด้วย เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น นั่นคือการพัฒนาที่มาพร้อมกับประโยชน์ของชุมชน และปัญหาที่มากมายตามมา ชุมชนบ้าน

พุน้ำร้อนจะต้องร่วมกันวางแผนรับมือเป็นอย่างดีต่อสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการสร้างระบบการขนส่งที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันจนถึงการรับมือในอนาคตเมื่อโครงการเสร็จสิ้น พร้อมทั้ง การควบคุมดูแลการบุกรุกและทำลายหน้าดินในพื้นที่ของชุมชนซึ่งเป็นการขับเคลื่อนเพื่อให้ชุมชนได้มีการดำเนินงานป้องกันปัญหาของการทำลายหน้าดินในพื้นที่ โดยเริ่มจากการที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนซึ่งทุกตนในพื้นที่โดยเฉพาะผู้นำชุมชนในทุกระดับอันถือว่าเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงภายใต้การร่วมมือร่วมกันในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมนี้จะต้องมีการสำรวจพื้นที่ของชุมชนอย่างละเอียดเพื่อนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ของชุมชนมาวิเคราะห์ถึงพื้นที่เสี่ยงในการออกมาตรการห้ามปรับหน้าดินในพื้นที่ดังกล่าวจากชุมชน อีกทั้งผู้นำชุมชนจะต้องคอยสอดส่องดูแลเครื่องจักรขนาดใหญ่ที่เข้ามาทำการปรับหน้าดินที่ใช้ในการก่อสร้างในพื้นที่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้างสิ่งต่างๆ ให้มีการดำเนินการในกรอบขอบเขตที่รับผิดชอบเท่านั้นเพื่อป้องกันการบุกรุกตักทำลายหน้าดินในส่วนอื่นของชุมชน ทั้งนี้ชุมชนจะต้องมีการติดป้ายประกาศเตือนในการห้ามบุกรุกทำลายหน้าดินในพื้นที่สาธารณะของชุมชนด้วย กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้ชุมชนสามารถลดผลกระทบเกี่ยวกับภัยทางธรรมชาติที่เกิดจากหน้าดินที่ไม่แข็งแรงในฤดูฝนได้ เช่นดินถล่ม ที่อาจสร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินแก่คนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ได้จากการที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงภายใต้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ นอกจากนี้นโยบายการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังชุมชนนี้ ยังรวมไปถึงการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกชุมชนอีกด้วย

การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกชุมชนโดยเริ่มจากปัจจัยภายนอกที่เข้ามาสู่ชุมชนในเรื่องของขยะมูลฝอย ทั้งนี้การส่งเสริมความรู้และการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกกระบวนการและมีมาตรฐานของชุมชน เป็นสิ่งที่ทำให้ชุมชนได้จัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในชุมชนโดยอาศัยจุดแข็งที่สำคัญของชุมชนนั่นคือประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมากทั้งนี้ด้ายการนำของบรรดาเหล่าผู้นำชุมชนจะต้องมีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของประชาชนในพื้นที่โดยการตั้งคณะกรรมการที่เกิดขึ้นมาจากชุมชนเองคอยสอดส่องดูแลในเรื่องของการลักลอบทิ้งขยะภายในชุมชนและบริเวณรอบๆชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อีกทั้งยังเปิดเวทีเพื่อให้นักวิชาการผู้ที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการขยะเข้ามาให้ความรู้กับชุมชนในเรื่องของการลดปริมาณขยะด้วยการคัดแยกขยะ เพื่อเข้าสู่กระบวนการ Recycle อันเป็นการแก้ไขจุดอ่อนของชุมชนที่ขาดประสบการณ์ความรู้ในเรื่องของ กระบวนการ Recycle ขยะ ทั้งยังสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน

ในเรื่องของความสะอาดในการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย นโยบายดังกล่าวนอกจากจะสามารถลดปริมาณของขยะลงได้แล้ว ยังช่วยลดผลกระทบของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของสารพิษที่เกิดจากขยะได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ปัจจัยภายนอกต่อมาคือการควบคุมและดูแลการจราจรในพื้นที่คมนาคมของชุมชน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนได้จัดการวางแผนปรับตัวกับสภาวะที่มีปริมาณยานพาหนะในชุมชนที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะรถบรรทุกขนาดใหญ่ที่วิ่งสัญจรในชุมชนขนวัสดุก่อสร้าง อีกทั้งในอนาคตก็จะมีรถที่ขนส่งสินค้าเพิ่มมากขึ้นในชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยการเริ่มต้นที่ชุมชนซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนจะต้องมีการตั้งด่านตรวจสอบยานพาหนะภายในชุมชนที่ดำเนินงานโดยคณะกรรมการของชุมชนเองทั้งนี้อาจมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของชุด อปพร. ของชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากได้รับรางวัลระดับจังหวัดกาญจนบุรีอันถือเป็นจุดแข็งของชุมชนเข้ามารับผิดชอบในการดูแลเรื่องความเรียบร้อย นั่นก็คือ การให้รถบรรทุกต่างๆคลุมผ้าใบสินค้าให้มิดชิด ความเร็วในการขนส่งที่ก่อให้เกิดการสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง มลพิษจากควันท่อไอเสีย และอีกมากมายที่ชุมชนต้องใส่ใจตรวจสอบดูแลโดยด่านของชุมชนที่จะจัดตั้งขึ้น อีกทั้งชุมชนบ้านพุน้ำร้อนยังจะต้องดำเนินการติดป้ายประกาศถึงข้อบังคับกฎในการใช้ยานพาหนะในการสัญจรในท้องที่ให้ทุกคนได้รับทราบข้อบังคับกฎเกณฑ์ของชุมชนอีกด้วย เพื่อลดผลกระทบที่เกิดกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ทั้งนี้การขับเคลื่อนนโยบายนี้ยังรวมไปถึงการปกป้องคุ้มครองและฟื้นฟูแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนร่วมกันซึ่งจะทำให้ชุมชนได้รักษาและฟื้นฟูแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนไว้เป็นสมบัติของชุมชนอันจะส่งผลให้ชุมชนเกิดความมั่นคงอย่างมาก ท่ามกลางการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายใน เริ่มต้นด้วยการที่ชุมชนจะต้องมีการสำรวจแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนทั้งหมดที่ชุมชนมีอยู่ร่วมกันจากผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันของทุกคนในชุมชน เพื่อนำมาสร้างเป็นข้อมูลใช้ในการศึกษาของชุมชน รวมทั้งมีการปิดป้ายประกาศแจ้งเตือนห้ามการบุกรุกในพื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือจับจองครอบครองแหล่งน้ำสาธารณะดังกล่าว อีกทั้งชุมชนจะต้องช่วยกันสอดส่องดูแลเพื่อไม่ให้เกิดการบุกรุกทำลายแหล่งน้ำของชุมชน ซึ่งชุมชนจะได้มีแหล่งน้ำไว้ในการทำกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนและช่วยเหลือชุมชนในยามที่เกิดภัยแล้งในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ สร้างความมั่นคงสู่ชุมชนอย่างแข็งแรงด้วยการปกป้องแหล่งน้ำของชุมชนร่วมกันอย่างเข้มแข็งซึ่งถือได้ว่าเป็นการขับเคลื่อนที่เกิดจากพลังการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอย่างจริงจัง และปัจจัยภายนอกที่ชุมชนจะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปรับตัวของชุมชนไปตามนโยบายนี้ คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ของชุมชนอย่างถูกต้องซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนได้มีการสร้างอาชีพในชุมชนเพื่อทดแทน

อาชีพที่มากับผลกระทบของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย นั่นก็คืออาชีพรับจ้างจากนายทุนหรือบริษัทต่างๆที่เข้ามาเสนองานให้กับคนในชุมชนส่งผลให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ดังนั้นชุมชนจึงจะต้องดำเนินการสร้างอาชีพใหม่แก่ชุมชนด้วยสิ่งมีค่าจากธรรมชาติให้กับชุมชนมาตั้งแต่แรกเริ่มนั่นก็คือบ่อพุน้ำร้อนของชุมชนอันเป็นจุดแข็งที่ชุมชนมี ด้วยการขับเคลื่อนของชุมชนเองอย่างมีส่วนร่วมทั้งนี้จะสามารถเริ่มจากการนำผู้ที่มีความสามารถด้านการท่องเที่ยวเข้ามาให้ความรู้แก่ชุมชนด้านการสร้างอาชีพจากการท่องเที่ยวอันเป็นการแก้จุดอ่อนในความรู้เรื่องการประกอบอาชีพในชุมชน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นภายในชุมชนและคอยเป็นที่ปรึกษาให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการสร้างช่องทางในการประกอบธุรกิจให้กับประชาชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้แก่ชุมชนและช่วยเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนได้เป็นอย่างดีเยี่ยมด้วยการดำเนินนโยบายอย่างเข้มแข็ง สร้างอาชีพใหม่ที่เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับคนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนทั้งนี้บางครัวเรือนยังสามารถสร้างที่พักแบบ Home Stay เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งจุดแข็งที่ชุมชนมี ทั้งนี้การสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่นี้ ทุกครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นจะต้องมีความร่วมมืออย่างเข้มแข็งโดยเฉพาะตัวของผู้นำชุมชนที่จะต้องมีความสามารถอย่างมากในการสร้างการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจากทั้งประชาชนในท้องที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเข้ามาช่วยพัฒนา รวมทั้งภาคเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ให้สามารถเล็งเห็นถึงช่องทางการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนี้ ซึ่งจะสามารถทำให้การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ 3 นโยบายการสร้างมาตรการร่วมกันในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างหน่วยงานราชการในท้องที่ และภาคเอกชนกับชุมชน

โดยนโยบายดังกล่าวนั้นสามารถอภิปรายได้คือ

การขับเคลื่อนเริ่มจากการเรียกร้องสิทธิของชุมชนเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในการจัดการพื้นที่ต่างๆในชุมชนเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างเต็มความสามารถทั้งนี้จะสามารถทำให้ชุมชนได้มาซึ่งสิทธิในพื้นที่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ส่วนราชการอื่นเป็นผู้มีอำนาจปกครองในพื้นที่ เนื่องจากชุมชนนั้นมีความเป็นอยู่กับสภาพปัญหามาอย่างยาวนาน จึงมีแนวความคิดในการสร้างทางออกของปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับชุมชนได้ดีกว่าหน่วยงานทางราชการที่เป็นบุคคลจากภายนอกชุมชน อีกทั้งการเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในพื้นที่นี้ยังเป็นสิ่งที่ทำให้

ชุมชนต้องหันมาจัดการปกป้องดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยเร็วเพื่อมิให้ถูกทำลายไปมากกว่านี้ ซึ่งการทำงานตามนโยบายดังกล่าวนั้นต้องเริ่มต้นจาก การรวมตัวของชุมชนเพื่อสร้างพลังที่เข้มแข็งในการเรียกร้องต่อภาครัฐให้มอบกรรมสิทธิ์ในที่ดินสู่ชุมชน อีกทั้งยังต้องแสดงเจตนารมณ์ที่ต้องการเข้าไปดูแลพื้นที่ เพื่อให้เกิดการโอนย้ายสิทธิการดูแลพื้นที่ดังกล่าวจากหน่วยงานราชการสู่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งเป็นผู้อยู่ในท้องที่มาอย่างยาวนาน โดยผู้ที่จะต้องรับหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนนั้นได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องร่วมมือกับบรรดาผู้นำชุมชนที่มีวิสัยน์ทัศอันเป็นจุดแข็งของชุมชนในการแสดงพลังที่เกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เพื่อเรียกร้องกับทางหน่วยงานในระดับจังหวัดกาญจนบุรีในการประสานเจตจำนงของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนในการเรียกร้องสิทธิในที่ดินทำกินของชุมชนต่อไป พร้อมทั้งการสร้างมาตรการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อทำข้อตกลงกับบริษัทเอกชนที่จะเข้ามาทำกิจกรรมทางธุรกิจในพื้นที่ของชุมชน การขับเคลื่อนนี้จะทำให้ชุมชนได้มีมาตรการของชุมชนเพื่อเป็นเกราะป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบจากการที่ภาคเอกชน นายทุนต่างๆ เข้ามาทำกิจกรรมทางธุรกิจในพื้นที่หรือแม้แต่บริษัทเราเหมาที่เข้ามาสร้างระบบการขนส่งคมนาคมจากภาครัฐเอง เพื่อมิให้เกิดการตักตวงผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกจากพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ทั้งนี้ผู้ที่รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมได้แก่บรรดาผู้นำชุมชนรวมไปถึงคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยเริ่มจากการที่ชุมชนจะต้องเปิดเวทีหารือร่วมกันเพื่อสร้างมาตรการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นเปิดเวทีให้ประชาชนในชุมชนได้ออกมาหารือร่วมกันเพื่อสร้างมาตรการ ข้อบังคับที่จะนำไปสู่ข้อตกลงกับภาคเอกชนในพื้นที่ในการทำธุรกิจต่างๆ ซึ่งจะต้องนำนักวิชาการด้านกฎหมายที่มีความรู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้แก่ชุมชนและเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่ชุมชนในการวางมาตรการให้มีความสอดคล้องแก่หลักกฎหมาย ที่คุ้มครองสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของชุมชนให้คงอยู่อย่างมั่นคง ทั้งนี้หากภาคเอกชน หรือนายทุนต้องการเข้ามาดำเนินธุรกิจในพื้นที่ ก่อนการเข้ามาดำเนินการจะต้องเข้ามารายงานวิธีการดำเนินธุรกิจให้ชุมชนได้รับรู้ อีกทั้งยังต้องยอมรับถึงระเบียบข้อบังคับที่ชุมชนได้สร้างขึ้นเพื่อดูแลเรื่องทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ต้องมีการทำข้อตกลงให้เรียบร้อยก่อนการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจในชุมชนต่อไป มิให้เกิดการเอาเปรียบกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนซึ่งวิธีการเหล่านี้จะช่วยให้สามารถขับเคลื่อนนโยบายการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนกับชุมชน ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพพร้อมที่จะสามารถปรับตัวเข้าสู่ระบบการขนส่งในพื้นที่อย่างสมบูรณ์แบบ

บทที่ 6
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1. สรุปผล

การวิจัยเรื่อง เรื่อง“แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี”โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย 3) เพื่อนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย โดยผู้ศึกษาทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยกระบวนการในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion) ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มทั้งหมดจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวทาง Content Analysisจากแบบบันทึกและวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก (in – depth interviews) และจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ตามทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลความรู้ที่เกิดขึ้นผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

6.1.1. สรุปผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากการศึกษาด้วยการสนทนากลุ่ม (Group Discussion) สามารถสรุปผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย โดยเริ่มที่ ผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความ

เกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ อันเป็นผลมากจากการขยายตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่มีขนาดใหญ่ขึ้น จากการพัฒนาของชุมชนที่มาจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ก่อเกิดการเพิ่มขึ้นทั้งประชากรแฝง อาคารพาณิชย์ อาคารบ้านเรือน รวมไปถึงสิ่งก่อสร้างต่างๆที่กำลังจะเกิดขึ้นอันจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ อันเป็นผลมาจากการที่ชุมชนได้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างมากมายในพื้นที่ของชุมชน พร้อมทั้งมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมากมายในอนาคต ซึ่งจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ต้องมีการใช้งบประมาณเพื่อดูแลรักษาป้องกัน ฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ซึ่งจะต้องเกิดการปรับโครงสร้างการเก็บภาษีในท้องที่ให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากกว่าในปัจจุบันผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งเกิดจากการที่พื้นที่ของชุมชนได้รับการพัฒนาในเรื่องการเชื่อมต่อระบบการขนส่ง พร้อมทั้งมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคอย่างมากมาย ทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบ และสิ่งเดียวที่จะสร้างพลังของชุมชนให้เข้มแข็งขึ้นมาได้อย่างเป็นรูปธรรมคือ การเปิดเวทีการประชุมหารือของชุมชนจะต้องจัดขึ้นบ่อยครั้ง มีการทำประชาคมถี่ครั้งขึ้นเพื่อวางแผนของชุมชนในการสร้างพลังเพื่อกำหนดทิศทางของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ต้องปรับตัวให้ทันการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก การหลั่งไหลเข้ามาของประชากรแฝง การก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเกี่ยวกับการรองรับระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น การลงทุนจากภาคเอกชนด่างๆนั้นนำพามาซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่อันตรายมากเพราะเป็นที่มาของมลภาวะที่เป็นมลพิษทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ แม้กระทั้งในดินก็อาจเกิดสารเจือปนที่เป็นพิษแก่คนในชุมชนได้การเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการเพิ่มขึ้นของยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างขนาดใหญ่ในพื้นที่ บนเส้นทางการสัญจรของชุมชนโดยทางชุมชนเห็นพ้องว่าเมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ปริมาณของยาพาหนะที่ใช้ในการขนถ่ายสิ้นค้าจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ก่อผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น การวิ่งด้วยความเร็วทำให้เกิดฝุ่นละอองในชุมชน มลพิษที่เกิดจากท่อไอเสีย ถนนเกิดการพังเสียหาย และที่สำคัญที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเป็นห่วงที่สุดคือ การขนสารเคมีหรือสารพิษเข้าในพื้นที่ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อันตรายมาก และหากเกิดการรั่วไหลออกมาทรัพยากรธรรมชาติก็จะถูกทำลายอย่างหนักซึ่งยากกับการแก้ไขสถานการณ์ได้ด้วยความสามารถของชุมชนเองได้ปัญหาการพังทลายหน้า

ดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน อันเนื่องจากการเกิดขึ้นของสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนที่กำลังเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตจากการเกิดขึ้นของโครงการ ด้วยการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในการปรับหน้าดินในพื้นที่ของชุมชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสูญเสียความแข็งแรงของหน้าดินสิ่งเหล่านี้สร้างอันตรายแก่คนในชุมชนเอง เช่น การเกิดดินถล่มในฤดูฝนเป็นต้น ซึ่งในหลายๆพื้นที่ของประเทศไทยของเราก็ได้เคยเกิดภัยธรรมชาติเช่นนี้ขึ้นอย่างมากมายสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยเป็นบทเรียนที่สำคัญพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น อันเป็นผลมาจากการที่พื้นที่ในชุมชนบางส่วนนั้นเป็นพื้นที่ของหน่วยงานราชการอื่นที่มิได้อยู่ในความรับผิดชอบจากชุมชน ทั้งนี้หลังจากการเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนั้นทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกรักและหวงแหนพื้นที่ของชุมชนมากขึ้นและมีความต้องการที่จะป้องและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ด้วยการเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในพื้นที่ชายแดนไทยกับพม่าที่กำลังเกิดขึ้นนั้น ได้ส่งผลให้ในปัจจุบันชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้นั้นเต็มไปด้วยนักลงทุนภาคเอกชนที่เข้ามาก่อสร้างอาคารพาณิชย์ คลังเก็บสินค้าที่จะพร้อมใช้งานในอนาคต และที่สำคัญคือบริษัทเอกชนผู้ที่ได้รับสัมปทานเข้ามารับเหมาก่อสร้างระบบการเชื่อมต่อการขนส่งจากภาครัฐที่เข้ามาในพื้นที่ เกิดการตักตวงทรัพยากรจากผืนป่าของชุมชนโดยเฉพาะในเรื่องของการตัดไม้ที่มีความรุนแรงขึ้นเกิดการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เป็นผลกระทบที่สำคัญมากบ่งบอกถึงความอยู่รอดของชุมชน สืบเนื่องมาจากผลกระทบที่เกิดจากผู้คนภายนอกได้เข้ามาในชุมชนมากขึ้น มีการจับจองแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมของผู้อยู่อาศัย และที่สำคัญการเข้ามาของเอกชนที่เข้ามากว้านซื้อที่ดินเพื่อการลงทุนอีกทั้งนี้สิ่งที่ภาคเอกชนต้องการที่สำคัญคือ แหล่งน้ำนั่นเอง ดังนั้นแหล่งน้ำจึงเป็นสิ่งที่ชุมชนต้องหวงแหนมากที่สุดการหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติกลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทนจากเดิมผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ได้มีการประกอบอาชีพในลักษณะของการพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะผืนป่าในชุมชน เป็นการอยู่แบบพอเพียงด้วยสิ่งที่หามาได้จากผืนป่า อีกทั้งยังมีความรักความหวงแหนในผืนป่าของชุมชนอย่างมาก จากการเข้ามาของนักลงทุนที่เห็นช่องทางการทำธุรกิจกับคนในพื้นที่ ประชาชนบางส่วนที่ก็เริ่มเปลี่ยนอาชีพกลายเป็นอาชีพรับจ้างให้กับนายทุนเพื่อหาทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆที่ทำลายธรรมชาติในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

จากการสรุปข้อมูลเรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นของงานวิจัยด้วยการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลนั้นได้มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการคาดคะเนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังมีทักษะในการประเมินผลกระทบเนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนมาอย่างยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยังยืนของ เบ็ญจมาภรณ์ ธนธรรมรัตน์ นั่นคือ วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ทางด้านสิ่งแวดล้อมคือ การคาดคะเน (Predict) การวัด (measure) และการประเมิน (evaluate) ด้านป่าไม้ และผืนดิน เพื่อนำไปสู่กระบวนการในการแนะนำการเสนอนโยบายป้องกันแก้ไข หรือส่งเสริมในทางบวกต่อธรรมชาติในชุมชนแนวชายแดนบ้านพุน้ำร้อนและในตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชนต่อไปในอนาคต (sustainable development) (เบ็ญจมาภรณ์ ธนธรรมรัตน์. 2546 : 22) นอกจากนี้การแสดงออกดังกล่าวยังเป็นการแสดงออกที่ชัดเจนในเรื่องของสิทธิที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 นั่นคือ แนวความคิดใหม่ในการที่จะประสานบทบาทระหว่างรัฐกับประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยถือว่ารัฐยังคงมีภาระหน้าที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอยู่เช่นเดิม แต่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรดังกล่าวร่วมกับรัฐ ”(อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์ 2554 : 82)

6.1.2. สรุปความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากผลกระทบในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่เกิดขึ้นด้วยการสนทนากลุ่มเหล่านี้นั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่มถึงแนวทางในการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งได้ข้อสรุปเป็น 3 มิติ อันประกอบไปด้วย 10 ประเด็นหลักดังต่อไปนี้

สำหรับมิติที่ 1 แนวคิดความร่วมมือด้านการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิดย่อยนั่นคือ ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นผลมาจากการที่ชุมชนบ้านพุ

น้ำร้อนได้มีแนวโน้มขยายใหญ่ขึ้นซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างรุนแรง ดังนั้นชุมชนจึงจะต้องหันมาใส่ใจกับทิศทางการเติบโตของชุมชนเพื่อให้การเติบโตของชุมชนมีผลกระทบน้อยที่สุดกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ด้วยการสำรวจทำแผนที่หาแนวโน้มอย่างจริงจังประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เป็นผลมาจากการที่ชุมชนมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าในอดีตมาก ซึ่งบางส่วนได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนได้วางแนวทางคือการสร้างโครงสร้างของการเก็บภาษีบำรุงท้องที่ใหม่ให้มีมาตรฐานชัดเจนที่แน่นอน ด้วยการสำรวจการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการในพื้นที่ การจดทะเบียนการดำเนินงานด้านธุรกิจในพื้นที่เพื่อทำข้อมูลที่ชัดเจน ในการสร้างรายได้แก่ชุมชน เพื่อให้เกิดงบประมาณหมุนเวียนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

สำหรับมิติที่ 2 แนวคิดการปรับตัวที่เกิดขึ้นกับชุมชนโดยตรงจากการวิจัยพบว่าที่มาของปัจจัยที่เกิดผลกระทบต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนสามารถแบ่งแนวคิดในการปรับตัวออกได้สองมิติย่อย คือ มิติย่อยที่ 2.1. แนวคิดการปรับตัวที่เกิดจากปัจจัยภายในชุมชนซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิด คือ ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อันเป็นผลมากจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการสร้างพลังที่เข้มแข็งในการรับมือต่อปัจจัยต่างๆที่เข้ามาในชุมชนด้วยทุกคนในชุมชนจะต้องเข้าร่วมเวทีของชุมชนในการปรึกษาหารือในประเด็นปัญหาต่างๆของชุมชนบ่อยครั้งขึ้น เพื่อช่วยกันแสวงหาข้อมูล วิเคราะห์ประเด็นปัญหา อีกทั้งยังร่วมกันหาทางออกให้กับชุมชนซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเอง เพื่อสร้างพลังในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน เป็นผลมากจากการที่ชุมชนต้องการสร้างความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองจากการทำลายทรัพยากรหน้าดินของชุมชนด้วยโครงการที่เกิดขึ้นจากภาคส่วนต่างๆทั้งรัฐและเอกชนที่รับเหมา เพื่อป้องกันภัยธรรมชาติในอนาคตด้วยการสำรวจภูมิศาสตร์ของชุมชนเพื่อสร้างแผนที่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนของชุมชน อีกทั้งผู้นำชุมชนยังต้องคอยสังเกตการเข้ามาของเครื่องจักรขนาดใหญ่ในพื้นที่ที่ใช้ในการปรับหน้าดินเพื่อการก่อสร้าง เพื่อให้เกิดการทำลายหน้าดินให้น้อยที่สุดในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนและสำหรับมิติย่อยที่ 2.2. แนวคิดการปรับตัวที่เกิดจากปัจจัยภายนอกชุมชน อันประกอบไปด้วย 4

ประเด็นแนวความคิดย่อยในการปรับตัวคือประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก เกิดจากการที่ชุมชนต้องการสร้างความสะอาดแก่ชุมชนให้น่าอยู่เป็นระเบียบจากปัญหาการทิ้งขยะในพื้นที่ที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วยการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อคอยสอดส่องดูแลพื้นที่ของชุมชนไม่ให้มีการลักลอบทิ้งขยะ นอกจากนี้ชุมชนยังต้องนำผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการขยะเข้ามาให้ความรู้แก่คนในชุมชนเพื่อการคัดแยกขยะ เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการ Recycle เพื่อลดปริมาณขยะให้ลดน้อยลงไป พร้อมกันนี้ยังจะต้องสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนซึ่งให้ก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน อันเป็นผลมาจากการที่ชุมชนจัดระเบียบควบคุมการจราจรในพื้นที่ของชุมชนเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยจากการคมนาคมขนส่งที่เพิ่มมากขึ้นทุกวันอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมาก ด้วยการที่ชุมชนจะต้องตั้งด่านตรวจของชุมชนที่มีคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบดูแลยานพาหนะต่างๆที่วิ่งสัญจรในพื้นที่ โดยเฉพาะรถบรรทุกที่มีขนาดใหญ่ซึ่งเป็นพาหนะในการขนส่งวัสดุหรือสินค้าต่างๆ เพื่อที่คณะกรรมการของชุมชนจะได้ดำเนินการตรวจสอบในเรื่องของความปลอดภัยเรียบร้อยของยานพาหนะอย่างเรียบร้อยสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนประเด็นที่ 3 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปนซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากอันหมายถึงการอยู่รอดของชุมชนบ้านเก่า ทั้งนี้เป็นผลกระทบมาจากการที่แหล่งน้ำสาธารณะซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนถูกบุกรุกเข้าจับจอง ดังนั้นชุมชนต้องมีการป้องกันด้วยสำรวจแหล่งน้ำสาธารณะทุกแห่งภายในพื้นที่ของชุมชนเพื่อจัดทำผังข้อมูลทั้งหมดของแหล่งน้ำสาธารณะไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ชุมชนยังต้องมีการจัดทำป้ายเตือนเพื่อไปติดไว้ในทุกแหล่งน้ำสาธารณะภายในชุมชนในการป้องกันการบุกรุกแหล่งน้ำที่จะเกิดขึ้น เพื่อรักษาแหล่งน้ำของชุมชนไว้ใช้สาธารณะประโยชน์ และประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับการหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทนเป็นผลมาจากการที่ชุมชนได้มีนักลงทุนใหม่ๆเข้ามาในพื้นที่พร้อมกับอาชีพที่นับได้ว่าส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งชุมชนต้องการแก้ปัญหาโดยพัฒนาแหล่งชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้ ซึ่งเริ่มจากการนำผู้ที่มีความรู้ความสามรถด้านการท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์เข้ามาในเวทีของชุมชนเพื่อถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาพุน้ำร้อนของชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีชื่อเสียง สามารถสร้างอาชีพใหม่และรายได้แก่คนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

สำหรับมิติที่ 3 แนวคิดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐในท้องที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิดย่อยในการปรับตัวคือ ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบในเรื่องพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจอันสืบเนื่องมาจากการที่ชุมชนรู้สึกหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเองมากขึ้นกว่าในอดีต อันเนื่องมาจากการเรียนรู้จากตัวอย่างของความเสียหายในปัจจุบัน เช่น เขื่อนแม่วงศ์ แก่งเสือเต้น และอื่นๆอีกมากมาย จึงเกิดแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาจากชุมชน ด้วยการสร้างพลังของชุมชนมีการทำประชามติให้มีการตัดสินใจร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน เกิดการรวมกลุ่มเพื่อหาข้อมูลกำหนดเป้าหมายเพื่อเรียกร้องให้มีการถ่ายโอนสิทธิในที่ดินสู่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้ เป็นแนวความคิดที่เกิดจากชุมชนต้องการสร้างมาตรการควบคุมกิจกรรมทางธุรกิจต่างๆที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนจากการร่วมพลังของชุมชนหาประชุมหาข้อตกลงร่วมกับภาคเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนต่อไป

จากการสรุปผลการวิจัยที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับแนวทางในการปรับตัวของชุมชน ด้วยการสนทนากลุ่มในครั้งนี้จะเห็นได้เป็นข้อมูลที่เกิดจากคนภายในชุมชนเองทั้งสิ้น ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาอย่างยาวนานและสามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างกระจ่างชัดเจน ทั้งนี้การสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ยังเป็นการสร้างเวทีให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ในการแสดงออกทางความคิดบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพย์ยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่หมายความว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับข้อมูลข่าวสารและการให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติการติดตามและประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ บวรศักดิ์ อุวรรณโน

(บก.) (2552 : 18) อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่เปรียบเสมือนความร่วมมือกันอันดีระหว่างรัฐกับชุมชนเจ้าของพื้นที่เพื่อนำเสนอข้อมูลระหว่างกันในการร่วมกันตัดสินใจเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งสาธารณะชนมีความห่วงกังวล มีความต้องการ และมีทัศนะที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐในการตัดสินใจ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะชน Creighton (1981 : 19)

6.1.3. สรุปการนำเสนอนโยบายระดับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากการสนทนากลุ่มถึงแนวทางในการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนั้น สามารถทำให้ผู้วิจัยได้รับรู้ถึงสภาพปัญหาและแนวทางในการปรับตัวของชุมชน ส่งผลให้ผู้วิจัยมีข้อมูลจากชุมชนที่สามารถนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นเพื่อใช้ดำเนินงานในการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนสำหรับบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมีส่วนร่วมได้เป็น 3 นโยบายท้องถิ่น อันประกอบไปด้วย

นโยบายที่ 1 นโยบายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการงานผังเมืองและการงบประมาณจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนโยบายระดับท้องถิ่นเพื่อสร้างความร่วมมือจากการบริหารจัดการให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งเป็นนโยบายที่จะต้องขับเคลื่อนด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมต่อสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันในพื้นที่ ด้วยการเริ่มพัฒนาจากส่วนงานโยธาธิการและผังเมืองซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาด้านการวางผังเมืองของชุมชนให้มีการเจริญเติมโตไปในทิศทางที่ถูกต้องไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่สิ่งแวดล้อมของชุมชนในอนาคต ทั้งนี้จะต้องมีการสนับสนุนเครื่องมือทางสารสนเทศเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสำรวจเข้ามาใช้ในหน่วยงานเพื่อให้เกิดการประมวลผลที่แม่นยำนำเสนอต่อการกำหนดทิศทางของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยการวางผังเมืองที่ดี ทั้งนี้นโยบายดังกล่าวยังรวมไปถึงการพัฒนาความร่วมมือของหน่วยงานด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กับชุมชนในการปรับโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อการเก็บภาษีของชุมชนให้เข้มแข็งในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้มีมาตรฐานที่ดีมากขึ้นกว่าในปัจจุบันเพื่อรองรับการเข้ามาของภาคเอกชนที่เพิ่มมากขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดงบประมาณไปใช้เป็นทรัพยากรเพื่อสนับสนุนโครงการด้านการอนุรักษ์และ

ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้หน่วยงานด้านการคลังจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยตรงในการพัฒนาโครงสร้างการเก็บภาษีในท้องที่อย่างจริงจังจากนโยบายที่ได้นำเสนอไปในระดับท้องถิ่น

นโยบายที่ 2 นโยบายรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังชุมชนเป็นนโยบายที่นำเสนอในระดับท้องถิ่นจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ด้วยตนเองซึ่งเป็นพลังที่สำคัญอันจะนำไปสู่การพัฒนาป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างเข้มแข็ง ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้จะเริ่มต้นด้วย ประการแรกคือ การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในชุมชนเองซึ่งเป็นการขับเคลื่อนในระดับชุมชนที่จะต้องนำโดยบรรดาผู้นำชุมชนต่างๆในการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วม อันเริ่มจากการส่งเสริมการทำประชาคมและเปิดเวทีการประชุมต่างๆให้ชุมชนได้เสริมสร้างพลังแห่งการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในการจัดการกับปัญหาเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายของชุมชนในขณะนี้ ทั้งนี้การประชุมในชุมชนจะมีบ่อยครั้งขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางในการปรับตัวของชุมชนร่วมกันอย่างมีเป้าหมายในเรื่องของทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมไปถึงการดูแลในเรื่องของการบุกรุกทำลายหน้าดินของชุมชนที่ทุกคนในชุมชนจะต้องช่วยกันสอดส่องดูแลโดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่มีอำนาจหน้าที่ในการเข้ามาดูแลโดยตรงจะต้องมีการสำรวจพื้นที่ของชุมชนอย่างละเอียดเพื่อนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ของชุมชนมาวิเคราะห์ถึงพื้นที่เสี่ยงในการออกมาตรการห้ามปรับหน้าดินในพื้นที่ดังกล่าวจากชุมชนเพื่อป้องกันและลดผลกระทบเกี่ยวกับภัยทางธรรมชาติที่เกิดจากหน้าดินที่ไม่แข็งแรงในฤดูฝนได้เช่นดินถล่ม ที่อาจสร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินแก่คนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ได้ ประการที่สองคือ การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกชุมชน ทั้งนี้จะต้องเริ่มจากการดูแลในเรื่องปริมาณของขยะมูลฝอยที่นับวันยิ่งมีประมาณเพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลกระทบมาจากปัจจัยภายนอกที่ชัดเจนด้วยการเสริมความรู้ทั้งในระดับครัวเรือนในเรื่องของการคัดแยกขยะในการทิ้งเพื่อมีส่วนร่วมช่วยกันในแก้ปัญหาจากภาคครัวเรือน พร้อมทั้งในระดับชุมชนในเรื่องของการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ในปริมาณที่มากด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ทำงานมาก่อนจากพื้นที่อื่น ซึ่งจะต้องสร้างมาตรการเข้ามาดูแลบังคับใช้ในเรื่องของขยะในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้เพื่อควบคุมปริมาณของขยะที่จะมีขึ้นในอนาคต นโยบายการปรับตัวของชุมชนนี้ยังรวมไปถึงการใส่ใจในเรื่องของควบคุมและดูแลการจราจรในพื้นที่คมนาคมของชุมชน เพื่อควบคุมการคมนาคมในพื้นที่ของชุมให้เป็นระเบียบมากยิ่งขึ้นจากปริมาณยานพาหนะที่มีมากมายพร้อมทั้งมลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการสัญจรไปมาของรถยนต์ การป้องกันแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนจากการบุกรุกเพื่อให้แหล่งน้ำของชุมชนเกิดความสะอาดสามารถที่จะเก็บไว้ใช้อุปโภคบริโภคกันภายในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนซึ่งถือเป็นสาธารณะประโยชน์ของคนในพื้นที่ และท้ายสุดคือการสร้างอาชีพใหม่ๆให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนด้วยการพัฒนาสร้างให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วยการใช้ต้นทุนเดิมที่ธรรมชาติให้มาคือบ่อพุน้ำร้อนที่มีค่าของชุมชนแห่งนี้ซึ่งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวให้มีชื่อเสียงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเป็นที่รู้จักสร้างเสริมรายได้ให้กับชุมชนต่อไปด้วยการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

นโยบายที่ 3 นโยบายการสร้างมาตรการร่วมกันในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างหน่วยงานราชการในท้องที่ และภาคเอกชนกับชุมชนเป็นนโยบายระดับชุมชนที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนกับชุมชนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพการเรียกร้องทำความตกลงในเรื่องของสิทธิในที่ดินของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อให้ได้สิทธิในการเข้าไปดูแลทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนเองสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างคล่องแคล่วจากพื้นที่ซึ่งเดิมนั้นเป็นสิทธิหน้าที่ของหน่วยงานราชการอื่นที่มิได้เกี่ยวข้องกับชุมชนแต่อย่างใดเนื่องจากชุมชนเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาอย่างอย่างนานอยู่กับสภาพของปัญหามาโดยตลอด ดังนั้นชุมชนจึงมีแนวทางเพื่อเข้าไปแก้ไขปัญหาด้วยตนเองและเกิดความเหมาะสมต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนรวมทั้งการตกลงทำความเข้าใจต่อภาคเอกชนก่อนการเข้ามาทำธุรกิจในพื้นที่ด้วยมาตรการต่างๆที่ชุมชนได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเกราะป้องกันการบุกรุกและทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่พร้อมทั้งสามารถรักษาสิ่งมีค่านี้ให้อยู่ควบคู่กับชุมชนตลอดไปอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ของชุมชนร่วมกันจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

โดยนโยบายระดับท้องถิ่นที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการอาศัยพลังแห่งการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะพลังแห่งการขับเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากชุมชนเอง ที่คำนึงถึงจุดอ่อนที่จะต้องทำการแก้ไขของชุมชนในระดับครัวเรือนและระดับชุมชนในภาพรวมอีกทั้งจุดแข็งที่จะต้องส่งเสริมทั้งในระดับครัวเรือนและในระดับชุมชน เพื่อให้นโยบายดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนในขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติใช้ในพื้นที่

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ทั้งนี้การนำเสนอข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะขอนำเสนอไปตามแต่ละนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นที่ได้นำเสนอแก่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนดังต่อไปนี้

นโยบายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนโยบายของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่จะต้องดำเนินการโดยอาศัยความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ในเรื่องของการบริหารจัดการด้านฝ่ายงานโยธาธิการและผังเมือง รวมถึงการบริหารจัดการด้านการคลังท้องถิ่น ทั้งนี้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยประการแรกคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นจะต้องมีการปรับตัวสร้างการพัฒนาด้านงานโยธาธิการและผังเมืองรวมทั้งงานด้านการคลังท้องถิ่นให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาและสามารถสร้างแนวทางแบบแผนขึ้นเพื่อการทำงานในอนาคตบนพื้นฐานแห่งการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างตลอดเวลา ประการที่สองคือการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นจะต้องสร้างความมั่นใจต่อการร่วมมือที่เกิดขึ้นกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม มีการวางแผนร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความมั่นใจด้านการร่วมมือและวางแผนการดำเนินงานให้ไปในทิศทางเดียวกันเพื่อดูแลรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน

นโยบายการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังชุมชน เป็นนโยบายที่อาศัยพลังการขับเคลื่อนที่จะต้องเกิดจากตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเองซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากจากการสร้างพลังของชุมชน จากการวิจัยผู้วิจัยสามารถนำเสนอข้อเสนอแนะที่พบเจอสำหรับประการแรกคือในประเด็นการขับเคลื่อนโยบายสาธารณะในเรื่องของการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งจะเริ่มขึ้นได้จากการรับรู้ข่าวสารจากทางราชการทั้งนี้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติเรื่องสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการไว้ในมาตรา 6 (1) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ “เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิในทางการค้า หรือกิจการของบุคคลใดที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย” ซึ่งด้วยกฎหมายนี้จะสามารถทำให้ชุมชนได้มีสิทธิตามกฎหมายในการรับข้อมูลข่าวสารโครงการพัฒนาต่างๆจากทางภาครัฐ แต่เนื่องด้วยกฎหมายดังกล่าวนี้ยังกำหนดขอบเขตของ

เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนจะสามารถเข้าถึงได้อย่างจำกัดเนื่องจากกฎหมายยังไม่ให้สิทธิประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับจากโครงการพัฒนาดังกล่าว สิ่งที่จะเกิดขึ้นคือภาครัฐหน่วยงานราชการในพื้นที่อาจใช้แม่บทกฎหมายในมาตรานี้มาเป็นข้ออ้างในการปิดบังข่าวสารต่อชุมชนในพื้นที่ต่างๆได้ ข้อเสนอแนะคือควรมีการแก้ไขข้อกฎหมายดังกล่าวให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลความลับจากทางราชการให้มากขึ้นอันเป็นพื้นฐานมาจากการที่จะต้องยึดถือเอาชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาจากโครงการต่างๆที่เกิดขึ้นจากทางภาครัฐในปัจจุบันและอนาคต ประการที่สองสำหรับข้อเสนอแนะในนโยบายนี้คือ ประเทศไทยของเรานั้นมีพระราชบัญญัติกฎหมายมากมายในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน แต่การบังคับใช้นั้นยังเป็นในลักษณะที่บังคับใช้กฎหมายตัวเดียวกันในภาพรวมของประเทศ ทั้งที่จริงชุมชนในแต่ละพื้นที่ต่างๆของประเทศไทยเรานั้นมีลักษณะแตกต่างกันอย่างมากมายทั้งในด้านประชากรศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม และอีกหลายด้านที่มีความแตกต่างที่เราจะเห็นได้อย่างชัดเจน ดังนั้นจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอว่าควรมีการบัญญัติแม่บทกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ของประเทศ ทั้งนี้จะต้องเปิดให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่เข้าร่วมในการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นสมบัติที่สำคัญมากทั้งของชุมชนและของชาติ และข้อเสนอแนะในนโยบายนี้ประการที่สามคือ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องของกฎระเบียบและการบังคับใช้กฎหมาย ประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายหลายฉบับมากมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชนบทอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายเหล่านี้จากส่วนกลางนั้นยังมีข้อจำจัด ส่วนใหญ่ก็เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงานงบประมาณทางราชการและการขาดสมรรถภาพของหน่วยงานทางราชการ ดังนั้นทางภาครัฐควรหันมาใส่ใจอย่างจริงจังให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทได้รับรู้ถึงความเข้มข้นในระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในประเทศไทยมากกว่านี้ในอนาคตเพื่อเป็นการสร้างพลังในระดับชุมชนให้เข้มแข็งขึ้นอันเป็นพื้นฐานของความเข้มแข็งในระดับชาติต่อไป

นโยบายความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างหน่วยงานราชการในพื้นที่ และภาคเอกชนกับชุมชนนโยบายนี้เป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกันระหว่าง หน่วยงานราชการในพื้นที่ ภาคเอกชนที่ต้องการเข้ามาลงทุนในเขตชุมชนบ้านพุน้ำร้อน และชุมชนบ้านพุน้ำร้อนซึ่งผู้วิจัยได้ยึดถือเป็นศูนย์กลางในการศึกษาและการพัฒนาด้วยการออกนโยบายระดับท้องถิ่นในครั้งนี้ จากการวิจัยทำให้ผู้วิจัยนั้นต้องการเสนอแนะในนโยบายดังกล่าวนี้ประการแรกคือ การที่หน่วยงานราชการในพื้นที่และภาคเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนนั้นจะต้องมีการปรับตัวโดยยึดถือเอาชุมชนบ้านพุ

น้ำร้อนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาในครั้งนี้ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนจะต้องเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นจากชุมชนในอนาคตที่เป็นกระแสต่อต้าน โดยยึดถือแนวความคิดที่ว่าชุมชนนั้นเป็นเจ้าของพื้นที่อย่างจริงจัง ประการที่สองคือ การที่ชุมชน หน่วยงานราชการในพื้นที่ และภาคเอกชนจะต้องมีการประชุมหารือร่วมกันเสมอเพื่อสร้างทิศทางการวางแผนร่วมกันอย่างสอดคล้อง สร้างความเข้าใจร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา สร้างความเชื่อมั่นเพื่อสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษารวมไปถึงด้านเศรษฐกิจของชุมชนเพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์อีกทั้งยังสามารถที่จะศึกษาในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับ สังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น การเมืองในท้องที่ เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีโครงการขนาดใหญ่ของรัฐเข้ามาในชุมชน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนมีแนวทางในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุมในทุกด้าน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้อย่างปลอดภัยจากการวิจัยที่เกิดขึ้น

ควรมีการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับชุมชนที่เป็นทางผ่านของระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในทุกชุมชนที่เป็นทางผ่านของโครงการ รวมทั้งสร้างแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำเสนอในแต่ละชุมชนให้เกิดการปรับตัวและรองรับต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรุนแรงนี้ อันเนื่องมาจากสภาพของชุมชนในแต่ละชุมชนมีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการดำเนินการศึกษาวิจัยในแต่ละชุมชนจะมีความแตกต่างกันออกไปในการนำเสนอนโยบายระดับชุมชนเพื่อรองรับโครงการของแต่ละชุมชนตลอดเส้นทางที่โครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนี้ได้สร้างขึ้นในพื้นที่

ควรมีการศึกษาชุมชนต่างๆในฝั่งของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างกันในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างชุมชนทางฝั่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์กับฝั่งของประเทศไทย รวมทั้งระดับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในระดับชุมชนตามแนวชายแดนที่โครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนี้ได้ถือกำเนิดขึ้น เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับตัวร่วมกันของทั้งสองประเทศตามแนวตะเข็บชายแดนบริเวณด่านชายแดนบ้านพุน้ำร้อน นี้อย่างเป็นรูปธรรม

จากการวิจัยที่เกิดขึ้นควรมีการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในฝั่งของประเทศพม่าในเรื่องของ ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมต่างๆในท้องถิ่นตามแนวชายแดนของพม่าที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และวิธีการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของฝั่งประเทศพม่าอันเป็นข้อมูลการศึกษาวิจัยชั้นดีที่จะสามารถข้อแตกต่างมาพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบกับชายฝั่งชายแดนของประเทศไทย

ทั้งนี้ในอนาคตควรมีการส่งเสริมความร่วมมือของทั้งสองประเทศในการเปิดโอกาสให้นักวิจัยได้มีการศึกษาร่วมกันในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้านต่างๆจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้ เพื่อให้นักวิจัยได้มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาวิจัยร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันจะแสดงถึงความร่วมมือกันในระดับประเทศระหว่างไทยกับพม่าอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วยผลงานทางวิชาการในระดับสากล

แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

GUIDELINE FOR LOCAL COMMUNITY ENVIRONMENTAL PREPARATION FOR DAWEI DEEP SEAPORT AND INDUSTRIAL ESTATE PROJECT AND TRANS BORDER CORRIDOR LINK AT BAN PHU NAM RON IN KANCHANABURI

ว่าที่ร้อยตรีณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ 5537635 SHPP/M

รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : บุรัสกร โตรัตน์, Ph.D., กมลพร สอนศรี, D.P.A.,
รัฐศิรินทร์ วังกานนท์, Ph.D.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Introduction)

ภายใต้สถานการณ์การแข่งขันอย่างรุนแรงบนเวทีโลก ในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงบนโลกที่เรากำลังเผชิญอยู่รอบข้างในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้นี้ กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงที่มีความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลาที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนนั่นก็คือ ภาวะเศรษฐกิจที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา แม้ว่าการพัฒนาและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วนั้น อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง เนื่องจากสถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยกลับเสื่อมโทรมลงอย่างน่าวิตก การเกิดขึ้นของโครงการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่หลายโครงการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของประชาชน ส่วนหนึ่งได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมได้ชัดและส่วนหนึ่งได้นำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงในการจัดสรรการใช้

ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างที่ปรากฏให้เราเห็นอยู่เสมอและชัดเจนที่สุด เช่น โครงการสร้างเขื่อนที่ชัดเจนอย่าง แก่งเสือเต้น การสร้างเขื่อนแม่วงก์ โครงการวางท่อก๊าซ โครงการกำจัดกากของเสีย และโครงการโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหิน เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อโทรมลงอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไปความขัดแย้งระหว่างผู้เสนอโครงการพัฒนาซึ่งส่วนใหญ่นั้นเป็นองค์กรจากภาครัฐและบริษัทเอกชนกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ตลอดจนองค์กรอิสระ และประชาชนผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากโครงการ ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินโครงการพัฒนาอย่างขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนที่แท้จริงในทางปฏิบัติ (Public Participation)

สำหรับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้จัดเป็นโครงการพัฒนาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของภูมิภาคในขณะนี้ที่มีการเชื่อมต่อระบบการขนส่งระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยพาดผ่านบริเวณแนวชุมชนของบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี นั่นก็คือรอยต่อชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการระดมทุนในการสร้างระบบสาธารณูปโภค เพื่อรองรับการเชื่อมต่อโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายในฝั่งของประเทศไทย และที่สำคัญคือการลงทุนในการก่อสร้างพื้นที่ต่างๆของภาคเอกที่จะเข้ามาลงทุนในอนาคต ดังนั้นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และการพัฒนานั้นจะส่งผลกระทบเป็นที่แน่นอนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ บริเวณบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งชุมชนบ้านพุน้ำร้อนนั้นมีลักษณะเป็นองค์การทางสังคมประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยพื้นที่บริเวณหนึ่งที่บรรดาสมาชิกตอบสนองความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ และแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ของชุมชนตนเองได้ การตัดสินใจที่เกิดขึ้นนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ การประเมินผล ในกิจกรรมพัฒนาด้วย สำหรับเรื่องที่สำคัญอย่าง ปัญหาของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่จะถูกทำลายลงด้วยผลกระทบจากการดำเนินการก่อสร้างโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในพื้นที่ เพราะสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนนั้นล้วนเป็นทรัพยากรที่สำคัญเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชน ดังนั้นจึงเป็นสัญญาณอันดีที่ประชาชนในพื้นที่ จะออกมาร่วมกันเพื่อแสดงถึงพลังที่ยิ่งใหญ่ในการปกป้องชุมชนของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเป็นการแสดงออกถึง สิทธิและหน้าที่ ของคนในชุมชนเพื่อการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของตนเองด้วยทั้งนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าการพัฒนาที่แท้จริงตามระบอบประชาธิปไตยนั้นควรที่จะยึดถือชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การคิดริเริ่มของชุมชน (Local Initiative) ในการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้นเปรียบเสมือน “หัวใจ” ที่สำคัญของการ

เขียนบทความในครั้งนี้ ซึ่งประชาชนในชุมชนนั้นสามารถที่จะแสดงแนวความคิดที่มีความริเริ่มในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทำงานตามโครงการพัฒนาของตนเอง โดยไม่ต้องรอให้หน่วยงานของภาครัฐเข้ามาบริหารจัดการแนวความคิดให้จนถูกชักจูงได้ ซึ่งความคิดริเริ่มการพัฒนาที่มาจากภายนอกนั้นมักจะไม่ค่อยตรงกับความต้องการและปัญหาของชุมชน อีกทั้งยังไม่ค่อยได้รับความต้องการจากประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่อีกด้วย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะช่วยแสดงให้เห็นว่าความคิดริเริ่มของชุมชนนี้เองจะเป็นพลังที่สำคัญมากในการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ บริเวณบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี อันจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชน (Partnership in Development) โดยมีแนวคิดที่ว่า การพัฒนาที่ดีที่สุดและถาวรที่สุดในปัจจุบันนั้นควรจะเกิดขึ้นจากพลังและขีดความสามารถของชุมชนที่ได้ผนึกกำลังกันขึ้นมา พร้อมผสมผสานกับการสนับสนุนจากพลังของการปกครองแห่งรัฐ เพราะโดยในทางปฏิบัติแล้วการที่จะให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการอยู่ฝ่ายเดียวนั้นยากที่จะเกิดความสำเร็จในการพัฒนาและผลงานที่ออกมาก็มีความไม่มั่นคงถาวร อีกทั้งยังนำไปสู่การขยายช่องว่างแห่งความขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย โดยผู้วิจัยหวังว่างานศึกษาวิจัยชิ้นนี้จะสามารถทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาที่แท้จริงและร่วมมือกันระหว่างชุมชนเจ้าของพื้นที่กับภาครัฐผู้มีหน้าที่ในการบริหารประเทศในภาพรวมได้อย่างประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนได้อย่างยั่งยืน สามารถเป็นแนวทางแก่ผู้ที่ต้องการศึกษาการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนของประเทศได้ต่อไปในอนาคต

2. บทคัดย่อ (Abstract)

การเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในประเทศสหภาพพม่าเพื่อเป็นฐานการขนส่งสินค้าขนาดใหญ่จากเรือเดินสมุทรในภูมิภาคนี้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งนี้นั้น ส่งผลให้ประเทศไทยได้มีการวางแผนในการพัฒนาระบบการขนส่งในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่าบริเวณบ้านพุน้ำร้อนจังหวัดกาญจนบุรีขึ้นอย่างรวดเร็ว วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาผลกระทบรวมไปถึงความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ เพื่อการนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มอยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่าการเกิดขึ้นของการพัฒนา

ระบบการขนส่งในพื้นที่ได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน พร้อมแนวคิดทางออกร่วมกันของชุมชนอันนำไปสู่การนำนโยบายระดับท้องถิ่นประกอบไปด้วย 3 นโยบาย คือ 1. นโยบายการเพิ่มศักยภาพอำนาจการบริหารจัดการให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น2. นโยบายการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังชุมชน 3. นโยบายการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนกับชุมชนทั้งนี้นโยบายดังกล่าวจะช่วยให้ชุมชนได้สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์การเชื่อมต่อระบบการขนส่งในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)

1.3.1. ศึกษาผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1.3.2. ศึกษาความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1.3.3. นำเสนอนโยบายระดับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

4. ขอบเขตการวิจัย (Scope of Research)

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาหาความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบและผู้นำชุมชน รวมทั้งผู้บริหาร ข้าราชการในพื้นที่ ภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

5. วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงแนวทางของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากแนวโน้มของผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้นจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายเพื่อหาแนวทางในการรองรับความเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตบนพื้นที่เขตชายแดนไทย – พม่า จากชุมชนบ้านพุน้ำร้อนซึ่งเป็นชุมชนหน้าด่านโดยกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพครั้งนี้จะใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กับผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ข้าราชการต่างๆ ผู้นำของชุมชนในพื้นที่ พร้อมทั้งยังใช้วิธีการหาตัวอย่างจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลหรือแบบ (Snow Ball or Chain Sampling) ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการสนทนากลุ่ม (Group Discussion)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้วิธีการซึ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากแบบบันทึกและวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก (in – depth interviews) และจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ตามทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลความรู้ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์พร้อมทั้งนำมาแยกแยะแตกประเด็นเพื่อการวางแผนหามาตรการป้องกันความผิดพลาดและปรับปรุงพัฒนาให้มีการดำเนินการป้องการและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชนได้อย่างบรรลุเป้าหมายพร้อมทั้งมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

6. ผลการวิจัย (Results)

6.1. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากผลการวิจัยพบว่าการเกิดขึ้นของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนทั้งหมด 10 ประเด็นปัญหาโดย

เริ่มจาก ผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ อันเป็นผลมากจากการขยายตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่มีขนาดใหญ่ขึ้น จากการพัฒนาของชุมชนที่มาจากโครงการ ก่อเกิดการเพิ่มขึ้นทั้งประชากรแฝง อาคารพาณิชย์ อาคารบ้านเรือน รวมไปถึงสิ่งก่อสร้างต่างๆที่กำลังจะเกิดขึ้นในพื้นที่ของชุมชน ผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ อันเป็นผลมาจากการที่ชุมชนได้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการใช้งบประมาณเพื่อดูแลรักษาป้องกัน ฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ซึ่งจะต้องเกิดการปรับโครงสร้างการเก็บภาษีในท้องที่ให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากกว่าในปัจจุบัน ผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชน ซึ่งเกิดจากการที่ชุมชนได้รับการพัฒนาในเรื่องการเชื่อมต่อระบบการขนส่ง พร้อมทั้งมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคอย่างมากมาย ทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบ ชุมชนจะต้องสร้างพลังของชุมชนให้เข้มแข็งขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมนั่นคือ การเปิดเวทีการประชุมหารือของชุมชนจะต้องจัดขึ้นบ่อยครั้ง มีการทำประชาคมถี่ครั้งขึ้นเพื่อวางแผนของชุมชนในการสร้างพลังเพื่อกำหนดทิศทางของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ต้องปรับตัวให้ทัน การเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นเนื่องจากการหลั่งไหลเข้ามาของประชากรแฝง การก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเกี่ยวกับการรองรับระบบการขนส่งที่เกิดขึ้น การลงทุนจากภาคเอกชนด่างๆนั้นนำพามาซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่อันตรายมากเพราะเป็นที่มาของมลภาวะที่เป็นมลพิษทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ แม้กระทั้งในดินก็อาจเกิดสารเจือปนที่เป็นพิษแก่คนในชุมชนได้ การเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆในชุมชนก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการเพิ่มขึ้นของยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างขนาดใหญ่ในพื้นที่ บนเส้นทางการสัญจรของชุมชนโดยทางชุมชนเห็นพ้องว่าเมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ปริมาณของยาพาหนะที่ใช้ในการขนถ่ายสิ้นค้าจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เช่น การวิ่งด้วยความเร็วทำให้เกิดฝุ่นละอองในชุมชน มลพิษที่เกิดจากท่อไอเสีย ถนนเกิดการพังเสียหาย และที่สำคัญที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเป็นห่วงที่สุดคือ การขนสารเคมีหรือสารพิษเข้าในพื้นที่ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อันตรายมาก และหากเกิดการรั่วไหลออกมาทรัพยากรธรรมชาติก็จะถูกทำลายอย่างหนักซึ่งยากกับการแก้ไขสถานการณ์ ปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น อันเนื่องจากการเกิดขึ้นของสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ด้วยการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในการปรับหน้าดินในพื้นที่ของชุมชน เกิดการสูญเสียความแข็งแรงของหน้าดินสร้างอันตรายแก่คนในชุมชนเอง เช่น การเกิดดินถล่มในฤดูฝนเป็นต้น สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยเป็น

บทเรียนที่สำคัญ พื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ที่มิได้อยู่ในความรับผิดชอบจากชุมชน ทั้งนี้หลังจากการเข้ามาของโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนั้นทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกรักและหวงแหนพื้นที่ของชุมชนมากขึ้นและมีความต้องการที่จะป้องและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน การเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นซึ่งปัจจุบันชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้นั้นเต็มไปด้วยนักลงทุนภาคเอกชนที่เข้ามาก่อสร้างอาคารพาณิชย์ คลังเก็บสินค้าที่จะพร้อมใช้งานในอนาคต และที่สำคัญคือบริษัทเอกชนผู้ที่ได้รับสัมปทานเข้ามารับเหมาก่อสร้างระบบการเชื่อมต่อการขนส่งจากภาครัฐที่เข้ามาในพื้นที่ เกิดการตักตวงทรัพยากรจากผืนป่าของชุมชนโดยเฉพาะในเรื่องของการตัดไม้ที่มีความรุนแรงขึ้น เกิดการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เป็นผลกระทบที่สำคัญมากบ่งบอกถึงความอยู่รอดของชุมชน มีการจับจองแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมของผู้อยู่อาศัย และที่สำคัญการเข้ามาของเอกชนที่เข้ามากว้านซื้อที่ดินเพื่อการลงทุนอีกทั้งนี้สิ่งที่ภาคเอกชนต้องการที่สำคัญคือ แหล่งน้ำนั่นเอง ดังนั้นแหล่งน้ำจึงเป็นสิ่งที่ชุมชนต้องหวงแหนมากที่สุด การหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจากนายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทนจากเดิมผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ได้มีการประกอบอาชีพในลักษณะของการพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะผืนป่าในชุมชน เป็นการอยู่แบบพอเพียงด้วยสิ่งที่หามาได้จากผืนป่า อีกทั้งยังมีความรักความหวงแหนในผืนป่าของชุมชนอย่างมาก จากการเข้ามาของนักลงทุนที่เห็นช่องทางการทำธุรกิจกับคนในพื้นที่ ประชาชนบางส่วนที่ก็เริ่มเปลี่ยนอาชีพกลายเป็นอาชีพรับจ้างให้กับนายทุนเพื่อหาทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆที่ทำลายธรรมชาติในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

6.2. ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นหลักในการวิจัยด้วยการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการรับมือของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนจากสถานการณ์การพัฒนาที่เกิดขึ้น โดยมีผลการวิจัยที่สามารถนำเสนอเป็น 3 มิติหลัก อันประกอบไปด้วย 10 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

สำหรับมิติที่ 1 แนวคิดความร่วมมือด้านการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิดย่อยนั่นคือ ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อนโยบายในด้านการกำหนดผังเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นผลมาจากการที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนได้มีแนวโน้มขยายใหญ่ขึ้น ดังนั้นชุมชนจึงจะต้องหันมาใส่ใจกับทิศทางการเติบโตของชุมชนเพื่อให้มีผลกระทบน้อยที่สุดกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ด้วยการสำรวจทำแผนที่หาแนวโน้มอย่างจริงจังกับทิศทางการเติบโตของชุมชน ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่องานด้านการงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะต้องมีการใช้งบประมาณอย่างมากมายเพิ่มมากขึ้นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติเป็นผลมาจากการที่ชุมชนมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าในอดีตมาก โดยชุมชนได้วางแนวทางคือการสร้างโครงสร้างของการเก็บภาษีบำรุงท้องที่ใหม่ให้มีมาตรฐานชัดเจนที่แน่นอน ด้วยการสำรวจการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการในพื้นที่ การจดทะเบียนการดำเนินงานด้านธุรกิจในพื้นที่เพื่อทำข้อมูลที่ชัดเจน ในการสร้างรายได้แก่ชุมชน เพื่อให้เกิดงบประมาณหมุนเวียนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

สำหรับมิติที่ 2 แนวคิดการปรับตัวที่เกิดขึ้นกับชุมชนโดยตรงจากการวิจัยพบว่าที่มาของปัจจัยที่เกิดผลกระทบต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนสามารถแบ่งแนวคิดในการปรับตัวออกได้สองมิติย่อย คือ มิติย่อยที่ 2.1. แนวคิดการปรับตัวที่เกิดจากปัจจัยภายในชุมชนซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิด คือ ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อันเป็นผลมากจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการสร้างพลังที่เข้มแข็งในการรับมือต่อปัจจัยต่างๆที่เข้ามาในชุมชนด้วยทุกคนในชุมชนจะต้องเข้าร่วมเวทีของชุมชนในการปรึกษาหารือในประเด็นปัญหาต่างๆของชุมชนบ่อยครั้งขึ้น เพื่อช่วยกันแสวงหาข้อมูล วิเคราะห์ประเด็นปัญหา อีกทั้งยังร่วมกันหาทางออกให้กับชุมชนซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเอง เพื่อสร้างพลังในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการพังทลายหน้าดินเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน เป็นผลมากจากการที่ชุมชนต้องการสร้างความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองจากการทำลายทรัพยากรหน้าดินของชุมชนด้วยโครงการที่เกิดขึ้นจากภาคส่วนต่างๆทั้งรัฐและเอกชนที่รับเหมา เพื่อป้องกันภัยธรรมชาติในอนาคตด้วยการสำรวจภูมิศาสตร์ของชุมชนเพื่อสร้างแผนที่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนของ

ชุมชน อีกทั้งผู้นำชุมชนยังต้องคอยสังเกตการเข้ามาของเครื่องจักรขนาดใหญ่ในพื้นที่ที่ใช้ในการปรับหน้าดินเพื่อการก่อสร้าง เพื่อให้เกิดการทำลายหน้าดินให้น้อยที่สุดในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนและ สำหรับมิติย่อยที่ 2.2. แนวคิดการปรับตัวที่เกิดจากปัจจัยภายนอกชุมชน อันประกอบไปด้วย 4 ประเด็นแนวความคิดย่อยในการปรับตัวคือประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างมาก เกิดจากการที่ชุมชนต้องการสร้างความสะอาดแก่ชุมชนให้น่าอยู่เป็นระเบียบจากปัญหาการทิ้งขยะในพื้นที่ที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วยการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อคอยสอดส่องดูแลพื้นที่ของชุมชนไม่ให้มีการลักลอบทิ้งขยะ นอกจากนี้ชุมชนยังต้องนำผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการขยะเข้ามาให้ความรู้แก่คนในชุมชนเพื่อการคัดแยกขยะ เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการ Recycle เพื่อลดปริมาณขยะให้ลดน้อยลงไป พร้อมกันนี้ยังจะต้องสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนในการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณยานพาหนะต่างๆ ในชุมชนซึ่งให้ก่อเกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชน อันเป็นผลมาจากการที่ชุมชนจัดระเบียบควบคุมการจราจรในพื้นที่ของชุมชนเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยจากการคมนาคมขนส่งที่เพิ่มมากขึ้นทุกวันอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมาก ด้วยการที่ชุมชนจะต้องตั้งด่านตรวจของชุมชนที่มีคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบดูแลยานพาหนะต่างๆ ที่วิ่งสัญจรในพื้นที่ โดยเฉพาะรถบรรทุกที่มีขนาดใหญ่ซึ่งเป็นพาหนะในการขนส่งวัสดุหรือสินค้าต่างๆ เพื่อที่คณะกรรมการของชุมชนจะได้ดำเนินการตรวจสอบในเรื่องของความปลอดภัยเรียบร้อยของยานพาหนะอย่างเรียบร้อยสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน ประเด็นที่ 3 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการเข้าบุกรุกทำลายแหล่งน้ำในพื้นที่ อันเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแหล่งน้ำเริ่มมีการขาดแคลนและมีสิ่งเจือปนซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากอันหมายถึงการอยู่รอดของชุมชนบ้านเก่า ทั้งนี้เป็นผลกระทบมาจากการที่แหล่งน้ำสาธารณะซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนถูกบุกรุกเข้าจับจอง ดังนั้นชุมชนต้องมีการป้องกันด้วยสำรวจแห่งน้ำสาธารณะทุกแห่งภายในพื้นที่ของชุมชนเพื่อจัดทำผังข้อมูลทั้งหมดของแหล่งน้ำสาธารณะไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ชุมชนยังต้องมีการจัดทำป้ายเตือนเพื่อไปติดไว้ในทุกแหล่งน้ำสาธารณะภายในชุมชนในการป้องกันการบุกรุกแหล่งน้ำที่จะเกิดขึ้น เพื่อรักษาแหล่งน้ำของชุมชนไว้ใช้สาธารณะประโยชน์ และประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับการหายไปของอาชีพดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นอาชีพใหม่ที่มาจาก

นายทุนและเป็นอาชีพที่บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แทนเป็นผลมาจากการที่ชุมชนได้มีนักลงทุนใหม่ๆเข้ามาในพื้นที่พร้อมกับอาชีพที่นับได้ว่าส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งชุมชนต้องการแก้ปัญหาโดยพัฒนาแหล่งชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้ ซึ่งเริ่มจากการนำผู้ที่มีความรู้ความสามรถด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เข้ามาในเวทีของชุมชนเพื่อถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาพุน้ำร้อนของชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีชื่อเสียง สามารถสร้างอาชีพใหม่และรายได้แก่คนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

สำหรับมิติที่ 3 แนวคิดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐในท้องที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นแนวความคิดย่อยในการปรับตัวคือ ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบในเรื่องพื้นที่ในชุมชนส่วนมากเป็นของหน่วยงานทางราชการอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินของชุมชน ในการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจอันสืบเนื่องมาจากการที่ชุมชนรู้สึกหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเองมากขึ้นกว่าในอดีต อันเนื่องมาจากการเรียนรู้จากตัวอย่างของความเสียหายในปัจจุบัน เช่น เขื่อนแม่วงศ์ แก่งเสือเต้น และอื่นๆอีกมากมาย จึงเกิดแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาจากชุมชน ด้วยการสร้างพลังของชุมชนมีการทำประชามติให้มีการตัดสินใจร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน เกิดการรวมกลุ่มเพื่อหาข้อมูลกำหนดเป้าหมายเพื่อเรียกร้องให้มีการถ่ายโอนสิทธิในที่ดินสู่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของการเข้ามาของเอกชนในการก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นพร้อมทั้งการเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินโครงการนี้ เป็นแนวความคิดที่เกิดจากชุมชนต้องการสร้างมาตรการควบคุมกิจกรรมทางธุรกิจต่างๆที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนจากการร่วมพลังของชุมชนหาประชุมหาข้อตกลงร่วมกับภาคเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนต่อไป

จากการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยในเรื่องของการสร้างนโยบายระดับชุมชนจะพบว่าการที่ผู้ศึกษาจะสามารถนำเสนอนโยบายระดับชุมชนที่มีประสิทธิภาพสามารถที่จะทำการปรับใช้กับชุมชนในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้านธรรมชาติได้อย่างมีคุณภาพนั้น กระบวนการสร้างนโยบายที่เหมาะสมจะต้องสร้างบนพื้นฐานของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนที่แท้จริง อันได้แก่การวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชนเพื่อการศึกษาชุมชนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ พร้อมทั้งเป็นการหยั่งรากลึกถึงการเข้าถึงชุมชนต่อการวิจัยในครั้งนี้อย่างชัดเจน บนพื้นฐานความรู้ที่ได้

จากกรอบงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ปฏิบัติการภาคสนามทำการศึกษาชุมชนบ้านพุน้ำร้อนอย่างจริงจังเพื่อเรียนรู้ถึง จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จากการลงพื้นที่พบว่า การสำรวจจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ของชุมชนแห่งนี้นั้น ควรที่จะแบ่งระดับการศึกษาเป็นสองระดับคือ ระดับที่หนึ่ง การศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ระดับจุลภาค คือระดับครัวเรือน และระดับที่สองคือ การศึกษาในระดับมหภาค คือระดับชุมชนในภาพรวม ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในการศึกษาชุมชนมากขึ้น โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

การส่งเสริมจุดแข็งและโอกาสในระดับจุลภาค (ครัวเรือน)เพื่อตอบสนองต่อนโยบายที่ได้จากงานวิจัยในการนำเสนอสู่ท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่าจุดแข็งในระดับครัวเรือนที่ควรส่งเสริมเพื่อการขับเคลื่อนโยบายในระดับท้องถิ่นที่ได้นำเสนอจากการวิจัยในครั้งนี้ทั้ง 3 นโยบายเพื่อสร้างพลังการมีส่วนร่วมอันได้แก่ในเรื่องของ ภาคครัวเรือนต่างๆส่วนมากนั้นได้อาศัยอยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนานทำให้ มีความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างถ่องแท้ มีความกระตือรือร้นสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันจึงกลายเป็นแหล่งข้อมูลชั้นดีของชุมชน ให้ความร่วมมืออย่างมากเนื่องจากอยากมีส่วนในการแก้ปัญหาร่วมกัน สามารถเป็นกำลังหลักในการพัฒนาชุมชนแห่งนี้ ทั้งนี้ในบางครัวเรือนยังสามารถมีพื้นที่ในการสร้างที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแบบ Home Stay ได้อีกด้วยซึ่งเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมอย่างมากเพื่อรองรับนโยบายที่ได้นำเสนอในท้องถิ่นครั้งนี้

การส่งเสริมจุดแข็งและโอกาสในระดับมหภาคภาค (ชุมชน)เพื่อตอบสนองต่อนโยบายที่ได้จากงานวิจัยในการนำเสนอสู่ท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่าจุดแข็งในระดับชุมชนที่ควรส่งเสริมเพื่อการขับเคลื่อนโยบายในระดับท้องถิ่นที่ได้นำเสนอจากการวิจัยในครั้งนี้อันได้แก่ การที่ชุมชนมีบรรดาผู้นำที่มีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนเข้มแข็งสามารถเป็นจุดศูนย์รวมแก่คนในชุมชนได้ พร้อมทั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ยังมีหน่วยงานต่างที่ครบถ้วนในการสนับสนุนการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน เกิดการประชุมวางแผนงานร่วมกัน การประชุมเพื่อประเมินผลสรุปโครงการต่างๆอยู่เป็นประจำเพื่อหาข้อพกพร่องและแก้ไขในการดำเนินงานครั้งต่อไป ที่สำคัญชุมชนบ้านพุน้ำร้อนยังมีชุด อปพร. ที่มี

ความเข้มแข็งได้รับรางวัลในระดับจังหวัดกาญจนบุรีที่สามารถเป็นกำลังหลักของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญที่สุดที่ต้องส่งเสริมและพัฒนาคือบ่อพุน้ำร้อนทางธรรมชาติของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในการสร้างอาชีพรายได้ให้กับชุมชน

การแก้ไขจุดอ่อนและอุปสรรในระดับจุลภาค (ครัวเรือน)เพื่อตอบสนองต่อนโยบายที่ได้จากงานวิจัยในการนำเสนอสู่ท้องถิ่น

จากการศึกษาวิจัยพบว่าสิ่งที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ต้องมีการพยายามแก้ไขให้เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนโยบายระดับท้องถิ่นในครั้งนี้คือ การเริ่มจากการส่งเสริมความรู้ในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในชุมชนอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเรียกร้องสิทธิในที่ดินของชุมชนจากหน่วยงานราชการอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับชุมชนในพื้นที่เพื่อเข้าไปดูแลทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนเงินทุนเพื่อธุรกิจภาคครัวเรือนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การส่งเสริมความรู้ในเรื่องของการคัดแยกขยะในแต่ละครัวเรือนเพื่อลดปริมาณขยะของชุมชน

การแก้ไขจุดอ่อนและอุปสรรในระดับมหภาค (ชุมชน)เพื่อตอบสนองต่อนโยบายที่ได้จากงานวิจัยในการนำเสนอสู่ท้องถิ่น

สิ่งที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนจะต้องพยายามแก้ไขเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายท้องถิ่นในภาพรวมคือ การส่งเสริมการบริหารจัดการด้วยการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชนที่เกิดขึ้น ส่งเสริมในเรื่องของเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับชุมชนเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพรวดเร็วทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน การหางบประมาณเพื่อพัฒนาพื้นที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ส่งเสริมความรู้เพื่อการพัฒนาในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ของชุมชนด้วยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งการเสริมสร้างการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปริมาณมากที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนในอนาคต การดึงดูดนักวิจัยสาขาต่างๆเข้ามาในพื้นที่เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานของงานวิจัยต่างๆที่มาจากความเป็นจริงของชุมชนบ้านพุนำร้อน

6.3. การนำเสนอนโยบายระดับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

จากการสนทนากลุ่มถึงแนวทางในการปรับตัวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน พร้อมกับการวิเคราะห์ SWOT ต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อนทำให้ผู้วิจัยสามารถนำเสนอนโยบายระดับชุมชนในการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนได้แบ่งออกเป็น 3 นโยบายดังนี้

นโยบายที่ 1 คือ นโยบายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการงานผังเมืองและการงบประมาณจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนโยบายระดับท้องถิ่นเพื่อสร้างความร่วมมือจากการบริหารจัดการให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งเป็นนโยบายที่จะต้องขับเคลื่อนด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ด้วยการเริ่มพัฒนาจากส่วนงานโยธาธิการและผังเมืองซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาด้านการวางผังเมืองของชุมชนให้มีการเจริญเติมโตไปในทิศทางที่ถูกต้องไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่สิ่งแวดล้อมของชุมชนในอนาคต ทั้งนี้นโยบายดังกล่าวยังรวมไปถึงการพัฒนาความร่วมมือของหน่วยงานด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กับชุมชนในการปรับโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อการเก็บภาษีของชุมชนให้เข้มแข็งในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาโครงสร้างการเก็บภาษีในท้องที่อย่างจริงจังจากนโยบายที่ได้นำเสนอไปในระดับชุมชนนี้

นโยบายที่ 2 นโยบายรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังชุมชนเป็นนโยบายที่นำเสนอในระดับท้องถิ่นจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ด้วยตนเองซึ่งเป็นพลังที่สำคัญ ประการแรกคือ การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในชุมชนเองซึ่งเป็นการขับเคลื่อนในระดับชุมชนที่จะต้องนำโดยบรรดาผู้นำชุมชนต่างๆในการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วม อันเริ่มจากการส่งเสริมการทำประชาคมและเปิดเวทีการประชุมต่างๆให้ชุมชนได้เสริมสร้างพลังแห่งการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งรวมไปถึงการดูแลในเรื่องของการบุกรุกทำลายหน้าดินของชุมชนที่ทุกคนในชุมชนจะต้องช่วยกันสอดส่องดูแลโดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่มีอำนาจหน้าที่ในการเข้ามาดูแลโดยตรง เพื่อป้องกันและลดผลกระทบเกี่ยวกับภัยทางธรรมชาติที่เกิดจากหน้าดินที่ไม่แข็งแรงในฤดูฝนได้ เช่นดินถล่ม ที่อาจสร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินแก่คนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนแห่งนี้ได้ ประการที่สองคือการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการปรับตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกชุมชน ทั้งนี้จะต้องเริ่มจากการดูแลในเรื่องปริมาณของขยะมูลฝอยที่นับวันยิ่งมีประมาณเพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลกระทบมาจากปัจจัยภายนอกที่ชัดเจน นโยบายการปรับตัวของชุมชนนี้ยังรวมไปถึงการใส่ใจในเรื่องของควบคุมและดูแลการจราจรในพื้นที่คมนาคมของชุมชน เพื่อควบคุมการคมนาคม

ในพื้นที่ของชุมให้เป็นระเบียบมากยิ่งขึ้นจากปริมาณยานพาหนะที่มีมากมาย การป้องกันแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนจากการบุกรุกเพื่อให้แหล่งน้ำของชุมชนเกิดความสะอาดสามารถที่จะเก็บไว้ใช้อุปโภคบริโภคกันภายในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนซึ่งถือเป็นสาธารณะประโยชน์ของคนในพื้นที่ และท้ายสุดคือการสร้างอาชีพใหม่ๆให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนด้วยการพัฒนาสร้างให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วยการใช้ต้นทุนเดิมที่ธรรมชาติให้มาคือบ่อพุน้ำร้อนที่มีค่าของชุมชนแห่งนี้

นโยบายที่ 3 นโยบายการสร้างมาตรการร่วมกันในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างหน่วยงานราชการในท้องที่ และภาคเอกชนกับชุมชน เป็นนโยบายระดับท้องถิ่นที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนกับชุมชนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพการเรียกร้องทำความตกลงในเรื่องของสิทธิในที่ดินของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อให้ได้สิทธิในการเข้าไปดูแลทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนเองสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างคล่องแคล่ว รวมทั้งการตกลงทำความเข้าใจต่อภาคเอกชนก่อนการเข้ามาทำธุรกิจในพื้นที่ด้วยมาตรการต่างๆที่ชุมชนได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเกราะป้องกันการบุกรุกและทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่พร้อมทั้งสามารถรักษาสิ่งมีค่านี้ให้อยู่ควบคู่กับชุมชนตลอดไปอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ของชุมชนร่วมกันจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

7. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย (Recommendation)

นโยบายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการงานผังเมืองและการงบประมาณจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยประการแรกคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นจะต้องมีการปรับตัวสร้างการพัฒนาด้านงานโยธาธิการและผังเมืองรวมทั้งงานด้านการคลังท้องถิ่นให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาและสามารถสร้างแนวทางแบบแผนขึ้นเพื่อการทำงานในอนาคตบนพื้นฐานแห่งการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างตลอดเวลา ประการที่สองคือการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นจะต้องสร้างความมั่นใจต่อการร่วมมือที่เกิดขึ้นกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

นโยบายรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้วยพลังชุมชน จากการวิจัยผู้วิจัยสามารถนำเสนอข้อเสนอแนะที่พบเจอสำหรับประการแรกคือควรมีการ

แก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติเรื่องสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการไว้ในมาตรา 6 (1)ดังกล่าวให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลความลับจากทางราชการให้มากขึ้นอันเป็นพื้นฐานมาจากการที่จะต้องยึดถือเอาชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาจากโครงการต่างๆที่เกิดขึ้นจากทางภาครัฐในปัจจุบันและอนาคต ประการที่สองคือควรมีการบัญญัติแม่บทกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ของประเทศ ทั้งนี้จะต้องเปิดให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่เข้าร่วมในการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมเนื่องจากประเทศไทยยังใช้กฎหมายเดียวกันครอบคลุมทั้งประเทศซึ่งบางพื้นที่อาจเกิดความไม่เหมาะสมต่อการบังคับใช้กฎหมาย ประการที่สามคือ ภาครัฐควรหันมาใส่ใจอย่างจริงจังให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทได้รับรู้ถึงความเข้มข้นในระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในประเทศไทยมากกว่านี้ในอนาคตเพื่อเป็นการสร้างพลังในระดับชุมชนให้เข้มแข็งขึ้นอันเป็นพื้นฐานของความเข้มแข็งในระดับชาติต่อไป

นโยบายการสร้างมาตรการร่วมกันในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างหน่วยงานราชการในท้องที่ และภาคเอกชนกับชุมชนจากการวิจัยทำให้ผู้วิจัยนั้นต้องการเสนอแนะในนโยบายดังกล่าวนี้ประการแรกคือ การที่หน่วยงานราชการในพื้นที่และภาคเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนนั้นจะต้องมีการปรับตัวโดยยึดถือเอาชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาในครั้งนี้ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนจะต้องเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นจากชุมชนในอนาคตที่เป็นกระแสต่อต้าน ประการที่สองคือ การที่ชุมชน หน่วยงานราชการในพื้นที่ และภาคเอกชนจะต้องมีการประชุมหารือร่วมกันเสมอเพื่อสร้างทิศทางการวางแผนร่วมกันอย่างสอดคล้อง สร้างความเข้าใจร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา สร้างความเชื่อมั่นเพื่อสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

8. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษารวมไปถึงด้านเศรษฐกิจของชุมชนเพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์อีกทั้งยังสามารถที่จะศึกษาในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับ สังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น การเมืองในท้องที่ เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ที่

เปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีโครงการขนาดใหญ่ของรัฐเข้ามาในชุมชน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนมีแนวทางในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุมในทุกด้าน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้อย่างปลอดภัยจากการวิจัยที่เกิดขึ้น

ควรมีการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับชุมชนที่เป็นทางผ่านของระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในทุกชุมชนที่เป็นทางผ่านของโครงการ รวมทั้งสร้างแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำเสนอในแต่ละชุมชนให้เกิดการปรับตัวและรองรับต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรุนแรงนี้ อันเนื่องมาจากสภาพของชุมชนในแต่ละชุมชนมีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการดำเนินการศึกษาวิจัยในแต่ละชุมชนจะมีความแตกต่างกันออกไปในการนำเสนอนโยบายระดับชุมชนเพื่อรองรับโครงการของแต่ละชุมชนตลอดเส้นทางที่โครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนี้ได้สร้างขึ้นในพื้นที่

ควรมีการศึกษาชุมชนต่างๆในฝั่งของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างกันในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างชุมชนทางฝั่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์กับฝั่งของประเทศไทย รวมทั้งระดับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในระดับชุมชนตามแนวชายแดนที่โครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งนี้ได้ถือกำเนิดขึ้น เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับตัวร่วมกันของทั้งสองประเทศตามแนวตะเข็บชายแดนบริเวณด่านชายแดนบ้านพุน้ำร้อน นี้อย่างเป็นรูปธรรม

จากการวิจัยที่เกิดขึ้นควรมีการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งในฝั่งของประเทศพม่าในเรื่องของ ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมต่างๆในท้องถิ่นตามแนวชายแดนของพม่าที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และวิธีการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของฝั่งประเทศพม่าอันเป็นข้อมูลการศึกษาวิจัยชั้นดีที่จะสามารถข้อแตกต่างมาพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบกับชายฝั่งชายแดนของประเทศไทย

ทั้งนี้ในอนาคตควรมีการส่งเสริมความร่วมมือของทั้งสองประเทศในการเปิดโอกาสให้นักวิจัยได้มีการศึกษาร่วมกันในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้านต่างๆจากโครงการเชื่อมต่อระบบการขนส่งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนี้ เพื่อให้นักวิจัยได้มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาวิจัยร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันจะแสดงถึงความร่วมมือกันในระดับประเทศระหว่างไทยกับพม่าอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วยผลงานทางวิชาการในระดับสากล

GUIDELINE FOR LOCAL COMMUNITY ENVIRONMENTAL PREPARATION FOR DAWEI DEEP SEAPORT AND INDUSTRIAL ESTATE PROJECT AND TRANS BORDER CORRIDOR LINK AT BAN PHU NAM RON IN KANCHANABURI

ACTING SUB. LT. NATTAWUT MAKHUMTUP 5537635 SHPP/M

M.P.A. (PUBLIC POLICY AND PUBLIC MANAGEMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE :: BURASKORN TORUT, Ph.D., GAMOLPORN SONSRI, D.P.A., RATTHASIRIN WANGKANOND, Ph.D.

EXTENDED SUMMARY

1. Introduction

The world is changing rapidly due to the fierce competitions around the world. The changes are obvious and dynamics especially in terms of the economic growth. Over the past ten years Thailand has increased in economic growth but it is not a sustainable change. Despite the high economic improvement, the environment is deteriorating tremendously. The establishment of mega project to support economic growth has significant impact on the resource management. Examples are the construction of dams, energy pipeline, and power plants. Resource management is seen as conflict between the developers who are from private and public sectors and the civil citizens who are affected by the changes in the environment due to those mega projects.

Dawei deep seaport and industrial estate project is one of the largest project I the western region of Thailand bridging logistic route between Thailand and Myanmar. The project will pass over the Phu Nam Ron village in Kanchanaburi province, a community at the border between Thailand and Myanmar. Investors are developing basic infrastructure in the areas which affect the local environment. The

decision for such development need decision making and participation from the community in relating to assessing the impact of developers of infrastructure for the mega projects. The community is aware of the possible damages created by the development and would like to protect its environment. Therefore, local initiative in protecting the natural resources is the heart of writing this thesis. The community would like to independently manage their community without waiting for the government aid. The purpose of this research is the proof that local initiative is the promising road for sustainable development in natural resources and environment. Moreover this research aims to create effective guideline for working coordination between the community and affiliated institutions.

2. Abstract

Dawei deep seaport and industrial estate project is constructed to create logistic route linking Southeast Asia region. The fast establishment of the mega project has led to fast paced development in Ban Phu Nam Ron in Kanchanaburi province which is located along the Thai-Myanmmar border. The objectives of this research are to 1) study the possible impact of the Dawei deep seaport and industrial project on the environment; 2) study the perception of the local community in preparing for the impact of the mega project on the environment; 3) to develop the guideline for environmental protection for the local community. The study applied qualitative method of focus group in collecting the data. The result has shown that the Dawei deep seaport and industrial estate project does have impact on the natural resources and the environment in the local community. The guidelines derived from the participatory focus group are composed of the following three policies. The first policy is to enhance the management capacity of the government officers at the local administration. The second policy is to promote participatory action within the local community in order to enhance their strong will in protecting the environment. The third policy is to create participatory effort among the local government, the civil society, and the private sector in managing the environment. The three policies will allow the community to adapt sustainably to the changes of their surrounding due to

the Dawei seaport and industrial estate project while at the same time conserve their environment.

3. Research Objective

1. Study the impact of Dawei deep seaport and industrial estate project and transborder corridor link on the environment at ban phunamron village Kanchanaburi province

2. Study the community opinions in preparing for the environmental impact of Dawei deep seaport and industrial estate project and transborder corridor link at ban phunamron village Kanchanaburi province

3. Develop community policy recommendation for natural resources management and environmental protection which is caused by Dawei deep seaport and industrial estate project and transborder corridor link

4. Scope of research

Objective of this research is to study community opinion regarding the impact of the mega project on the environment. Stakeholders include citizen in the village, leaders, government officers, and private sector involved with the investment.

5. Methodology

This is a qualitative research which study guideline for environmental mitigation from the Dawei deep seaport mega project. The samples are selected using purposive sampling and snow ball or chain sampling. The research design includes group discussion and in depth interview with the selected samples. Interview and discussion questions are conducted according to the theories and conceptual framework. Research techniques include content analysis from the primary data collection of interview and group discussion.

6. Results

6.1 Impact of Dawei deep seaport and industrial estate project and transborder corridor link on the environment at ban phunamron village Kanchanaburi province.

The research has shown that there are 10 factors that cause environmental degradation in Ban Phu Nam Ron Village in Kanchanaburi province. The first impact is on city planning related to natural resources conservation. The second factor is the impact on the local government budget. The local government has to use the budget in managing resources more than it used to. Third factor is the impact on project planning by the community. Public participations increase as there are more problems in the area. The forth impact is the increase in garbage and waste. There are increasing number of temporary population due to the construction and it's harder to manage wastes that occur in the area. The fifth factor is the increase of transportation in the community. The traffic digestion causes air pollutions by traveling through dirt road. Moreover there is increasing concern for transporting toxic wastes into the area. The seventh factor is the result of soil degradation due to the increase in construction. The eighth reason is the impact of private sectors establishing construction in the area. The result is increasing forest cut in the natural resources conservation. The next impact is on the disappearance of traditional occupation.

6.2. Community opinions in preparing for the environmental impact of Dawei deep seaport and industrial estate project and transborder corridor link at ban phunamron village Kanchanaburi province

From focus group, the community has developed guideline for environmental management along three dimensions as follows. The first dimension is to collaborate with the local government in solving two areas. The first area is to ask for public participation in city planning that is related to natural resources conservation. Therefore the community will have to emphasize on the long term vision for community growth. The second area is to ask for preparedness related to local budget within the community. The local government assumed that higher budget is needed for managing the resources. Therefore the community must set guideline in reforming the tax system in order to increase in its revenue. The guideline includes

surveying and registering busineeseswithin the area. The database will be helpful in gaining taxes and use the budget for environmental purposes

The second dimension is concerned with the adaptation of the community. The result has shown that there are two areas where the community needs to adapt to the new changes. The first factor deals with the internal management where the community needs to collaborate in town meetings for decision making. Local initiatives through public meeting will ensure for sustained solutions for the affected people within the community. The second internal factor is to prepare for the possible problems of soil degradation. Since soil is considered as the valuable resources for the community, it is important for the community to protect its input from being exploited by the private and the public sector. Therefore the community must start a village watch in order to increase awareness. The second factor deals with the external environment that the community needs to adapt to. The external factors involve for areas of preparing for the increase in waste and garbage, preparing for the increase in transportation, preparing for the damage that could happen to the water resources, and preparing for the loss of traditional occupation in the community.

The third dimension involves asking for collaboration with the private and public sector within the area. The first preparation deals with the collaboration of the community the public sector. Thecommunity will need to work with the government in the issue related with property rights, and the rights for the community to independently manage their own natural resources. The reasoning for self-management stems from the conflicts that occurred in the previous infrastructure construction in other provinces of Thailand. Therefore there is the need to create community power for dealing with the conflict of interest within the area. The second preparation deals with the collaboration with the private sector. The private sectors have roles in making the causation for the natural resources depreciation. Therefore the community need to start a forum with private sector in setting guidelines in creating less impact on the environment.

In order to develop a feasible policy recommendation, the research has analyzed the strength and limitation of the community in order to formulate possible local community participation in the future. SWOT analysis was conducted to analyze the strength and weakness of the citizens in the area and the community itself.

The strengths of household include the deep understanding of the households regarding the impact of the mega project on the natural resources and environment. Therefore, they are motivated to participate for the community in solving the problem. Moreover, they are capable of setting up a new occupation in the area like ecotourism for each of the household. The strength of the community includes leadership with objective vision and therefore can be the center for initiating any changes of public meetings. In terms of weakness, the household lacks the knowledge in setting up a sustainable occupation which also helps preserve the environment. Moreover, they lack the budget and inputs in setting up tourism attraction. The weakness for the community also related with the lack of budget and knowledge for managing the natural resources. They need more understanding on how to set up a conservative tourism or how to manage recycle products and waste management in the area.

6.3. Community policy recommendation for natural resources management and environmental protection which is caused by Dawei deep seaport and industrial estate project and transborder corridor link.

Community policy recommendations were developed according to the focus group discussion. There are three policies related to protecting natural resources and environment from the mega project in the village as follows. The first policy is to collaborate with the local government in managing city planning and budgeting. The first policy is to create capacity for the local government to implement the natural resources management. The first step is to work with the civil engineering in the local government in planning the village structure for natural resources conservation. Moreover, the community will engage more actively in making decision of restructuring the tax system for better revenue collection. The second policy involves providing facilities in public participation in order to empower the community. Public participation is essential in maneuvering the projects within the concern of natural resources and environment. Public hearing and forum will enable the community to strengthen forces in protecting the natural resources, including soil and water. The third policy involves setting regulations and standard between the public and private sectors. The regulations involve the issue of setting property rights and the rights in

construction in the area. Moreover the regulations will set protection rights for conserving the environment within the area.

7. Recommendation

The recommendation for this research is to formulate the policies in the community as mention in section 6.3 above. In order to establish these policies, the local government needs to build confidence for the community by collaborate with the villagers in implementing the policy related with city planning objectively. In terms of public participation, the local government should follow the Environment Decree (B.E 2535) in order to allow the citizen to check for transparency and information when it is necessary. In terms of collaboration with private and public sectors, the community should work in order to decrease possible conflicts and resistance which could exist in the future.

8. Recommendation for Further Research

Recommendations for further research include understanding the impact of the mega project in various points of views. Moreover, each area of studies have unique setting and culture which needs to scrutinize in detail how the establishment of the megaprojects could have the effects on the community. The first recommendation is to study the preparation for the impact of the construction on the environment before implementing the projects. Moreover each of the areas are different, therefore preparation must be made exclusively for each of the area. The second recommendation is to consider the impact of the project on the community on the other side of the border. Since Thailand is entering the ASEAN Economic Community (AEC) in 2015, there is a need to conduct research in the neighboring countries in order to see if the impact from the bridging country could have impact on the villages. The third recommendation is to study the changes in the economic, social, political, and cultural dimensions that could occur because of the movement of the megaproject construction. Lastly, in the future, there should be collaboration between Thailand and neighboring countries in studying the impact of the projects together.

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2545). การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของนวัตกรรมและแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 1, 2556, จาก http://www. http://academic.obec.go.th

กรมส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อม. (2548). สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม การร้องทุกข์ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

การเดินเรือพาณิชย์. (2556). ความรู้เรื่องท่าเรือและเรือ. สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 1, 2556, จาก http://www.md.go.th.

การพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ. (2556). สัมมนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน. ค้นเมื่อ กันยายน 27, 2556, จาก http ://www.learners.in.th.

จรัส สุวรรณมาลา. (2545). การบริหารงานคลังท้องถิ่นฯ. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

จำลอง โพธิ์บุญ. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม.

จีระ ประทีป. (2546). การบริหารการคลังท้องถิ่น. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2554). ชุมชนศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (บก.). (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเอเชีย.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ประเวศ วะสี. (2541). ประชาคมตำบล. กรุงเทพมหานคร : มติชน.

ปิยะพงษ์บุษบงก์. (2552). การกำหนดนโยบายสาธารณะ : กระบวนทัศน์ แนวทาง ตัวแบบ กรอบและเทคนิค. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์ เสมาธรรม.

พจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอักษรเจริญทัศน์จำกัด. 2538

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์กลางทหารราบ. 2513.

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2550). การคลังรัฐบาลและการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

พัชรี สิโรรส. (บก.). (2546). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พัฒน์บุณยรัตพันธุ์. (2549). การสร้างพลังชุมชน โดยขบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : เลิฟและลิพเพรส.

พัทยา สายหู. (2534). ลักษณะของชุมชนในสังคมไทย ในเอกสารการสอยชุดวิชาคหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 49-119.

ไพรัช เตชะรินทร์. (2556).การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ค้นเมื่อ ตุลาคม 1, 2556, จาก http://ssde.nida.ac.th

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.กรุงเทพฯ:ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

มูลนิธิโลกสีเขียว ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์. (2538). สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย โลกสีเขียว :จิตสำนึกใหม่ของมนุษยชาติ. กรุงเทพ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ยุพเยาว์ โตคีรี. (2541). ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหมายทางชีวภาพกับการอนุรักษ์ในประเทศไทย.สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. ปีพุทธศักราช 2540.

สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2526). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). การส่งเสริมกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน. ค้นเมื่อ กันยายน 27, 2556, จาก http : //www.opdc.go.th

สุกาญจน์รัตนเลิศนุสรณ์. (2546). หลักการจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมไทย-ญี่ปุ่น

_____. (2546, ตุลาคม). หลักการจัดการสิ่งแวดล้อม. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น, หน้า 48.

_____. (2546, ตุลาคม). หลักการจัดการสิ่งแวดล้อม. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น, หน้า 60.

สุธาวัลย์ เสถียรไทย. (2544). ธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สายธาร.

เสาวคนธ์ สุดสวาท. (2524). สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. (2554). กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

Creighton James L. (1981). The Public Involvement Manual. Cambridge :Abd Books.

Jann Werner and Kai Wegrich. (2007). Handbook of Public Policy Subsystems and Methods. New York : CRC Press.

Olsen Marvin E. (1968). The Process of Social Organization. New York : Holt, Rine Hart and Winston.

Poplin Dennis E. (1972). Communities : A Survay of Theories and methods of Research. New York : MacMillan

Sanders lrwin T. (1958). Theories of Community Development Rural Sociology. อ้างถึงใน รัชนีกร เศรษโฐ. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์. 2528.

ภาคผนวก

สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
โทร.0 2441 9180 โทรสาร.0 2441 9181

ที่ ศธ 0517.12/(วจส) 444

วันที่ 28 พฤษภาคม 2557

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณารับรองโครงการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.บุรัสกร โตรัตน์

ตามที่ นักศึกษาของท่านส่งโครงการวิจัยมาเพื่อขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ เรื่อง:

รหัสโครงการวิจัย:	MU-SSIRB: 2014/167 (B2)	
หัวหน้าโครงการวิจัย:	ว่าที่ร้อยตรีณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ	
ชื่อโครงการวิจัย	แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี	Guideline for Local Community Environment Preparation for Dawei Deep Sea Port and Industrial Estate Project and Transborder Corrider Link at Ban Phu Nam Ron in Kanchanaburi

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนฯ ได้พิจารณาโครงการวิจัยแล้ว มีมติเห็นสมควรให้การรับรอง

ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ขอเรียนระเบียบของคณะกรรมการจริยธรรมฯ ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ขอให้นักศึกษานำเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ ที่มีตราประทับรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนไปสำเนาใช้กับผู้เข้าร่วมการวิจัยเท่านั้น

2) หากนักศึกษาต้องการปรับเปลี่ยนรายละเอียดบางส่วนของโครงร่างวิจัย ขอให้นักศึกษาแจ้งมายังคณะกรรมการฯ โดยกรอกแบบฟอร์มการขอปรับเปลี่ยนโครงร่างวิจัย (Protocol Amendment) เพื่อขอรับการพิจารณารับรองก่อนเริ่มดำเนินการ เมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณารับรองแล้วจะมีหนังสือตอบรับ (Acceptance Letter) แจ้งไปยังท่าน โดยระบุวันที่พิจารณารับรอง

3) หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์อย่างร้ายแรง รวมทั้งเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาได้ล่วงหน้ามาก่อนเกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ขอให้นักศึกษารายงานมายังคณะกรรมการฯ โดยกรอกแบบฟอร์ม "รายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์" หรือส่งสำเนาการรายงานที่ส่งไปยังผู้ให้ทุนมาให้คณะกรรมการฯ ด้วย เมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณารายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์แล้วจะมีหนังสือแจ้งไปยังท่าน โดยระบุวันที่พิจารณา

4) หากนักศึกษาดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นภายใน 1 ปี ขอให้ส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยตามแบบฟอร์มแบบติดตามผลการดำเนินการวิจัยประจำปี มายังคณะกรรมการจริยธรรมฯ หลังจากได้รับรายงานแล้ว คณะกรรมการฯ จะมีหนังสือตอบรับการรายงานโครงการวิจัยและแจ้งปิดโครงการมายังท่าน

ในกรณีที่โครงการวิจัยของนักศึกษา มีระยะเวลานานกว่า 1 ปี หลังจากนักศึกษาส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย ตามแบบฟอร์มแบบติดตามผลการดำเนินการวิจัยประจำปีที่คณะกรรมการฯ จะจัดส่งให้ภายใน 1 เดือน คณะกรรมการฯ จะพิจารณาต่ออายุเอกสารรับรองโครงการวิจัยให้ หากนักศึกษาส่งรายงานความก้าวหน้ามาตามกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งนักศึกษาด้วย

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สันทัด เสริมศรี)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์

สำเนาเรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

COA.No.	2014/150.2805

Documentary Proof of The Committee for Research Ethics (Social Sciences)

Title of Project:	Guideline for Local Community Environment Preparation for Dawei Deep Sea Port and Industrial Estate Project and Transborder Corrider Link at Ban Phu Nam Ron in Kanchanaburi
Principal Investigator:	Acting Sub Lt. Nattawut Makhumtup
Name of Institution:	Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University
Approval includes:	1) MU-SSIRB Submission form version received date 28 April 2014 2) Participant Information sheet version 28 April 2014 3) Informed Consent form version 28 April 2014 4) In-depth Interview Guideline version received date 28 April 2014

The Committee for Research Ethics (Social Sciences) is in full compliance with International Guidelines of Human Research Protection such as Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guidelines and the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

Date of Approval:	28 May 2014
Date of Expiration:	27 May 2015

Signature of Chairman:.....

(Emeritus Professor Santhat Sermsri)

Signature of Head of the Institute:.....

(Assoc.Prof.Dr.Wariya Chinwaniio)

Dean of Faculty of Social Sciences and Humanities

Office of The Committee for Research Ethics (Social Sciences), Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University
Phuttamonthon 4 Rd., Salaya, Phuttamonthon District, Nakhon Pathom 73170. Tel.(662) 441 9180 Fax.(662) 441 9181

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก)

(Participant Information Sheet)

คำชี้แจง

ในเอกสารนี้อาจมีข้อความที่ท่านอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดสอบถามหัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้แทนให้ช่วยอธิบายจนกว่าจะเข้าใจดี ท่านจะได้รับเอกสารนี้ 1 ฉบับ นำกลับไปอ่านที่บ้านเพื่อปรึกษาหารือกับญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทของท่าน หรือผู้อื่นที่ท่านต้องการปรึกษา เพื่อช่วยในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย

ชื่อโครงการ	แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
ชื่อผู้วิจัย	ว่าที่ร้อยตรีณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ม.มหิดล
หมายเลขโทรศัพท์	085-7035867
สถานที่วิจัย	หมู่บ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อมูลโครงการวิจัยโดยย่อ

โครงการวิจัยนี้ทำขึ้นเพื่อ ศึกษาผลกระทบ ศึกษาความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย พร้อมทั้งเพื่อนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้คือ จะช่วยให้สามารถทราบถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น พร้อมทราบถึงความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และที่สำคัญคือสามารถนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลภายในชุมชน

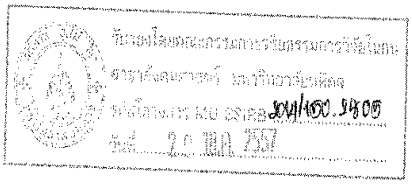

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยนี้เพราะ	ท่านเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนและตระหนักรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่ง
จำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้งสิ้น	16 คน
ระยะเวลาที่จะทำวิจัยทั้งสิ้น	2 เดือน (เดือนพฤษภาคม 2557 ถึงเดือนมิถุนายน 2557)

หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว จะมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยจะขอสัมภาษณ์ท่านในประเด็นเกี่ยวกับ "ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย พร้อมทั้งความคิดเห็นในการเตรียมพร้อมของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย เพื่อนำเสนอนโยบายระดับท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อระบบการขนส่งกับโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย " โดยใช้เวลาในการสนทนากลุ่มประมาณ 4 ชั่วโมง ซึ่งคำถามมีทั้งหมด 5 ข้อ ดังนี้

1. ท่านคิดว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งจากท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั้น จะส่งผลกระทบอย่างไรบ้างต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน

2. ท่านคิดว่าผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากนโยบายส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่าเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั้น จะส่งผลกระทบอย่างไรบ้างต่อชุมชน

3. ในทัศนคติของท่านชุมชนควรมีมาตรการหรือแนวทางอย่างไรบ้าง เพื่อรับมือกับผลกระทบจากทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นของนโยบายส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่าเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

4. ในฐานะที่ท่านเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ท่านมีช่องทางในการแสดงออกเพื่อหาแนวทางในการรับมือจากผลกระทบที่เกิดขึ้นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนนี้ที่ได้อย่างไรบ้าง

5. ท่านคิดว่าภาคส่วนใดบ้างควรมีส่วนในการเข้ามารับผิดชอบเพื่อดูแลและส่งเสริมให้เกิดมาตรการการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตพื้นที่ ในการรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

ข้อมูลเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียง และจะดำเนินการทำลายข้อมูลตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่านภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย ระยะเวลาเป็น 1 ปี (มิถุนายน 2557-มิถุนายน 2558) พร้อมกับวิธีการทำลายด้วยการลบไฟล์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมวิจัย

ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าร่วมการวิจัย ท่านอาจรู้สึกอึดอัด หรืออาจรู้สึกไม่สบายใจอยู่บ้างกับบางคำถาม ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านแต่อย่างใด

ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล และไม่มีการแสดงชื่อ

2014/HSS 0405
29 เม.ย. 2557

หรือที่อยู่ของท่านแต่อย่างใด แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนรวม ผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลของท่านจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ คือ นักวิจัย หรืออาจมีคณะบุคคลบางกลุ่มเข้ามาตรวจสอบได้ความถูกต้อง เช่น ผู้ให้ทุนวิจัย สถาบัน หรือองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบ คณะกรรมการจริยธรรมฯ เป็นต้น

การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่ได้รับค่าตอบแทนและไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

หากมีข้อมูลเพิ่มเติมทั้งด้านประโยชน์และโทษที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะแจ้งให้ทราบโดยรวดเร็วไม่ปิดบัง

หากท่านมีข้อข้องใจที่จะสอบถามเกี่ยวข้องกับการวิจัย ท่านสามารถติดต่อไปยัง ว่าที่ร้อยตรีณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ หมายเลขโทรศัพท์ 085-7035867 ได้ตลอดเวลา

โครงการวิจัยนี้ได้รับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนสาขาสังคมศาสตร์ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 หมายเลขโทรศัพท์ 0 2441 9180 โทรสาร 0 2441 9181 หากท่านได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ ท่านสามารถติดต่อกับประธานคณะกรรมการจริยธรรมฯ หรือผู้แทน ได้ตามสถานที่และหมายเลขโทรศัพท์ข้างต้น

ข้าพเจ้าได้อ่านรายละเอียดในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยนี้ ครบถ้วนแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมวิจัย

(.....)

วันที่.....

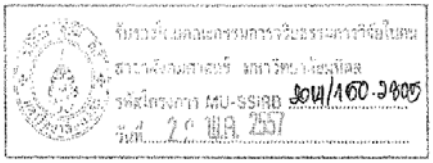

แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

เรื่อง แนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษาการวิจัยเท่านั้น ข้อมูลทุกอย่างจะเก็บเป็นความลับ ขอความกรุณาให้ท่านตอบให้ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของท่านให้มากที่สุดและกรุณา ตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพื่อประโยชน์ในการนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า

ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความคิดเห็นของชุมชนที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นของนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่าและข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของผู้ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

(สำหรับ ผู้นำชุมชนและประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ชายแดน ไทย-พม่า บ้านพุน้ำร้อน)

ส่วนที่1	**เป็นแบบสังเกตการณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม**

1. เพศ.....
2. อายุ.....
3. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
4. ตำแหน่งที่รับผิดชอบปัจจุบัน.....
5. มีประสบการณ์ในการทำงานมาทั้งหมด.....ปี
6. มีประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่.....ปี

<u>ส่วนที่2</u> แนวโน้มของปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า

คำชี้แจง ให้ท่านตอบแบบสัมภาษณ์ให้ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนจากนโยบายการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า

1. ท่านคิดว่าการเชื่อมต่อระบบการขนส่งจากท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั้น จะส่งผลกระทบอย่างไรบ้างต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของชุมชน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

<u>ส่วนที่ 3</u> แนวทางของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมที่อยากให้เกิดขึ้นเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเชื่อมต่อระบบการขนส่งของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า และข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่าผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากนโยบายส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่าเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายนั้น จะส่งผลกระทบอย่างไรบ้างต่อชุมชน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ในทัศนคติของท่านชุมชนควรมีมาตรการหรือแนวทางอย่างไรบ้าง เพื่อรับมือกับผลกระทบจากทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นของนโยบายส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่าเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ในฐานะที่ท่านเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ท่านมีช่องทางในการแสดงออกเพื่อหาแนวทางในการรับมือจากผลกระทบที่เกิดขึ้นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนนี้ที่ได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. ท่านคิดว่าภาคส่วนใดบ้างควรมีส่วนในการเข้ามารับผิดชอบเพื่อดูแลและส่งเสริมให้เกิดมาตรการการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตพื้นที่ในการรองรับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล ว่าที่ร้อยตรีณัฐวุฒิ มาคุ้มทัพ

วันเดือนปีเกิด 21 พฤษภาคม 2532

สถานที่เกิด จังหวัดกาญจนบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 200 หมู่ ตำบลพนมทวน อำเภอพนมทวน
จังหวัด กาญจนบุรี 71140
โทรศัพท์ 08 5703 5867
อีเมล์ : nattawut_215@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2539 – 2544	ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านดอนสระ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2545 – 2547	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราช รมณียเขต อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2548 – 2550	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราช รมณียเขต อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2551 – 2554	ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ1(รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้– แพร่ เฉลิมพระเกียรติ อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่